

Βιβλίο Περίληψεων

3^ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο

Διδακτικές Διαδρομές στο
Σημερινό Σχολείο

Πάτρα 5-7 Οκτωβρίου 2018

Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Οργανωτική Επιτροπή

Σφαέλος Ιωάννης, Πρόεδρος, Διευθυντής ΠΛΠΠ

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος, Αντιπρόεδρος, Υποδιευθυντής
ΠΛΠΠ

Μέλη

Δημητροπούλου Βασιλική

Καννά Ελένη

Ευσταθίου Αγγελική

Λύρη Αναστασία

Τσιγγέλης Μιχάλης

Φύττας Γεώργιος

Χιωτέλης Ιωάννης

Τσιόκανος Αθανάσιος

Καλόσακα Αικατερίνη

Μπαλάσκα Ουρανία

Καρράς Νικόλαος

Περιεχόμενα

Η διελκυστίνδα μεταξύ πολυπολιτισμικής παγκοσμιοποίησης και διαπολιτισμικής παγκοσμιότητας.....	11
Κυριακούlopoulos Ευάγγελος ¹	11
«Μεταϊστορικότητα της Εκκλησίας ».....	11
Κυριακούlopoulos Ευάγγελος ¹	11
Μεταμοσχεύσεις: ακρωτηριασμός ή πράξη αγάπης;	12
Κυριακούlopoulos Ευάγγελος ¹	12
Η ευθανασία ως παράδειγμα παρέμβασης στις λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος.	12
Κυριακούlopoulos Ευάγγελος ¹ , Δημητροπούλου Βασιλική ²	12
«Θρησκευτικός φανατισμός: χειραγώγηση ή μορφή ελευθερίας;»	13
Μιχαλοπούλου Μαρία ¹	13
Η αξιοποίηση της Μετασχηματίζουσας Μάθησης στη διδακτική προσέγγιση του Καβάφη ..	14
Φραγκούλης Ιωσήφ ¹ , Παπαγεωργίου Θεοδώρα ² ,	14
Ιχνηλατώντας το πρόσφατο παρελθόν της πόλης μας μέσα από τις αφηγηματικές διαδρομές της Μάρως Δούκα, τα αρχεία του Ιστορικού αρχείου Κρήτης και το Ντοκιμαντέρ της Μαρίας Ηλιού «Από τις δύο πλευρές του Αιγαίου».....	15
Καραδάκη Όλγα ¹	15
«Μια σκηνοκεντρική προσέγγιση της <i>Αντιγόνης</i> του Σοφοκλή».....	17
Καρανάσιου Ελένη ¹ , Μπιλιάνη Αδαμαντία ²	17
«Προώθηση του Κριτικού Γραμματισμού μέσα από το Μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου».....	18
Σταυρογιαννοπούλου Ευθυμία ¹	18
Ο πολιτισμός του Βυζαντίου ως πολύτιμη κληρονομιά. Μια διαθεματική διδακτική πρόταση	19
Ευσταθίου Ιωάννα ¹ , Παρασκευάς Λαλιώτης ²	19
«Συν Φιλοσοφία και χείρα κίνει».....	20
Κολοβού Λαμπρινή ¹	20
Το ορισμένο ολοκλήρωμα και οι ιδιότητές του μέσα από τον υπολογισμό εμβαδού επιπέδου χωρίου	21
Ευσταθίου Αγγελική ¹	21
Γνησίως μονότονες συναρτήσεις και παράγωγος συνάρτηση	22
Τσιγγέλης Μιχάλης ¹	22
«Η Διδασκαλία των Μαθηματικών στο Γυμνάσιο με την μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης (flipped classroom) – Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής».....	22
Μπαλωμένου Αθανασία ¹ , Ρήγα Βασιλική ²	22
«Μαθηματικά: Μία Εξίσωση με άπειρες λύσεις».....	23
Γιαννίση Μαρία ¹ , Αλμπάνη Βασιλική ² , Πούλου Αγγελική ³	23

Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών στην Τάξη με Χρήση Γκρίζων Αριθμών.....	25
Βόσκογλου Γρ. Μιχάλης ¹	25
«Γίνε και εσύ Ευκλείδης ... Μπορείς!!!-Η Διδασκαλία της Γεωμετρίας στο Γυμνάσιο με την χρήση του λογισμικού geogebra»	26
Μπαλωμένου Αθανασία ¹ , Ρήγα Βασιλική ² , Σουλιώτη Σπυριδούλα ³	26
Μέτρηση πυκνότητας υγρών με τον αισθητήρα Gas Pressure-Vernier	27
Σφαέλος Ιωάννης ¹ , Φύττας Γεώργιος ² , Ευσταθίου Αγγελική ³	27
Βασικά σημεία της Γενικής θεωρίας της Σχετικότητας. Λύσεις των εξισώσεων του Einstein	27
Μάρκελος Αναστάσιος ¹ , Σφαέλος Ιωάννης ²	27
«Είναι η μόνη περίπτωση που δεν ισχύει το θουμουκουέ". Διδακτική και επιστημολογική προσέγγιση ενός θεωρήματος της Φυσικής»	28
Γριβόπουλος Κωνσταντίνος ¹	28
Ο Ρόλος της Ιστορίας της Φυσικής στην Κατανόηση Βασικών Εννοιών της Μηχανικής από άτομα με Αναπηρία Όρασης	29
Μαλεζά Όλγα ¹ , Αργυρόπουλος Βασίλης ² , Βαβουγιός Διονύσης ³	29
Ο Προϋποθέσεις Για Την Εξίσωση της Ροπής με το Ρυθμό Μεταβολής της Στροφορμής	30
Μπεντενίτης Γεώργιος ¹	30
«Μια διερευνητική προσέγγιση με STEM σε ρευστά: Κίνηση σφαιριδίου σε γλυκερίνη»	31
Φύττας Γεώργιος ¹	31
«Στατική και δυναμική συμπεριφορά του μοντέλου ομογενούς σκάλας».....	33
Ταυλόπουλος Αριστείδης ¹ , Γιαννακέας Στυλιανός ² , Καλδή Γεωργία ³	33
Η διδασκαλία μέσα από τα τρία επίπεδα αναπαράστασης στο μάθημα της Χημείας Β΄ Γυμνασίου.	34
Αμαριωτάκης Βασίλειος ¹	34
Εισαγωγή θεμάτων βιοηθικής στο μάθημα της βιολογίας: Ένα διδακτικό σενάριο.....	35
Γλυκοφρύδη Αλεξάνδρα ¹	35
Αποτελεσματικές Στρατηγικές Διδασκαλίας για τη Βιολογία	36
Καλόσακα Κατερίνα ¹	36
Η αξιολόγηση των μαθητών στο μάθημα της Γαλλικής Γλώσσας στο πλαίσιο του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες-Ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών. Μια μελέτη περίπτωσης.....	37
Χάντζου-Σανιέ Ελένη ¹	37
«Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν μία ομάδα Γαλλικών...»: Βιωματικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες στην τάξη των Γαλλικών	38
Ζαχαροπούλου Α. Μαρία ¹	38
Φυσική Αγωγή και παράγοντες κινδύνου στο σχολικό περιβάλλον.....	39
Κατσιαδέλης Μιχαήλ ¹	39
Περιγραφική Αξιολόγηση μαθητών. Ένα παράδειγμα εφαρμογής στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών	40

Καμπύλης Νικόλαος ¹	40
«Εφαρμόζω την τεχνική του αυτοδιαλόγου στη σχολική Φυσική Αγωγή: μαθαίνοντας τον παραδοσιακό χορό «λεβέντικο»»	42
Κοτρέτσου Πολυξένη ¹ , Πομώνης Νικόλαος ²	42
Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής: Η περίπτωση του παρεμβατικού προγράμματος στην ενίσχυση μαθητικών συμπεριφορών "τίμιου παιχνιδιού" σε ενδοσχολικά και διασχολικά αθλητικά γεγονότα	43
Κοτρέτσου Πολυξένη ¹ , Μπουρδανιώτης Πολυχρόνης ²	43
«Η χορευτική κίνηση είναι η ανάγκη... και η μουσική το πλαίσιο έκφρασης»	46
Κοτρέτσου Πολυξένη ¹ , Μητρέλη Γεωργία ² , Χαλκιοπούλου Αντιγόνη ³	46
«Συνδέοντας δημιουργικά τους άθλους του Ηρακλή με διαδεδομένα και μη διαδεδομένα αθλήματα – αγωνίσματα»	47
Κουτσουνάς Ιωάννης ¹ , Κοτρέτσου Πολυξένη ²	47
Μαθαίνω να αγαπώ την παράδοση και τον παραδοσιακό χορό μέσα από το παιχνιδιότραγουδο και το παραδοσιακό παιχνίδι	49
Γεωργάκη Αλεξάνδρα ¹ , Σταθούλια Παναγιώτα ²	49
Εφαρμογή Ερευνητικής Εργασίας στο 3 ^ο ΓΕΛ Λαμίας Προσέγγιση Σύγχρονων Μεθόδων Εκγύμνασης Νεαρών Εφήβων	49
Παπίστας Φώτιος ¹ , Αγγελακόπουλος Ανδρέας ²	49
«Η Παιδαγωγική Ψυχολογία και η διδασκαλία της Πολιτικής Παιδείας στην Βθμία Εκπ/ση σε διαλεκτική σχέση: Κονστρουκτιβιστικές και κοινωνικο-γνωστικές θεωρίες μάθησης στη διδακτική της πράξης»	50
Γαλάνης Παναγιώτης ¹	50
Η επίλυση προβλήματος ως τεχνική αξιολόγησης της αποτελεσματικής εφαρμογής του χρηματοοικονομικού εγγραμματοτισμού στο μάθημα της Πολιτικής Παιδείας	52
Βαρδάλου Ελένη ¹	52
Προγραμματισμός εννοιών Βιολογίας Γυμνασίου με τη γλώσσα Scratch	53
Νικολός Δημήτρης ¹ , Αμπατζίδης Γεώργιος ²	53
«Η αξιοποίηση της Ιστοεξερεύνησης - Webquest στο πλαίσιο του προγράμματος “English For Hospitality-EN4HOSTS” strategic partnership ERASMUS+ KA2»	54
Αβραμόπουλος Αβραάμ ¹ , Αναστασιάδου Αθηνά ² , Μυλωνά Ασπασία ³	54
Όταν τα ψηφιακά εργαλεία και οι πηγές συναντούν την καλλιτεχνική έκφραση.....	55
Σακελλαριάδη Ι. ¹	55
Μελέτη Ερευνών για την Ικανότητα Χρήσης των Τ.Π.Ε. από Παιδιά Μικρής Ηλικίας – Η Χρήση Αεροφωτογραφιών ως Χάρτης	56
Ζαχαράτου Σοφία ¹ , Παππά Μαρία ² , Πάτρας Παναγιώτης ³	56
«Διδάσκοντας Μουσική :ένα δυνατό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία »	57
Σακκά-Κυρίτση Κωνσταντίνα ¹	57
«Χαρταετοί»	60
Αδαμοπούλου Γεωργία ¹	60

«Μουσική και Νερό»	61
Αδαμοπούλου Γεωργία ¹	61
«Zoltan Kodaly: Οι βασικές του αρχές στην Μουσική παιδαγωγική»	62
Πίτσου Δήμητρα ¹	62
Ξεκλειδώνοντας την «Τελευταία Μαύρη Γάτα» του Ευγένιου Τριβιζά.....	63
Σεβαστή Ευθυμίου ¹	63
«Ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: ουτοπία ή πραγματικότητα;»	64
Σταυρογιαννοπούλου Ευθυμία ¹ , Παναγιώτου Ανδρέας ² , Παναγιώτου Γεώργιος ³	64
Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία - Επαγγελματική ζωή.....	65
Οικονομοπούλου Ελένη ¹	65
Εκπαιδευτική Πολιτική και Καινοτομία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής ΖΕΠ Ι και ΖΕΠ ΙΙ	66
Παναγόπουλος Αθανάσιος ¹	66
Δημιουργικότητα και μέσα έκφρασης σε ψηφιακό πλαίσιο στο νηπιαγωγείο.	67
Σούννογλου Μαρίνα ¹ , Μιχαλοπούλου Αικατερίνη ² , Πίτσου Χαρίκλεια ³	67
«Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη »	68
Παπαϊωάννου Ιωάννα ¹	68
«Ρητορική και Τέχνη, προσκεκλημένες στην σχολική αίθουσα...Μαθαίνουμε και καλλιεργούμε το σεβασμό στα Ανθρώπινα δικαιώματα»	69
Καδά Ελένη ¹ , Νούσα Ελπίδα ²	69
«Αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου. Κριτική προσέγγιση του νέου θεσμικού πλαισίου» ..	70
Καζαντζής Χρήστος ¹	70
«Επιμόρφωση Στελεχών Εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης»	71
Καζαντζής Χρήστος ¹	71
Η σημασία της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας στο σύγχρονο σχολείο	71
Γεραρής Ηλίας ¹	71
«Διερεύνηση γνώσεων, αντιλήψεων και στάσεων μαθητών του ΠΓΠΠ για τον Σχολικό Εκφοβισμό».....	72
Χριστοπούλου Σοφία ¹ , Μπαλωμένου Αθανασία ² , Χαλκιοπούλου Αντιγόνη ³	72
Πλώτα Δέσποινα ⁴ , Διπλάρη Χριστίνα ⁵	72
Η ουσιαστική προσέγγιση της λογοτεχνίας μέσα από το θέατρο	73
Κλουκίνα Θεοδοσία ¹ , Κουτσοβασίλη Ελένη ²	73

«Πολλές γλώσσες, μία ήπειρος. Μια διδακτική παρέμβαση στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών».....	74
Χριστόπουλος Παναγιώτης ¹ , Πολυχρονοπούλου Χαρίκλεια ² , Διπλάρη Χριστίνα ³	74
«Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη: εκπαιδεύοντας εφήβους στα ανθρώπινα δικαιώματα».....	76
Μητρούλια Σοφία ¹ , Βάθη-Σαράβα Παναγιώτα ²	76
«Βιωματικές εκπαιδευτικές τεχνικές και καλλιέργεια κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων: Η περίπτωση του εκπαιδευτικού ομίλου «Επιχειρηματολογία & Αντιλογία» του Πειραματικού Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών»	77
Μητρούλια Σοφία ¹ , Καούρη Χριστίνα ²	77
Εορτασμός Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 στο ΠΠΠΠ με δύο Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Erasmus+KA2 & eTwinning).....	78
Χαρδαλούπα Ιωάννα ¹	78
«Μούσα Ουρανία ή Μούσα Καλλιόπη; Σύνθεση μέσα από την Αντίθεση»	79
Γιαννίση Μαρία ¹ , Σπα Ιφιγένεια ²	79
Η Εκπαιδευτική Ρομποτική ως πρόγραμμα Αγωγής Σταδιοδρομίας: «Πειραματικά Ρομποτάκια». Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής.....	80
Μπαλωμένου Αθανασία ¹ , Σουλιώτη Σπυριδούλα ²	80
Η αναγκαιότητα της συμβουλευτικής στην αποτελεσματική διοίκηση του σχολείου.....	82
Μπαλωμένου Αθανασία ¹ , Νικολακόπουλος Γεώργιος ² , Τσακουμάγκου Πηνελόπη ³	82
Συμβουλευτική παρέμβαση σε μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.....	83
Λιάκα Βεατρίκη ¹ , Γκουβέλου Βασιλική ²	83
« ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ».....	85
Μαλλιάρου Μαριαρένα ¹	86
Πασχαλίδου Σοφία ¹ , Μόσχου Σταματία ² , Αρμακόλας Στέφανος ³	87
Η καινοτομία από το κοινωνικό στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ποιες “συνεισφορές” απαιτούνται από την μεριά των επαγγελματιών της εκπαίδευσης για την επιτυχημένη εφαρμογή τους;	89
Ψαράς Χαράλαμπος ¹ , Ράπτης Νικόλαος ² , Παναγιωτόπουλος Γεώργιος ³	89
«Αξιολόγηση μαθητή»	90
Στεργίου Μαρία ¹	90
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Φυσική σε συνδυασμό με το μάθημα της Μουσικής	92
Μακρίδου Θεοδώρα ¹ , Νούσα Ελπινίκη ² , Αργύρη Ελένη ³	92
Μουσικό Σταυρόλεξο για διερεύνηση κι εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης με παιγνιώδη τρόπο	93
Μιντιλογλίτη Ιωάννα ¹ , Χαρδαλούπα Ιωάννα ²	93
Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΦΟΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	94

Τρία Χρόνια Δωρεάν Μαθήματα Αστρονομίας σε Μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας σε Ναύπακτο και όχι μόνο.....	98
Δρίβας Αργύρης ¹	98
Δημακοπούλου Φωτεινή ¹	99
«Η Προσομοίωση του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών (Model United Nations) ως ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία στην ξενόγλωσση εκπαίδευση».....	100
Καφούσια Πατρούλα ¹	100
Ρυθμός – μουσική και θεατρικό παιχνίδι στο πλαίσιο διδακτικών προσεγγίσεων άλλων μαθημάτων.....	104
Ολιβώτου Διονυσία ¹	104
Δραστηριότητες STEM στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.....	105
Πετράκη Ευαγγελία ¹ , Αναγνωστοπούλου Κωνσταντίνα ² , Τζακώστα Θεοδώρα ³	105
Η Φυσική της Μουσικής.....	106
Αθανασακόπουλος Γεώργιος ¹ , Θεοδωροπούλου Μαρία ² , Χιωτέλης Ιωάννης ³	106
Αρλαπάνος Γεώργιος ¹ , Κούκη Μαριάνθη ² , Φερτάκης Βασίλειος ³	108
Διαπροσωπικές σχέσεις στην τάξη- Ενθαρρύνοντας την προσωπική επαφή μέσα από ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις και video: το παράδειγμα Εφήβων και Τρίτης ηλικίας.....	112
Ψυχογιού Αθηνά ¹	112
«Ένα παιχνίδι για το καθιερωμένο πρότυπο».....	114
Κλαυδιανού Στυλιανή ¹	114
Από τον αντίλογο στο λόγο και στη συλλογική δράση:.....	116
Η πρακτική εφαρμογή του Ομίλου Ρητορικής και Επιχειρηματολογικού Λόγου στα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία.....	116
Αναγνωστοπούλου Κωνσταντίνα ¹ , Παπασιμάκη Αικατερίνη ²	116
Συν-διδάσκοντας με Προγράμματα Citizen Science: Η Περίπτωση του ZOONIVERSE.....	117
Αρλαπάνος Γεώργιος ¹ , Χριστοπούλου Μαρία ²	117
Η διερεύνηση του ρόλου και των χαρακτηριστικών του αποτελεσματικού διευθυντή με βάση τις απόψεις εκπαιδευτικών.....	119
Δημακόπουλος Γιώργος ¹	119
Δημιουργώντας ιστορίες μυστηρίου στον κόσμο των μαθηματικών.....	120
Κρίθη Μαρία ¹ , Λύρη Αναστασία ² , Καραγιάννη Ελισάβετ ³ , Παναγάκη Παρασκευή ⁴ , Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος ⁵ , Χιωτέλης Ιωάννης ⁶	120
ΕΝΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ.....	122
Ναλμπάντη Μαρία ¹ , Κεκεμπάνου Αθανασία ² , Κριπαροπούλου Αντιγόνη ³	122
“ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ-.....	123
Ένα Διαθεματικό Διδακτικό Μικρο-Σενάριο με την μέθοδο CLIL”.....	123
Ποταμιάνου Θεανώ ¹ , Μωραϊτη Μαρία ²	
“DIGITAL STORY TELLING:.....	126

Ένα Διαθεματικό Διδακτικό Σενάριο”	126
Χριστοπούλου Μαρία ¹ , Μωραΐτη Μαρία ² , Μπακόπουλος Νικόλαος ³	
Προβληματικές συμπεριφορές στην τάξη: Μια προσέγγιση απόψεων εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης... ..	127
Ψυχογιού Αθηνά ¹	
Οι μεταμοσχεύσεις στην οπτική των θρησκειών.....	129
Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος ¹ , Καννά Ελένη ² , Αργυρίου Αγγελική ³	

Η διελκυστίνδα μεταξύ πολυπολιτισμικής παγκοσμιοποίησης και διαπολιτισμικής παγκοσμιότητας

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος¹

¹Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

vaggeliskyriak@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία εστιάζει στην πολιτισμική έκφραση της Παγκοσμιοποίησης. Στην πρώτη ενότητα περιγράφεται η διαπολιτισμική διάσταση της παγκοσμιοποίησης και οι συνέπειες που επέφερε. Στη δεύτερη προβάλλεται η διαπολιτισμική φύση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και οι αρχές που προσδιορίζουν την Ορθόδοξη παγκοσμιότητα συνάμα με την περιγραφή του τρόπου πραγμάτωσης του διαπολιτισμικού οράματος της «Κοινωνίας Αγάπης». Στην τρίτη ενότητα διατυπώνεται –προτάσσεται η θέση και η συμβολή της Ορθοδοξίας στο παγκοσμιοποιημένο και πολυπολιτισμικό πνεύμα και γίνεσθαι της Νέας Εποχής που διαβιώνουμε. Επιγραμματικά η παρούσα εργασία προβάλλει τη διελκυστίνδα μεταξύ πολυπολιτισμικής παγκοσμιοποίησης και διαπολιτισμικής παγκοσμιότητας υποστηρίζοντας ότι η επιλογή είναι θέμα καλλιέργειας και κυρίως ορθής παιδείας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διαπολιτισμικότητα, παγκοσμιότητα, κοινωνία αγάπης.

«Μεταϊστορικότητα της Εκκλησίας »

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος¹

¹Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

vaggeliskyriak@yahoo.gr

Στην Ορθόδοξη Παράδοση η Εκκλησία έχει χαρακτήρα μεταϊστορικό. Η αφετηρία της βρίσκεται στην προαιώνια βουλή του Θεού για τη δημιουργία και τη σωτηρία της κτίσης, δηλαδή την ένωση κτιστού και ακτίστου στο πρόσωπο του Υιού και Λόγου Του. Το σχέδιο του Θεού για την Εκκλησία, ενεργοποιείται με τη δημιουργία και ξετυλίγεται σε διαδοχικά στάδια των οποίων η κατάληξη και ταυτόχρονα τελείωσή της βρίσκεται και πάλι στο Μυστήριο του Τριαδικού Θεού, στη Βασιλεία των Εσχάτων. Όλο το μυστήριο της Εκκλησίας, από την προαιώνια βουλή του Θεού ως την ατέρμονη Βασιλεία Του, θεμελιώνεται πάνω στο πρόσωπο του Υιού. Η πλήρης όμως φανέρωσή της πραγματοποιείται κατά την Ενανθρώπιση και πρόκειται φυσικά για την εκκλησία της Καινής Διαθήκης. Κέντρο και κεφαλή της Εκκλησίας είναι ο σαρκωμένος Λόγος, ενώ το Άγιο Πνεύμα είναι αυτό που συγκροτεί την Εκκλησία ως Σώμα Χριστού. Ως θεανθρώπινη κοινότητα πορεύεται μέσα στην ιστορία αγωνιζόμενη κατά της αμαρτίας και του θανάτου, μία πορεία προς την Βασιλεία του Θεού η οποία αποτελεί την τελική φάση της και συνάμα την ολοκλήρωσή της. Ο ερχομός της Βασιλείας συνεπάγεται την εκπλήρωση για τους «καινούς ουρανούς» και την «καινή γη», την απάλειψη της αμαρτίας και του θανάτου, την πλήρη μετοχή στην κοινωνία του Θεού. Εκεί όπου ο Χριστός ενώνει τα μέλη του, την Εκκλησία, με τον άκτιστο Τριαδικό Θεό σε μία κοινωνία αιώνια, διαποτισμένη από τη Θεία Ζωή.

Λέξεις- κλειδιά: Κοινωνία Εσχάτων, μεταϊστορικός χαρακτήρας, ταυτότητα, δομή, ήθος της Εκκλησίας.

Μεταμοσχεύσεις: ακρωτηριασμός ή πράξη αγάπης;

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος¹

¹Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Vaggeliskyriak@yahoo.gr

Το πρόβλημα των μεταμοσχεύσεων προσδιορίζεται γενικά μέσα από δύο οπτικές. Αφενός εκείνη τη θεάρεστα αλτρουϊστική και ανιδιοτελώς ελεύθερη έκφραση της αγάπης του δότη προς τους αδελφούς του, αφετέρου εκείνη την οπτική που υπαγορεύει η κοσμική λογική της χρησιμοθηρικής αντίληψης και μηχανιστικής ανθρωπολογίας. Στην πρώτη εκδοχή έχει προτεραιότητα ο δότης ως πρόσωπο και ο μετασχηματισμός του κόσμου μας σε αγαπητική κοινωνία (εδώ βρίσκονται οι κοινωνιολογικές προεκτάσεις του θέματος), ενώ στη δεύτερη έχουν προτεραιότητα ο όσο το δυνατόν μεγαλύτερος αριθμός των μεταμοσχεύσεων και τα «ανταλλακτικά» του ανθρώπινου σώματος.

Λέξεις κλειδιά: δωρεά οργάνων, αγαπητική ταύτιση, συναίνεση δότη.

Η ευθανασία ως παράδειγμα παρέμβασης στις λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος.

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος¹, Δημητροπούλου Βασιλική

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ01, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

vaggeliskyriak@yahoo.gr

²Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Vdim7@gmail.com

Η ευθανασία, δηλαδή ο εύκολος και ανώδυνος θάνατος, αποτελεί ένα φαινόμενο που στην εποχή μας προσλαμβάνει μεγάλες διαστάσεις, τόσο με τη συγκρότηση συλλόγων

ευθανασίας, με δημοσιεύσεις άρθρων και διεξαγωγή δημοσκοπήσεων για το θέμα αυτό, όσο και με την έντονη πλέον απαίτηση για τη νομιμοποίησή της.

Και αν όντως η Ιπποκρατική ηθική: «ου δώσω δε ουδέ φάρμακον ουδενί αιτηθείς θανάσιμον, ουδέ υφηγήσομαι ζυμβουλὴν τοιγόνδε Αγνώς δε και οσίως διατηρήσω βίον τον εμόν και τέχνη την εμήν» απορρίπτει κατηγορηματικά την ευθανασία, στη σύγχρονη κοινωνία της τεχνολογίας και της επιστημονικής γνώσης διαμορφώνεται ένα νέο «ήθος» που απαιτεί το δικαίωμα στην ευθανασία. Οποσδήποτε η ευθανασιακή λογική έχει τις ρίζες της μέσα στην ευδαιμονιστική κοινωνία μας η οποία τον πόνο, τις δυσκολίες και τους μη παραγωγικούς πολίτες φαίνεται πως δεν τους ανέχεται. Παράλληλα το υπερβολικό κόστος νοσηλείας και το αβέβαιο της βελτίωσης της υγείας σε πολλές περιπτώσεις μετακινεί το ενδιαφέρον της πολιτείας από τον σεβασμό στον πάσχοντα προς τα οικονομικά οφέλη. Οποσδήποτε δε η επέμβαση της τεχνολογίας στην ιατρική έχει ως αποτέλεσμα να παρατείνει τη διαδικασία του θανάτου χωρίς ελπίδα επιβίωσης και με χαρακτήρα ταλαιπωρίας, τυραννίας.

Όλα αυτά διαμορφώνουν μία ευθανασιακή αντίληψη σύμφωνα με την οποία ο γιατρός ή οποιοσδήποτε άλλος μπορεί να θέσει τέλος στη ζωή ενός αρρώστου για λόγους συμπόνιας και ανακούφισής του από τον πόνο, ή για να του ικανοποιήσει την επιθυμία για αξιοπρεπή θάνατο. Και εδώ προβάλλει το ερώτημα: Η ευθανασία είναι λύτρωση, έγκλημα, φιλευσπλαχνία, ασέβεια, αξιοπρέπεια, φυγή; Πιο συγκεκριμένα, είναι ο θάνατος δικαίωμα;

Λέξεις κλειδιά: Ευθανασιακή λογική, εγκεφαλικός, θάνατος, εικαζόμενη συναίνεση, ιερότητα του ανθρώπινου προσώπου.

«Θρησκευτικός φανατισμός: χειραγώγηση ή μορφή ελευθερίας;»

Μιχαλοπούλου Μαρία¹

¹ Θεολόγος, Πειραματικό Λύκειο Πατρών

mamixalo@gmail.com

Στη παρούσα εργασία περιγράφεται μια διδακτική πρόταση που αναφέρεται στην έννοια του θρησκευτικού φανατισμού και περιλαμβάνεται στο φάκελο του μαθητή τόσο στην Α' όσο και στη Β' τάξη του Λυκείου. Η διδακτική αυτή προσέγγιση πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια του Β' τετράμηνου στην Α' Λυκείου και κατά το σχολικό έτος 2017-18. Χώρος πραγματοποίησης το Εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου και η διάρκεια 2 διδακτικές ώρες μη συνεχόμενες. Το έναυσμα για τη διαφορετική αυτή διδακτική προσέγγιση ήταν οι πολλαπλές τρομοκρατικές επιθέσεις σε διάφορες χώρες με χρώμα θρησκευτικό. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού καθαρά οργανωτικός/συνεργατικός.

Στόχος της πρότασης η κατανόηση από τους μαθητές/τριες των τραγικών αποτελεσμάτων του θρησκευτικού φανατισμού και η συνειδητοποίηση ότι πρέπει να ζουν πλέον σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία με σεβασμό στη θρησκευτική ιδιαιτερότητα του άλλου.

Η ολομέλεια του τμήματος χωρίστηκε σε έξι ομάδες των πέντε ατόμων. Σε κάθε ομάδα δόθηκε κι ένα φύλλο εργασίας. Κάθε ομάδα εργάστηκε σε ένα σταθμό υπολογιστή. Κατά την Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

πρώτη διδακτική ώρα ά η κάθε ομάδα καλείται σε συγκεκριμένο χρόνο να αναζητήσει στο διαδίκτυο και να καταγράψει στο φύλλο εργασίας τις γενικές μορφές / είδη του φανατισμού. Κάθε ομάδα δια μέσου του εκπροσώπου της ανακοινώνει στην ολομέλεια του τμήματος τα αποτελέσματα της αναζήτησης με στόχο την ανατροφοδότηση των ομάδων. Η ίδια μεθοδολογία ακολουθείται και για τα επόμενα ερωτήματα:

- Οι αιτίες που οδηγούν στον φανατισμό.
- Οι μορφές θρησκευτικού φανατισμού.
- Μεγάλα ιστορικά γεγονότα που χαρακτηρίζονται από τον θρησκευτικό φανατισμό.
- Η ανεξιθρησκεία σαν αντίδοτο στον θρησκευτικό φανατισμό.
- Πως εκφράζεται η ανεξιθρησκεία στην Ελλάδα.

Στόχος του σεναρίου κατά τη δεύτερη διδακτική ώρα είναι να αναδειχθεί η διαφορετική προσέγγιση κάθε θρησκείας στο θέμα του θρησκευτικού φανατισμού. Ο εκπαιδευτικός οργανώνει ένα παιχνίδι ρόλων αναθέτοντας σε κάθε ομάδα και μια θρησκεία (Ιουδαϊσμός, Χριστιανισμός, Μουσουλμανισμός, Ινδουισμός, Βουδισμός και Ταοϊσμός). Η κάθε ομάδα θα πρέπει να συνεργαστεί μέχρι την επόμενη διδακτική ώρα για να παρουσιάσει την άποψη κάθε θρησκείας για τον φανατισμό σε ένα στρογγυλό τραπέζι με ανταλλαγή απόψεων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Θρησκευτικός φανατισμός, ανεξιθρησκεία, παιχνίδι ρόλων.

Η αξιοποίηση της Μετασχηματίζουσας Μάθησης στη διδακτική προσέγγιση του Καβάφη

Φραγκούλης Ιωσήφ¹, Παπαγεωργίου Θεοδώρα²,

¹ Αναπληρωτής Καθηγητής, Ανώτατη σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ ΑΘΗΝΑΣ)

sfaka@otenet.gr

² Εργαστηριακός Συνεργάτης, Ανώτατη σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ ΑΘΗΝΑΣ)

dorafred@gmail.com

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να προσεγγίσουμε το έργο του Καβάφη μέσα από την ανάλυση του ποιήματος ««Ιθάκη»» σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του εικαστικού έργου τέχνης «Ο Οδυσσεύς χλευάζει τον Πολύφημο» του Ουίλιαμ Τέρνερ. Η προτεινόμενη διδακτική πρόταση θα στηριχθεί θεωρητικά από την προσέγγιση της μετασχηματίζουσας μάθησης εστιάζοντας στη μέθοδο Perkins, η οποία επικεντρώνεται στην επαφή με έργα τέχνης μέσα από σχεδιασμένες και στοχευμένες διδακτικές δραστηριότητες.

Ο λόγος που επιλέξαμε τη θεωρία της μετασχηματίζουσας μάθησης έγκειται στο γεγονός ότι πρόκειται για μια θεωρία που αντιμετωπίζει τη μάθηση όχι ως συσσώρευση γνώσεων, οι οποίες προστίθενται σε παλαιότερες, αλλά ως μια δυναμική διαδικασία μετασχηματισμού παραδοχών, αξιών και αλλαγής στάσης, η οποία βοηθά το άτομο να προσαρμοστεί σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο και να κερδίσει την αυτοδυναμία του.

Επιχειρείται, έτσι, να διαφανεί ο ρόλος της μετασχηματίζουσας μάθησης στην προσωπική αλλαγή του ατόμου, δίνοντας έμφαση στην αξιοποίηση των εμπειριών του για κριτικό στοχασμό. Στο πλαίσιο αυτό η μάθηση λογίζεται ως μια διαδικασία κατά την οποία βασικές αξίες και παραδοχές βάσει των οποίων λειτουργούμε αλλάζουν (Κόκκος, 2005).

Η παρούσα διδακτική πρόταση θα υλοποιηθεί σε ενήλικες εκπαιδευόμενους που φοιτούν στα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στο πλαίσιο του Νεοελληνικού Γραμματισμού. Με αλλαγές, ωστόσο, θα μπορούσε να υλοποιηθεί και σε μαθητές Λυκείου, οι οποίοι βάσει του Αναλυτικού Προγράμματος έρχονται σε επαφή με το έργο του Καβάφη. Συγκεκριμένα, θα επιχειρηθεί οι εκπαιδευόμενοι να προσεγγίσουν τον Καβάφη μέσα από την επεξεργασία του έργου τέχνης «Ο Οδυσσέας χλευάζει τον Πολύφημο», ακολουθώντας τα στάδια Perkins, με στοχευμένες δραστηριότητες και τεχνικές διδασκαλίας. Στόχος της διδασκαλίας είναι οι μαθητές να καλλιεργήσουν τον κριτικό στοχασμό και να αναστοχαστούν πάνω σε προϋπάρχουσες εμπειρίες και παγιωμένες αντιλήψεις.

Σημαντικός σε αυτή τη διαδικασία μετασχηματισμού κρίνεται και ο ρόλος του εκπαιδευτή, ο οποίος αλλάζει και ο ίδιος μετατρέπεται σε μανθάνοντα, με αναπτυγμένες επικοινωνιακές δεξιότητες και συναισθηματική νοημοσύνη, ικανού να δημιουργήσει και να υποστηρίξει ένα κονστрукτιβιστικό πλαίσιο μάθησης (Blackie, Case&Jawitz, 2010; Cranton, 2007).

Τα οφέλη είναι ποικίλα και σημαντικά, καθώς οι εκπαιδευόμενοι μέσα από την εμπλοκή τους σε οργανωμένες δραστηριότητες που τους φέρνουν σε επαφή με την Τέχνη αναπτύσσουν δεξιότητες, όπως κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, συναισθηματική έκφραση, δεξιότητες απαραίτητες για τον ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν ως ενεργοί πολίτες του 21ου αι και για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις μιας συνεχώς μεταβαλλόμενης πραγματικότητας. Έτσι, μέσω της αξιοποίησης της τέχνης στην εκπαίδευση, η γνώση προσεγγίζεται ολιστικά και ο εκπαιδευόμενος οδηγείται στην κατανόηση του εαυτού του, καθώς και της πραγματικότητας που τον περιβάλλει (Μέγα, 2011).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: μετασχηματίζουσα μάθηση, ενήλικες, κριτικός στοχασμός, τέχνη, λογοτεχνία.

Ιχνηλατώντας το πρόσφατο παρελθόν της πόλης μας μέσα από τις αφηγηματικές διαδρομές της Μάρως Δούκα, τα αρχεία του Ιστορικού αρχείου Κρήτης και το Ντοκιμαντέρ της Μαρίας Ηλιού «Από τις δύο πλευρές του Αιγαίου»

Καραδάκη Όλγα¹

¹Φιλόλογος ΜΑ, Γενικό Λύκειο Βάμου

o.karadaki@gmail.com

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αξιοποιεί εργαλεία, όπως η λογοτεχνική αφήγηση από τη μια και τα ιστορικά αρχεία και το ντοκιμαντέρ από την άλλη. Αφετηρία θα είναι η ανάγνωση του μυθιστορήματος της Μάρως Δούκα «Αθώοι και Φταίχτες», ένα μυθιστόρημα στο οποίο τα ιστορικά γεγονότα, καρπός διασταύρωσης διαφορετικών ιστορικών πηγών, δεν υπηρετούν τη μυθοπλασία, αλλά έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Οι ιστορικές πληροφορίες για την πόλη των Χανίων και κυρίως οι πληροφορίες για την ύπαρξη των Τουρκοκρατικών, οι οποίες αποσιωπούνται από τη σχολική ιστορία, η οποία παραμένει εθνοκεντρική, αλλά και οι πληροφορίες για την τοπιογραφία της πόλης των Χανίων θα τεκμηριωθούν με στοιχεία από το ιστορικό αρχείο Κρήτης και πληροφορίες από την παρακολούθηση του ντοκιμαντέρ της Μαρίας Ηλιού «Από τις δύο πλευρές του Αιγαίου» το οποίο τεκμηριώνεται με σπάνιο φωτογραφικό και κινηματογραφικό υλικό από αρχεία της Αμερικής και της Ευρώπης. Στόχος είναι οι μαθητές να γνωρίσουν πτυχές της ιστορίας οι οποίες αποσιωπούνται από τα σχολικά βιβλία, να ξεπεράσουν στερεότυπα και να προσεγγίσουν την ιστορία και μέσα από τα μάτια του άλλου, του αλλόθρησκου και αλλοεθνούς, να ξεχωρίσουν τις έννοιες της μυθοπλασίας και της ιστορίας, να ανασυνθέσουν τη χανιώτικη τοπιογραφία και να γίνουν δημιουργήσουν τη δική τους ιστορική αφήγηση μετά από έρευνα και τεκμηρίωση. Η συγκεκριμένη διδακτική προσέγγιση είναι σύμφωνη με το εκσυγχρονισμένο πλαίσιο για τη διδασκαλία της ιστορίας που προωθείται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Στο πλαίσιο αυτό ως γενικός σκοπός της διδασκαλίας της ιστορίας τίθεται η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Προκειμένου να υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι προτείνεται να ακολουθηθούν μαθητοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας, πράγμα που προτείνεται και από τη διεθνή εμπειρία και τα πορίσματα της διδακτικής έρευνας σύμφωνα με τα οποία η παραδοσιακή προσέγγιση στη διδασκαλία της ιστορίας που στηριζόταν στην απευθείας μετάδοση της γνώσης, στην εστίαση σε προσωπικότητες και γεγονότα και στη χρονολογική μελέτη της εθνικής ιστορίας θεωρήθηκε αναποτελεσματική μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οπότε και εμφανίστηκαν οι θεωρήσεις του ιστορικού υλισμού, των "Annales" και της "New Economic History". Οι εξελίξεις αυτές επηρέασαν και τους τρόπους διδασκαλίας του μαθήματος. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω συζήτησης τείνει σήμερα να διαμορφωθεί ένας καταστατικός χάρτης για τη διδασκαλία της ιστορίας ο οποίος ανάμεσα στα άλλα προσδιορίζει πως οι διδακτικές στρατηγικές που θα υιοθετηθούν θα πρέπει να διέπονται από την αρχή της βιωματικότητας και να συνδυάζονται με την κριτική προσέγγιση των γραπτών και παραστατικών πηγών, την τοπική ιστορία, την αξιοποίηση αρχείων, τη δραματοποίηση, την παραγωγή ιστορικού λόγου κ.α.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τουρκοκρατικοί, Ανταλλαγή πληθυσμών, Ιστορικά Τεκμήρια.

«Μια σκηνοκεντρική προσέγγιση της Αντιγόνης του Σοφοκλή»

Καρανάσιου Ελένη ¹, Μπιλιάνη Αδαμαντία ²

¹ Φιλολόγος, ΓΕΛ Δάφνης

Helenkaran1@yahoo.gr,

² Φιλολόγος, 4^ο ΓΕΛ Πάτρας

nmpiliani@yahoo.gr

Η σκηνοκεντρική και όχι αποκλειστικά κειμενοκεντρική προσέγγιση της αρχαίας τραγωδίας αποτελεί επιτακτική ανάγκη των σύγχρονων καιρών αν λάβουμε υπόψη μας τις δυσκολίες της νέας γενιάς να αντιληφθεί και να βιώσει το αρχαίο θέατρο στην ολότητά του.

Οι στόχοι της παρούσας εργασίας είναι οι μαθητές:

Να γνωρίσουν το αρχαίο θέατρο και τις συνθήκες πραγματοποίησης μιας παράστασης

Να αντιληφθούν την έννοια της παραστατικής τέχνης (performing art) και των συντελεστών της.

Να αποκτήσουν την ικανότητα να εκτιμούν τα αληθινά προϊόντα πολιτισμού και να τα ξεχωρίζουν από τα έργα μαζικής κουλτούρας, καλλιεργώντας την αισθητική αντίληψή τους και ταυτόχρονα να εντρυφήσουν στην έννοια της κριτικής.

Να γίνουν μέτοχοι στη δημιουργία μιας παράστασης, ενός project ή μιας συλλογικής εργασίας με θέμα το αρχαίο θέατρο

Να ταξιδέψουν στις ιδέες και τις αξίες της αρχαίας Ελλάδας, να ενστερνιστούν απόψεις, να προσπαθήσουν να ανιχνεύσουν κοινά στοιχεία του παρόντος με το παρελθόν.

Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τις ιστοσελίδες του Εθνικού Θεάτρου και του αρχείου της ΕΡΤ.

Υλικά πραγματοποίησης:

- Διδακτικά εγχειρίδια
- Διαδραστικός πίνακας
- Βιβλιογραφία
- Υλικό σε μορφή power point

Σε ένα αρχικό στάδιο κρίνεται απαραίτητη η διδασκαλία της εισαγωγής στο αρχαίο θέατρο. Θεμιτή είναι η αξιοποίηση της υπάρχουσας εισαγωγής του σχολικού εγχειριδίου. Η σκηνοκεντρική προσέγγιση όμως εμπλουτίζει τις ήδη υπάρχουσες πληροφορίες και επικεντρώνεται στην ανίχνευση του «που», του «πότε» και του «πώς». Συγκεκριμένα προτείνεται η παρουσίαση της δομής του αρχαίου θεάτρου ως τύπου παραστάσεων, η επισκόπηση των εορτών και η τοποθέτησή τους μέσα στο ημερολογιακό έτος, η εξέταση των κατά ποιόν μερών της τραγωδίας (μύθος, διάνοια, μέλος, ήθος) με έμφαση στην όψη. Μάλιστα, για να επισημανθεί η διονυσιακή καταγωγή της τραγωδίας χρησιμοποιούμε υλικό όπως το αγγείο του Προνόμου και για να τονιστεί η σκευή και η χρήση της μάσκας προτείνεται η χρήση του πειράματος του Lyons.

Η προσέγγιση παύει να είναι καθαρά κειμενοκεντρική. Χρησιμοποιείται η μετάφραση στα νέα ελληνικά (κατά προτίμηση του Δ. Μαρωνίτη) με επισήμανση σε λέξεις Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

ή φράσεις του πρωτοτύπου, πράγμα που βοηθά την ερμηνεία. Κατά την προσπέλαση του κειμένου επισημαίνονται: α) τα σκηνικά δεδομένα, β) τα εξωσκηνικά στοιχεία, γ) ο μύθος και η διάνοια, δ) το ήθος, ε) η όψη.

Σε κάθε επιλεγμένο απόσπασμα κρίνεται απαραίτητη η σύνδεσή του με παραστασιακά δεδομένα, από σύγχρονες παραστάσεις. Οι μαθητές καλούνται να εκτιμήσουν εκτός από την ερμηνεία, τη σημειολογική τοποθέτηση των ηθοποιών στη σκηνή, τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους βάσει του προσεγγιστικού κώδικα και τέλος τη φιλοσοφία του Σοφοκλή πάνω στην προβληματική της Αντιγόνης. Καλούνται να μεταφερθούν στην Αθήνα του 5^{ου} αιώνα και ως σύγχρονοι θεατές να δουν αν οι προσδοκίες τους πραγματοποιούνται. Έτσι αξιολογούν μια παράσταση βάσει των συντελεστών της (σκηνογραφία, ενδυματολογία, μουσική, υποκριτική).

Επιβεβλημένη είναι η παρουσίαση του Χορού. Επισημαίνεται η δραματική του λειτουργία, το μέλος, το μέτρο της ποίησης, οι σχηματισμοί.

Για τα φύλλα εργασίας προτείνονται:

Α. Σύγχρονες σκηνικές προσεγγίσεις: επιλέγονται σύγχρονες παραστάσεις (από τη μεταπολεμική Ελλάδα). Επιλέγονται η «Αντιγόνη» σε σκηνοθεσία του Μίνωα Βολανάκη (1995) και η «Αντιγόνη» σε σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη (2002). Το υλικό αντλείται από το ψηφιοποιημένο αρχείο του Εθνικού θεάτρου.

Β. Σύγχρονες εκδοχές της Αντιγόνης μέσα από την οπτική ευρωπαίων συγγραφέων όπως του Ζαν Ανούιγ και του Μπέρτολτ Μπρέχτ.

Δημιουργικές εργασίες:

Αφορούν α) εικαστικές δημιουργίες όπως μακέτα αρχαίου θεάτρου, κατασκευή μάσκας, κ. ά. β) δραματουργικές και δραματολογικές δοκιμές όπως υπόδυση ρόλου, σχηματισμός Χορού, ανίχνευση μουσικής. γ) αξιολόγηση κριτικών.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: σκηνοκεντρική προσέγγιση, παραστατική τέχνη, όψη, κριτική, δημιουργικές εργασίες

«Προώθηση του Κριτικού Γραμματισμού μέσα από το Μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου».

Σταυρογιαννοπούλου Ευθυμία¹

¹ Ειδικότητα: Θεατρολόγος-Φιλολόγος, Διδακτορική Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

efista67@yahoo.gr

Στην παρούσα μελέτη θα εξετάσουμε την έννοια του κριτικού γραμματισμού και τις διαφορετικές αποχρώσεις της, σύμφωνα με τη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία και τις πιο συνηθισμένες πρακτικές που χρησιμοποιούνται για την προώθησή του στο μάθημα της Λογοτεχνίας.

Θα εστιάσουμε περισσότερο στην κοινωνιοκεντρική παρά στην ατομοκεντρική προσέγγιση του κριτικού γραμματισμού και θα διατρέξουμε συνοπτικά αλλά περιεκτικά τις απόψεις των θεωρητικών, που επηρέασαν τον κριτικό γραμματισμό (όπως είναι οι Voloshinov, Bakhtin, Foucault, Derrida, Freire). Επίσης, θα αναφερθούμε στους κλάδους της Γλωσσολογίας,

την Κριτική Ανάλυση Λόγου με κύριους εκφραστές τον Fairclough και τον Van Leer, και την Κειμενοκεντρική Προσέγγιση, και ιδιαίτερα τη Συστημική Λειτουργική Γραμματική, σύμφωνα με τους οποίους η γλώσσα δεν είναι ένας ουδέτερος κώδικας επικοινωνίας αλλά ένα ιδεοπολιτιστικό μέσο επικοινωνίας, άποψη που αποτελεί και βασική θέση του κριτικού γραμματισμού.

Στη συνέχεια θα δούμε τι προσπαθούμε να πετύχουμε εφαρμόζοντας την παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού και με ποιους τρόπους μπορεί να προωθηθεί αυτός μέσα στην τάξη από τον εκπαιδευτικό, ειδικά στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Θα εστιάσουμε ειδικότερα στο βιβλίο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου και θα ερευνήσουμε αν περιέχει ερωτήσεις που προωθούν τη συμμετοχή του μαθητή και τη συζήτηση μέσα στην τάξη για θέματα που αφορούν τον κριτικό γραμματισμό. Τέλος, έχοντας επιλέξει ένα από τα διδασκόμενα κείμενα, τον «Κωνσταντή» της Αίτσας Ψαραύτη, θα προτείνουμε δραστηριότητες που, κατά τη γνώμη μας, συνάδουν με την παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού και θα σχολιάσουμε τη συνέχεια της ιστορίας του Κωνσταντή, όπως την έγραψαν μαθητές σε μια άσκηση Δημιουργικής Γραφής. Θεωρούμε πως η χρήση πρακτικών κριτικού γραμματισμού είναι για όλους και για όλα τα μαθήματα και προωθεί δυννητικά την κριτική σκέψη, τις κοινωνικές δεξιότητες, τη συναισθηματική νοημοσύνη, και το σεβασμό των μαθητών στη διαφορετικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Κριτικός γραμματισμός, Λογοτεχνία, Δημιουργική Γραφή.

Ο πολιτισμός του Βυζαντίου ως πολύτιμη κληρονομιά. Μια διαθεματική διδακτική πρόταση

Ευσταθίου Ιωάννα¹, Παρασκευάς Λαλιώτης²

¹ Φιλολόγος, Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

iefsta@aegean.gr

² Θεολόγος, MSc στη Θεολογία, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

akis_laliotis@yahoo.gr

Η εργασία αναφέρεται στο σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση διαθεματικών διδακτικών παρεμβάσεων στα μαθήματα της Ιστορίας και των Θρησκευτικών για τη Β' Γυμνασίου. Πλαίσιο των διδακτικών παρεμβάσεων αποτελεί η Βυζαντινή Ιστορία και η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο και συγκεκριμένα η Βυζαντινή Τέχνη (κυρίως Αρχιτεκτονική, Εικονογραφία και Βυζαντινή Μουσική), με σκοπό την επαφή των μαθητών -μέσω της βιωματικής σύνδεσής τους- με τη Βυζαντινή Ιστορία και την σχέση της Βυζαντινής Υμνολογίας και Υμνογραφίας με την Ορθόδοξη λατρεία.. Για το σκοπό αυτό σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε τρεις διδακτικές παρεμβάσεις σχετικές με τα παραπάνω θέματα που υποστηρίχτηκαν από οπτικοακουστικό, ψηφιακό και έντυπο υλικό. Στη συνέχεια μελετήσαμε μέσω ειδικά διαμορφωμένων φύλλων εργασίας που διαμοιράστηκαν και συμπληρώθηκαν από τους μαθητές, τα αποτελέσματα των διδακτικών παρεμβάσεων όσον αφορά τη γνωστική μύησή τους με τη Βυζαντινή καθημερινότητα και εθιμοτυπία και ειδικότερα την Τέχνη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Βυζαντινή Τέχνη, Βυζαντινή Υμνογραφία και Υμνολογία, καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο.

«Συν Φιλοσοφία και χείρα κίνει»

Κολοβού Λαμπρινή¹

¹Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών Τμήμα Φιλοσοφία

lamprinhkolovou@gmail.com

Πολύκροτο θέμα συζήτησης, άλλοτε με ενθουσιασμό και άλλοτε με σκεπτικισμό στους σύγχρονους κόλπους των ανθρωπιστικών επιστημών έχει αποτελέσει η μεθοδολογική πρακτική της Φιλοσοφικής Συμβουλευτικής. Η εν λόγω μέθοδος δεν οδηγεί σ' έναν νεωτερικό στωϊκισμό ή σ' έναν επ' άπειρον σκεπτικισμό ή ακόμη και σ' έναν δογματικό υπαρξισμό. Η φιλοσοφία όλου του *corpus* της Φιλοσοφικής Συμβουλευτικής διαρθρώνεται επιστημονικά γύρω από μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων με αναγωγή στα φιλοσοφικά κείμενα και μέσω συνεδριών μαζί με τον φιλοσοφικό σύμβουλο δια συγκεκριμένης μεθόδου. Δεν επρόκειτο, δηλαδή, για μια πρακτική που παραπέμπει σε μια φιλοσοφική περιπλάνηση ή σε εικονολογικές εκδοχές.

Αναλυτικότερα, η Φιλοσοφική Συμβουλευτική διαθέτει ένα βάθος στο πέρασμα του χρόνου, ξεκινώντας από την άγρια σκέψη (σωκρατική μέθοδος), μέχρι την μεταμοντέρνα ρητορική και τελικά την επιστημονική εξειδίκευση και κατοχύρωση. Ήδη από την αρχαιότητα αρκετές φιλοσοφικές σχολές διαβλέπουν την φιλοσοφία, όχι ως μια αφηρημένη διδασκαλία κάποιας θεωρίας, αλλά ως την τέχνη του ζην. Βασική προϋπόθεση, όμως, του ζην ή πιο εύστοχα του ευ ζην γίνεται, πρωτίστως, το γνώθι σαυτόν, η συνειδητοποίηση και η οριοθέτηση του εγώ από το Υποκείμενο της γνώσης. Η τελική κατάκτηση συμπεκνώνεται στην πραγμάτωση της ελευθερίας του Υποκειμένου πάνω στην ηθική και την ευθύνη.

Αραγε, με ποιό τρόπο η Φιλοσοφική Συμβουλευτική ως πρακτική δύναται να προσεγγίσει το δρόμο προς τη γνώση του εαυτού, άρα και την μετέπειτα επίλυση ενδεχομενικών “δυσανεξιών” (*diseases*) στο σήμερα; Κάθε φιλοσοφικός σύμβουλος, λοιπόν, δέχεται ότι κάθε ανθρώπινο Υποκείμενο ασπάζεται μια προσωπική δική του στάση φιλοσοφίας απέναντι στην ζωή, η οποία επιφυλάσσει προβληματισμούς, αρνητικές εμπειρίες και κακές στιγμές καθ' όλη την διαδρομή. Ως εκ τούτων, απέναντι σε προβλήματα που δεν έλκονται από γενεσιουργές αιτίες ή δεν χρήζουν ιατρικής μέριμνας, ο φιλοσοφικός σύμβουλος προσφέρει την βοήθειά του σαν μια προφορική – συμβουλευτική “θεραπεία”. Η “θεραπεία” αυτή εδράζεται στην μέθοδο “*pease*” που ελληνικά σημαίνει ειρήνη, διατηρηματοποιημένη σε 5 επιμέρους στάδια:

- P 1^ο στάδιο *problem* (πρόβλημα), η καθαρή διαπίστωση του προβλήματος,
- E 2^ο στάδιο *emotion* (συναίσθημα), η διερεύνηση των προκαλούμενων συναισθημάτων,

- Α 3^ο στάδιο *analysis* (ανάλυση), η ανάλυση των επιλογών που διατίθενται και της συνθήκης,
- C 4^ο στάδιο *contemplation* (αναπόληση), η σφαιρική ενατένιση της κατάστασης και τέλος,
- E 5^ο στάδιο *equilibrium* (ισορροπία), η εξισορρόπηση και η αποφαστική αντιμετώπιση της “δυσανεξίας”.

Στο πρίσμα των ανωτέρω, οι φιλοσοφικοί σύμβουλοι τάσσονται ενάντια στην αλόγιστη χρήση χαπιών και σκευασμάτων, που προτείνονται ανα συνθήκη από διάφορους ψυχιάτρους και ψυχολόγους ως μια πιο διευρυμένη προσπάθεια αντίστασης απέναντι στην επενέργεια εμβόλιμων σκευασμάτων αντί του ίδιου του Υποκειμένου και στην κοινωνική τρομοκρατία περί ψευδοψυχικών διαταραχών. Συνεπώς, κατά τον φιλοσοφικό σύμβουλο όλοι οι άνθρωποι σε πλείστες τροχίες ζωής διανύουν κακές – “δυσανεκτικές” στιγμές, όπως η ταπείνωση στην εργασία, ο χωρισμός, ο φόβος του επικείμενου θανάτου ενός αγαπημένου προσώπου κτλ. Οι περιπτώσεις αυτές, δύνανται να φιλοσοφηθούν συμβουλευτικά με βάση ποικίλες πηγές φιλοσοφίας.

Συμπερασματικά, η όλη προσπάθεια της Φιλοσοφικής Συμβουλευτικής εκκινείται από το εγχείρημα αφύπνισης της σκέψης και δη της αναστοχαστικής, που τείνει να αφανιστεί υπό την πολιτιστική μαζοποίηση. Απώτατος στόχος κάθε φιλοσοφικού συμβούλου γίνεται η εκ νέου ανατροφοδότηση μεταξύ της φιλοσοφίας και του Υποκειμένου, έτσι ώστε η φιλοσοφία να αποτελέσει την δυναμογόνο ορμή προς σκέψη, συζήτηση και επικοινωνία. Καταληκτικά, σε καμία περίπτωση η Φιλοσοφική Συμβουλευτική δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως μια επιθετική μέθοδος στον αντίποδα της ψυχολογίας. Άλλωστε ήδη από την Αρχαία Ελλάδα η ψυχολογία πέρασε ως αναπόσπαστο κομμάτι της φιλοσοφίας με βασικό άξονα την ψυχή!

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Φιλοσοφική Συμβουλευτική, Μέθοδος *peace*

Το ορισμένο ολοκλήρωμα και οι ιδιότητές του μέσα από τον υπολογισμό εμβαδού επιπέδου χωρίου

Ευσταθίου Αγγελική¹

¹Μαθηματικός, Πειραματικό Λύκειο Παν/μίου Πατρών

aefstath@sch.gr

Στην παρούσα εργασία γίνεται υπολογισμός της διανυθείσας απόστασης ενός σώματος που εκτελεί πτώση υπό την επίδραση αντίστασης αέρα ανάλογη της ταχύτητάς του. Ο υπολογισμός του εμβαδού του χωρίου, στο διάγραμμα ταχύτητας-χρόνου, ως όριο ακολουθίας αθροισμάτων θα οδηγήσει στην εποπτική παρουσίαση της έννοιας του ορισμένου ολοκληρώματος. Με τη βοήθεια κατάλληλων γεωμετρικών αναπαραστάσεων θα οδηγηθούμε στην ανακάλυψη βασικών ιδιοτήτων του.

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ: Ορισμένο ολοκλήρωμα, εμβαδό επιπέδου χωρίου, όριο ακολουθίας.

Γνησίως μονότονες συναρτήσεις και παράγωγος συνάρτηση

Τσιγγέλης Μιχάλης¹

¹Μαθηματικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

mtsingelis@hol.gr

Στην παρούσα εργασία μελετούμε τη σχέση-σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα σε γνησίως μονότονες συναρτήσεις και την παράγώγό τους. Αν για μία συνεχή συνάρτηση $f: \Delta \rightarrow \mathbb{R}$ (Δ διάστημα) ισχύει $f'(x) > 0$ για κάθε x στο εσωτερικό του Δ , τότε η f είναι γνησίως αύξουσα στο Δ . Όμως αυτό δεν ισχύει αντίστροφα. Γενικά αν η παραγωγίσιμη συνάρτηση $f: \Delta \rightarrow \mathbb{R}$ (Δ διάστημα) είναι γνησίως αύξουσα στο Δ , τότε $f'(x) \geq 0$ για κάθε $x \in \Delta$. Στην εργασία δίνουμε ικανές και αναγκαίες συνθήκες που πρέπει να ικανοποιεί μία συνεχής συνάρτηση $f: \Delta \rightarrow \mathbb{R}$ (Δ διάστημα) η οποία είναι παραγωγίσιμη στο εσωτερικό του Δ για να είναι γνησίως αύξουσα στο Δ (π.χ. πρέπει $f'(x) \geq 0$ στο εσωτερικό του Δ και το σύνολο των λύσεων της $f'(x) = 0$ να μην περιέχει διάστημα). Όλα τα αποτελέσματα της εργασίας ισχύουν δυνάμει και για γνησίως φθίνουσες συναρτήσεις. Τέλος με τη βοήθεια του Θεωρήματος Darboux δίνουμε μία ικανή συνθήκη ($f'(x) \neq 0$) για να είναι μία συνάρτηση γνησίως μονότονη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Γνησίως μονότονη συνάρτηση, Θεώρημα Μέσης Τιμής, πρόσημο παράγωγου, Θεώρημα Darboux.

«Η Διδασκαλία των Μαθηματικών στο Γυμνάσιο με την μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης (flipped classroom) – Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής»

Μπαλωμένου Αθανασία¹, Ρήγα Βασιλική²

¹Μαθηματικός, Phd., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

smpalom@upatras.gr

²Μαθηματικός, MSc., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

rigav@sch.gr

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συνεργασίας δύο εκπαιδευτικών Μαθηματικών του σχολείου μας (Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών) στο πλαίσιο συμμετοχής στο πρόγραμμα flipped classroom (ανεστραμμένης τάξης) που διοργανώθηκε και υλοποιήθηκε από το ΠΕΚ Πατρών κατά το σχολικό έτος 2017-18 στο σχολείο μας. Η τεχνική

της ανεστραμμένης τάξης αποδείχτηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα καινοτόμος πρόταση εναλλακτικής μαθητοκεντρικής προσέγγισης της διδασκαλίας των Μαθηματικών την οποία δοκιμάσαμε και εφαρμόσαμε στην διδασκαλία ενοτήτων των μαθηματικών της Β και Γ γυμνασίου στο σχολείο μας. Η συνεργασία αφορούσε στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων Μαθηματικών μέσα από διδακτικές ακολουθίες που ετοιμάσαμε στην πλατφόρμα www.lams.sch.gr ώστε να μελετήσουν οι μαθητές πριν έρθουν στην τάξη. Στην πράξη, το μοντέλο της παραδοσιακής διδασκαλίας και μάθησης αναστρέφεται, ενώ ο χρόνος στη φυσική τάξη αφιερώνεται στη διεκπεραίωση εργασιών από τους μαθητές, υπό την καθοδήγηση των καθηγητών τους. Ουσιαστικά όλα γίνονται πλέον αλλιώς / ανάποδα / flipped. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για να αποκτήσουν πρόσβαση σε διαλέξεις και εκπαιδευτικό υλικό που οι εκπαιδευτικοί έχουν αναρτήσει εκ των προτέρων στο Διαδίκτυο σε σχέση με μια διδακτική ενότητα. Στη συνέχεια, όταν οι μαθητές έρχονται πλέον στην αίθουσα διδασκαλίας γίνεται η διαδικασία της ανατροφοδότησης, και επίλυσης ενδεχόμενων αποριών των μαθητών, μέσα από κατάλληλα διαμορφωμένες από τον εκπαιδευτικό δραστηριότητες που σχετίζονται με την εκάστοτε διδακτική ενότητα.

Οι μαθητές φάνηκαν να ενθουσιάζονται με τη νέα προσέγγιση της διδασκαλίας των μαθηματικών και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα ήταν πολλαπλά. Οι μαθητές έρχονται μόνοι τους σε επαφή με το θεωρητικό υπόβαθρο του μαθήματος, μελετώντας με τον προσωπικό τους ρυθμό το υλικό που τους παρέχει διαδικτυακά ο εκπαιδευτικός. Στην συνέχεια επιτυγχάνεται η κατάκτηση της γνώσης στην τάξη μέσα από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες με τον καθηγητή πλέον στο ρόλο του συντονιστή.

Τα ευρήματα κατά την εμπλοκή μας στο πρόγραμμα flipped classroom και τον σχεδιασμό και υλοποίηση δραστηριοτήτων συνηγορούν για την αξία της μαθητοκεντρικής προσέγγισης της διδασκαλίας μέσω της τεχνικής της ανεστραμμένης τάξης που αξιοποιεί τις δυνατότητες της τεχνολογίας ώστε η έμφαση στη διδασκαλία στην τάξη να δίνεται στην ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και όχι σε στείρα διάλεξη των εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ανεστραμμένη τάξη, Γυμνάσιο, μαθηματικά, καινοτομία.

«Μαθηματικά: Μία Εξίσωση με άπειρες λύσεις»

Γιαννίση Μαρία¹, Αλμπάνη Βασιλική², Πούλου Αγγελική³

¹Μαθηματικός, 21^ο Γυμνάσιο Πατρών

mariagiannissi@gmail.com

²Φιλολόγος, 21^ο Γυμνάσιο Πατρών

almpani@sch.gr

³Μαθηματικός Ειδικής Αγωγής, Αναπληρώτρια

angipoulou@yahoo.gr

Ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα να ενισχυθεί το ενδιαφέρον των μαθητών για τα Μαθηματικά, έξι εκπαιδευτικοί ενός δημόσιου γυμνασίου, δύο Μαθηματικοί, τρεις Φιλολόγοι και μία Αγγλικής Φιλολογίας, υλοποίησαν δράση με τίτλο: «Μαθηματικά: Μία Εξίσωση με άπειρες λύσεις». Σε αυτό το πλαίσιο οργάνωσαν δραστηριότητες και εκδηλώσεις με επίκεντρο την αξιοποίηση διαφόρων μορφών τέχνης, συγκεκριμένα του Θεάτρου, του Χοροθέατρου, του Χορού, της Μουσικής και των Εικαστικών. Η μεθοδολογική προσέγγιση του εγχειρήματος βασίστηκε σε τρεις πυλώνες: α) τη δραστηριοποίηση των μαθητών και των μαθητριών σε τεχνικές Θεάτρου, Κινησιολογίας, Ποίησης και Μουσικής β) τη συμμετοχή τους σε μαθηματικά εργαστήρια και γ) την ελεύθερη έκφραση και τη δημιουργική αυτενέργεια τους. Στη δράση συμμετείχαν μαθητές και μαθήτριες όλων των τάξεων και δεξιοτήτων χωρίς να απουσιάζουν από τη σύνθεση των ομάδων μαθητές με κοινωνικοσυναισθηματικές και μαθησιακές ιδιαιτερότητες.

Η επιλογή των δραστηριοτήτων είχε ως κύρια σκέψη, αφενός εναλλακτικές προσεγγίσεις των Μαθηματικών απαλλαγμένες από την απολυτότητα του διδακτικού λόγου, αφετέρου την προσφορά ουσιαστικής ψυχαγωγίας, με σκοπό να ενεργοποιηθεί η συναισθηματική – καλλιτεχνική διάσταση της μαθηματικής γνώσης καθώς και να ενισχυθεί η «μαθηματική ευεξία» που σήμερα προβάλλεται ως σημαντικός εκπαιδευτικός στόχος. Οι μαθηματικές έννοιες των δραστηριοτήτων επιλέχθηκαν από αυτές του αναλυτικού προγράμματος για τα γυμνασιακά Μαθηματικά και οι ομάδες των συμμετεχόντων δημιουργήθηκαν με βάση το γνωστικό επίπεδό τους. Καθώς κάποιες από τις έννοιες διατρέχουν και τις τρεις τάξεις, δημιουργήθηκαν για την ίδια δραστηριότητα δύο αλλά και τρεις διαφορετικές ομάδες. Συγκεκριμένα, οι μαθηματικές έννοιες που αποτέλεσαν αντικείμενο των δράσεων ήταν: η Ευκλείδεια Διαίρεση (δρώμενο, μία ομάδα της Α' Γυμνασίου), οι Δεκαδικοί Αριθμοί (δρώμενο, τρεις ομάδες, μία ανά τάξη), Επίλυση Πρωτοβάθμιων Εξισώσεων (δρώμενο, δύο ομάδες Β' και Γ' Γυμνασίου), Ο Κύκλος (δρώμενο, δύο ομάδες Β' και Γ' Γυμνασίου), Γωνίες (χοροθέατρο, δύο ομάδες, Β' και Γ' Γυμνασίου), Επίπεδα Γεωμετρικά Σχήματα (χορός, μία ομάδα Γ' Γυμνασίου), Ευκλείδεια και άλλες μη Ευκλείδειες Γεωμετρίες (χορός, μία ομάδα Γ' Γυμνασίου), Άπειρο και Παράλληλία (μελοποιημένη ποίηση από ομάδες Β' και Γ' Γυμνασίου). Οι πολύτεχνες δραστηριότητες κυρίως εμπνεύστηκαν από το έργο του Μαθηματικού Ντίνου Κορδώση «ΑΡΙΘΜΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ Η αρωγή του θεατρικού λόγου στη διδακτική των Μαθηματικών».

Σε αυτή την κατεύθυνση συνέβαλε και το εξίσου σημαντικό και ιδιαίτερα εντυπωσιακό εικαστικό κομμάτι της δράσης, αφού οι μαθητές και οι μαθήτριες δημιούργησαν με φαντασία, αγάπη και μεράκι διάφορα γεωμετρικά στερεά από ποικίλα υλικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι αξιοποιήθηκαν οι καλλιτεχνικές ανησυχίες και τα βιώματά τους, στοιχείο που έδωσε μια ιδιαίτερα βιωματική και εμπειρική διάσταση στο σύνολο της δράσης.

Η αξιολόγηση της δράσης έγινε με τη σύνταξη ενός ερωτηματολογίου στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες. Γενικά μέσα από αυτό φωτογραφήθηκε η θετική εικόνα της δράσης και διαπιστώθηκε η επίτευξη σε μεγάλο ποσοστό των αρχικών στόχων.

Το τελικό προϊόν παρουσιάστηκε αρχικά σε Εκδήλωση – Αφιέρωμα στην ημέρα των Μαθηματικών που συνδυάστηκε με Έκθεση των μαθητικών δημιουργιών - κατασκευών στο χώρο του σχολείου και ολοκληρώθηκε με δύο ανοιχτές εκδηλώσεις στον ίδιο χώρο με σκοπό τη διάχυση του θέματος στην τοπική κοινωνία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μαθηματικά, Τέχνες, βιωματικό, αυτενέργεια, ευεξία.

Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών στην Τάξη με Χρήση Γκρίζων Αριθμών

Βόσκογλου Γρ. Μιχάλης ¹

¹ Δρ. Μαθηματικός, Ομότιμος Καθηγητής Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών

ΑΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, Πάτρα

mvosk@hol.gr, voskoglou@teiwest.gr

Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών αποτελεί μια πολύ σημαντική συνιστώσα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αφού, πέρα από κοινωνική απαίτηση και ανάγκη, βοηθά ουσιαστικά τον διδάσκοντα στο σχεδιασμό των μελλοντικών του δραστηριοτήτων για μια πιο αποτελεσματική διδασκαλία. Στην εργασία αυτή παρουσιάζουμε μια νέα μέθοδο αξιολόγησης της μέσης επίδοσης των μαθητών μιας τάξης με χρήση γκρίζων αριθμών. Η μέθοδος αυτή είναι χρήσιμη όταν η ατομική επίδοση του κάθε μαθητή αξιολογείται με ποιοτικούς και όχι με αριθμητικούς βαθμούς, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατός ο υπολογισμός του μέσου όρου τους. Οι γκρίζοι αριθμοί είναι αριθμοί που ορίζονται προσεγγιστικά με τη βοήθεια των κλειστών διαστημάτων πραγματικών αριθμών και βρίσκουν σήμερα πολλές πρακτικές εφαρμογές στην επεξεργασία προσεγγιστικών δεδομένων. Λόγω της γενικότητας της μεθόδου, τα παραδείγματα μας σχετίζονται όχι μόνο με την αξιολόγηση μαθητών, αλλά και αθλητών στίβου και ποδοσφαιρικών ομάδων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Γκρίζα Συστήματα (ΓΣ), Γκρίζοι Αριθμοί (ΓΑ), Δείκτης GPA, Μέθοδοι Αξιολόγησης.

«Γίνε και εσύ Ευκλείδης ... Μπορείς!!!-Η Διδασκαλία της Γεωμετρίας στο Γυμνάσιο με την χρήση του λογισμικού geogebra»

Μπαλωμένου Αθανασία¹, Ρήγα Βασιλική², Σουλιώτη Σπυριδούλα³

¹Μαθηματικός, Phd., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

smpalom@upatras.gr

²Μαθηματικός, MSc., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

rigav@sch.gr

³Μαθηματικός, MSc., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

sspiridoula@yahoo.gr

Κατά το σχολικό έτος 2017-18 οι μαθηματικοί του ΠΓΠΠ, συμμετείχαμε επιτυχώς στο ετήσιο σεμινάριο διδακτικής αξιοποίησης του εκπαιδευτικού λογισμικού Geogebra, που οργάνωσε ο σύμβουλος μαθηματικών. Στα πλαίσια αυτού του σεμιναρίου ήρθαμε σε επαφή με το εκπαιδευτικό λογισμικό geogebra και το εφαρμόσαμε στην τάξη χρησιμοποιώντας τα μικροπειράματα που δημιουργήσαμε και τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας. Οι μαθητές μέσω της αξιοποίησης πολλαπλών διασυνδεδεμένων αναπαραστάσεων (Ainsworth, 1999, 2006, 2008) στο περιβάλλον του εκπαιδευτικού λογισμικού Geogebra οικοδόμησαν ενεργητικά γνώσεις μαθηματικών και ενεπλάκησαν ενεργά στην απόδειξη θεωρημάτων μέσω της παρατήρησης στην Ευκλείδεια γεωμετρία. Έγινε έτσι ο καθένας ένας μικρός Ευκλείδης, με αποτέλεσμα να "δουν" την Γεωμετρία αλλιώς/πιο θετικά.

Συγκεκριμένα στο 3ο κεφάλαιο της Γεωμετρίας, Β' γυμνασίου - Μέτρηση Κύκλου, Κανονικά Πολύγωνα, οι μαθητές χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μικροπειράματα "ανακάλυψαν δυναμικά μέσω διερεύνησης" την κεντρική γωνία ω ενός κανονικού πολυγώνου και τη σχέση που τη συνδέει με την γωνία φ του πολυγώνου. Σε επόμενη παράγραφο, αφού είχαν εξοικειωθεί με τη φιλοσοφία και τη χρήση του λογισμικού geogebra, "ανακάλυψαν δυναμικά" τη σχέση που συνδέει την εγγεγραμμένη γωνία με την αντίστοιχη επίκεντρη που βαίνουν στο ίδιο τόξο ενός κύκλου μέσα από κατάλληλα διαμορφωμένη δραστηριότητα από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος είχε τον ρόλο του εμψυχωτή/ διευκολυντή κατά της διάρκειας της διδακτικής προσέγγισης. Στη συνέχεια, σε συνδυασμό με κατάλληλο φύλλο εργασίας, οι μαθητές οδηγήθηκαν και στις δύο περιπτώσεις στη γενίκευση του αντίστοιχου κανόνα παρόλα τα στενά χρονικά περιθώρια του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών.

Τα ευρήματα κατά την εμπλοκή μας με το σεμινάριο πάνω στο λογισμικό geogebra και τον σχεδιασμό και υλοποίηση δραστηριοτήτων συνηγορούν για την αξία της ενεργητικής μαθητοκεντρικής προσέγγισης της διδασκαλίας στην Γεωμετρία με αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων πολλαπλών αναπαραστάσεων (Μπαλωμένου, 2017; Balomenou et al., 2017). Οι μαθητές, μέσω της εμπλοκής τους με την δυναμική γεωμετρία που ουσιαστικά αξιοποιεί τις δυνατότητες της τεχνολογίας, αποκτούν θετική στάση απέναντι στην Ευκλείδεια γεωμετρία και στις αποδείξεις της και ως αποτέλεσμα στη ζητούμενη μαθηματική γνώση. Εξάλλου οι μαθητές πλέον είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και η εποχή μας είναι της γρήγορης εικόνας και πληροφορίας, οπότε η διδασκαλία μας πρέπει να προσαρμόζεται κατάλληλα για να κεντρίζουμε το ενδιαφέρον των μαθητών μας ώστε να τους βοηθήσουμε να κατακτήσουν την μαθηματική γνώση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: λογισμικό, geogebra, Γυμνάσιο, Ευκλείδεια Γεωμετρία, καλή διδακτική πρακτική.

Μέτρηση πυκνότητας υγρών με τον αισθητήρα Gas Pressure-Vernier

Σφαέλος Ιωάννης¹, Φύττας Γεώργιος², Ευσταθίου Αγγελική³

¹ Φυσικός, Δ/ντής Πειραματικού Λυκείου Παν/μίου Πατρών

ioasfaelos@sch.gr

² Φυσικός, Καθηγητής Πειραματικού Λυκείου Παν/μίου Πατρών

georgefytas@gmail.com

³ Μαθηματικός, Καθηγήτρια Πειραματικού Λυκείου Παν/μίου Πατρών

aefstath@sch.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η περιγραφή πειραματικών διαδικασιών μέτρησης της πυκνότητας διαφόρων υγρών από μαθητές του Λυκείου, αρχικά με μια απλή μέθοδο με τη βοήθεια ηλεκτρονικού ζυγού και ογκομετρικού κυλίνδρου και ακολούθως με τη βοήθεια ενός αισθητήρα πίεσης αερίου, στηριζόμενοι στη θεμελιώδη εξίσωση της Υδροστατικής.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Πυκνότητα, Αισθητήρας πίεσης.

Βασικά σημεία της Γενικής θεωρίας της Σχετικότητας. Λύσεις των εξισώσεων του Einstein

Μάρκελος Αναστάσιος¹, Σφαέλος Ιωάννης²

¹Φυσικός, Μεταπτυχιακός φοιτητής

²Φυσικός, Δ/ντής Πειραματικού Λυκείου Παν/μίου Πατρών

ioasfaelos@sch.gr

Στην παρούσα εργασία καταγράφονται μερικές από τις προσπάθειές μας για την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση μερικών βασικών σημείων της Γενικής θεωρίας της Σχετικότητας. Ξεκινήσαμε με μια εκλαϊκευμένη αναφορά πάνω στα βασικά θέματα της Γενικής θεωρίας της Σχετικότητας και ειδικότερα στον καμπυλομένο χωροχρόνο. Ακολούθως, αναφέρονται οι βασικοί ταυσιτές, που χρησιμοποιούνται στις πεδιακές εξισώσεις του Einstein. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι εξισώσεις του Einstein και μερικές εφαρμογές αυτών για τη μελέτη των αστέρων νετρονίων και μελανών οπών.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Καμπυλομένος χωροχρόνος, ταυσιτές, αστέρες νετρονίων, μελανές οπές.

«"Είναι η μόνη περίπτωση που δεν ισχύει το θουμουκούέ". Διδακτική και επιστημολογική προσέγγιση ενός θεωρήματος της Φυσικής»

Γριβόπουλος Κωνσταντίνος ¹

¹ Εκπαιδευτικός κλάδου Φυσικών Επιστημών, Γενικό Λύκειο Νεοχωρίου Αιτωλοακαρνανίας
Δρ. Διδακτικής Πανεπιστημίου Aix-Marseille
kgrivop@upatras.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διδακτική και επιστημολογική προσέγγιση του λεγόμενου θεωρήματος έργου - ενέργειας ή θεωρήματος μεταβολής της κινητικής ενέργειας, όπως αποκαλείται στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. Αφορμή για τη μελέτη αυτή αποτέλεσε μια απροσδόκητη φράση συναδέλφου Φυσικού, η οποία επιλέχτηκε να σηματοδοτήσει τον τίτλο της παρούσας πρότασης εισήγησης στο φετινό Συνέδριο του Πειραματικού Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών.

Από διδακτική άποψη (δηλαδή, υπό το πρίσμα της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών), το θεώρημα μεταβολής της κινητικής ενέργειας (Θ.Μ.Κ.Ε.) και οι κάθε λογής πρακτικές εφαρμογές του μπορεί να μελετηθεί στο πλαίσιο της Ανθρωπολογικής Θεωρίας του Διδακτικού Γίνεσθαι, του Yves Chevallard (1998, 2002). Ο Γάλλος μαθηματικός και διδακτολόγος αντιστοιχίζει σε κάθε στοιχείο γνώσης μια συνεκτική τετράδα πραξεολογιών, $[T / \tau / \theta / \Theta]$, την οποία αποκαλεί μαθηματική οργάνωση της γνώσης. Το σύμβολο T παριστάνει ένα τύπο ασκήσεων, ενεργειών, δραστηριοτήτων κλπ. που απευθύνονται στο μαθητή· το τ , μια τεχνική που εκείνος θα ακολουθήσει. Το θ , η πραξεολογία της τεχνολογίας, προσδιορίζει το συγκεκριμένο θεωρητικό υπόβαθρο το οποίο επικαλείται ο μαθητής για να τεκμηριώσει την ακολουθούμενη τεχνική τ , και Θ είναι η αντίστοιχη θεωρία από την οποία απορρέει το θ . Στη γενικότερη περίπτωση όπου δεν πρόκειται για αμιγώς μαθηματικές πραξεολογίες, αλλά μεικτές, συνδυασμένες με πραξεολογίες από τη Φυσική, τα Οικονομικά κλπ., τότε μιλάμε για μεικτή μαθηματική οργάνωση (Chevallard & Wozniak, 2003).

Από επιστημολογική άποψη, το θεώρημα μεταβολής της κινητικής ενέργειας εξισώνει το συνολικό έργο που προσφέρεται σε ένα φυσικό σώμα ή που δαπανάται από αυτό με τη μεταβολή της κινητικής του ενέργειας και, κατ' επέκταση, υποδεικνύει ένα πολύ βολικό ορισμό της κινητικής ενέργειας. Αν και αποκαλείται θεώρημα, ουσιαστικά πρόκειται για τη θεμελιακή Αρχή Διατήρησης της Ενέργειας. Ο αλγεβρικός τρόπος διατύπωσής του επιτρέπει να ορίζουμε τις διάφορες μορφές ενέργειας, μέσω του έργου δυνάμεων. Ισοδύναμα, μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει μια συνάρτηση των συντεταγμένων χώρου, για την οποία η διαφορά μεταξύ αρχικής και τελικής τιμής δίνει το έργο που παράγεται κατά τη μετατόπιση του υποθέματος (μάζα, φορτίο) από την αρχική στην τελική θέση. Παραμένοντας στο πλαίσιο της Μηχανικής και με τον περιορισμό ότι θεωρούμε δυνάμεις πεδίου και μόνο (συντηρητικές), το Θ.Μ.Κ.Ε. δεν είναι παρά μια εναλλακτική μορφή διατύπωσης της Αρχής Διατήρησης της Μηχανικής Ενέργειας. Ακόμη κι αν συμπεριλάβουμε μη διατηρητικές δυνάμεις, όπως η τριβή ολίσθησης, το θεώρημα έργου – ενέργειας ανάγεται στην Αρχή Διατήρησης της (μη σχετικιστικής) Ενέργειας.

Αν συμπεριλάβουμε τη μεταφορά ενέργειας εξ' αιτίας διαφορών θερμοκρασίας, τότε διακρίνουμε το έργο από τη θερμότητα, η οποία ορίζεται ως η ανταλλασσόμενη ενέργεια μεταξύ ενός συστήματος και του περιβάλλοντός του, ένεκα διαφοράς θερμοκρασίας. Φυσικά, το Θ.Μ.Κ.Ε., ως εναλλακτική γραφή της Αρχής Διατήρησης της Ενέργειας, εξακολουθεί να διέπει

το φαινόμενο, μόνο που δεν έχει μεγάλη πρακτική αξία. Η προσέγγισή μας είναι τώρα μακροσκοπική, δηλαδή, αν Q είναι η μεταφερόμενη ενέργεια λόγω διαφοράς θερμοκρασίας και W η ανταλλασσόμενη ενέργεια υπό μορφή μηχανικού έργου, η ποσότητα $Q - W$ ισούται με τη διαφορά μεταξύ αρχικής και τελικής τιμής μιας συνάρτησης των θερμοδυναμικών συντεταγμένων (εσωτερική ενέργεια του συστήματος). Η πρόταση αυτή είναι γνωστή ως ο πρώτος νόμος της θερμοδυναμικής· ουσιαστικά, η Αρχή Διατήρησης της Ενέργειας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Θεώρημα μεταβολής της κινητικής ενέργειας, πραξολογίες, επιστημολογία.

Ο Ρόλος της Ιστορίας της Φυσικής στην Κατανόηση Βασικών Εννοιών της Μηχανικής από άτομα με Αναπηρία Όρασης

Μαλεζά Όλγα ¹, Αργυρόπουλος Βασίλης ², Βαβουγιός Διονύσης³

¹ Ειδικότητα, Οργανισμός Προέλευσης (Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

omaleza@yahoo.gr

² Ειδικότητα, Οργανισμός Προέλευσης (Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

syggrafeas.b@sch.gr

³ Ειδικότητα, Οργανισμός Προέλευσης (Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

dvavou@uth.gr

Η διερεύνηση και η μελέτη των δυσκολιών που συναντούν οι φοιτητές/τριες στο πεδίο της μηχανικής, ιδιαίτερα στα πεδία της δύναμης και κίνησης, παρουσιάζει μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον. Ειδικότερα, για τους φοιτητές/τριες με αναπηρία όρασης έχει διαπιστωθεί ότι λόγω της μεγάλης ετερογένειας που παρουσιάζουν, οι δυσκολίες φαίνεται να είναι περισσότερες με έντονα εξατομικευμένο χαρακτήρα. Μια διδακτική προσέγγιση που φαίνεται ότι βοηθά τους φοιτητές/τριες με αναπηρία όρασης να δομήσουν νοητικά τις επιστημονικές έννοιες της φυσικής (κίνηση- δύναμη) βελτιώνοντας την επίδοσή τους είναι η ιστορία της φυσικής. Μέσα από την ιστορία της φυσικής φαίνεται ότι γίνονται ευκολότερα κατανοητοί κάποιοι μηχανισμοί σχετικοί με την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον καθώς και τα διάφορα εργαλεία που έχουν χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για να κατανοήσει αυτούς τους μηχανισμούς.. Η εξέλιξη, της επιστήμης μέσα στους αιώνες καθώς και οι μηχανισμοί που συνετέλεσαν σε αυτή την εξέλιξη, συνιστούν ένα έντονα ερευνητικό και πολλές φορές επίκαιρο θέμα, αφού η ιστορία μας διαβεβαιώνει ότι πολλές από τις εναλλακτικές ιδέες που εκφράζουν οι φοιτητές/τριες έχουν διατυπωθεί και από μεγάλους ερευνητές των φυσικών επιστημών.. Η παρούσα έρευνα χαρακτηρίζεται ως πιλοτική και είχε διττό στόχο: α. τη διερεύνηση των εναλλακτικών ιδεών φοιτητών με αναπηρία όρασης σχετικά με βασικές έννοιες της Μηχανικής και β. την τροποποίηση αυτών των εναλλακτικών ιδεών μέσα από την ιστορία της φυσικής. Το δείγμα της έρευνας ήταν 7 φοιτητές με αναπηρία όρασης και όλες οι συναντήσεις με τους συμμετέχοντες ήταν εξατομικευμένες. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν η έρευνα δράσης και η συλλογή των

δεδομένων έγινε μέσω παρατήρησης και ηχογράφησης συνεντεύξεων. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι: α. οι εναλλακτικές ιδέες που αφορούν στην κινηματική - δυναμική με τη μεγαλύτερη συχνότητα αφορούσαν στην κίνηση και στην κατεύθυνση και ήταν οι εξής: (1) η κίνηση προϋποθέτει δύναμη προς την κατεύθυνση της και (2) η δύναμη είναι ανάλογη της ταχύτητας ή της κίνησης γενικότερα. Τα αποτελέσματα της έρευνας ενίσχυσαν την άποψη ότι μέσα από την ιστορία της φυσικής οι φοιτητές/τριες με αναπηρία όρασης φαίνεται να κατανοούν καλύτερα τις έννοιες της κίνησης και της κατεύθυνσης, τροποποιώντας κατάλληλα τις εναλλακτικές τους ιδέες. Υποστηρίζεται ότι όλα τα παραπάνω μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο υλικό για το σχεδιασμό κατάλληλων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων στοχεύοντας στην ορθή κατανόηση των φοιτητών με αναπηρία όρασης όσον αφορά σε βασικές έννοιες της Μηχανικής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ιστορία φυσικής, μηχανική, αναπηρία όρασης

Οι Προϋποθέσεις Για Την Εξίσωση της Ροπής με το Ρυθμό Μεταβολής της Στροφορμής

Μπεντενίτης Γεώργιος¹

¹MSc Φυσικός, Δ/ντης ΓΕ.Λ. BOYNAPTOY

lanthigm@yahoo.gr

Όταν χρησιμοποιούμε τη περιστροφική εξίσωση $\vec{\tau} = d\vec{L}/dt$, στην επίπεδη κίνηση στερεού σώματος, υπολογίζουμε τη στροφορμή και τη ροπή είτε ως προς το κέντρο μάζας του σώματος είτε ως προς σημείο το οποίο είναι ακίνητο σε ένα αδρανειακό σύστημα αναφοράς, ειδικά η χρησιμοποίησης της είναι αυθαίρετη. Σχετικά με ένα αυθαίρετα κινούμενο σημείο (P, για παράδειγμα), θα δείξουμε, ότι η γενική σχέση μεταξύ της ροπής και ρυθμού μεταβολής της στροφορμής ενός στερεού σώματος που κάνει επίπεδη κίνηση ως προς αυθαίρετα κινούμενο σημείο (το οποίο δεν είναι ο στιγμιαίος άξονας περιστροφής), είναι η:

$$\vec{\tau}_P = \vec{L}_P + m(\vec{r}_G - \vec{r}_P) \times \ddot{\vec{r}}_P$$

Με βάση τη παραπάνω γενική σχέση θα εξεταστεί κάτω από ποιες προϋποθέσεις είναι ασφαλές να εξισωθεί η συνολική ροπή ως προς κάποιο αυθαίρετο σημείο, στην επίπεδη κίνηση στερεού σώματος, με το ρυθμό μεταβολής της στροφορμής. Θα δείξουμε ότι αυτό μπορεί να συμβεί μόνο αν το σημείο ως προς το οποίο υπολογίζονται οι ροπές πληροί ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις. Δηλαδή το σημείο, α) ή θα πρέπει να είναι το κέντρο μάζας του στερεού, β) ή να έχει μηδέν επιτάχυνση, γ) ή η στιγμιαία επιτάχυνσή του να κατευθύνεται από ή προς το κέντρο μάζας. Από αυτούς τους όρους, ο (γ) πολύ σπάνια χρησιμοποιείται επειδή οι καταστάσεις στις οποίες η επιτάχυνση ενός σημείου ικανοποιεί την αυτή συνθήκη δεν είναι εύκολα αναγνωρίσιμες.

Για την περίπτωση που το σημείο P, συμπίπτει με το σημείο που διέρχεται ο στιγμιαίος άξονας περιστροφής του σώματος, θα εξεταστεί κάτω από ποιες προϋποθέσεις είναι ασφαλές να εξισωθεί

η ροπή ως προς το στιγμιαίο άξονα περιστροφής με το ρυθμό μεταβολής της στροφορμής, για σώμα που κυλίνεται χωρίς να ολισθαίνει. Θα δείξουμε, ότι η γενική σχέση μεταξύ της ροπής και ρυθμού μεταβολής της στροφορμής για σώμα που κυλίνεται χωρίς να ολισθαίνει ως προς το στιγμιαίο άξονα περιστροφής, είναι η:

$$\tau_P = I_P a_\gamma + \frac{\omega \dot{I}_P}{2}$$

Με βάση τη παραπάνω γενική σχέση θα εξεταστεί κάτω από ποιες προϋποθέσεις είναι ασφαλές να εξισωθεί η συνολική ροπή προς το στιγμιαίο άξονα περιστροφής με το ρυθμό μεταβολής της στροφορμής. Η γενική απάντηση είναι, ακριβώς όπως για ένα σημείο που δεν είναι στιγμιαία σε ηρεμία, πρέπει να ικανοποιηθεί ένας από τρεις όρους. Δηλαδή το σημείο, α) ή θα πρέπει να είναι το κέντρο μάζας του στερεού, β) ή να έχει μηδέν επιτάχυνση, γ) ή η στιγμιαία επιτάχυνσή του να κατευθύνεται από ή προς το κέντρο μάζας.

Για αυτή την περίπτωση θα αναδιατυπωθεί η τρίτη προϋπόθεση, με την απαίτηση το στιγμιαίο κέντρο περιστροφής να παραμένει σε σταθερή απόσταση από το κέντρο μάζας του σώματος καθ' όλη τη διάρκεια της κίνησης, με το στερεό να κυλίνεται χωρίς να ολισθαίνει. Αποδεικνύεται ότι μπορούν να ληφθούν γρήγορες και κομψές λύσεις πολλών προβλημάτων στην επίπεδη κίνηση ενός στερεού σώματος με τη λήψη των ροπών γύρω από το στιγμιαίο κέντρο περιστροφής. Επιπλέον για κάθε περίπτωση επιλύονται παραδείγματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ροπή, ρυθμός μεταβολής της στροφορμής, στιγμιαίος άξονας περιστροφής.

«Μια διερευνητική προσέγγιση με STEM σε ρευστά: Κίνηση σφαιριδίου σε γλυκερίνη»

Φύττας Γεώργιος¹

¹ Φυσικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

georgefytas@gmail.com

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται η ερευνητική εργασία μιας ομάδας οκτώ (8) μαθητών της Α' Τάξης του Λυκείου που πραγματοποιήθηκε έξω από το ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα και κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-14. Για τη δραστηριότητα χρησιμοποιήθηκε διαφανής σωλήνας από πλεξιγκλάς μήκους 1m, εξωτερικής διαμέτρου 2,4cm κι εσωτερικής 2,1 cm. Ο σωλήνας περιείχε γλυκερίνη εμπορίου. Σιδερένιο σφαιρίδιο μάζας $m=1,5g$, διαμέτρου $\delta=0,70cm$ και πυκνότητας $d=8379Kg/m^3$, αφήνεται να κινηθεί κατακόρυφα από το στόμιο του σωλήνα μέσα στο ρευστό.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν από την ομάδα είναι:

- Πως κινείται ένα μικρό μεταλλικό σφαιρίδιο μέσα στο σωλήνα με τη γλυκερίνη;
- Μπορούμε πειραματικά να υπολογίσουμε το συντελεστή ιξώδους του ρευστού και να συγκρίνουμε τη πειραματική τιμή με την αναγραφόμενη τιμή του κατασκευαστή;

Στόχοι της εργασίας είναι:

1. Να έλθουν οι μαθητές σε επαφή με την ερευνητική μέθοδο θεωρητικά και πρακτικά ώστε στο μέλλον ως πολίτης ή επιστήμονας να υποστηρίζει την έρευνα από διάφορες θέσεις και σκοπιές.
2. Η χρησιμοποίηση υλικών και διατάξεων που περιλαμβάνονται στα υλικά των Εργαστηρίων Φυσικών Επιστημών όλων των Λυκείων της χώρας.

Για τη διερεύνηση της κίνησης πραγματοποιήθηκε από τους μαθητές αρχικά βιντεοσκόπηση με κάμερα κινητού με ανάλυση 30fps. Επειδή όμως η διάρκεια των αρχικών κινήσεων είναι της τάξης των δεκάτων του δευτερολέπτου υπήρξε ανάγκη για περισσότερες πειραματικές τιμές οπότε έγινε νέα βιντεοσκόπηση με 120fps σε mp4. format. Για τη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές κατέβασαν στο smartphone την ελεύθερη εφαρμογή Open Camera για Android. Για την επεξεργασία του βίντεο χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό Logger Pro 3.8.2 της Vernier σε συνδυασμό με το ενσωματωμένο εργαλείο Video Analysis. Με τη βοήθεια των ιχνών (trackers) που τοποθετήθηκαν σε κάθε frame του βίντεο της κίνησης παρήχθη η γραφική παράσταση θέσης – χρόνου του σφαιριδίου από την οποία η ερευνητική ομάδα συμπεράνει ότι η κίνηση αρχικά είναι επιταχυνόμενη, στη συνέχεια επιβραδυνόμενη και τέλος ομαλή με μια σταθερή οριακή ταχύτητα. Τα αποτελέσματα αντιβαίνουν το θεωρητικό πλαίσιο που αναφέρεται μόνο σε επιταχυνόμενη και στη συνέχεια ομαλή κίνηση. Η ερευνητική ομάδα επανέλαβε τη διαδικασία σε σωλήνα πολύ μεγαλύτερης διατομής σε σχέση με τη διάμετρο του σφαιριδίου με αποτελέσματα συμβατά με το θεωρητικό πλαίσιο. Στη συνέχεια η ερευνητική ομάδα από το διάγραμμα θέσης – χρόνος υπολόγισε την οριακή ταχύτητα του σφαιριδίου με τη βοήθεια της κλίσης ($u_{op}=0,15\text{m/s}$). Με αναζήτηση στο διαδίκτυο και τη βιβλιογραφία (που τους δόθηκε από τον συντονιστή εκπαιδευτικό) υπολογίστηκε ο συντελεστής ιξώδους της γλυκερίνης $1,310\text{Pa}\cdot\text{s}$ με απόκλιση 2% από τη προτεινόμενη τιμή.

Οι ερευνητικές μαθητικές δραστηριότητες που προτείνονται στην παρούσα εργασία, είναι μικροέρευνες στο ευρύτερο πεδίο των Φυσικών Επιστημών. Με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές έχουν την ευκαιρία πρακτικά να έρθουν σε επαφή με την επιστημονική μέθοδο, εμπεδώνοντας συγχρόνως τις διάφορες έννοιες των Φυσικών Επιστημών που διδάσκονται στο Σχολείο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ρευστά, STEM, video, ιξώδες, οριακή ταχύτητα.

«Στατική και δυναμική συμπεριφορά του μοντέλου ομογενούς σκάλας»

Ταυλόπουλος Αριστείδης¹, Γιαννακέας Στυλιανός², Καλδή Γεωργία³

¹ Φυσικός MSc, 4ο Λύκειο Πύργου

aristavlo@gmail.com

² Φυσικός,, 4ο Λύκειο Πύργου

gianakeas@gmail.com

³ Φυσικός MSc, 3ο Γυμνάσιο Πύργου

georgkaldi@gmail.com

Η παρούσα εργασία περιλαμβάνει τη μελέτη, θεωρητική και πειραματική, της συμπεριφοράς του απλού μοντέλου μιας ομογενούς σκάλας, της οποίας το ένα άκρο στηρίζεται σε κατακόρυφο τοίχο και το άλλο σε οριζόντιο δάπεδο. Η μελέτη αναφέρεται στη στατική και δυναμική συμπεριφορά του μοντέλου σε διάφορες συνθήκες και βασίζεται στη σχετική βιβλιογραφία. Ως εκ τούτου, η εργασία διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο εστιάζει στην ισορροπία της σκάλας, όπου εξετάζονται διάφοροι παράγοντες που την επηρεάζουν, όπως η ύπαρξη ή απουσία τριβής στην επαφή του ανώτερου σημείου της με τον τοίχο καθώς και η ύπαρξη τριβής ή μη στην επαφή της σκάλας με το δάπεδο. Σε κάθε περίπτωση παρουσιάζονται αναλυτικά οι συνθήκες ισορροπίας, με βάση τις οποίες απαντώνται ερωτήματα όπως: ποια είναι η ελάχιστη γωνία που πρέπει να σχηματίζει η σκάλα με το οριζόντιο δάπεδο ώστε να μην ολισθαίνει, πώς μεταβάλλεται η γωνία αυτή σε σχέση με το συντελεστή οριακής τριβής του δαπέδου, ποια είναι η μέγιστη απόσταση από τη βάση της σκάλας στην οποία μπορεί να ανέβει ένας άνθρωπος χωρίς να ολισθήσει η σκάλα ή ποια είναι η μέγιστη μάζα ανθρώπου που μπορεί να φθάσει στην κορυφή της σκάλας χωρίς αυτή να ολισθήσει. Οι περιπτώσεις αυτές μελετώνται και πειραματικά, με τη χρήση πειραματικών κατασκευών με απλά υλικά και την αξιοποίηση λογισμικών, όπως το Tracker, το Geogebra και το Excel. Το δεύτερο μέρος της εργασίας επικεντρώνεται στη μελέτη της κίνησης της σκάλας κατά την ολίσθησή της, η οποία μπορεί να απλοποιηθεί αν η σκάλα θεωρηθεί ότι συμπεριφέρεται ως ομογενής ράβδος. Η κίνηση διαφοροποιείται από την εμφάνιση ή μη τριβής ολίσθησης και μπορεί να μελετηθεί με τις εξισώσεις κίνησης στερεού σώματος και με τη διατήρηση της μηχανικής ενέργειας αντίστοιχα. Σημαντική είναι η επισήμανση ότι το ανώτερο σημείο της σκάλας χάνει την επαφή του με τον τοίχο πριν φτάσει στο δάπεδο. Έτσι η κίνηση διακρίνεται σε δύο φάσεις: (α) πριν την απώλεια επαφής και (β) αφού χάσει επαφή και έως ότου η σκάλα γίνει οριζόντια. Στην πρώτη φάση, το κέντρο μάζας διαγράφει κύκλο ακτίνας ίσης με το μισό του μήκους της σκάλας, όπως προκύπτει από τη γεωμετρία της διάταξης, ενώ ταυτόχρονα η σκάλα περιστρέφεται γύρω από το κέντρο μάζας της. Στην δεύτερη φάση, η σκάλα συνεχίζει να απομακρύνεται από τον τοίχο και η κίνησή της καθορίζεται από την επίδραση του βάρους της, την κάθετη αντίδραση από το οριζόντιο δάπεδο και από την τριβή ολίσθησης αν υπάρχει. Η μελέτη μας εστιάζει στον υπολογισμό της οριζόντιας συνιστώσας της ταχύτητας του κέντρου μάζας τη στιγμή που η σκάλα χάνει την επαφή της με τον τοίχο και στον υπολογισμό της ταχύτητας του άνω άκρου τη στιγμή που φθάνει στο έδαφος. Τα θεωρητικά αποτελέσματα συγκρίνονται με τα πειραματικά δεδομένα, όπως και στην ισορροπία της σκάλας. Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη διδακτική πρόταση αξιοποίησης του μοντέλου της σκάλας, η οποία εντάσσεται στην ενότητα «Μηχανική στερεού σώματος» και είναι συμβατή με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Φυσικής Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ομογενής σκάλα, ισορροπία, κίνηση, τριβή

Η διδασκαλία μέσα από τα τρία επίπεδα αναπαράστασης στο μάθημα της Χημείας Β΄ Γυμνασίου.

Αμαριωτάκης Βασίλειος ¹

¹Εκπαιδευτικός Φυσικών Επιστημών, Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών

vassamari@yahoo.com

Στον πρόλογο του εγχειριδίου Χημείας της Β΄ Γυμνασίου με συγγραφική ομάδα τους Σ. Αβραμιώτη, Β. Αγγελόπουλο, Γ. Καπελώνη, Π. Σινιγάλια, Δ. Σπαντίδη, Α. Τρικαλώτη και Γ. Φύλου (2007), διευκρινίζεται στους μαθητές πως θα «ταξιδέψουν» από τον κόσμο που βλέπουν, το μακρόκοσμο, σε αυτόν που δε βλέπουν, το μικρόκοσμο. Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια ανάδειξης μια διαφορετικής ματιάς, πιο συγκεκριμένα, το ταξίδι των μαθητών να μην είναι μονόδρομο, αλλά αμφίδρομο και συνεχές, ξεκινώντας από τον μακρόκοσμο, συνεχίζοντας με τον μακρόκοσμο και κάπου εκεί μέσα να παρεμβάλουμε και τον κόσμο των συμβόλων. Μια από τις πιο ισχυρές και παραγωγικές ιδέες των Φυσικών Επιστημών της τελευταίας 25ετίας (Talanquer, 2011) αποτελεί η άποψη ότι η κατανόηση του κόσμου μας καθώς και η γνώση γύρω από αυτόν γενικεύεται, εκφράζεται και διδάσκεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα. Είναι σημαντικό οι μαθητές να πετύχουν μία εις βάθος κατανόηση των εννοιών και γι' αυτό θα πρέπει να κατασκευάσουν τα σωστά νοητικά μοντέλα τα οποία θα ήταν δόκιμο να έχουν ως αρχή τα πρωτογενή νοητικά μοντέλα τους. Για μια επιτυχή κατασκευή ενός νοητικού μοντέλου θα πρέπει η διδασκαλία των αντίστοιχων εννοιών να αντανakλά τη πολυεπίπεδη σκέψη (διδασκαλία εννοιών και στα τρία επίπεδα, μακρο, μικρο και συμβολικό), αφού τόσο ο βαθμός κατανόησης όσο και η επίδοση των μαθητών αυξάνονται (Ardac & Akaygun, 2005; Gkitzia, Salta, & Tzougraki, 2011). Όμοια και οι Aydeniz και Kotowski (2012) αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δώσουν έμφαση στις μικροσκοπικές πτυχές και τις χημικές αρχές που διέπουν τη σωματιδιακή φύση της ύλης, ενώ θα πρέπει να κατανοήσουν πως η διευκόλυνση των αντίστοιχων διεργασιών μάθησης από τους μαθητές περιλαμβάνει τη χρήση παραδειγμάτων και αναλογιών και στα τρία επίπεδα αναπαράστασης. Για να εφαρμόσουμε μια τέτοια διδακτική προσέγγιση οι μαθητές θα πρέπει να διδαχθούν αρκετά νωρίς τις σχετικές με τη δομή της ύλης οντότητες και τους τρόπους αναπαράστασης τους. Ειδικότερα προτείνεται η εξής σειρά μετά την γενική ενότητα «Εισαγωγή στη Χημεία»:

- ιστορική αναδρομή, περιγραφή ατόμου, τρόπος αναπαράστασης ατόμων προσομοιώματα, σύνδεση του ατόμου με την έννοια του στοιχείου από το μακρόκοσμο, χημικά σύμβολα.
- Δομή ατόμου, χαρακτηριστικά υποατομικών σωματιδίων, ιόν, σύνδεση ιόντων με το μακρόκοσμο, συμβολισμός ιόντων.
- Μόριο, σύνδεση με το μακρόκοσμο αναπαράσταση μορίων με προσομοιώματα και χημικούς τύπους.
- Χημική αντίδραση, σύνδεση με το μακρόκοσμο, χημική εξίσωση
- Έννοιες του μακρόκοσμου όπως καθαρή ουσία και μίγμα, διάλυμα μέσα και από τα τρία επίπεδα αναπαράστασης.

- Οι ενότητες που δε σχετίζονται άμεσα με το μικρόκοσμο όπως «νερό στη ζωή μας», «ρύπανση νερού» ή η γενική ενότητα «έδαφος» μπορούν να προηγηθούν ή αν επιθυμούμε να έπονται των σχετικών εννοιών του μικρόκοσμου.

Ο αριθμός των διδακτικών ωρών που θα αφιερώσει κάθε εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της περιγραφής και εξήγησης των οντοτήτων του μικρόκοσμου μπορεί να διαφέρει. Αυτό γιατί η ικανότητα των μαθητών να κατανοήσουν το ρόλο κάθε επιπέδου αναπαράστασης καθώς και να μεταβούν από το ένα επίπεδο αναπαράστασης στο άλλο αποτελεί μια σημαντική πτυχή της παραγωγής κατανοητών εξηγήσεων (Treagust, Chittleborough & Mamiala, 2003) και ως διαδικασία δεν είναι δεδομένη για όλους τους μαθητές. Ειδικότερα, η σύνδεση των δύο κόσμων (μικρόκοσμος και μακρόκοσμος) θεωρείται ως ιδιαίτερα δύσκολη νοητική διαδικασία για τους μαθητές, αφού η σωματιδιακή φύση της ύλης έρχεται σε αντίθεση με τις διαισθητικές καθημερινές τους γνώσεις (Treagust et al., 2003; Han & Roth, 2006; Stamovlasis & Parageorgiou, 2012). Το ίδιο μπορεί να συμβαίνει και με το συμβολικό επίπεδο αναπαράστασης αφού είναι πιθανό εκεί που οι καθηγητές βλέπουν Χημεία, οι μαθητές να βλέπουν απλά μπάλες, γραμμές και γράμματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: επίπεδα αναπαράστασης, πολυεπίπεδη σκέψη, διδακτική προσέγγιση

Εισαγωγή θεμάτων βιοηθικής στο μάθημα της βιολογίας:

Ένα διδακτικό σενάριο

Γλυκοφρύδη Αλεξάνδρα ¹

¹Βιολόγος Msc

al_glyk@yahoo.gr

Οι σημερινοί έφηβοι θα συναντήσουν έναν κόσμο μετασχηματισμένο από τις νέες βιοϊατρικές γνώσεις σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, του προσδιορισμού της αλληλουχίας γονιδιώματος κ.α.. Ως εκ τούτου, τα ηθικά ζητήματα των βιοεπιστημών έχουν αποκτήσει μεγάλη σημασία για να διασφαλιστεί η συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το μέλλον.

Η βιοηθική περιλαμβάνει δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με όλους τους κλάδους της επιστημονικής γνώσης, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος, των βιοεπιστημών, της ιατρικής και των νέων τεχνολογιών. Η εισαγωγή της βιοηθικής εκπαίδευσης στην διδασκαλία της επιστήμης μπορεί να αποτελέσει μέσο τόσο για τη βελτίωση της επιστημονικής παιδείας των μαθητών όσο και για την κατανόηση των κοινωνικό-επιστημονικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ηθικής λήψης αποφάσεων. Η έρευνα υποστηρίζει την ιδέα ότι τα προγράμματα σπουδών μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της κατανόησης εκ μέρους των μαθητών των διαφόρων πτυχών των κοινωνικών προκλήσεων που σχετίζονται με την επιστήμη και την τεχνολογία.

Στόχος της διδασκαλίας της βιοηθικής δεν είναι το να συμπεριφέρονται οι μαθητές με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Αντιθέτως, στόχος θα πρέπει να είναι η έκθεση των μαθητών σε μια σειρά διαφορετικών απόψεων και η ανάπτυξη καθαρής σκέψης ώστε να αναπτύξουν την άποψή τους με βάση προσεκτική συλλογιστική. Η εμπειρία δείχνει ότι το μάθημα θα επιτύχει τα μέγιστα οφέλη από πιο αλληλεπιδραστικό τρόπο διδασκαλίας, όπου οι μαθητές μπορούν να αντιπαραβάλλουν τις διαφορετικές απόψεις τους.

Υπάρχει πληθώρα θεμάτων στα μαθήματα της βιολογίας και των άλλων φυσικών επιστημών των οποίων οι ηθικές πλευρές αξίζει να συζητηθούν στην τάξη. Στο παρόν διδακτικό σενάριο θα

εξεταστούν οι πρόοδοι της μοριακής βιολογίας με την αποκρυπτογράφηση του γονιδιώματος που οδήγησε στην ταυτοποίηση γονιδίων υπεύθυνων για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, σε συνδυασμό με τις προόδους στις τεχνικές διάγνωσης και ταυτοποίησης των μεταλλάξεων με σκοπό να καταλάβουν οι μαθητές το συσχετισμό γονιδίων – χαρακτηριστικών και τις ηθικές προεκτάσεις της γνώσης της γενετικής πληροφορίας. Οι γενετικές εξετάσεις έχουν γίνει εξαιρετικά δημοφιλείς κατά την τελευταία δεκαετία. Καθώς η επιστήμη των γενετικών εξετάσεων αναπτύσσεται και παρέχει νέες πληροφορίες για το DNA μας, τίθενται υπό αμφισβήτηση ορισμένα δεοντολογικά ζητήματα σχετικά με την ορθή χρήση αυτών των εξετάσεων. Ενώ ορισμένες γενετικές εξετάσεις μπορεί να είναι ευεργετικές για άτομα με συγκεκριμένες ασθένειες, σε άλλες περιπτώσεις μπορεί επίσης να προκαλέσουν πρόωρο και περιττό φόβο. Αυτό το διδακτικό σενάριο αφορά την ενότητα της γενετικής στο μάθημα της βιολογίας β' ή γ' λυκείου και χρησιμοποιεί μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ως εφαλτήριο για να προωθήσει την κριτική σκέψη και τη συζήτηση σχετικά με βαθύτερα δεοντολογικά ζητήματα όπως είναι τα οφέλη και τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από τις γενετικές εξετάσεις, τα επιχειρήματα υπέρ και κατά των προγεννητικών γενετικών εξετάσεων για κληρονομικές ασθένειες και οι δεοντολογικές απόψεις σχετικά με τη χρήση των δοκιμασιών απευθείας από τον καταναλωτή ή αν κάποιος εκτός από τους εκπαιδευμένους γενετικούς συμβούλους ή τους γιατρούς, θα πρέπει να επιτρέπεται να παραδίδει αλλά και να χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα των γενετικών εξετάσεων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: βιοηθική, γενετικές εξετάσεις, μοριακή βιολογία, διδακτικό σενάριο

Αποτελεσματικές Στρατηγικές Διδασκαλίας για τη Βιολογία

Καλόσακα Κατερίνα ¹

¹ Βιολόγος, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

akalosaka@sch.gr

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται το σκεπτικό μια σειράς μαθημάτων στη Βιολογία Α' Λυκείου, στη θεματική ενότητα ομάδες αίματος. Ο βασικός στόχος είναι η εμπέδωση της γνώσης με τη συνεχή εμπλοκή των μαθητών κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, κάτι που είναι το ζητούμενο από κάθε εκπαιδευτικό μέσω μιας ποικιλίας τεχνικών και μεθόδων. Αυτή η συμμετοχή δεν περιορίζεται στις απαντήσεις των μαθητών σε ορισμένες προκαθορισμένες ερωτήσεις ή σε ένα καθιερωμένο κριτήριο αξιολόγησης. Η χρήση των ΤΠΕ αξιοποιείται αλλά από μόνη της δεν επαρκεί πλέον για να εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών. Το μάθημα ξεκινά με ένα ισχυρό κίνητρο για τους μαθητές που είναι η αναφορά προβλημάτων από την καθημερινή ζωή. Καλούνται να τα επιλύσουν ομαδο-συνεργατικά. Για την ορολογία των βιολογικών όρων χρησιμοποιούνται κάρτες που πρέπει να συμπληρώσουν και αναλύονται δίνοντας έμφαση στην ετυμολογία της κάθε λέξης. Η τεχνική της απεικόνισης με σκίτσα ή χρωματίζοντας έτοιμα σχέδια, εν προκειμένω των ερυθρών αιμοσφαιρίων με τα αντίστοιχα αντιγόνα και των συγκολλητινών στο πλάσμα, είναι καθοριστική για την εμπέδωση χωρίς αποστήθιση. Χρησιμοποιούνται επίσης εικόνες που δείχνουν αποτελέσματα πειραμάτων με τη μέθοδο της αιμοσυγκόλλησης, τα οποία καλούνται οι μαθητές να τα αντιστοιχίσουν με τις ερμηνείες των αποτελεσμάτων των πειραμάτων αυτών. Να ταυτοποιήσουν, δηλαδή, την ομάδα αίματος ερμηνεύοντας την αντίστοιχη εικόνα. Το τελικό αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας παρουσιάζεται ως αφίσα. Παράλληλα, επίδειξη πειράματος με πραγματικό βιολογικό υλικό και η μικροσκοπική παρατήρηση έτοιμων παρασκευασμάτων ενισχύει και το ενδιαφέρον αλλά και την επιτυχία του εγχειρήματος. Το

απρόβλεπτο στην εναλλαγή των μεθόδων ενεργοποιεί και βοηθά με διαφορετικό τρόπο τον κάθε μαθητή ανάλογα με τις δεξιότητες και το γνωστικό υπόβαθρο που διαθέτει.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Στρατηγικές διδασκαλίας, ομάδες αίματος, αιμοσυγκόλληση.

Η αξιολόγηση των μαθητών στο μάθημα της Γαλλικής Γλώσσας στο πλαίσιο του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες-Ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών. Μια μελέτη περίπτωσης.

Χάντζου-Σανιέ Ελένη ¹

¹Σχολική Σύμβουλος Γαλλικής Γλώσσας Δυτικής Ελλάδος

lenasangnier@gmail.com

Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην καθημερινή τους πρακτική, μέσω επαρκούς επιμόρφωσης, ώστε να αποδέχονται την αξιολόγηση ως αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας και της μάθησης και να αναπτύσσουν δεξιότητες στο θέμα της αξιολόγησης των μαθητών, είναι μια από τις παραμέτρους που μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της διδασκαλίας της μάθησης και της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Προκειμένου να αναπτυχθούν οι απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες των εκπαιδευτικών θα πρέπει να τους παρασχεθούν κατάλληλα επιμορφωτικά προγράμματα.

Στην παρούσα εργασία μικρο-έρευνας πεδίου θα προσπαθήσουμε, μέσα από είκοσι δομημένες συνεντεύξεις που μας παραχώρησαν εκπαιδευτικοί Γαλλικής γλώσσας Γυμνασίου, να ανιχνεύσουμε ποιά είναι η σημασία της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών β' ξένης γλώσσας και ποιές περιοχές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών β' ξένης γλώσσας αξιολογούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ως σημαντικές αναφορικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών βρίσκεται στο κέντρο της βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης, καθώς ο εκπαιδευτικός συνδιαμορφώνει την πραγματικότητα του σχολείου μεταξύ άλλων με το να εφαρμόζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα και να αξιολογεί την πρόοδο του μαθητή. Ως πλαίσιο θα λάβουμε το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες και τον νέο τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, όπως προκύπτει από την εφαρμογή του, για πρώτη φορά κατά το σχ.έτος 2016-17. Θα παρουσιάσουμε τις σύγχρονες μορφές αξιολόγησης του μαθητή και θα εξετάσουμε τη σχέση μεταξύ των υπάρχοντων σχολικών εγχειριδίων και του νέου τρόπου αξιολόγησης των μαθητών. Θα εστιάσουμε στην ανάγκη, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε, δημιουργίας εναλλακτικού διδακτικού υλικού και το περιεχόμενο των κατάλληλων επιμορφωτικών δράσεων, ώστε, κατά τη γνώμη μας, να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας της Γαλλικής Γλώσσας στο Ελληνικό Δημόσιο Σχολείο, όπως αυτές διαμορφώνονται με τα νέα δεδομένα. Θα προσδιορίσουμε την έννοια "αξιολόγηση του μαθητή" και την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού ως "ανάγκη". Η επιμόρφωση αποτελεί "ανάγκη" για τον εκπαιδευτικό, προκειμένου να ασκήσει καλύτερα το έργο του, σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον. Η ανάγκη αυτή προσεγγίζεται από διαφορετικές πλευρές, όπως και η αξιολόγηση του μαθητή.

Επίσης θα δούμε πώς οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας διευρύνουν τις δυνατότητες και τους τρόπους επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με ευέλικτους τρόπους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αξιολόγηση μαθητή, ικανότητες και δεξιότητες μαθητών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Ενιαίο Πρόγραμμα σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες, διαφοροποιημένη διδασκαλία

«Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν μία ομάδα Γαλλικών...»: Βιωματικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες στην τάξη των Γαλλικών

Ζαχαροπούλου Α. Μαρία¹

¹Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας, Αρσάκειο Γυμνάσιο Πατρών

zacharopoulou.maria@gmail.com

Κατά τον Αυστριακό φιλόσοφο Ludwig Wittgenstein “The limits of my language mean the limits of my world” [«Τα όρια της γλώσσας μου σημαίνουν τα όρια του κόσμου μου»]. Ανεξαρτήτως του κατά πόσο είναι αποδεκτή η παραπάνω φιλοσοφική θεώρηση, αυτό που καθίσταται σαφές είναι η συμβολή της γλώσσας, λιγότερο ή περισσότερο, στη σύλληψη και διαμόρφωση της πραγματικότητας μας. Κατά συνέπεια η αξία της καλλιέργειας της γλώσσας είναι αναντίρρητη και κατ’ επέκταση η εκπαιδευτική προσέγγιση της είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητη, αντίληψη που ορμάται και επιβεβαιώνεται από αρχαιοτάτων χρόνων. Στις μέρες μας, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, της συνεχούς κινητικότητας και της εκ των συνθηκών ανάγκης να επικοινωνούμε ουσιαστικά με ανθρώπους από διαφορετικές χώρες και κουλτούρες, η ανάγκη για πολυγλωσσία είναι πλέον αδιαμφισβήτητη. Η εκμάθηση γλωσσών πέραν της μητρικής φαντάζει πλέον δεδομένη. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το βάρος που έχει δοθεί στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών τόσο μέσα στο σχολικό πλαίσιο, όσο και εκτός αυτού. Πληθώρα μεθόδων, τεχνικών, οπτικοακουστικού υλικού έρχονται να συνδράμουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι επικοινωνιακές μέθοδοι, ανταποκρινόμενες στις σύγχρονες ανάγκες, έχουν κυριαρχήσει στον τομέα της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών -χωρίς βέβαια να αποκλείουν και την παράλληλη χρήση στοιχείων και από άλλες πιο παραδοσιακές- εστιάζοντας στην ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων των μαθητών που θα τους καταστήσουν ικανούς να ανταπεξέλθουν όσο το δυνατόν πιο φυσικά και αυθόρμητα σε αυθεντικές καταστάσεις επικοινωνίας, είτε στον γραπτό είτε στον προφορικό λόγο. Είναι άξιο να επισημάνουμε στο σημείο αυτό ότι, ιδιαίτερα μέσα στα πλαίσια του σχολείου, ο χρόνος που αφιερώνεται στην εξάσκηση του προφορικού λόγου είναι υπερβολικά περιορισμένος, σε αντίθεση με την απέραντη ποικιλία ασκήσεων γραπτού λόγου. Δεν πρέπει λοιπόν να απορούμε που οι μαθητές μας –ιδιαίτερα όταν μιλάμε για τις δεύτερες ξένες γλώσσες – δεν μπορούν να εκφραστούν με άνεση στη «γλώσσα στόχο», εν προκειμένω στα Γαλλικά. Πώς όμως θα μπορούσαμε να ξεπεράσουμε αυτή τη δυσκολία και να ενισχύσουμε τη χρήση της ξένης γλώσσας;

Για να επιτευχθεί αυτό είναι απαραίτητο να δημιουργήσουμε στην τάξη ένα ευχάριστο και οικείο περιβάλλον επικοινωνίας, όπου οι μαθητές θα νιώθουν άνετα και ασφαλείς να Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

εκτεθούν, να επικοινωνήσουν και να χρησιμοποιήσουν εμπράκτως τα γλωσσικά και κοινωνιογλωσσικά εργαλεία που κατέκτησαν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Ωστόσο οφείλουμε να περιορίσουμε τον χρόνο που καταλαμβάνουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί, αφήνοντας στην άκρη το ρόλο του «κλασικού» διδάσκοντα, αναλαμβάνοντας περισσότερο αυτόν του εμπνευστή. Οι μαθητές μας αποτελούν μία ομάδα, και το σωστό της δέσιμο, όπως και ένα σαφώς ορισμένο πλαίσιο λειτουργίας, είναι σημαντικά για τη δυναμική της τάξης και κατ' επέκταση τη μαθησιακή διαδικασία.

Εφαρμόζοντας στην τάξη των Γαλλικών δραστηριότητες και τεχνικές που συναντάμε κυρίως στην εμπύχωση ομάδων και προσδίδοντας σε αυτές συγκεκριμένους γλωσσικούς ή πολιτισμικούς στόχους δίνεται η δυνατότητα αφενός να ξεφύγουμε από τη συνηθισμένη και κάπως ανιαρή εικόνα της σχολικής τάξης προσθέτοντας χρώμα και φαντασία και αφετέρου να κινητοποιήσουμε τους μαθητές προωθώντας την ενεργό συμμετοχή τους μέσα σε ένα ανάλαφρο κλίμα, αποφορτισμένο από το άγχος της παραδοσιακής αξιολόγησης. Παιχνίδια ενεργοποίησης, εμπιστοσύνης, έκφρασης συναισθημάτων, συνεργασίας, επίλυσης προβλημάτων, θεατρικά παιχνίδια, συνθετικές εργασίες (projets) είναι μερικά από τα εργαλεία, τα οποία θα μας απασχολήσουν στην παρούσα εισήγηση μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα, όπως αυτά εφαρμόστηκαν στην Α' Τάξη του Αρσακείου Γυμνασίου Πατρών κατά το σχολικό έτος 2017-2018. Στόχος μας είναι η ορθή τους επιλογή, η κατάλληλη προετοιμασία και η πετυχημένη υλοποίηση τους στην τάξη των Γαλλικών.

Λέξεις-κλειδιά: ομάδα, γλωσσική επικοινωνία, βιωματική δραστηριότητα, παιχνίδι

Φυσική Αγωγή και παράγοντες κινδύνου στο σχολικό περιβάλλον

Κατσιαδέλης Μιχαήλ¹

¹Δρ. Φυσικής Αγωγής, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών

katsikadel@sch.gr

Το σχολείο θα πρέπει -μεταξύ των άλλων- να αποτελεί ένα ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον, όπου οι κανόνες υγιεινής και τα μέτρα προφύλαξης θα επιτρέπουν τη μακρόχρονη και ασφαλή διαβίωση των μαθητών/τριών του. Σκοπός της εργασίας ήταν η καταγραφή και ανάλυση των παραγόντων που προκαλούν ατυχήματα στο σχολικό περιβάλλον, σε σχέση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής. Το δείγμα αποτέλεσαν 180 μαθητές/τριες (n=180), Σχολικής Μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Αχαΐας. Για την καταγραφή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ειδικά φύλλα καταγραφής ατυχημάτων, τα οποία συμπληρώνονταν από τους εκπαιδευτικούς που αναλάμβαναν να προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες στους μαθητές/τριες. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιούνταν καθ' όλη τη διάρκεια του ωρολογίου προγράμματος εκπαίδευσης έως και τη λήξη των ωρών διδασκαλίας, σε χρονικό διάστημα 7 μηνών. Συνολικά καταγράφηκαν 108 περιστατικά, όπου ήταν αναγκαία η παρέμβαση από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου με την παροχή α-βοηθειών, τόσο σε διαλείμματα όσο και κατά τη διάρκεια των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής. Η ανάλυση συχνότητων έδειξε ότι το ποσοστό τραυματισμών που προκαλούνται κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής ήταν 27.8% έναντι του 72.8% που καταγράφηκε Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

κατά τη διάρκεια των υπόλοιπων σχολικών δραστηριοτήτων, ενώ οι κυριότεροι τραυματισμοί προκαλούνται στα κάτω άκρα σε ποσοστό 45.4% έναντι των άνω άκρων και του κορμού που ήταν 29.6%. Συμπερασματικά, φάνηκε ότι το οργανωμένο περιβάλλον κατά τη διάρκεια της εκμάθησης και εφαρμογής αθλητικών δραστηριοτήτων εμπεριέχει λιγότερους κινδύνους τραυματισμού σε ποσοστιαία αναλογία έναντι των υπόλοιπων δραστηριοτήτων των μαθητών/τριων, όπως επίσης ότι κρίνεται απαραίτητη η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού στις σύγχρονες μεθόδους παροχής α-βοηθειών στο σχολικό περιβάλλον.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τραυματισμοί, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Περιγραφική Αξιολόγηση μαθητών. Ένα παράδειγμα εφαρμογής στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών

Καμπύλης Νικόλαος¹

¹Εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ11, Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών

kabinikos@yahoo.gr

Οι σύγχρονες παραδοχές για το πώς μαθαίνουν οι μαθητές/τριες έχουν μεταβάλλει και διαφοροποιήσει σε μεγάλο βαθμό τις αντιλήψεις και τις πρακτικές που αφορούν την αξιολόγησή τους. Το παραδοσιακό μοντέλο αξιολόγησης του μαθητή/τριας, που αφορά και εστιάζει στην αποτίμηση του τελικού αποτελέσματος και την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής επίτευξης δείχνει να μην μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σημερινού σχολείου. Η Περιγραφική Αξιολόγηση φιλοδοξεί να σκιαγραφήσει, μέσα από την αναλυτική περιγραφή επιδόσεων, δεξιοτήτων και στάσεων του μαθητή/τριας, την εξέλιξη της μάθησης και της ατομικής βελτίωσης, αντανακλώντας με περισσότερη σαφήνεια και πληρότητα την πρόοδο, τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του/της, ώστε αυτά να καταστούν κατανοητά από γονείς και μαθητές/τριες.

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στο πλαίσιο της Πράξης: «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος», ΜΙΣ: 5004204, Δράση 1: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της Περιγραφικής Αξιολόγησης στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση» εκπόνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής και ενέταξε σε αυτό σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Νηπιαγωγεία, Δημοτικά και Γυμνάσια. Η ένταξη των σχολικών μονάδων, στο πιλοτικό πρόγραμμα, πραγματοποιήθηκε κατόπιν της απόφασης και της σχετικής Πράξης που την ακολουθεί, των Συλλόγων Διδασκόντων των συμμετεχόντων σχολείων. Το Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών συμμετείχε στο πρόγραμμα, ως μοναδικό Γυμνάσιο από την Δ.Δ.Ε. Αχαΐας, με το σύνολο των εκπαιδευτικών στη διαδικασία επιμόρφωσης και στη διαδικασία εφαρμογής της Περιγραφικής Αξιολόγησης. Το πιλοτικό πρόγραμμα που κάλυπτε δυο σχολικές χρονιές από το 2016-2018, εξελίχθηκε, κατά κύριο λόγο, το σχολικό έτος 2017-2018 και ολοκληρώθηκε με την παράδοση των Εκθέσεων Περιγραφικής Αξιολόγησης στους γονείς των μαθητών στις αρχές Μαΐου του ίδιου έτους.

Στην παρούσα εργασία στοχεύουμε να παρουσιάσουμε το σύνολο της διαδικασίας της Περιγραφικής Αξιολόγησης των μαθητών/τριων της Γ' Τάξης στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν οι μέθοδοι αξιολόγησης που επιλέχθηκαν ως καταλληλότεροι για την εξυπηρέτηση της διαδικασίας, τα στάδια που ακολουθήθηκαν από την έναρξη και ως την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής, οι άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης που αφορούν ειδικά το μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Επίσης, με βάση τη διαδικασία, όπως συνοπτικά αυτή

αναφέρεται παραπάνω, θα παρουσιαστούν στο Παράρτημα της εργασίας παραδείγματα εργαλείων συλλογής δεδομένων τα οποία συγκροτήθηκαν στην κατεύθυνση των μεθόδων και των κριτηρίων αξιολόγησης. Επίσης, θα παρουσιαστούν παραδείγματα τελικών εκθέσεων Περιγραφικής Αξιολόγησης που αφορούν μαθητές με σημαντικά διαφορετική επίδοση στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής.

Το πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής της Περιγραφικής Αξιολόγησης επιδίωξε τη δημιουργία ενός καινοτόμου και εναλλακτικού πλαισίου με κύριο σκοπό, μέσα από τις σύγχρονες αντιλήψεις για την αξιολόγηση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, να υποστηρίξει τη στοχοθεσία των νέων προγραμμάτων σπουδών στην κατεύθυνση της φιλοσοφίας και των βασικών αρχών που τα διέπουν. Η πιλοτική εφαρμογή ανάδειξε προβλήματα, ελλείψεις, αλλά και τη δυνατότητα η Περιγραφική Αξιολόγηση να επιτελέσει, ως ένα ισχυρό εργαλείο, καταλυτικό ρόλο προς την κατεύθυνση εξυπηρέτησης της μαθησιακής διαδικασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιγραφική αξιολόγηση στη Φ.Α., μέθοδοι αξιολόγησης, εργαλεία αξιολόγησης, έκθεση περιγραφικής αξιολόγησης.

«Εφαρμόζω την τεχνική του αυτοδιαλόγου στη σχολική Φυσική Αγωγή: μαθαίνοντας τον παραδοσιακό χορό «λεβέντικο»».

Κοτρέτσου Πολυξένη¹, Πομώνης Νικόλαος²

¹ Σχολική Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής, Αχαΐας.

kpolyxeni@sch.gr

² Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, 48ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών

npomonis@sch.gr

Ο διάλογος που κάνουμε με τον εαυτό μας πριν, στη διάρκεια, αλλά και μετά από μία δραστηριότητα αποτελεί σημαντική στρατηγική στη διαδικασία της μάθησης και ονομάζεται αυτοδιάλογος (Θεοδωράκης, 1999· Διγγελίδης, κ.ά., 2015). Αναδεικνύει συναισθήματα, αξιολογεί, δίνει οδηγίες, ενισχύει την προσπάθεια (Hackfort & Schwenkmezger, 1997), βελτιώνει την προσοχή και ευνοεί την εκμάθηση κινητικών δεξιοτήτων (Bunker, Williams & Zinsser, 1996). Ο αυτοδιάλογος καθοδήγησης, βασίζεται στη περιγραφή βασικών σημείων μέσα από "λέξεις κλειδιά", επεξηγεί τη σχέση των λέξεων αυτών με την εκτελούμενη κίνηση και τέλος συγχρονίζει τις λέξεις, με την εκτέλεση (Theodorakis, 1999· Porter et al., 2010). Έχει αποδειχτεί, ότι οι συγκεκριμένες οδηγίες που εστιάζουν την προσοχή σε σημεία μιας κινητικής δραστηριότητας που αφορά το σύνολο του σώματός μας και οι οποίες συνοψίζονται σε "λέξεις κλειδιά", συμβάλουν θετικά στην αποτελεσματική εκτέλεσή της (Porter et al., 2010). Οι λέξεις αυτές συνιστούν ένα μικρό αφήγημα, που ο εκπαιδευτής συνήθως συνδημιουργεί με τον εκπαιδευόμενο (Θεοδωράκης, 1999· Perkos, Theodorakis & Chroni, 2002). Το αφήγημα αυτό, όταν υποδεικνύει τεχνικά στοιχεία της κινητικής δραστηριότητας, βελτιώνει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της εκτέλεσης των αρχάριων μαθητών (Hatzigeorgiadis, et al., 2011· Latiniak, Maso & Comoutos, 2018) και σύμφωνα με τον Θεοδωράκη (1999), συστήνεται στην εκπαιδευτική διαδικασία της σχολικής Φυσικής Αγωγής. Στην παρούσα, αξιοποιείται για τη διδασκαλία του παραδοσιακού χορού "λεβέντικος", ο εσωτερικός διάλογος με τον εαυτό που δημιουργεί ο ίδιος ο μαθητής/τρια, αφού εντοπίσει τις κατάλληλες λέξεις κλειδιά που πρέπει να είναι σύντομες, απλές φωνητικά, να περιγράφουν την κίνηση των βημάτων του χορού, να τονίζουν χαρακτηριστικά της σημεία και να εναρμονίζονται χρονικά με την ορθή εκτέλεσή της χορευτικής κίνησης που του υποδεικνύεται (Landin & Hebert, 1999· Porter et al., 2010). Απώτερος στόχος -πέρα από την εκμάθηση του υπό διδασκαλία χορού-, να εξασκηθούν οι μαθητές στην προσοχή και στην αυτοσυγκέντρωση, στην κατασκευή τέτοιων αφηγημάτων ως δεξιότητα ζωής, βελτιώνοντας τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες και αναλαμβάνοντας οι ίδιοι τον έλεγχο της μάθησής τους ώστε αυτή να καταστεί αυτορρυθμιζόμενη (Latiniak, Maso & Comoutos, 2018). Συγκεκριμένα στην παρούσα, ακολουθούνται τα παρακάτω βήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία: 1) αρχικά επιδεικνύεται ο χορός "λεβέντικος" χωρίς καμία φωνητική υπόδειξη από τον εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής, ώστε να μην παρασυρθούν οι μαθητές από το προσωπικό αφήγημα του εκπαιδευτικού και να μπορέσουν στη συνέχεια να κατασκευάσουν οι ίδιοι το δικό τους, 2) ακολούθως, ζητείται από τους μαθητές να παρατηρήσουν προσεχτικά και να εντοπίσουν τα μέρη του χορού που επαναλαμβάνονται, δηλαδή τα κινητικά μοτίβα, 3) στη συνέχεια, οι μαθητές παροτρύνονται να εστιάσουν στο πρώτο κινητικό μοτίβο και να το περιγράψει καθένας εσωτερικά στον εαυτό του με λέξεις κλειδιά που να αποδίδουν την κίνηση των βημάτων του χορού στο χώρο (δηλαδή μπρος, πίσω, πλάγια μπρος, κλπ), 4) στο επόμενο

βήμα, ζητείται από τους μαθητές συνενώσουν τις λέξεις κλειδιά σε αφήγημα το οποίο θα επαναλαμβάνουν στον εαυτό τους εσωτερικά, 5) ακολούθως, οι μαθητές παροτρύνονται από τον εκπαιδευτικό να εστιάσουν στη χρονική διάρκεια των μερών του μοτίβου (ρυθμό), αξιοποιώντας τα χέρια, τα πόδια τους ή και τα δύο κατά τον τρόπο που οι ίδιοι βολεύονται και επομένως επιλέγουν (πχ. παλαμάκια, παλαμάκια με δάχτυλα και παλάμη, πόδια, χτύπημα με το χέρι στα πόδια ή όπως αλλιώς επιλέξουν οι ίδιοι οι μαθητές, 6) στη συνέχεια, οι μαθητές προτρέπονται να πουν εσωτερικά το αφήγημά τους στο ρυθμό που προηγουμένως οι ίδιοι εντόπισαν και τέλος, 7) ενθαρρύνονται να δοκιμάσουν να χορέψουν το κινητικό μοτίβο, λέγοντας ο καθένας στον εαυτό του ρυθμικά το αφήγημά του εσωτερικά ή εξωτερικά. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για τα υπόλοιπα κινητικά μοτίβα του χορού. Όπως διαπιστώθηκε, ο μαθητοκεντρικός προσανατολισμός της παρούσας διδακτικής προσέγγισης της διδασκαλίας των παραδοσιακών χορών, λειτούργησε καθοριστικά στην εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, στην παρακίνησή τους, στην ανάπτυξη της δεξιότητας της κατασκευής αυτοδιαλόγου εστιασμένου στα σημεία του προς εκτέλεση έργου ως δεξιότητα ζωής, καθώς και στην κατάκτηση του στόχου της αυτορρύθμισης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: χορός, αυτοδιάλογος, μαθητοκεντρική διδασκαλία, κινητικό μοτίβο.

Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής: Η περίπτωση του παρεμβατικού προγράμματος στην ενίσχυση μαθητικών συμπεριφορών "τίμιου παιχνιδιού" σε ενδοσχολικά και διασχολικά αθλητικά γεγονότα.

Κοτρέτσου Πολυξένη¹, Μπουρδανιώτης Πολυχρόνης²

¹ Σχολική Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής, Αχαΐας.

kpolyxeni@sch.gr

² Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής ΓΕΛ Ρίου

bourdaniotis@gmail.com

Ένα παρεμβατικό πρόγραμμα διάρκειας έξι εβδομάδων που αποσκοπούσε στην ενίσχυση μαθητικών συμπεριφορών "τίμιου παιχνιδιού", υλοποιήθηκε για δύο συνεχόμενα σχολικά έτη σε Γυμνάσια της πόλης της Πάτρας και αφορούσε παιδιά της Γ' Γυμνασίου. Βασίστηκε τόσο στο Μοντέλο Προσωπικής και Κοινωνικής Υπευθυνότητας (TPSR) του Hellison, όσο και στο Μοντέλο Αθλητικής Εκπαίδευσης που εμπνεύστηκε ο Daryl Siedentop, με εκπαιδευτική διαδικασία της μικτής μάθησης (ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση μέσω LMS "Edmodo" και βιωματικότητα στους Αγώνες Αθλοπαιδείας). Ο σχεδιασμός του προγράμματος διατρέχεται από τον κριτικό στοχασμό εμπειριών που αποκτούνται από το "παίξιμο ρόλων", την επίλυση προβληματικών/διλημματικών καταστάσεων μέσω της "δοκιμής σωστού -λάθους" και την παροχή πλείστων και ποικίλων ευκαιριών υιοθέτησης "επιθυμητών συμπεριφορών", επιφέροντας σημαντικά οφέλη στην ηθικότητα των μαθητών/τριών. Πυλώνα της επιτυχίας του αποτέλεσε ο

εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, ο οποίος για την αποτελεσματική εμπλοκή του επιμορφώθηκε προηγουμένως σχετικά με το περιβάλλον του LMS Edmodo, τη δημιουργία και διαχείριση της ηλεκτρονικής τάξης του σχολείου του, για τις αρχές και τη φιλοσοφία του προγράμματος και βίωσε ως μέλος κοινότητας ηλεκτρονικής μάθησης, βήμα-βήμα την μαθησιακή διαδικασία, με πολλαπλά οφέλη για την επαγγελματική του ανάπτυξη. Ο Bolam (2000), αντιλαμβάνεται την επαγγελματική ανάπτυξη ως μία διαδικασία κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί σε σχέση με την αρχική τους κατάρτιση, επαυξάνουν την επαγγελματική τους γνώση, προάγουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες και αποσαφηνίζουν τις επαγγελματικές τους αξίες ώστε να μπορούν να εκτελούν αποτελεσματικότερα τα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα. Σκοπός της παρούσας έρευνας, είναι η ποιοτική διερεύνηση της συμβολής στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής που υπηρετούν σε Γυμνάσια της Πάτρας, ενός βιωματικού παρεμβατικού προγράμματος που αποβλέπει στο να εκπαιδεύσει τους μαθητές τους στις αρχές του "ευ αγωνίζεσθαι". Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα αφορά στο "πώς αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής των Γυμνασίων της Πάτρας ότι επηρέασε την επαγγελματική τους ανάπτυξη η υλοποίηση του στοχευμένου στην ηθική εκπαίδευση των μαθητών προγράμματος, καθώς και η σχετική επιμόρφωση που προηγήθηκε για την κάλυψη των αναγκών του;" Το κεντρικό αυτό ερώτημα, αναλύεται στα ακόλουθα ερευνητικά υποερωτήματα: 1) Πώς νοηματοδοτούν οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής την έννοια της επαγγελματικής ανάπτυξης; 2) Πώς συνδέουν οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής την επιμόρφωση με την επαγγελματική ανάπτυξη; 3) Πώς η συμμετοχή στο πρόγραμμα και στην αναγκαία για την υλοποίησή του επιμόρφωση, συνέβαλε στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών που ενεπλάκησαν σε αυτό; Υιοθετείται ο ποιοτικός ερευνητικός σχεδιασμός τύπου δημοσκόπησης, με εργαλείο την ημι-δομημένη συνέντευξη. Προκρίνεται η ποιοτική διερεύνηση, καθώς εστιάζει στην κατανόηση της υποκειμενικότητας της ανθρώπινης εμπειρίας και της υποκειμενικής αλήθειας (Φίλια & Πουρκός, 2015· Creswell, 2016). Εξυπηρετεί δε απόλυτα το σκοπό της παρούσης, δηλαδή την εμβάθυνση στις επιμέρους διαστάσεις των απόψεων και των εμπειριών των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής όπως αυτές γίνονται αντιληπτές και περιγράφονται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες, διαμέσου των δυνατοτήτων του λόγου (Φίλια & Πουρκός, 2015). Αξιοποιείται, η ημιδομημένη ποιοτική συνέντευξη ανοιχτού τύπου, μέσα από μία λίστα πέντε βασικών αξόνων, που διασφαλίζουν την ευελιξία και αποτρέπουν την παρέκκλιση από το θέμα (Φίλια & Πουρκός, 2015· Creswell, 2016). Εξάλλου, η ατομική συνέντευξη αναγνωρίζεται ως σημαντικό εργαλείο ανάδειξης πτυχών των προσωπικών εμπειριών και απόψεων των υποκειμένων των οποίων διερευνώνται οι εμπειρίες (Φίλια & Πουρκός, 2015). Όπως προτρέπει ο Creswell (2016), στο δείγμα των τεσσάρων εκπαιδευτικών, στάλθηκε επιστολή/αίτημα συναίνεσης στη συμμετοχή στην ερευνητική διαδικασία (Παράρτημα σελ 3) μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στην οποία δηλωνόταν ο σκοπός, η αναγκαιότητα και η σημασία της έρευνας, πληροφορίες για τον τόπο που θα λάμβανε χώρα, για τη μαγνητοφώνηση της συνέντευξης, για την διαφύλαξη της ανωνυμίας τους κατά τη διάρκεια της έρευνας και μετά από αυτή, για την εχεμύθεια και την εμπιστευτικότητα που θα περιέβαλε το ακουστικό υλικό που θα παραγόταν, την δυνατότητά τους να αποσυρθούν οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούσαν όπως και αυτή της πρόσβασής τους στα αποτελέσματα της έρευνας. Και τα τέσσερα υποκείμενα ανταποκρίθηκαν άμεσα στο ηλεκτρονικό μήνυμα της ερευνητών, και δέχθηκαν με προθυμία να συμμετέχουν. Έχει ήδη ανοιχθεί και πρόκειται να τηρηθεί αναλυτικό ερευνητικό ημερολόγιο όπως άλλωστε προτρέπει οι Φίλια και Πουρκός (2015), στο οποίο θα καταγράφονται χρονολογικά η πορεία, οι δυσκολίες, οι επιτυχίες, οι σκέψεις και τα συναισθήματα των ερευνητών σε όλη τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας. Προηγήθηκε λεπτομερής εξέταση του ερευνητικού σχεδιασμού από συνάδελφο γνώστη του πεδίου (Lather στο Φίλια & Πουρκός, 2015· Χασάνδρα & Γούδας, 2003) και πιλοτική συνέντευξη με εκπαιδευτικό που δεν συμπεριλήφθηκε στο δείγμα, ώστε να εκτιμηθεί η διάρκεια και να εξοικειωθούν οι ερευνητές με τη διαδικασία (Creswell, 2016). Ωστόσο δεν απαιτήθηκαν σημαντικές αλλαγές, ενώ δεν διαπιστώθηκε ρητή ή άρρητη αποτύπωση των σκέψεων και εμπειριών ζωής των ερευνητών

(Φίλια & Πουρκός, 2015). Η επιλογή του δείγματος έγινε με την τεχνική της σκόπιμης δειγματοληψίας κριτηρίου, που χρησιμοποιείται για να επιλεγούν τα άτομα που θα περιληφθούν σε ένα πολύ μικρό δείγμα με σκοπό να αυξηθεί η αξιοπιστία του δείγματος στοχεύοντας στην αξιοπιστία και όχι στη γενίκευση (Φίλια & Πουρκός, 2015). Εντέλει, το δείγμα αποτέλεσαν τέσσερις εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής που υπηρετούν σε Γυμνάσια της Πάτρας, οι οποίοι επιμορφώθηκαν και συμμετείχαν στο εν λόγω πρόγραμμα και τα δύο έτη υλοποίησής του αδιάλειπτα, ώστε να αποφευχθεί η ελλιπής πρόσβαση στις γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες που προωθούσε το πρόγραμμα. Συνεπώς, από τους 16 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής που ενεπλάκησαν συνολικά, το δείγμα επιλέχθηκε από τους 8 που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και τα δύο διδακτικά έτη. Για τη διερεύνηση του κεντρικού ερωτήματος και των υπο-ερωτημάτων δημιουργήθηκε ένας κατάλογος ημι-δομημένων ερωτήσεων κυρίως ανοικτού τύπου που επέτρεψε την σε βάθος περιγραφή των εμπειριών του ερωτώμενου αποτρέποντας παρεκκλίσεις από το θέμα (Mason, 2002). Βασίστηκε σε πέντε άξονες: α) στην περιγραφή του προφίλ και του εργασιακού προφίλ των συνεντευξιζόμενων με ερωτήσεις που αφορούσαν στα δημογραφικά τους στοιχεία (ηλικία, χρόνια υπηρεσίας, επιπλέον από τις απαραίτητες για τον διορισμό σπουδές). Οι ερωτήσεις αυτές ως ανώδυνες, προηγήθηκαν, σκοπεύοντας στη θετική στάση του συνεντευξιζόμενου (Creswell, 2016), β) στη νοηματοδότηση της "επαγγελματικής ανάπτυξης" ώστε να καταστεί σαφές αυτό που ο συνεντευξιζόμενος αντιλαμβάνεται ως επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής (την έννοια της επαγγελματικής ανάπτυξης, τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής και τα χαρακτηριστικά ενός εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής που έχει "αναπτυχθεί" επαγγελματικά), γ) στη σύνδεση επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής (χαρακτηριστικά επιμορφωτικών δράσεων ικανών να συνεισφέρουν στην επαγγελματική ανάπτυξη, σύνδεση των επιμορφωτικών δράσεων με την επαγγελματική ανάπτυξη), δ) στην ανάδειξη της συμβολής της συμμετοχής στο πρόγραμμα και στην αναγκαία για την υλοποίησή του επιμόρφωση, στην προαγωγή της γνώσης, των δεξιοτήτων και των αξιών των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής αναφορικά με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών τους και ε) στις απόψεις/καταστάσεις που θεωρεί απαραίτητο να προσθέσει ο συνεντευξιζόμενος. Για τη διασφάλιση της εγκυρότητας του ερευνητικού εργαλείου, πραγματοποιήθηκε πιλοτική συνέντευξη με έναν εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής εκτός δείγματος, που όμως πληρούσε τα χαρακτηριστικά του δείγματος, ώστε να εξακριβωθεί η σαφήνεια και η καταλληλότητα των ερωτήσεων (Creswell, 2016). Αναδείχτηκε η αναγκαιότητα προσθήκης της 1ης ερώτησης του 2ου άξονα: "Τι σημαίνουν για σένα οι λέξεις "επαγγελματική ανάπτυξη"; ως βάση νοηματοδότησης και δεν απαιτήθηκαν άλλες αλλαγές. Επιπρόσθετα, η διατύπωση των ερωτήσεων όπως διαπιστώνεται στον πίνακα 1, (Παράρτημα: πίνακας 1:4) προκύπτει από τα ερευνητικά ερωτήματα και υπηρετεί απόλυτα τους σκοπούς της παρούσης (Φίλια & Πουρκός, 2015).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: επαγγελματική ανάπτυξη, βιωματικό παρεμβατικό πρόγραμμα, κοινότητα ηλεκτρονικής μάθησης

«Η χορευτική κίνηση είναι η ανάγκη... και η μουσική το πλαίσιο έκφρασης»

Κοτρέτσου Πολυξένη¹, Μητρέλη Γεωργία², Χαλκιοπούλου Αντιγόνη³

¹ Σχολική Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής, Αχαΐας.

kpolyxeni@sch.gr

² Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, 12ο Γυμνάσιο Πατρών

gmitreli@yahoo.gr

³ Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

chalkianty@yahoo.gr

Σ' όλες τις εποχές και σε όλους τους λαούς, ο χορός αενάως συνυφαίνεται με τις διάφορες εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής τους (πολιτιστικής, θρησκευτικής, εκπαιδευτικής, ψυχαγωγικής κ.ά.). Η παρούσα προσέγγιση της διδασκαλίας του χορού, εκκινεί από τη θεωρία του Laban (Gough, 2009) σύμφωνα με την οποία οποιαδήποτε ανθρώπινη κίνηση -επομένως και η χορευτική-, διέπεται από τους ίδιους κινητικούς παράγοντες. Αναζητά συνεπώς, τα κοινά κινητικά μοτίβα μεταξύ των διαφόρων ειδών χορού (παραδοσιακός, λάτιν, μοντέρνος δημιουργικός κ.ά) και τα αξιοποιεί σε ένα είδος αλληλοδιδασκαλίας. Αντλούνται αρκετά στοιχεία από τη δασκαλοκεντρικού τύπου «Μορφολογική μέθοδο διδασκαλίας του χορού» (Τυροβολά & Κουτσούμπα, 2006). Τα στοιχεία όμως αυτά αναμορφώνονται και εντάσσονται σε ένα απόλυτα μαθητοκεντρικού προσανατολισμού διδακτικό πλαίσιο, που εκτείνεται σε όλα τα είδη χορού, ξεφεύγοντας από τα στενά όρια της επικεντρωμένης στον παραδοσιακό χορό διδακτικής πρότασης της «μορφολογικής μεθόδου». Στην παρούσα, ο εκπαιδευτικός είναι ο εμψυχωτής, αυτός που δημιουργεί το κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον ώστε να δίνονται στους μαθητές/τριες, ευκαιρίες κριτικού στοχασμού, ανάπτυξης της δημιουργικότητας και της συνεργασίας. Ενθαρρύνονται οι παρεμβάσεις στον σχεδιασμό της διδασκαλίας από τους μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες συχνά παίρνουν τις δικές τους μαθησιακές πρωτοβουλίες, οδηγούμενοι εντέλει στην ανακάλυψη ότι ο χορός δεν αποτελεί παρά μια μορφή «γλώσσας» που εκφράζει την εσωτερικότητα του ατόμου, καθώς οι χορευτές χορεύουν με όργανο το σώμα τους μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, σε μια συγκεκριμένη πολιτισμική σύνθεση, συχνά μετασχηματίζοντας τον ίδιο τον χορό αλλά και αυτο-μετασχηματιζόμενοι (Sparshott, 1995). Ανακαλύπτουν επίσης, ότι τα «λογικά» συστατικά του χορού «τα βήματα», μετατρέπονται σε πολιτιστικά σύμβολα ικανά να μεταδώσουν νόημα, προσπερνώντας τις δυνατότητες του λόγου μιας λεκτικής γλώσσας (Carter, 2003). Εξάλλου, η σύγχρονη σκέψη για τον χορό, δεν τον αντιμετωπίζει ως μιας άλλη «γραφή», αλλά αγγίζει την έννοια του χορού ως δυνατότητα κατανόησης όλων των ανθρώπινων γλωσσών (Franko, 2011). Τέλος, επιδιώκεται η αποδόμηση στερεότυπων απόψεων αναφορικά με την «αξία» των διαφόρων ειδών χορού και τον χωρισμό τους σε «ενδιαφέροντες» και «παρωχημένους» (Λασκαρίδη, Μουσιάδου & Κούλη, 2009, Τσιαμήτρος, 2012), καθώς και αυτών που συνδέουν τον χορό και τα είδη του με το φύλο (Postow, 1980, Koivula, 2001, Bradley, 2004, Χρόνη, κ.ά., 2011). Τα βήματα που ακολουθήθηκαν στην παρούσα ήταν τα ακόλουθα: 1) οι μαθητές/τριες καταγράφουν στο φύλλο εργασίας 1 (Παράρτημα 1:3) τους χορούς που χορεύουν, αλλά και αυτούς που θα ήθελαν να μάθουν να χορεύουν, 2) δημιουργούν ομάδες με βάση τα κοινά χορευτικά ενδιαφέροντά τους, 3) κάθε ομάδα χορεύει τους χορούς που γνωρίζει να χορεύει, με τη μουσική που προτιμά, 4) χορεύοντας έναν γνωστό της χορό, αναζητά και εντοπίζει 1-2 κινητικά μοτίβα, 5) αναζητά διαφορετικού είδους χορευτική Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

μουσική (π.χ. λάτιν αντί παραδοσιακής, παραδοσιακή αντί για μοντέρνα κ.ά.) προκειμένου να χορέψει το κινητικό μοτίβο που εντόπισε, 6) χορεύει "αλλιώς" το/τα κινητικό/ά μοτίβο/α, με την μουσική αυτή, 7) οι ομάδες βρίσκονται εμπρός στη διαπίστωση ότι το είδος «του χορού τους» δε διαφέρει ιδιαίτερα κινητικά, από το είδος «του χορού» άλλης ομάδας παρά μόνο σε στοιχεία του «χαρακτήρα» του, 8) η μία ομάδα -στη βάση του κινητικού μοτίβου-, διδάσκει την άλλη χορούς που δήλωσε αρχικά ότι επιθυμεί ή που κατά την εξέλιξη της μαθησιακής διαδικασίας επιθύμησε να μάθει, 9) οι μαθητές αναζητούν τα πολιτιστικά στοιχεία των χορών που ασχολήθηκαν ώστε να αντιληφθούν το κοινωνικό-πολιτιστικό πλαίσιο τους και τέλος, 10) τα μαθησιακά αποτελέσματα που προέκυψαν, παρουσιάζονται στην ολομέλεια των ομάδων και γίνεται η διάχυσή τους μέσα από ένα σχολικό πολιτιστικό γεγονός. Η διάρκεια της παρούσης διδακτικής παρέμβασης ήταν εξάμηνη και συνέβαινε σε διδακτικό αλλά επίσης και σε μη διδακτικό χρόνο, επεκτείνοντας τις περιορισμένες ώρες ενασχόλησης των μαθητών με το μάθημα της Φυσικής Αγωγής εντός του σχολικού εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος. Υλοποιήθηκε με επιτυχία, χωρίς προβλήματα, κινητοποιώντας σημαντικά το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών -ακόμα και αυτών που αδιαφορούσαν για τη δραστηριότητα αυτή ως την παρούσα, ενθαρρύνοντας την ενασχόλησή τους με τον χορό και εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τον κεντρικό στόχο της σχολικής Φυσικής Αγωγής, αυτόν της δια βίου άσκησης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: χορός, μαθητοκεντρική διδασκαλία, κινητικό μοτίβο.

«Συνδέοντας δημιουργικά τους άθλους του Ηρακλή με διαδεδομένα και μη διαδεδομένα αθλήματα – αγωνίσματα»

Κουτσουνάς Ιωάννης¹, Κοτρέτσου Πολυξένη²

¹ΠΕ11, Δημοτικό Σχολείο Αρχαίας Ολυμπίας

koutsoin@yahoo.gr

²Σχολική Σύμβουλος Φ.Α Αχαΐας

kpolyxeni@sch.gr

Η συμμετοχή Δημοτικού Σχολείου σε δράση του ευρωπαϊκού προγράμματος Comenius, με θέμα μύθοι και τοπικοί θρύλοι από κάθε συμμετέχουσα χώρα, αποτέλεσε το πεδίο για τη δημιουργία της εργασίας αυτής. Συνιστά μέρος ενός γενικότερου διαθεματικού σχεδίου εργασίας, που ενέπλεξε τους εκπαιδευτικούς του συνόλου των ειδικοτήτων που συμπεριλαμβάνονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου. Επιλέχθηκε στην παρούσα, οι δράσεις να βασιστούν στους άθλους του Ηρακλή, καθώς η μυθική αυτή μορφή αποτελεί μια κορυφαία αθλητική παρουσία στο χώρο των μύθων, είναι ο "ιδανικός" αθλητικός ήρωας, "παντοδύναμος" στα μάτια των παιδιών της ηλικίας αυτής και προς τιμήν του θεσπίστηκαν οι Ολυμπιακοί αγώνες. Ένας επιπλέον σημαντικός παράγοντας που μας ώθησε στην επιλογή αυτή, είναι ότι δύο από τους άθλους του (Κάπρος Ερυμάνθου-Δάσος Φολόης & Κόπρος του Αυγεία-Αυγείο Τλιδας) συνέβησαν στην Ηλεία, πολύ κοντά στην έδρα του σχολείου μας.

Κεντρικός σκοπός της εργασίας αυτής ήταν η αξιοποίηση των συγκεκριμένων μύθων, ως μέσο ενεργοποίησης του ενδιαφέροντος των μαθητών προκειμένου να γνωρίσουν διαδεδομένα και μη διαδεδομένα αθλήματα στα οποία συνειρμικά μπορούν να οδηγήσουν οι άθλοι του Ηρακλή. Μετά την ολοκλήρωση αυτής εργασίας οι μαθητές ήσαν πιο ικανοί: α) να συνδέσουν αθλήματα /αγωνίσματα με τη δράση του Ηρακλή, β) να βιώσουν μέσα από στοχευμένες δράσεις στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής διαδεδομένα και μη διαδεδομένα αθλήματα/αγωνίσματα αφού πρώτα εντόπισαν και προσδιόρισαν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κάθε αθλήματος/αγωνίσματος.

Οι φάσεις υλοποίησης των δράσεων ακολούθησαν την παρακάτω σειρά : **Φάση Α:**Ενασχόληση με τους μύθους των Άθλων του Ηρακλή μέσα από τα ακόλουθα: α)Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, β)Στοχευμένη ανάγνωση των άθλων του Ηρακλή, γ)Καταγραφή αθλημάτων/αγωνισμάτων στα οποία οι μαθητές συνειρμικά οδηγήθηκαν μέσα από την ανάγνωση των άθλων, δ)Παρουσίαση βίντεοπροβολής των καταγεγραμμένων αθλημάτων/αγωνισμάτων, ε) Αναζήτηση -Επισήμανση των διαφορών αυτού που φαντάστηκαν οι μαθητές για τα αθλήματα σε σχέση με την εκτέλεση των πραγματικών αθλημάτων. **Φάση Β:** Τα αθλήματα που εντοπίστηκαν στους μύθους βιώνονται από τους μαθητές μέσα από την πρακτική τους διαμέσου κατάλληλα σχεδιασμένων για την εξυπηρέτηση του σκοπού δράσεων. Δημιουργείται τέλος ένα αρχείο δεδομένων (ψηφιακού και κειμένου) που περιλαμβάνει το σύνολο του παραγόμενου υλικού καθώς και τη φωτογράφιση των βιωματικών δράσεων που υλοποιήθηκαν. **Φάση Γ:**Ακολουθεί αναστοχασμός και αξιολόγηση.

Ο σκοπός και οι στόχοι της παρούσης, επιτεύχθηκαν απόλυτα, χωρίς παρεκκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό. Μοναδική δυσκολία αποτέλεσε η αδυναμία παραχώρησης της αίθουσας των ηλεκτρονικών υπολογιστών από τη σχολική μονάδα στην επιθυμητή συχνότητα, για τις αναγκαίες βίντεοπαρουσιάσεις.

Η επαφή με τους μύθους, ικανοποίησε και ενθουσίασε τους μικρούς μαθητές και ενθάρρυνε την ενεργό συμμετοχή τους κατά την υλοποίηση των σταδίων της παρούσης. Σημαντικό μαθησιακό όφελος προέκυψε επίσης, από την καλλιέργεια της αποκλίνουσας σκέψης των μαθητών μέσω της δημιουργικής αξιοποίησης των μύθων του Ηρακλή και από τη δημιουργία ευκαιριών βίωσης μη διαδεδομένων αθλημάτων εξυπηρετώντας ουσιαστικά τον κεντρικό σκοπό της σχολικής Φυσικής Αγωγής, αυτόν της δια βίου άθλησης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: μύθοι, αθλήματα, Άθλοι Ηρακλή, αποκλίνουσα σκέψη .

Μαθαίνω να αγαπώ την παράδοση και τον παραδοσιακό χορό μέσα από το παιχνιδοτράγουδο και το παραδοσιακό παιχνίδι.

Γεωργάκη Αλεξάνδρα¹, Σταθούλια Παναγιώτα²

¹Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Δημοτικό Σχολείο Τέμενης

alexkgeo@gmail.com

²Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, 6^ο Δημοτικό Σχολείο Αιγίου

tota.stathoulia@gmail.com

Η εργασία αυτή σχεδιάστηκε για να παρουσιάσει ένα διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας των παραδοσιακών χορών, με σκοπό να γίνει ελκυστική και ενδιαφέρουσα στους μαθητές. Ουσιαστικά πρόκειται για τη διδασκαλία των παραδοσιακών χορών μέσα από το παιχνιδοτράγουδο και το παραδοσιακό παιχνίδι, κατά τη διάρκεια μαθημάτων Παραδοσιακών Χορών, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών Φυσικής Αγωγής. Το παιχνιδοτράγουδο και το παραδοσιακό παιχνίδι αποτέλεσαν σημαντικά εργαλεία διδασκαλίας και παρακίνησαν το ενδιαφέρον των μαθητών με ένα διαφορετικό τρόπο ως προς την παράδοση και τους χορούς. Με αυτό τον τρόπο το μάθημα έγινε πιο διασκεδαστικό και οι παραδοσιακοί χοροί έγιναν ιδιαίτερα αποδεκτοί από τους μαθητές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: παραδοσιακός χορός, παραδοσιακό παιχνίδι, παιχνιδοτράγουδο, φυσική αγωγή.

Εφαρμογή Ερευνητικής Εργασίας στο 3^ο ΓΕΛ Λαμίας Προσέγγιση Σύγχρονων Μεθόδων Εκγύμνασης Νεαρών Εφήβων

Παπίστας Φώτιος¹, Αγγελακόπουλος Ανδρέας²

¹ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, 3^ο Γυμνάσιο Λαμίας

pfotios@sch.gr

²ΠΕ 04.02 Φυσικής Αγωγής, 3^ο Λύκειο Λαμίας

mail@3lyk-lamias.fth.sch

Τα τελευταία έτη παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση στην ενασχόληση των νεαρών εφήβων με εναλλακτικούς τρόπους εκγύμνασης που αναπτύσσονται σε κλειστούς χώρους γυμναστηρίων (indoor activities), όπως η εκγύμναση με αντιστάσεις, οι πολεμικές τέχνες, η πολυμορφική κυκλική γύμναση (cross-fit) και οι διάφορες μορφές Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

αεροβικής άσκησης (Zumba, Aerobic). Στην παρούσα εφαρμογή επιχειρήθηκε να δοθεί πληροφόρηση-γνώση στους μαθητές και τις μαθήτριες μέσα από ένα διεπιστημονικό πρίσμα θεωρητικών, ψηφιακών και βιωματικών διδασκαλιών. Αξίζει να υπογραμμισθεί η συνεργασία της συγκεκριμένης δράσης με αρμόδιους φορείς της πόλης μας, με το τμήμα φυσιοθεραπείας του ΤΕΙ Λαμίας, με το επιμορφωτικό τμήμα του ΕΚΑΒ Λαμίας και με την πνευμονολογική κλινική του νοσοκομείου Λαμίας. Αναλυτικότερα κατά την διάρκεια της εφαρμογής οι μαθητές α) έλαβαν πληροφόρηση από επιστημονικά βιβλία της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Εργοφυσιολογία και Προπονητική) και απάντησαν σε Ατομικά Φύλλα Εργασίας σχετικά με την ανάπτυξη των φυσικών ικανοτήτων των νεαρών εφήβων β) εκπόνησαν ομαδικές εργασίες ανασκόπησης διερευνώντας τους εναλλακτικούς τρόπους εκγύμνασης (Cross-fit, Πολεμικές Τέχνες, Zumba), γ) συμμετείχαν ενεργά σε μια υποτιθέμενη ερευνητική μελέτη με θέμα τους τραυματισμούς στον αθλητισμό σε συνεργασία με φοιτητές του τμήματος φυσιοθεραπείας του ΤΕΙ Λαμίας, δ) εφάρμοσαν τεχνικές πρώτων βοηθειών σε υποτιθέμενα σενάρια τραυματισμών σε αθλητικούς χώρους σε συνεργασία με τους εκπαιδευτές του ΕΚΑΒ Λαμίας, ε) πήραν πληροφόρηση για τις συνέπειες του καπνίσματος μέσα από μια διαδραστική εισήγηση που πραγματοποιήθηκε στο χώρο του σχολείου μας από τον προϊστάμενο της πνευμονολογικής κλινικής του νοσοκομείου Λαμίας. Όλες οι επιμέρους δράσεις που πραγματοποιήθηκαν καθώς και οι εργασίες των μαθητών-τριών αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του σχολείου μας ενώ η συνεργασία του σχολείου με το τμήμα Φυσιοθεραπείας του ΤΕΙ Λαμίας προβλήθηκε σε ψηφιακά τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ο βαθμός ικανοποίησης των μαθητών-τριών από την εφαρμογή της εργασίας χαρακτηρίστηκε, σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης της εργασίας, ως πολύ υψηλός. Συμπερασματικά η παρούσα δράση εκτιμάται ότι προσέδωσε μια προστιθέμενη παιδαγωγική αξία στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς προσέγγισε το θέμα με ολιστικό τρόπο μέσα από ποικιλόμορφες διδασκαλίες και στόχευσε και στις τρεις διαστάσεις των μαθητών-τριών α) στη σωματική - ψυχοκινητική β) στην πνευματική-συναισθηματική και γ) στη γνωστική.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διεπιστημονική Προσέγγιση, Σύγχρονοι Μέθοδοι Εκγύμνασης, Ανασκόπηση, Έρευνα, Βιωματική Μάθηση.

«Η Παιδαγωγική Ψυχολογία και η διδασκαλία της Πολιτικής Παιδείας στην Βθμία Εκπ/ση σε διαλεκτική σχέση: Κονστрукτιβιστικές και κοινωνικο-γνωστικές θεωρίες μάθησης στη διδακτική της πράξης».

Γαλάνης Παναγιώτης ¹

¹Νομικός LL.M., Φοιτητής Παιδαγωγικής ΦΠΨ Αθηνών (β πτυχίο)

panagiotisgln@gmail.com

Η επιστήμη της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας (όρος σαφώς ευρύτερος της Σχολικής Ψυχολογίας και άλλων συναφών ονομασιών) επαγγέλλεται την εξεύρεση λύσεων για τη διδασκαλία (και όχι μόνο) των γνωστικών αντικειμένων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης

εναρμονισμένων με τις θεωρίες και τα πορίσματά της. Ειδικά στο πεδίο της Δευτεροβάθμιας Εκπαιδευσεως και στο μάθημα της «Πολιτικής Παιδείας» (σε ΓΕΛ και ΕΠΑΛ), κρίσιμη είναι μια σοβαρή διερεύνηση της συμβολής της, ώστε το παιδαγωγικό αντικείμενο αυτό να καταστεί σαφές, κατανοητό αλλά και αγαπητό από τους μαθητές. Πρόκειται για ένα μάθημα, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών και είναι αναγκαίο να διδάσκεται ορθά, εμφυσώντας στους αυριανούς πολίτες το ήθος που αποζητείται εναγωνίως σήμερα σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής. Εκκινώντας από τις θεωρίες της μάθησης, λεκτέο είναι ότι (ιδίως) οι ψυχοπαιδαγωγικές εφαρμογές της κοινωνικο-γνωστικής θεωρίας μάθησης του Α. Bandura, προτάσσουν τη μίμηση ενός ισχυρού αλλά και σωστού προτύπου, με ηθικές αρχές και αξίες, και τονίζουν ότι η υιοθέτηση της συμπεριφοράς του είναι ικανή να ενσταλάζει στους μαθητές το κίνητρο τροποποίησης της δικής τους συμπεριφοράς προς το καλύτερο. Κατ' αυτή, ο σωστός εκπαιδευτικός παρακινεί τα παιδιά να ενημερώνονται καθημερινά και από πληθώρα πηγών, ο ίδιος εξηγεί τις διαφορές παραμέτρους της καλλιέργειας δημοκρατικής συνείδησης, ομιλεί και επικαλείται τα δικαιώματά του, αλλά δεν απεμπολεί τις υποχρεώσεις του και ωθεί και τους μαθητές να πράξουν ανάλογα ως ώριμοι, δημοκρατικοί πολίτες. Αλλά και οι κονστρουκτιβιστικές θεωρίες με κυριότερες αυτές του L. Vygotsky (κοινωνικός κονστρουκτιβισμός) και του J. Bruner (που τοποθετείται στο μεταίχμιο ενδογενούς και διαλεκτικού/κοινωνικού κονστρουκτιβισμού, υιοθετώντας μία κατά το μάλλον ή το ήττον συνθετική προσέγγιση ανάμεσα σε Piaget και Vygotsky) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη δόμηση της διδασκαλίας και στην αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Κατά πρώτον, ο εκπαιδευτικός οφείλει να προωθεί μορφές συνεργατικής μάθησης στην Πολιτική Παιδεία, παρακινώντας τους μαθητές να συζητήσουν μεταξύ τους, να ανταλλάξουν ιδέες για τα καίρια και επίκαιρα πολιτικά και νομικά ζητήματα, να δραματοποιήσουν το υπό διδασχά αντικείμενο, με σύντομα σκετς, με διεξαγωγή ίσως μικρών «αγώνων λόγων», ενισχύοντας το διαλεκτικό, δημοκρατικό χαρακτήρα του μαθήματος και υποστηρίζοντας, όπου χρειαστεί, ο ίδιος ο εκπαιδευτικός (που κατέχει πολιτική και νομική παιδεία) τη διεξαγωγή των διαδικασιών αυτών με καίριες παρεμβάσεις και συμβουλές. Κατά δεύτερον, μιας και τα παιδιά ευρίσκονται στην εφηβική ηλικία, είναι ικανά να κατανοήσουν πιο πολύπλοκες έννοιες με αφηρημένο χαρακτήρα, π.χ. «δημοκρατία, κράτος δικαίου, κοινωνικό δικαίωμα, δομική ανεργία» κλπ. και θα πρέπει να ενθαρρύνονται να προσπαθούν να διεισδύουν στο μυχό τους, και, όπως έχει παρατηρηθεί μαθαίνουν και θυμούνται καλύτερα, προσπαθώντας να εξηγήσουν τα ως άνω στους συμμαθητές τους, «διδάσκοντάς» του τρόπον τινά το υπό κατάκτηση γνωστικό αντικείμενο. Σύμφωνα δε με τα διδάγματα του Bruner, ο καθηγητής πρέπει να ενθαρρύνει την αυτενέργεια, την «ανακαλυπτική μάθηση», να προωθεί την αναζήτηση πηγών που κείνται εκτός σχολικού βιβλίου, να τονίζει την ανάγκη κριτικής τους έποψης, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά και στην αυτοκαθοδήγηση του μαθητή, ώστε να ελέγχει την κατακτηθείσα γνώση. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η εφαρμογή των διαφορετικών, συχνά αντικρουόμενων θεωριών μάθησης δέον να γίνεται με τρόπο συνθετικό, συναρμονίζοντας τις παραμέτρους τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Πολιτική Παιδεία, Ψυχολογία, Θεωρίες μάθησης

Η επίλυση προβλήματος ως τεχνική αξιολόγησης της αποτελεσματικής εφαρμογής του χρηματοοικονομικού εγγραμματισμού στο μάθημα της Πολιτικής Παιδείας

Βαρδάλου Ελένη ¹

¹Οικονομολόγος Πειραματικού Λυκείου Πάτρας
Med University of Birmingham, Δρ. ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πάτρας
elenavardalou@gmail.com

Η αξιολόγηση, η οποία και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας- μάθησης, δεν αφορά μόνο στην αποτίμηση της κατάκτησης της γνώσης από τους μαθητές/τριες αλλά και του βαθμού καλλιέργειας των βασικών δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αξιοσημείωτη μετατόπιση από την αξιολόγηση γνώσεων στην αξιολόγηση αποτελεσματικής εφαρμογής δεξιοτήτων σε διάφορα περιβάλλοντα και συγκεκριμένα στη δεξιότητα επίλυσης προβλήματος. Διεθνείς οργανισμοί διοργανώνουν διεθνείς δοκιμασίες για την αξιολόγηση της επίδοσης μαθητών στη δεξιότητα επίλυσης προβλήματος. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι αυτό του διαγωνισμού PISA (Programme for International Student Assessment) που διοργανώνει ο ΟΟΣΑ. Από το 2003 το PISA αξιολογεί τη δεξιότητα « επίλυση προβλήματος», τη δυνατότητα των μαθητών/τριών να αναλύουν και να στοχάζονται αποτελεσματικά καθώς επιλύουν και ερμηνεύουν προβλήματα σε ποικίλα γνωσιακά αντικείμενα. Η διασύνδεση της γνώσης στις περιοχές αυτές, καθώς και η εφαρμογή της στην καθημερινή ζωή, προϋποθέτει τη γενική δεξιότητα των μαθητών/τριών να κατανοούν κάποιες βασικές έννοιες, διαδικασίες και αρχές και να τις χρησιμοποιούν σε διαφορετικές καταστάσεις.

Το 2012, το PISA εισήγαγε την πρώτη προαιρετική αξιολόγηση χρηματοοικονομικών γνώσεων, η οποία αποτέλεσε και την πρώτη μεγάλης κλίμακας διεθνή μελέτη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικής εφαρμογής χρηματοοικονομικών γνώσεων και δεξιοτήτων των 15-χρονων μαθητών/τριών. Το PISA το έτος 2015 αξιολόγησε για δεύτερη φορά το βαθμό στον οποίο οι 15-χρονοι μαθητές/τριες των 15 χωρών που συμμετείχαν, διαθέτουν εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες, που αποκτήθηκαν τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου, που είναι απαραίτητες για την λήψη ορθών χρηματοοικονομικών αποφάσεων για το μέλλον τους.

Υπό το πρίσμα του χρηματοοικονομικού εγγραμματισμού οι μαθητές /τριες μαθαίνουν πώς να λύνουν προβλήματα στα οποία ενδεχομένως θα κληθούν να δώσουν λύση στη ζωή τους στο μέλλον ως ενήλικες. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) το 2012 όρισε επίσημα τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό ως «τον συνδυασμό ετοιμότητας, γνώσης, δεξιοτήτας, νοοτροπίας και συμπεριφοράς, στοιχεία απαραίτητα για τη σωστή λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων, με στόχο την επίτευξη ατομικής χρηματοοικονομικής ευημερίας».

Στην παρούσα εργασία η τεχνική (επίλυση προβλήματος) αποτελεί πραγματικά έναν πολύτιμο δείκτη του βαθμού καλλιέργειας βασικών οριζόντιων δεξιοτήτων και μεταγνωστικών όπως η κριτική σκέψη για την ανάλυση των οικονομικών φαινομένων και την αντιμετώπιση των αντίστοιχων προβλημάτων όπως αυτές καταγράφεται ότι θα πρέπει να προωθούνται στο μάθημα της Πολιτικής Παιδείας. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη της πρακτικής της τεχνικής αξιολόγησης του χρηματοοικονομικού εγγραμματισμού με την επίλυση προβλήματος στην τάξη, καθώς επίσης και του τρόπου εφαρμογής στα αντίστοιχα σχολικά εγχειρίδια. Αξιοποιείται η τεχνική ανάλυσης περιεχομένου/ κειμένου, με βασική μονάδα ανάλυσης την πρόταση.. Η τεχνική

αυτή εφαρμόζεται σε κείμενα ειδικά επιλεγμένων ενοτήτων οικονομικού ενδιαφέροντος στο μάθημα της Πολιτικής Παιδείας (στην προκειμένη περίπτωση για την Α Τάξη Λυκείου).

Η αξιοποίηση της επίλυσης προβλήματος ως εργαλείο αξιολόγησης της αποτελεσματικής εφαρμογής δεξιοτήτων στο μάθημα της Πολιτικής Παιδείας μπορεί να αναδείξει τις πολυτροπικές δυναμικές ενός διεπιστημονικού αντικειμένου στο οποίο η γνώση προσεγγίζεται ολιστικά και βιωματικά. ο δε στόχος του σχετικά με την καλλιέργεια του χρηματοοικονομικού εγγραμματισμού δεν περιορίζεται αυστηρά μόνο στο πλαίσιο της σχολικής τάξης αλλά επεκτείνεται στο ευρύτερο περιβάλλον της κοινωνίας. (Ξωχέλλης, 2003).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: χρηματοοικονομικός εγγραμματισμός, επίλυση προβλήματος, δεξιότητες

Προγραμματισμός εννοιών Βιολογίας Γυμνασίου με τη γλώσσα Scratch

Νικολός Δημήτρης¹, Αμπατζίδης Γεώργιος²

¹ Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πατρών

dimnikolos@sch.gr

² Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

gampatzidis@uowm.gr

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει τι μάθαμε από την πιλοτική εφαρμογή ενός μαθησιακού περιβάλλοντος, δηλαδή μιας σειράς εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσεται σε έναν αριθμό ωρών διδασκαλίας, που θα μπορούσε να υποστηρίξει αποτελεσματικά μαθητές Γυμνασίου (α) στην εκμάθηση προγραμματισμού με χρήση της γλώσσας Scratch και (β) στην ενίσχυση βασικών δεξιοτήτων συστημικής σκέψης που συνδέονται με το γνωστικό αντικείμενο της βιολογίας. Από τη μία μεριά, η γλώσσα προγραμματισμού Scratch συμβάλλει και στις τέσσερις συνιστώσες ανάπτυξης των μαθητών στο μάθημα της Πληροφορικής – την τεχνολογική, τη γνωστική, την επίλυση προβλήματος και τις κοινωνικές δεξιότητες – και χρησιμοποιείται στο Γυμνάσιο στην ενότητα «Προγραμματίζω υπολογιστικές συσκευές και ρομποτικά συστήματα». Από την άλλη μεριά, η ανάπτυξη δεξιοτήτων συστημικής σκέψης θεωρείται βασική για την οικοδόμηση ουσιαστικής κατανόησης για τις φυσικές επιστήμες. Συχνά η διδασκαλία δυναμικών συστημάτων όπως ο ανθρώπινος οργανισμός εστιάζει σε συγκεκριμένους παράγοντες του συστήματος αποτυγχάνοντας να αναδείξει την αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων παραγόντων και τις μη γραμμικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα. Έτσι, σημαντικό μέρος των εναλλακτικών αντιλήψεων που εμφανίζουν οι μαθητές για έννοιες όπως η ομοιόσταση αφορά την αδυναμία προσέγγισης του ανθρώπινου σώματος μέσα από την οπτική ενός σύνθετου και δυναμικού συστήματος. Έχοντας τα παραπάνω στο μυαλό μας, το μαθησιακό μας περιβάλλον αντλεί στοιχεία από μια διδακτική πρόταση για την εκμάθηση της γλώσσας Scratch που αναπτύχθηκε για φοιτητές επιστημών της εκπαίδευσης, το μοντέλο STH κατηγοριοποίησης των δεξιοτήτων συστημικής σκέψης και την έννοια της ομοιόστασης του ανθρώπινου οργανισμού. Πιο συγκεκριμένα, οι

μαθητές έχοντας εισαχθεί στο περιβάλλον του Scratch καλούνταν να οικοδομήσουν τις έννοιες του μηνύματος και του προγραμματισμού χειρισμού γεγονότων (event-driven programming) μέσα από την αναγνώριση και τον προγραμματισμό απλών σχέσεων (ανατροφοδότηση) ανάμεσα σε στοιχεία του συστήματος (ανθρώπινο σώμα) με την επίδραση εξωτερικών παραγόντων (πχ. αλλαγή εξωτερικής θερμοκρασίας). Στην πιλοτική έρευνα συμμετείχαν οι 12 μαθητές ενός τμήματος Β΄ Γυμνασίου οι οποίοι συμφώνησαν να συμμετάσχουν εθελοντικά στις ώρες του μαθήματος της Πληροφορικής. Οι μαθητές παρακολούθησαν τρία μαθήματα με διάρκεια μίας ώρας το καθένα. Στα δύο πρώτα έγινε εισαγωγή στη γλώσσα προγραμματισμού Scratch και στα βασικά της στοιχεία (σκηνή, αντικείμενα, σενάρια, βασικές εντολές κίνησης και εμφάνισης) και στο τρίτο μάθημα ζητήθηκε από τους μαθητές ο προγραμματισμός ενός παραδείγματος ομοιόστασης, με τη βοήθεια αντίστοιχου φύλλου εργασίας. Τα δεδομένα μας αφορούν (α) παρατηρήσεις κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (συμμετοχική παρατήρηση) και (β) τα έργα Scratch των μαθητών κατά τη διάρκεια των τριών ωρών. Τα αποτελέσματα δείχνουν πως οι μαθητές αντιμετώπισαν δυσκολίες στον προγραμματισμό με τη γλώσσα Scratch απλών σχέσεων μεταξύ στοιχείων ενός συστήματος. Συγκεκριμένα, μόλις δύο από τις ομάδες που σχηματίστηκαν κατάφεραν να προγραμματίσουν ένα ολοκληρωμένο έργο σχετικό με το γνωστικό αντικείμενο της ομοιόστασης. Οι περισσότερες ομάδες δυσκολεύτηκαν στον προγραμματισμό και φάνηκε να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον κατακευματισμένο χαρακτήρα της Scratch ώστε να υλοποιήσουν συστήματα που αλληλεπιδρούν. Η δυσκολία του συγχρονισμού στη Scratch έχει εμφανιστεί στη σχετική βιβλιογραφία. Η εισαγωγή εννοιών βιολογίας παρείχε ένα πλαίσιο αναφοράς για τα έργα των μαθητών χωρίς ωστόσο να περιορίζεται η δημιουργικότητα των μαθητών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Scratch, προγραμματισμός, βιολογία, ομοιόσταση, συστημική σκέψη.

«Η αξιοποίηση της Ιστοεξερεύνησης - Webquest στο πλαίσιο του προγράμματος “English For Hospitality- EN4HOSTS” strategic partnership ERASMUS+ KA2»

Αβραμόπουλος Αβραάμ¹, Αναστασιάδου Αθηνά², Μυλωνά Ασπασία³

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ80, 1ο ΕΠΑΛ Ναυπάκτου,
avramop@gmail.com

²Εκπαιδευτικός ΠΕ06, 1ο ΕΠΑΛ Ναυπάκτου,
athenaanastasiadou@gmail.com

³Εκπαιδευτικός ΠΕ88.04, 1ο ΕΠΑΛ Ναυπάκτου,
milonaaspasia@gmail.com

Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην ανάδειξη της χρησιμότητας της Ιστοεξερεύνησης (webquest), ως μιας μορφής μαθήματος διερευνητικού τύπου, και στους τρόπους αξιοποίησής της στο πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και συγκεκριμένα στη διδασκαλία μαθημάτων στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η διερεύνηση και χρήση της εν λόγω μεθόδου πραγματοποιήθηκε κατά την υλοποίηση του προγράμματος στρατηγικής σύμπραξης σχολείων ERASMUS+ KA2 (κωδ. Προγράμματος 2017-1-RO01-KA201-037159), με τίτλο «English For Hospitality». Το πρόγραμμα «English for Hospitality- EN4HOSTS», αποτελεί ένα εγκεκριμένο σχέδιο δράσης Erasmus+ KA2, ενταγμένο στις στρατηγικές σύμπραξης μεταξύ

σχολείων (Ελλάδας, Ιταλίας, Κροατίας, Πορτογαλίας, Ρουμανίας και Τουρκίας) με διετή διάρκεια (2017-2019) στους τομείς του τουρισμού και της γαστρονομίας/τεχνολογίας τροφίμων. Στοχεύει στην προώθηση της ολοκληρωμένης εκμάθησης του γνωστικού περιεχομένου και στην ενίσχυση του ειδικού λεξιλογίου των μαθητών/τριών στα αγγλικά, μέσω της μεθόδου CLIL. Τα αποτελέσματα από τη χρήση της μεθόδου CLIL εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όταν αυτή συνδυάζεται με την ιστοεξερεύνηση, η οποία δρα καταλυτικά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της χρήσης της μεθόδου. Η εισήγηση περιλαμβάνει την ανάπτυξη του θεωρητικού πλαισίου, των σταδίων δημιουργίας και ανάπτυξης, υλοποίησης καθώς και των εργαλείων αξιολόγησης ενός μαθήματος που υλοποιείται με την χρήση webquest. Ακολούθως, γίνεται αναφορά και κριτική προσέγγιση στις διδασκαλίες που υλοποιήθηκαν κατά τον πρώτο χρόνο υλοποίησης του προγράμματος και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ιστοεξερεύνηση-webquest, ERASMUS+, μαθησιακή διαδικασία, κλάδος τουρισμού και φιλοξενίας, τεχνολογία τροφίμων

Όταν τα ψηφιακά εργαλεία και οι πηγές συναντούν την καλλιτεχνική έκφραση

Σακελλαριάδη Ι.¹

¹Καθηγήτρια Εικαστικών, Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

isminisakel@gmail.com

Οι δραστηριότητες που θα παρουσιαστούν αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης δράσης η οποία αφορούσε την πιλοτική εφαρμογή της μεθόδου CLIL (Content and Language Integrated Learning) στα πλαίσια του μαθήματος των Εικαστικών και με θέμα τον Vincent van Gogh. Η παρουσίαση αυτή εστιάζεται στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και στις αντίστοιχες δραστηριότητες.

Τα ψηφιακά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλεία που υποστηρίζουν μία εκπαιδευτική διαδικασία που κινείται σε παιδαγωγικό πλαίσιο κοινωνικού εποικοδομισμού, με έμφαση στην διερευνητική και αποκαλυπτική μάθηση και στην ενεργή οικοδόμηση της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές με βάση τις προηγούμενες γνώσεις τους και μέσα από κοινωνική αλληλεπίδραση (Vygotsky, 1930). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η χρήση ΤΠΕ επιφέρει δομικές αλλαγές στην εκπαιδευτική διαδικασία, και ο ρόλος του διδάσκοντα περιορίζεται σε εκείνον του εμπνευστή, συντονιστή, και συνεργάτη που διευκολύνει την μάθηση (Condie & Munro, 2007. Audain, 2014).

Οι μαθητές πραγματοποίησαν ομαδικά εικονικούς περιπάτους σε μουσεία του εξωτερικού με την βοήθεια της πλατφόρμας Google Cultural Institute. Παράλληλα, διδάχθηκαν το βασικό λεξιλόγιο των εικαστικών τεχνών στα αγγλικά, για να αξιοποιήσουν το πληροφοριακό υλικό που προσφέρεται στα αγγλικά από τα μουσεία, και να συνειδητοποιήσουν τον πλούτο πληροφοριών που έχουν στην διάθεσή τους αν ξεπεράσουν τα εμπόδια που συνδέονται με την κατανόηση της γλώσσας. Παρόμοιες επισκέψεις σε εικονικά μουσεία καλλιεργούν πλήθος δεξιοτήτων κοινωνικών και πολιτισμικών, και δεξιότητες επικοινωνίας, χρήσης τεχνολογιών και δημιουργίας. (Antonaci, Ott & Pozzi, 2013). Εξερευνώντας το μουσείο Van Gogh στο Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Άμστερνταμ οι μαθητές χρησιμοποίησαν την δυνατότητα επιλογής και μεγένθυσης σημείων και γνώρισαν την χαρακτηριστική πινελιά του ζωγράφου. Συνέκριναν επίσης τους πίνακες με άλλους με την ίδια θεματολογία/ ίδια τεχνική κ.ο.κ. Είδαν επίσης βίντεο που σχετίζονταν με τους συγκεκριμένους πίνακες που είχαν επιλέξει, όπως στοιχεία που έχουμε για την αρχική τους μορφή από την αλληλογραφία του Vincent van Gogh με τον αδελφό του Theo. Στη συνέχεια επισκέφθηκαν την σχετική ιστοσελίδα και γνώρισαν την αλληλογραφία αυτήν στα γαλλικά και στα αγγλικά, και είχαν την ευκαιρία να δουν, σκαναρισμένα, και τα ίδια τα γράμματα και τα σχέδια που περιείχονταν σε αυτά. Έτσι, γνώρισαν την διαδικασία σύλληψης και δημιουργίας των πινάκων και την διαδικασία μετουσίωσης της ιδέας σε εικόνα, και γνώρισαν τον ψυχικό κόσμο του ζωγράφου μέσα από πρωτογενείς πηγές. Το ενδιαφέρον των μαθητών κέντρισε επίσης η παρακολούθηση της ταινίας 'Loving Vincent' μία ταινία animation με βάση 65.000 αναπαραγωγές έργων του Van Gogh. Περιδιαβαίνοντας, τέλος, το μουσείο ή άλλες διαδικτυακές πηγές ο κάθε μαθητής επέλεξε έναν ή περισσότερους πίνακες που τους άρεσαν και τους οποίους χρησιμοποίησε ως βάση για την δική τους δημιουργία, είτε αντιγράφοντας είτε μιμούμενος στοιχεία της τεχνοτροπίας ή της θεματολογίας τους. Όποιοι ήθελαν μπορούσαν να αναζητήσουν περισσότερα στοιχεία για τους πίνακες που είχαν επιλέξει μέσα από τις παραπάνω πηγές πληροφόρησης. Όλα τα παραπάνω κίνησαν το ενδιαφέρον των μαθητών για τον ζωγράφο και το έργο του και έδωσαν ώθηση στις δικές τους εικαστικές δημιουργίες με βάση το έργο του. Τα έργα των μαθητών παρουσιάστηκαν σε μεγάλη έκθεση σε Αίθουσα Τέχνης της πόλης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Google Cultural Institute, vangoghletters, CLIL

Μελέτη Ερευνών για την Ικανότητα Χρήσης των Τ.Π.Ε. από Παιδιά Μικρής Ηλικίας–Η Χρήση Αεροφωτογραφιών ως Χάρτης

Ζαχαράτου Σοφία ¹, Παππά Μαρία ², Πάτρας Παναγιώτης ³

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Απόφοιτη Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Ρόδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
zaxaratous@gmail.com

²Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Απόφοιτη Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Ρόδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
maraki-30@hotmail.com

³Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Ρόδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
patras.panagiwtis23@gmail.com

Η συγκεκριμένη εισήγηση έχει ως σκοπό να παρουσιάσει ορισμένες έρευνες - πειράματα οι οποίες έλαβαν χώρα στο παρελθόν και είχαν ως σκοπό να αναδείξουν το βαθμό ικανότητας χρήσης των ΤΠΕ σε παιδιά μικρής ηλικίας και πιο συγκεκριμένα τη χρήση των αεροφωτογραφιών ως χάρτης. Για το συγκεκριμένο ζήτημα υπήρξαν πολλές θεωρίες στις οποίες βασίστηκε η μετέπειτα εφαρμογή. Ο De Loache (1989), ανακάλυψε ότι τα παιδιά κάτω των 33 μηνών δεν

ήταν σε θέση να χρησιμοποιήσουν ένα μοντέλο κλίμακας για έρευνα. Στη συνέχεια, οι Bluestein και Acredolo (1979), διαπίστωσαν ότι σχεδόν όλα τα παιδιά της δεκαετίας του 19ου αιώνα χρησιμοποιούσαν τον χάρτη με επιτυχία. Από την άλλη, έγινε κατανοητό ότι ο τύπος της θέσης μπορεί να έχει επίδραση στην ικανότητα των παιδιών (Blades & Cooke, 1994 Blades & Spencer, 1986). Σε αυτό το πλαίσιο, βέβαια, οι Liben και Yekel (1996) έχουν διαπιστώσει ότι τα άτομα ηλικίας τεσσάρων και πέντε ετών θα μπορούσαν να εκτιμήσουν έναν χάρτη που δείχνει μια πλάγια (και επομένως πιο εικονική) άποψη της τάξης τους καλύτερα από έναν χάρτη που δείχνει μια σχεδίαση (και συνεπώς πιο συμβολική) άποψη. Επιπλέον, διάφοροι παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν την ικανότητα των παιδιών να χρησιμοποιήσουν μια παράσταση για να βρουν μια θέση. Επομένως, σε μία σειρά από πειράματα, που μελετήθηκαν, ερευνήθηκε η ικανότητα των παιδιών τεσσάρων και πέντε ετών, να χρησιμοποιούν αεροφωτογραφίες σε εργασίες ταυτοποίησης και εντοπισμού, συμπεριλαμβανομένης της αναζήτησης κρυφών αντικειμένων σε διάφορους τύπους κρησφύγετων. Στα πρώτα δύο πειράματα συγκρίθηκαν διάφορες παραστάσεις. Στο Πείραμα 1, τα παιδιά ολοκλήρωσαν τις δραστηριότητες χρησιμοποιώντας αεροφωτογραφίες με πλάγιες και κάθετες προεξοχές. Η συνολική απόδοση ήταν καλύτερη με πλάγια φωτογραφία. Τα παιδιά πέντε ετών είχαν μεγαλύτερη επιτυχία από αυτά των τεσσάρων ετών. Στο Πείραμα 2 συγκρίθηκε η δυσκολία των διαφορετικών κρυψώνων. Μερικές κρυψώνες ήταν «διακριτικές» (δηλαδή τα μοναδικά μέρη) και μερικές ήταν «μη διακριτικές» (π.χ. ένα μεταξύ αρκετών παρόμοιων δέντρων ή διαφορετικές θέσεις κατά μήκος του ίδιου συνόρου). Στο Πείραμα 3 τα παιδιά χρησιμοποίησαν μια αεροφωτογραφία και ένα χάρτη που είχε συνταχθεί από αυτό. Σε γενικές γραμμές τα μικρά παιδιά σε αυτά τα πειράματα έδειξαν καλή ικανότητα να κατανοούν και να χρησιμοποιούν τις αεροφωτογραφίες, καθώς και σε κάθε πείραμα είχαν διαφορετικές δυσκολίες. Στην έρευνα μας, λοιπόν, επιχειρήθηκε η ανάλυση του περιεχομένου των παραπάνω πειραμάτων, οι δραστηριότητες που έλαβαν χώρα ώστε να γίνουν πιο κατανοητά και να αποτελέσουν μία ευχάριστη ασχολία για τα παιδιά καθώς και η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το βαθμό ικανότητας χρήσης των αεροφωτογραφιών ως υποκατάστατο του χάρτη. Εκτός αυτού, σημείο απασχόλησης, αποτελεί η προέκταση ως προς τη δυνατότητα γενικότερης αξιοποίησης της συγκεκριμένης μεθόδου στην παιδεία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ : χρήση ΤΠΕ, αεροφωτογραφίες, πειράματα, έρευνες.

«Διδάσκοντας Μουσική :ένα δυνατό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία »

Σακκά-Κυρίτση Κωνσταντίνα ¹

Σχολική Σύμβουλος ΠΕ79.01

¹ΠΔΕ Δυτικής Ελλάδας (πρώην υπεύθυνη περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Δ/θμιας Εκπ/σης Ηλείας2006-2011)

solkeyilei@gmail.com

Στόχος του μαθήματος η ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων και γνώσεων με εφαρμογή βιωματικών και ενεργητικών μουσικών δραστηριοτήτων με συγκεκριμένη στόχευση.

Οι στόχοι πηγάζουν από τις επιδιώξεις(ολοκληρωμένη ανάπτυξη προσωπικότητας,καλλιέργεια στάσεων αξιών,σύνδεσης μουσικής με ευρύτερη κοινωνία,ιστορία ανθρώπου και περιβάλλον

- ▣ Προσέγγιση και κατανόηση εννοιών ,βασικών στοιχείων της μουσικής και ειδών
- ▣ Σύνδεσή της με άλλες τέχνες και επιστήμες
- ▣ Η μουσική στη ζωή εντός και εκτός σχολείου
- ▣ Ακρόαση
- ▣ Εκτέλεση
- ▣ Δημιουργία
- ▣ Ομαδοσυνεργατικές πρακτικές ,όπου ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως εμπνευστής,αναδεικνύει και ενθαρρύνει ανάπτυξη εκφραστικών δυνατοτήτων μαθητών/τριών,φροντίζοντας την καλλιέργεια ενός κλίματος εμπιστοσύνης,αλληλεγγύης,αποδοχής,συλλογικότητας και χαράς στην τάξη.
- ▣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
- ▣ Δεδομένα Σχολείου
- ▣ Δικές τους ικανότητες & δεξιότητες
- ▣ Το μάθημα οργανώνεται με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών,ακολουθώντας την αρχή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας μέσα από καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις αξιοποιώντας τις δυνατότητες νέων τεχνολογιών και ψηφιακής εκπαίδευσης.
- ▣ Επιστημονικά προγραμματισμένη διδακτική και μαθησιακή πορεία
- ▣ Επιδίωξη ανάπτυξης πρωτοβουλιών καλλιτεχνικής έκφρασης
- ▣ Δημιουργικές δραστηριότητες
- ▣ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
- ▣ Εικαστικά
- ▣ Θέατρο
- ▣ Ιστορία
- ▣ Γεωγραφία
- ▣ Μαθηματικά
- ▣ Φυσική
- ▣ Γλώσσα
- ▣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ
- ▣ Θα πρέπει να γίνουν αφορμή ομαδικής πολύπλευρης καλλιτεχνικής συνεργασίας πρωτότυπων εκδηλώσεων, υπεύθυνης προετοιμασίας και κυρίως καλαίσθητου αποτελέσματος με κατανομή ρόλων ,κλίμα συνεργατικότητας, αμοιβαίου σεβασμού και αλληλεγγύης.
- ▣ ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
- ▣ Επικουρική η συμμετοχή του καθώς δεν υπάρχει ώρα χορωδίας όπως στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- ▣ Ποιότητα στην επιλογή των τραγουδιών
- ▣ Όχι χάσιμο διδακτικών ωρών
- ▣ Πνεύμα συνεργασίας και συναδελφικότητας
- ▣ Σεβασμός στην ειδικότητα
- ▣ Σχολείο ένα ζωντανό ανοικτό σύστημα,ένα σύνολο πλέγμα συστατικών στοιχείων που βρίσκονται σε δυναμική αλληλεπίδραση
- ▣ Bertalanly 1969
- ▣ Η Μουσική ως εργαλείο διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης
- ▣ Πολύπλευρη μελέτη-διερεύνηση μέσα από διαφορετικές επιστημονικές και καλλιτεχνικές οπτικές

- ▣ Βασικές αρχές ρυθμικής αγωγής
- ▣ Έλλειψη ρυθμου=ψυχική δυσκολία(Orff,Kodally)
- ▣ Μουσική και παραμύθι μια αμφίδρομη σχέση με καρπό τη γλώσσα
- ▣ Παίζω μουσική με αφορμή ένα βιβλίο
- ▣ Δημιουργώ βιβλίο παίζοντας μουσική
- ▣ Μουσική ως μέσο συνύπαρξης

Αναπτύσσονται δεσμοί

- ▣ Αυτοσχέδια μουσικά όργανα
- ▣ Βασικές αρχές ακουστικής φυσικής
- ▣ Τονικό ύψος
- ▣ Γραφή –ανάγνωση μουσικής
- ▣ Αυτοσχεδιασμός
- ▣ Μουσική και ειδική αγωγή
- ▣ Το παιχνίδι της φλογέρας

Μουσική και Μαθηματικά

- ▣ Γλώσσα Α' Δημοτικού
- ▣ 10 η ενότητα :Τα τζίτζικια του Οδυσσέα Ελύτη
- ▣ Ιστορία Γ'
- ▣ Μαθηματικά Ε' κλάσματα
- ▣ ΦυσικήΣΤ' Αναπνευστικό-Φωνή
- ▣ Φυσική Ε' Ήχος-Αυτί
- ▣ Το τραγούδι αποτελεί μια κεντρική πηγή για την εκτέλεση –σύνθεση-δημιουργία.

Το υλικό-ρεπερτόριο αναπτύσσεται προοδευτικά

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

- ▣ Γνωριμία με διάφορες τεχνικές και τρόπους
- ▣ Έκφραση με δημιουργικό τρόπο
- ▣ Μεταβίβαση απόψεων,συναισθημάτων,βιωμάτων

Προσέγγιση,κατανόηση,θετική στάση και συμπεριφορά απέναντι στα έργα τέχνης

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

- ▣ Ανάγκη να προγραμματίζονται
- ▣ Όσο γίνεται
- ▣ Δραστηριότητες από όλες τις μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης εξίσου.
- ▣ Θεατρική Αγωγή: Ενεργοποίηση,έκφραση και επικοινωνία,δημιουργική συνεργασία ομάδας,μορφές δραματικής έκφρασης,θεατρικό παιχνίδι,παιχνίδια ρόλων ,αυτοσχεδιασμός,
- ▣ Δημιουργική Γραφή
- ▣ Παιχνίδια γνωριμίας
- ▣ Επαρκής εμπιστοσύνη
- ▣ Πρέπει να μένουμε πιστοί στις αρχές μας και σταθεροί στις παρεμβάσεις μας,ακόμη κι αν αυτές δεν είναι αποτελεσματικές.
- ▣ Μαθητής,οικογένειά του,σύλλογος διδασκόντων,υποομάδες στο σύλλογο διδασκόντων,διοικητικό προσωπικό,σχολικός σύμβουλος,κάθε σχολική τάξη
- ▣ Τα παιδιά χρειάζονται περισσότερα πρότυπα παρά κριτικές Joseph Joubert

Λέξεις κλειδιά:μουσική,δεξιότητα,διαθεματικότητα,μαθητικό δυναμικό.

«Χαρταετοί»

Αδαμοπούλου Γεωργία¹

¹Καθηγήτρια Μουσικής 2^ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου

adzeta@yahoo.gr

Το έθιμο του χαρταετού γίνεται πηγή έμπνευσης για τον Μίκη Θεοδωράκη που γράφει ένα υπέροχο ορχηστρικό κομμάτι με τίτλο «Χαρταετοί» για τις ανάγκες του θεατρικού έργου του Ιάκωβου Καμπανέλλη, «Η Γειτονιά των Αγγέλων». Με φόντο την αυλή μιας ταβέρνας στη Δραπετσώνα, η μουσική παράσταση που ανεβαίνει στο θέατρο «Κοτοπούλη», ζωντανεύει τη νεοελληνική κοινωνία της δεκαετίας του 1960.

Η ιστορία του χαρταετού χάνεται στα βάθη των αιώνων. Πατρίδα του η μακρινή Κίνα. Οι Κινέζοι εμπνεύστηκαν την κατασκευή του «χάρτινου πουλιού» παρατηρώντας τα μπαμπού, τα φύλλα των δέντρων και τα πανιά των πλοίων καθώς τα φυσούσε ο άνεμος. Με αφετηρία την Άπω Ανατολή ο χαρταετός περνά τη δική του «Οδύσσεια» ακολουθώντας διαδρομές σε όλα τα μέρη της Γης, αποκτώντας νέες μορφές και τεχνικές, δημιουργώντας μύθους και σύμβολα. Οι χαρταετοί, κομμάτι της πίστης των λαών της Ανατολής, πετούν όσο πιο ψηλά μπορούν για να φέρουν καλή τύχη και να διώξουν μακριά τα κακά πνεύματα. Σαν προσευχή στον ουρανό ψάλλουν ύμνους και μεταφέρουν ευχές και επιθυμίες, όνειρα και ελπίδες. Εκτός όμως από τη θρησκευτική τους διάσταση, οι χαρταετοί έχουν και άλλη χρήση κυρίως στρατιωτική, με πολλές διαφορετικές εφαρμογές στην τέχνη του πολέμου και στη συλλογή πληροφοριών. Και καθώς τα χρόνια περνούν, χρησιμοποιούνται για μετεωρολογικές προβλέψεις, αλλά και για μεταφορά αντικειμένων σε δυσπρόσιτες περιοχές, ενώ τον 18ο αι. ξεκινούν μια νέα σταδιοδρομία ως εργαλεία για τη διεξαγωγή επιστημονικών πειραμάτων και παίζουν καθοριστικό ρόλο στην έρευνα και τους πειραματισμούς των αδελφών Ράιτ τόσο στη σχεδίαση όσο και στην κατασκευή του πρώτου τους αεροπλάνου στα τέλη του 19ου αιώνα.

Όποια κι αν είναι η πραγματική τους μορφή, προσφέρουν χαρά, διασκέδαση και ξενοιασιά σε μικρούς και μεγάλους. Για τους λάτρεις των χαρταετών διοργανώνονται σήμερα διεθνή φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο. Η αίσθηση της ελευθερίας και της δύναμης χάρισε στον αθλητισμό και συγκεκριμένα στα extreme sports, έναν μοναδικό συνδυασμό δραστηριοτήτων που προσφέρουν ανεπανάληπτες εμπειρίες παίζοντας άλλοτε με τα κύματα, άλλοτε με το χιόνι και άλλες φορές με τον δρόμο.

Με οδηγό τον μαγευτικό ρυθμό της μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη, παίζουμε με τις νότες και μαθαίνουμε τραγούδια, κάνουμε κατασκευές και δημιουργούμε σταυρόλεξα και ακροστιχίδες, γνωρίζουμε έργα τέχνης Ελλήνων αλλά και ξένων ζωγράφων με θέμα τους «τον χορευτή των αιθέρων», μαθαίνουμε φράσεις και αινίγματα, εμπνεόμαστε από το ποίημα της Ρένας Καρθαίου «Χαρταετοί στον ουρανό», το δικό μας ποίημα και ταξιδεύουμε με το μουσικό παραμύθι «Ο Μαχντί και ο χαρταετός όλου του κόσμου» σε δρόμους ονειρικούς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ιστορία, Μουσική, Ζωγραφική

«Μουσική και Νερό»

Αδαμοπούλου Γεωργία¹

¹Καθηγήτρια Μουσικής 2^ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου

adzeta@yahoo.gr

Το ταξίδι του νερού στον χρόνο ξεκινά μέσα από ήχους και μουσικές, τραγούδια και χορούς, εικόνες και κατασκευές μουσικών οργάνων, δοξασίες και παιχνίδια ρόλων.

Ο ήχος του νερού συντροφεύει τον άνθρωπο από τη στιγμή της δημιουργίας του. Το απαλό κελάρυσμα του ποταμού, ο παφλασμός των κυμάτων, το νανούρισμα της βροχής, οι νιφάδες του χιονιού που χορεύουν στον ρυθμό του δυνατού βοριά γίνεται έμπνευση και μούσα πολλών συνθετών.

Η «Μουσική των Νερών» γράφτηκε το 1717 για να συνοδεύσει τον Βασιλιά Γεώργιο Α' και τα μέλη της Αυλής του σε μια εκκεντρική βαρκάδα στον ποταμό Τάμεση, παρουσία του ίδιου του Handel. Έναν αιώνα μετά, το 1866, ο «Γαλάζιος Δούναβης» του Strauss αιχμαλωτίζει τη ροή και τις εικόνες του πιο σημαντικού ποταμού της Ευρώπης. Σε ηλικία 37 ετών, ο Beethoven ολοκληρώνει την 6^η Συμφωνία. Στο 4^ο μέρος, η «Καταιγίδα» που πλησιάζει διακόπτει τον χαρούμενο χορό των χωρικών που τρέχουν αναστατωμένοι να βρουν καταφύγιο, ενώ ο Vivaldi με την «Καλοκαιρινή Καταιγίδα» περιγράφει ένα τοπίο όπου καταρρακτώδης βροχή και χαλάζι μαστιγώνουν τα χωράφια. Η γοητεία του παραμυθιού ξετυλίγεται κάτω από τις νότες του Tchaikovsky στη «Λίμνη των Κύκνων», το πιο αγαπημένο μπαλέτο όλων των εποχών, ενώ ο Debussy, γοητευμένος από την κίνηση και τη δύναμη του νερού, στο 2^ο μέρος του έργου του «Θάλασσα» μαγεύει σαν μια Σειρήνα με το τραγούδι των κυμάτων, τα όνειρά μας. Το 1901 ο Ravel γράφει τα «Παιχνίδια του Νερού» και δηλώνει χαρακτηριστικά: «ο θεός του ποταμού γελάει από το γαργάλημα του νερού...», ενώ το 1965 ο Μ. Χατζιδάκις με το υπέροχο ορχηστρικό κομμάτι «Βροχή» ψιθυρίζει την ιστορία μιας μοναχικής γυναίκας στη Νέα Υόρκη. Ο Κινέζος συνθέτης Tan Dun στο έργο του για το νερό πειραματίζεται και μεταμορφώνει απλά καθημερινά αντικείμενα σε μουσικά όργανα, ενώ τα μέλη μιας χορωδίας, υπό την καθοδήγηση του μαέστρου, αναπαράγουν τον ήχο της βροχής χρησιμοποιώντας το σώμα τους.

Επόμενος σταθμός της μουσικής μας εξερεύνησης είναι τα Μουσικά όργανα με ήχο νερού, αλλά και τα παράξενα μουσικά όργανα της φύσης.

Η πολυμορφία του νερού ενεργοποίησε τη φαντασία του λαού που έπλασε μύθους προσπαθώντας να εξηγήσει τη φοβερή του δύναμη. Θεοί, δαίμονες και μυθικά τέρατα, νύμφες και νεράιδες κατοικούν στις θάλασσες, στα ποτάμια, στις πηγές, στις λίμνες. Το νερό έγινε αντικείμενο λατρείας. Πολύτιμο όσο και η ζωή αλλά και αναπόσπαστο κομμάτι του πολιτισμού και της ευημερίας μας, το νερό καθαρίζει, θεραπεύει, ανανεώνει. Το αθάνατο νερό, το ελιξίριο της αθανασίας λαχταρά και αναζητά ο άνθρωπος από τους αρχαίους χρόνους. Ήθη και έθιμα μαρτυρούν τη βαθιά και άρρηκτη σχέση του ανθρώπου με το υδάτινο στοιχείο και πλημμυρίζουν τη ζωή των ανθρώπων. Το νερό, το πολυτιμότερο αγαθό που δόθηκε στον άνθρωπο, έχει τραγουδηθεί όσο κανένα άλλο στοιχείο από πολλούς καλλιτέχνες σε όλον τον κόσμο. Η συγκλονιστική ιστορία της Γερακίνας που σκοτώθηκε πέφτοντας στο πηγάδι έγινε τραγούδι, ενώ η ιστορία της όμορφης Βαγγελιώς που έδωσε τέλος στη ζωή της πέφτοντας στον γκρεμό έγινε ταινία το 1959.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μουσική, Μυθολογία, Έθιμα

Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Page 61 of 134

«Zoltan Kodaly: Οι βασικές του αρχές στην Μουσική παιδαγωγική»

Πίτσου Δήμητρα ¹

¹Εκπαιδευτικός Μουσικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (1^ο Δημοτικό Σχολείο Ακράτας)

dimitrapitsou@hotmail.com

Η σημασία της μουσικής στην εκπαίδευση του παιδιού, είναι ευρέως αποδεκτό, ότι είναι μεγάλη και σημαντική. Ο κύριος σκοπός του μουσικοπαιδαγωγού δεν είναι ωστόσο να γίνουν τα παιδιά απαραιτήτως μουσικοί, αλλά μέσα από την μουσική, την θετική επίδραση και τις ευεργετικές της ιδιότητες, τα παιδιά να είναι ευτυχισμένα, ώριμα και έτοιμα να παίζουν τον δικό τους ρόλο στη σχολική κοινότητα. Ένας επιπλέον κύριος στόχος είναι, να δοθεί το κίνητρο στους μαθητές μέσα από τις μουσικές δραστηριότητες, να αγαπήσουν τη μουσική και να θελήσουν να αποκτήσουν μια βαθύτερη αντίληψή της. Αρκετοί από τους φιλοσόφους και παιδαγωγούς μέσα στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώνουν τις απόψεις τους με βάση τέτοιες ιδέες και δίνουν στην μουσικοπαιδαγωγική κεντρικό ρόλο στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού.

Η σπουδαία δράση των μουσικοπαιδαγωγών του 20ου αιώνα καθόρισε τις εξελίξεις στην επιστήμη της μουσικοπαιδαγωγικής. Τονίστηκε ιδιαίτερα η συμβολή της μουσικής αγωγής στην γενικότερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και των συναισθημάτων του παιδιού. Σε ένα γενικό πλαίσιο οι προβληματισμοί των μουσικοπαιδαγωγών επικεντρώθηκαν στην διδασκαλία της μουσικής με έναν ευχάριστο και βιωματικό τρόπο. Σημαντικοί παιδαγωγοί του 20ου αιώνα είναι οι: Dalcroze (1865-1950), Orff (1895-1982), Kodaly (1882-1967), κ.α.

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου πολέμου ο Kodaly, πέρα από άλλες διακρίσεις διατέλεσε και πρόεδρος της Παγκόσμιας Ένωσης για την παραδοσιακή μουσική και για την «μουσική παιδαγωγική». Συνέβαλε τα μέγιστα για την δημιουργία και την εγκαθίδρυση ενός άρτιου και ενιαίου μουσικοπαιδαγωγικού εκπαιδευτικού συστήματος στη χώρα του, ξεκινώντας από την προσχολική ηλικία και έπειτα εγκαθίδρυσε ένα άρτιο μουσικό curriculum σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Το curriculum εφαρμόστηκε στο πλαίσιο της γενικής σχολικής φοίτησης γύρω στο 1925 και τηρείται μέχρι σήμερα, λόγω των εκπληκτικών μουσικοπαιδαγωγικών αποτελεσμάτων. Οι ιδέες του Kodaly αναφέρονται γενικότερα με την ονομασία «Kodaly Method». Ο Kodaly χρησιμοποίησε μεθοδικά και ουσιαστικά το παραδοσιακό μουσικό υλικό της πατρίδας του, πάνω στο οποίο μάλιστα βασίστηκε για τις μουσικοπαιδαγωγικές του προτάσεις. Θεωρεί σαν εθνομουσικολόγος, πως η παραδοσιακή μουσική είναι η πλέον κατάλληλη για την βάση της μουσικής εκπαίδευσης στο σχολείο, λόγω της οικειότητας που έχει κάθε παιδί με αυτή. Η εξάσκηση της ακοής αποτελεί βασικό μέρος στην μουσική εκπαιδευτική διαδικασία. Πάνω σε αυτό βασίζεται όλη η φιλοσοφία του σχετικού «Solfa». Τα παιδιά ξεκινώντας από απλές παιδικές μελωδίες που βασίζονται στην απομνημόνευση και απόδοση με τη φωνή του διαστήματος μιας μικρής τρίτης (Sol-Mi), προχωρούν σταδιακά μαθαίνοντας να 'ακούν' και να αποδίδουν με τη φωνή όλα τα μελωδικά διαστήματα. Ως μουσικό μέσο ο Kodaly επιλέγει την ανθρώπινη φωνή, η οποία είναι το φυσικό μουσικό όργανο που διαθέτουν όλοι οι άνθρωποι. Η φωνή είναι πολύ σημαντική και χρησιμοποιείται ιδιαίτερα στη μέθοδο Kodaly. Ο ίδιος ο Kodaly έλεγε, ότι η μουσική είναι διανοητική τροφή που δεν αντικαθίσταται από τίποτα άλλο, γι' αυτό ο πρωταρχικός

σκοπός ενός δασκάλου μουσικής θα πρέπει να είναι: να διδάξει τη μουσική έτσι, ώστε να εμφυσήσει την αγάπη για αυτή στα παιδιά και τότε η αγάπη αυτή θα διαρκέσει για μια ζωή.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μουσικοπαιδαγωγική, Kodaly, Solfa, Μουσική πράξη, Εκπαίδευση.

Ξεκλειδώνοντας την «Τελευταία Μαύρη Γάτα» του Ευγένιου Τριβιζά

Σεβαστή Ευθυμίου ¹

¹Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στην κατεύθυνση Γλώσσα και Παιδική Λογοτεχνία, του
Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

eisedi@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια λογοτεχνική – αφηγηματική ανάλυση του βιβλίου του Ευγένιου Τριβιζά, «Η τελευταία μαύρη γάτα», σε εικονογράφηση Στίβεν Γουεστ, στο πλαίσιο του 3^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου με τίτλο «Διδακτικές Διαδρομές στο Σημερινό Σχολείο». Στην αρχή δίνονται κάποιες πληροφορίες για την ταυτότητα του βιβλίου, τον τίτλο, τον χρόνο και τον τόπο συγγραφής καθώς και τον αριθμό των εκδόσεων και των οίκων που το εξέδωσαν. Ακόμη γίνεται ενδελεχής σχολιασμός του εξωφύλλου και του οπισθοφύλλου, αλλά και των υπόλοιπων συστατικών στοιχείων του βιβλίου, όπως είναι το κάλυμμα, η ράχη και τα πτερύγια- αυτιά. Εν συνεχεία παρουσιάζονται τα περικειμενικά στοιχεία που συνοδεύουν το κυρίως κείμενο, οι κάθε είδους τίτλοι, οι εισαγωγές, οι αφιερώσεις αλλά και η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο βιβλίο, καθώς και τα μοτίβα γραφής του συγγραφέα, και το τι αυτά σηματοδοτούν. Επιπλέον, γίνεται εκτενής αναφορά στο σημαντικό ρόλο που κατέχει η εικονογράφηση, η οποία έχει τη δική της σημειωτική που οικοδομείται σε μια αυτοδύναμη «γραμματική», αφενός της εικονικής παράστασης των ηρώων εκ μέρους του συγγραφέα, αφετέρου της εικονικής ανάγνωσης από τον αναγνώστη. Τα περικειμενικά στοιχεία συμπληρώνονται από τα επικειμενικά στοιχεία, που έρχονται ως μια πρόσθετη πληροφορία, με την οποία γίνεται γνωστό τι σημαίνει «Η τελευταία μαύρη γάτα» για τον ίδιο τον Ευγένιο Τριβιζά. Ακολούθως γίνεται λόγος για την ταυτότητα του συγγραφέα, με ένα μικρό βιογραφικό, που εμπεριέχει τις σημαντικότερες πληροφορίες για την εργογραφία και την ζωή του, αλλά και κάποιες από τις βραβεύσεις του, κι έπειτα αιτιολογείται το γιατί επιλέχθηκε το συγκεκριμένο βιβλίο για ανάλυση. Επιρόσθετα καταγράφεται ο αφηγηματικός μύθος- ιστορία του βιβλίου, που συνοδεύεται από την αφηγηματική υπερδομή, η οποία αποτελείται από τα εξής δώδεκα σταθερά δομικά στοιχεία των ανεπτυγμένων αφηγημάτων, όπως αυτά προκύπτουν από την αφηγηματικές τυπολογία που προτείνει ο Ματσαγγούρας. Τέλος αναλύονται οι αφηγηματικές τεχνικές κατά τον Genette, οι οποίες είναι ο αφηγητής, το αφηγηματικό επίπεδο, η εστίαση, και οι χρονικές σχέσεις μεταξύ αφήγησης και ιστορίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: (Μαύρες) γάτες, εξόντωση, προκαταλήψεις, συμφέροντα.

«Ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: ουτοπία ή πραγματικότητα;»

Σταυρογιαννοπούλου Ευθυμία¹, Παναγιώτου Ανδρέας², Παναγιώτου Γεώργιος³

¹ Θεατρολόγος-Φιλολόγος, Διδακτορική Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

efista67@yahoo.gr

² Γεωλόγος-Περιβαλλοντολόγος, Πανεπιστήμιο Αθηνών

panayiotou1970@gmail.com

³ Διαχειριστής Φυσικού Περιβάλλοντος, MSc., Πολυτεχνική Σχολή Πατρών

georgpan@yahoo.gr

Η παρουσίασή μας διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα μιας έρευνας που έγινε για τις ανάγκες μιας διπλωματικής εργασίας στο Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ) της ΑΣΠΑΙΤΕ και η οποία στόχευε στον προσδιορισμό του επιπέδου οικολογικής συνείδησης μαθητών και μαθητριών των τριών τελευταίων τάξεων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην πόλη της Ναυπάκτου. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς 2016-17 διανεμήθηκε στα παιδιά των τριών μεγαλύτερων τάξεων από τρία σχολεία της Ναυπάκτου ερωτηματολόγιο κατάλληλα σχεδιασμένο για την ηλικία τους, το οποίο περιείχε ερωτήσεις που κάλυπταν μια σειρά από περιβαλλοντικά θέματα. Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου έτυχαν προσεκτικής ανάλυσης και επεξεργασίας. Η έρευνα έδειξε ότι το επίπεδο οικολογικής συνείδησης των παιδιών είναι αρκετά υψηλό παρά τη μικρή τους ηλικία και παρά το ό,τι ζουν σε μια περιοχή που δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερα περιβαλλοντικά προβλήματα. Το υψηλό τους επίπεδο αποδόθηκε στο αποτελεσματικό έργο των εκπαιδευτικών ειδικά στο πλαίσιο των μαθημάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καθώς και στη θετική συμβολή των γονέων, του τοπικού Δήμου και φορέων όπως είναι η Μ.Κ.Ο. «Πράσινο-Μπλε». Επιπλέον, η παραπάνω έρευνα στόχευε στην αδρή καταγραφή ορισμένων μέτρων, των οποίων η εφαρμογή θα βελτιώνει και θα αναβάθμιζε το επίπεδο οικολογικής συνείδησης του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού αλλά και έμμεσα των νέων γενικότερα. Στο δεύτερο μέρος της παρουσίασης θα προβληθούν αποσπάσματα από παραστάσεις με περιβαλλοντική θεματογραφία από το μαθητικό φεστιβάλ του Οικο-θεάτρου που διεξάγεται κάθε χρόνο από το 2011 στην πόλη της Ναυπάκτου και συμβάλλει και αυτό, κατά τη γνώμη μας, στην ευαισθητοποίηση των μαθητών στα ζητήματα του περιβάλλοντος, όπως είναι η ανακύκλωση, η μόλυνση του περιβάλλοντος αλλά και δύσκολες έννοιες, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η αειφορία. Τα παιδιά που πήραν μέρος στην έρευνα (απαντώντας στο υπόψη ερωτηματολόγιο) άμεσα ή έμμεσα δέχτηκαν τις θετικές επιδράσεις των εν λόγω οικολογικού περιεχομένου παραστάσεων, στις οποίες η ανακύκλωση αποτελεί συστατικό στοιχείο είτε στην πλοκή είτε στο παρεμβαλλόμενο διαφημιστικό σποτ, αφού είτε συμμετείχαν σαν ηθοποιοί στις παραστάσεις αυτές είτε τις παρακολούθησαν με τις οικογένειές τους. Θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντικό να υιοθετούνται καλές πρακτικές (μία εκ των οποίων είναι το μαθητικό θέατρο) σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα από τους εκπαιδευτικούς των σχολείων, γιατί έτσι οι μαθητές θα μετατραπούν σταδιακά σε ενεργούς πολίτες, που θα διαμορφώσουν θετική στάση και συμπεριφορά προς το περιβάλλον και την ποιότητα της ζωής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικολογική συνείδηση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Οικο-θέατρο.

Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία-Επαγγελματική ζωή

Οικονομοπούλου Ελένη¹

¹Δασκάλα, Δημοτικό Σχολείο Καμαρών

elenioik77@gmail.com

Η μέθοδος της μετασχηματίζουσας μάθησης μέσα από την αισθητική εμπειρία στοχεύει σε αυτό που είναι και ο πυρήνας της θεωρίας της Μετασχηματίζουσας Μάθησης (Μ.Μ), στον συνδυασμό δηλαδή λογικής και συναισθήματος, αφού πρόκειται για μια έλλογη διαδικασία που περικλείει ποικίλες διαστάσεις με τελικό σκοπό την αλλαγή μιας παγιωμένης αντίληψης μέσω αυξανόμενων μετασχηματισμών σε προβληματικές περιοχές. Κύριο χαρακτηριστικό της μεθόδου είναι η αξία των έργων τέχνης καθώς αυτά προτείνεται να έχουν υψηλή αισθητική αξία ώστε να βοηθούν σε μεγαλύτερη ανάπτυξη κριτικού στοχασμού. Αναφορικά με την εκπαιδευτική διαδικασία της μεθόδου αυτή βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσα από συγκεκριμένα στάδια (Raïkou, 2016). Κυρίως ακολουθείται το μοντέλο του Perkins στην παρατήρηση των έργων τέχνης (βαθμιαία εμβάθυνση στην παρατήρηση του έργου). Ο επιδιωκόμενος στοχασμός μέσω των έργων τέχνης βοηθά στον κριτικό στοχασμό. Επειδή ο κριτικός στοχασμός είναι μια συνεχώς εξελισσόμενη διαδικασία θεωρείται ότι δεν μπορεί πλήρως να επιτευχθεί σε μαθητές Δημοτικού, όμως ενεργοποιείται μέσω της συγκεκριμένης μεθόδου.

Σε αυτήν την εισήγηση παρουσιάζεται συνοπτικά μια διδασκαλία που πραγματοποιήθηκε σε μαθητές της Ε' τάξης σε Δημοτικό Σχολείο της Πάτρας κατά το σχολικό έτος 2016-2017. Η διδασκαλία διήρκεσε 10 διδακτικές ώρες και άνωτερος στόχος ήταν η ανάπτυξη κριτικής σκέψης μέσω της συσχέτισης του περιεχομένου των έργων τέχνης με τα ερωτήματα/θέματα που τέθηκαν. Αξιοποιήθηκε η συζήτηση, η εργασία σε ομάδες καθώς και η παρατήρηση έργων τέχνης που βασίστηκε σε τεχνικές σκέψης και παρατήρησης (thinking routines) του visible thinking και του artful thinking του Project Zero.

Αρχικά οι μαθητές χωρισμένοι σε 4 ομάδες των 5 ατόμων συζήτησαν και διατύπωσαν την άποψη ότι προτεραιότητά τους στην επιλογή του μελλοντικού επαγγέλματός τους θα ήταν η χρησιμότητά του βασισμένη στο κέρδος και όχι τόσο στην προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, την οικονομία της κοινωνίας και αναφορικά με τη δημιουργικότητα στην επαγγελματική ζωή. Στη συνέχεια, αφού οι μαθητές εξέφρασαν τις απόψεις τους σχετικά με το ερώτημα "Επιλέγω το επάγγελμά μου αναφορικά με τη χρησιμότητα που έχει. Για ποιόν; Για ποιούς;" δημιουργήθηκαν τα κριτικά ερωτήματα που σχετίζονταν με τον βαθμό και το πότε υπάρχει ουσία στην επαγγελματική ζωή και αν μέσω του επαγγέλματος μπορεί το άτομο να είναι και δημιουργικό. Στα επόμενα στάδια της μεθόδου έγινε παρουσίαση και επεξεργασία των έργων τέχνης. Στο έκτο και τελευταίο στάδιο της μεθόδου, τον κριτικό αναστοχασμό στην αρχική άποψη οι μαθητές τόνισαν ότι δεν είναι πρωταρχικής σημασίας η σχέση επαγγέλματος-μισθού, όσο ο τρόπος που μπορεί κανείς να παραμένει ικανοποιημένος από το επάγγελμά του. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της δημιουργίας σχέσεων (στην ομάδα, με τη φύση, με τον εαυτό μας) και μέσω της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μετασχηματίζουσα Μάθηση, Κριτικός Στοχασμός, Παρατήρηση.

Εκπαιδευτική Πολιτική και Καινοτομία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λειτουργία των Τμημάτων Υποδοχής ΖΕΠ Ι και ΖΕΠ ΙΙ

Παναγόπουλος Αθανάσιος¹

¹ΠΕ70Διευθυντής 12/Θ 46 Δημοτικού Σχολείου Πατρών

Panagop9@gmail.com

Σε έναν κόσμο ο οποίος αλλάζει και μεταβάλλεται, το σχολείο αποτελεί αντισταθμιστικό παράγοντα και αποτελεί βασικό πυρήνα μόρφωσης. Είναι ο συνδετικός ιστός ανάμεσα στον άνθρωπο και στην κοινωνία και δεν είναι δυνατόν να είναι στατικό και αμετάβλητο στο πέρασμα του χρόνου μέσα από τις συνεχώς κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές αλλαγές. Τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί μια σειρά από εκπαιδευτικές αλλαγές και καινοτομίες, οι οποίες επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία και έχουν ως στόχο να βελτιώσουν το κενό ανάμεσα στο παλιό και το καινούριο, ανάμεσα στο παρόν. Η σύνδεση της καινοτομίας και των εκπαιδευτικών αλλαγών είναι συνδεδεμένες με τη βελτίωση και την αποτελεσματικότητα του σχολείου που είναι απαραίτητο να «στρέψει» την πολιτεία προς την κατεύθυνση των καινοτομιών στο χώρο της εκπαίδευσης. Οι πολιτισμικές ομάδες είναι μια πραγματικότητα στη σημερινή σύνθεση των κοινωνιών. Οι στερεοτυπικές θετικές ή αρνητικές αντιλήψεις, μαζί με τις συγκινησιακές διεργασίες είναι άρρηκτα δεμένες με τις κοινωνικές συνθήκες. Η πολυπολιτισμικότητα και η ύπαρξη των στερεοτυπικών αντιλήψεων επηρεάζουν τη στάση του ανθρώπου σε πολιτισμικά διαφορετικές ομάδες..

Μελέτη Περίπτωσης: Στη σπουδή αυτή μελετούμε την ποιοτική ανάλυση του περιεχομένου των ετήσιων εκθέσεων λειτουργίας των Τμημάτων Υποδοχής, όπως αυτές διαπιστώνονται μέσα από το αρχειακό πρωτογενές υλικό του σχολείου κατά τα σχολικά έτη: 2012-2013, 2013-2014, 2015-2016. Σκοπός της μελέτης : Για τη μελέτη του περιεχομένου των εκθέσεων λειτουργίας των τμημάτων Υποδοχής (Τ.Υ) χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο η τεχνική της ανάλυσης περιεχομένου, γιατί μελετάται ο χαρακτήρας και το περιεχόμενο του μηνύματος που εκφράζεται στα γραπτά κείμενα. Από την ποιοτική μελέτη περίπτωσης του πρωτογενούς αρχειακού υλικού των εκθέσεων λειτουργίας μικρής εμβέλειας, αλλά σημαντικών ως προς το σκοπό της μελέτης, διαπιστώνεται ότι είναι αναγκαία η λειτουργία τους, γιατί μετά την παγκοσμιοποίηση, οι νέες μεταναστευτικές πολιτικές, η κατάργηση των συνόρων έχουν οδηγήσει στη έντονη διαφοροποίηση των κοινωνιών. Στην Ελλάδα είμαστε μακριά από το δύσκολο στόχο, βασική προϋπόθεση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τη συνύπαρξη, τη συνεκπαίδευση όλων των παιδιών ανεξαρτήτως προέλευσης μέσα σε πνεύμα απροκάλυπτης επικοινωνίας-συνεργασίας με σεβασμό στην ετερότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Τάξεις Υποδοχής, Αντισταθμιστική Δράση, Αλλοδαποί-Παλιννοστούντες μαθητές. Πολιτισμικό περιβάλλον.

Δημιουργικότητα και μέσα έκφρασης σε ψηφιακό πλαίσιο στο νηπιαγωγείο.

Σούνογλου Μαρίνα¹, Μιχαλοπούλου Αικατερίνη ², Πίτσου
Χαρίκλεια³

¹ Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

msounogl@gmail.com

² Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

kmihal@uth.gr

³ Δρ, Πανεπιστήμιο Πατρών

xpitsou@gmail.com

Η δημιουργικότητα ως έννοια είναι συνυφασμένη με την ηλικία των παιδιών προσχολικής αγωγής καθώς σε αυτή τη βαθμίδα δίνονται οι περισσότερες ευκαιρίες με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα για να ενισχυθεί και να καλλιεργηθεί. Στην παρούσα έρευνα μας ενδιαφέρει να ερευνήσουμε την δημιουργικότητα σε ψηφιακό πλαίσιο και να προτείνουμε λογισμικά που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι νηπιαγωγοί, ώστε να καλλιεργήσουν την δημιουργικότητα των παιδιών.

Ορισμένες έρευνες πρεσβεύουν ότι τα ψηφιακά μέσα απορροφούν τα παιδιά και τα κάνουν αδρανή, μέσα από αυτήν την έρευνα θέλουμε να επισημάνουμε ότι με τα κατάλληλα εργαλεία και λογισμικά τα παιδιά μπορούν να καλλιεργήσουν την δημιουργικότητά τους και να φέρουν εις πέρας ένα προτζεκτ με νέες ιδέες και κυρίως τη δική τους συμμετοχή.

Τα λογισμικά που προτείνονται είναι το Quiver και το Action Bound. Από την εφαρμογή τους σε τάξεις νηπιαγωγείου παρατηρούμε ότι τα παιδιά είχαν εξοικίωση με τη χρήση λογισμικών και κατάφεραν να δημιουργήσουν δικά τους σενάρια σε ψηφιακό πλαίσιο. Σε όλη τη διαδικασία φαίνεται ότι τα παιδιά συνεργάστηκαν, εξέφρασαν τις δικές τους απορίες και απόψεις, διαφώνησαν και βρήκαν λύσεις στα προβλήματα τους. Σε ένα παιδαγωγικό πλαίσιο δημιουργούνται αυτές οι συνθήκες, ώστε οι δεξιότητες και οι ικανότητες των παιδιών να καλλιεργούνται με σκοπό την καλύτερη δυνατή συνεργασία με αποτελεσματικό και δημιουργικό τρόπο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: δημιουργικότητα, ψηφιακό πλαίσιο, λογισμικό, νηπιαγωγείο.

«Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη »

Παπαϊωάννου Ιωάννα ¹

¹ Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας

ionnapap@gmail.com

Το περιβάλλον και η προστασία του είναι θέματα τα οποία κυριαρχούν στην επικαιρότητα της σύγχρονης εποχής. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε) με ζωή μεγαλύτερη των σαράντα ετών αποτελεί ανταπόκριση της εκπαίδευσης στο γενικότερο ενδιαφέρον για το περιβάλλον και τη συνειδητοποίηση των αποτελεσμάτων των επεμβάσεων του ανθρώπου στο περιβάλλον.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελεί τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων από το 1991 και είναι «η εκπαιδευτική διαδικασία/δραστηριότητα η οποία οδηγεί στην αναγνώριση αξιών, στην ανάπτυξη, καλλιέργεια ικανοτήτων και στάσεων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της συσχέτισης του ανθρώπου με το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον. Συνεπάγεται άσκηση των μαθητών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διαμόρφωση κώδικα αξιών και συμπεριφορών γύρω από τα προβλήματα που αφορούν την ποιότητα του περιβάλλοντος σε ατομικό πρώτα και στη συνέχεια σε ομαδικό/κοινωνικό επίπεδο».

Το 1987 εμφανίζεται η έννοια της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development) στην έκθεση που συνέταξε και δημοσίευσε η Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (World Commission on Environment and Development) (WCED), με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον», γνωστή ως έκθεση Brundtland. « Η ανάπτυξη είναι αειφόρος όταν ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες χωρίς να μειώνει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες».

Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) δίνει λύσεις και εισηγείται τρόπους με τους οποίους μπορούν οι πολίτες να αποκτήσουν τα εφόδια που χρειάζονται για να διαμορφώσουν το αειφόρο μέλλον που θα τους διασφαλίζει υψηλή ποιότητα ζωής. Η ΕΑΑ αναπτύσσει τη γνώση, τις δεξιότητες, τις αρχές και τις αξίες που θα ενθαρρύνουν τα άτομα να αποκτήσουν την υπευθυνότητα για τη δημιουργία ενός αειφόρου μέλλοντος. Τα χαρακτηριστικά της είναι η ολιστικότητα, η διεπιστημονικότητα και η διαθεματικότητα, η κριτική σκέψη, ο προσανατολισμός στις αξίες και ο τοπικός χαρακτήρας.

*Η Δεκαετία 2005-2014 καθορίστηκε ως Δεκαετία για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) και η Ελλάδα ανταποκρίθηκε ενσωματώνοντας από την σχολική χρονιά 2005-2006 την ΕΑΑ στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων. Το Σεπτέμβριο του 2015, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη έλαβε μία απόφαση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μία **ιστορική συμφωνία** που θα επηρεάσει τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Πρόκειται για την υιοθέτηση 17 Στόχων, γνωστοί ως «**17 Στόχοι Αειφόρου Ανάπτυξης**», οι οποίοι εκφράζουν τις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις, και **ο ρόλος της εκπαίδευσης**, στην επίτευξη των 17 στόχων, κρίνεται καθοριστικός προκειμένου όλες οι χώρες να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στα παγκόσμια προβλήματα. Στην παρούσα εργασία γίνεται μια ιστορική αναδρομή, αναδεικνύεται η μετεξέλιξη ή η νέα γενιά της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που προκύπτει από τη σύνθεση της Π.Ε. με την έννοια και τις προτάσεις της αειφορίας και παρουσιάζονται οι στόχοι, τα χαρακτηριστικά και τα εργαλεία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη.*

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

«Ρητορική και Τέχνη, προσκεκλημένες στην σχολική αίθουσα. Μαθαίνουμε και καλλιεργούμε το σεβασμό στα Ανθρώπινα δικαιώματα»

Καδά Ελένη ¹, Νούσα Ελπίδα ²

¹ Φιλόλογος, 9^ο Γυμνάσιο Πάτρας

elenikada@hotmail.com

² Μουσικός, 9^ο Γυμνάσιο Πάτρας

elpidanousa@hotmail.com

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιάσει τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην υλοποίηση της διαθεματικής προσέγγισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσω των μαθημάτων της Ελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής και Αρχαίας και της Ιστορίας, καθώς και μέσω των μαθημάτων της Αισθητικής Αγωγής (Μουσική, Εικαστικά, Θέατρο, Κινηματογράφος).

Στόχος μας ήταν, έχοντας κοινή μας αφετηρία Πρόγραμμα με τίτλο: «Μνήμη της πατρίδας μου σε λένε... Καλάβρυτα...», οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν στην ανάγκη προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ειρήνης.

Συγκεκριμένα στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου και της Αρχαίας Ελληνικής και της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, οι μαθητές έχοντας προηγουμένως διδαχθεί τα αγωνίσματα της Ρητορικής, τα χρησιμοποίησαν ως εργαλεία να συνδυάσουν το μάθημα με την προσωπική τους δημιουργία και έκφραση. Συνέθεσαν Αυθόρμητο και Προτρεπτικό Λόγο και στη Γ' Τάξη προχώρησαν μέχρι τη δημιουργία δικού τους κειμένου Διττού Λόγου.

Επιπρόσθετα στο μάθημα της Μουσικής στόχος ήταν οι μαθητές να παροτρυνθούν να αναζητήσουν στιγμιότυπα αναφορικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα από το παρελθόν ή το παρόν και να επεξεργαστούν τον τρόπο που αυτά "χρωματίστηκαν" καλλιτεχνικά...

Να αντιμετωπίσουν δηλαδή τη γνώση ως ολότητα, και η προσέγγισή της να γίνει μέσα από τη συλλογική διερεύνηση θεμάτων σχετικών με την Τέχνη, που παρουσιάζουν και ενδιαφέρον.

Σκοπός μας ήταν να μην προσφερθεί η γνώση στείρα και μονότονη, αλλά έτσι ώστε να μοιάζει με γοητευτικό ταξίδι διαμορφώνοντας την κριτική σκέψη των μαθητών και αναπτύσσοντας παράλληλα το αισθητικό τους κριτήριο.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τη Διαθεματική προσέγγιση των Δικαιωμάτων της Γυναίκας και των αγώνων της για την κατοχύρωσή τους, στα μαθήματα της Ιστορίας και της Μουσικής της Γ' Τάξης.

Αφενός στο μάθημα της Ιστορίας στην ΕΝΟΤΗΤΑ 13: Κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της βιομηχανικής επανάστασης, αναφερόμενοι στο κίνημα για τη χειραφέτηση της γυναίκας, οι μαθητές κινητοποιήθηκαν να συλλέξουν πληροφορίες για το θέμα και στη συνέχεια έχοντας οι ίδιοι ευαισθητοποιηθεί συνέθεσαν προτρεπτικούς λόγους σχετικά με το θέμα στοχεύοντας να αφυπνίσουν και τους άλλους.

Αφετέρου στο μάθημα της Μουσικής, στην ΕΝΟΤΗΤΑ: All That Jazz- Η Τζαζ είναι ελευθερία, οι μαθητές αναζήτησαν πληροφοριακό υλικό για την καλλιτέχνη της Τζαζ, Νίνα Σιμόν, εστιάζοντας στους αγώνες της μέσα από το τραγούδι και την Τέχνη της για την κατοχύρωση των Δικαιωμάτων της Γυναίκας, αλλά και της μαύρης φυλής. Τα αποτελέσματα πλαισιωμένα με μουσικά αποσπάσματα παρουσιάστηκαν σε εκδήλωση στο σχολείο στο πλαίσιο αφιερώματος της Ημέρας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Επιλογικά θα πρέπει να τονιστεί ότι η Ρητορική είναι η δύναμη του λόγου. Ετυμολογικά προέρχεται από το ρήσις: η Μέθοδος, η Τέχνη της σύνθεσης λόγων. Ειδικότερα η λέξη Τέχνη

στην αρχαιότητα δήλωνε επιδεξιότητα για εκτέλεση κάποιας δραστηριότητας (γραμματική, ρητορική, μουσική, γλυπτική, ζωγραφική).

Συνοψίζοντας, η Ρητορική αποτελεί διαχρονική αξία και η διδασκαλία της πνευματική-νοητική εξάσκηση. Αλλά και η ενασχόληση με την Τέχνη αποτελεί επίσης διαχρονική αξία και εξάσκηση της ψυχής. Όσο τις εξασκεί κανείς, τόσο καλύτερος γίνεται. Εκείνος δε, που τις εντάσσει στην καθημερινότητα του, ωφελείται με κάθε τρόπο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ Ρητορική, Τέχνη, Διαθεματικότητα, Ανθρώπινα Δικαιώματα.

«Αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου. Κριτική προσέγγιση του νέου θεσμικού πλαισίου»

Καζαντζής Χρήστος¹

¹ Εκπαιδευτικός Πληροφορικής (M.ed.), Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Αιτωλοακαρνανίας

kazantzi@sch.gr

Η εκπαίδευση αποτελεί μακροπρόθεσμη επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό και βασικό πυλώνα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η αναζήτηση της ποιότητας στην εκπαίδευση αποτελεί πρώτη προτεραιότητα και για τη χώρα μας. Από το 2002 και μετά έγιναν προσπάθειες εισαγωγής διαδικασιών αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου σε μια προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Το σχολικό έτος 2013-2014 ξεκίνησε η εφαρμογή της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας και με το ν. 4547/2018 εισάγεται ένα νέο πλαίσιο για τον προγραμματισμό και την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου.

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό την διερεύνηση του νέου θεσμικού πλαισίου, καθώς και την εξέτασή του μέσα από τις αρχές της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ). Αρχικά γίνεται οριοθέτηση των εννοιών ποιότητα και ΔΟΠ. Αναπτύσσεται η θεωρία του Deming, η εφαρμογή της στην εκπαίδευση και γίνεται αναφορά στην αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Επίσης διερευνάται η έννοια της ποιότητας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και προτείνονται οι διαδικασίες εισαγωγής της αποτίμησης - αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της ΔΟΠ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αποτίμηση εκπαιδευτικού έργου, αυτοαξιολόγηση, διοίκηση ολικής ποιότητας.

«Επιμόρφωση Στελεχών Εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης»

Καζαντζής Χρήστος¹

¹ Εκπαιδευτικός Πληροφορικής (M.ed.), Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Αιτωλοακαρνανίας

kazantzi@sch.gr

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στην επιμορφωτική - ενδοϋπηρεσιακή δράση που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2017-2018 από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Δ.Ε) Αιτωλοακαρνανίας για στελέχη εκπαίδευσης. Στη δράση αυτή έλαβαν μέρος 98 εκπαιδευτικοί, 74 άνδρες και 24 γυναίκες, διευθυντές, διευθύντριες, υποδιευθυντές, υποδιευθύντριες του νομού. Η επιμόρφωση αφορούσε σε διοικητικά θέματα (κανόνες δικαίου, αρχές διοικητικού δικαίου, κώδικας διοικητικής διαδικασίας, νομιμότητα διοικητικής πράξης, διοικητικά Όργανα, πειθαρχικό δίκαιο, πειθαρχική διαδικασία, κώδικας επικοινωνίας δημοσίων υπηρεσιών, Πληροφοριακό Σύστημα MySchool, ηλεκτρονική αλληλογραφία). Η επιμόρφωση πραγματοποιήθηκε με το παραδοσιακό μοντέλο κατά μέτωπο διδασκαλίας, καθώς και με βιωματικό τρόπο εκμάθησης του πληροφοριακού συστήματος MySchool μέσω εργαστηριακών ασκήσεων. Η συνολική διάρκεια της επιμόρφωσης ήταν 30 ώρες και οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί χωρίστηκαν σε τμήματα ανά περιοχή και ανά χρονική περίοδο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Επιμόρφωση, επαγγελματική ανάπτυξη, στελέχη εκπαίδευσης, διοίκηση.

Η σημασία της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας στο σύγχρονο σχολείο

Γεραρής Ηλίας¹

¹ Εκπαιδευτικός ΠΕ70

geraris@otenet.gr

Η ηγεσία και το μάνατζμεντ αποτελούν προϋποθέσεις αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας για όλες τις κοινωνικές οργανώσεις μεταξύ αυτών και το σύγχρονο σχολείο. Καμία κοινωνική οργάνωση δεν μπορεί να λειτουργεί αποδοτικά, αποτελεσματικά και να ανταποκρίνεται στην αποστολή της χωρίς σωστό προγραμματισμό και έλεγχο, χωρίς την κατάλληλη οργάνωση, τη στελέχωση και τη σωστή διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού. Ωστόσο, παρά την τόσο μεγάλη σπουδαιότητα και έμφαση που δίδεται στην ηγεσία, παραμένουν σημαντικές και κρίσιμες συγχύσεις, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, σχετικά με την εννοιολογική προσέγγισή της και τη διαφορά της από το μάνατζμεντ. Στην παρούσα εισήγηση θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τα θεμελιώδη ζητήματα της σχολικής ηγεσίας και συγκεκριμένα τι πρέπει να επιτυγχάνει ο ηγέτης σε μια σχολική μονάδα, δηλαδή ποια είναι τα επιθυμητά αποτελέσματα της ηγεσίας στην περιοχή ευθύνης του και στον σχολικό οργανισμό όπου εργάζεται συνολικά, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η διαρκής επιτυχία της στο εκάστοτε περιβάλλον. Επιπλέον, τι πρέπει να κάνει ο ηγέτης και πώς, ή ποιο πρέπει να είναι το περιεχόμενο (ενέργειες, λειτουργίες, ρόλοι) και επίσης ποιος πρέπει να είναι ο χαρακτήρας της ηγετικής συμπεριφοράς (στιλ) ούτως ώστε να επιτυγχάνονται τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα στο

εκπαιδευτικό περιβάλλον. Περαιτέρω θα διερευνήσουμε πώς πρέπει να είναι και ποια χαρακτηριστικά και ικανότητες πρέπει να διαθέτει ο ηγέτης ούτως ώστε να μπορεί να αναπτύσσει αποτελεσματικά στην πράξη την ηγετική συμπεριφορά και να επιτυγχάνει τα επιθυμητά αποτελέσματα στο εκάστοτε περιβάλλον. Ακόμη θα αναδείξουμε μέσα από την εργασία μας πώς μπορούν να αναπτυχθούν οι ηγετικές ικανότητες και τα ηγετικά χαρακτηριστικά ενός διοικητικού στελέχους της εκπαίδευσης ούτως ώστε να ασκεί αποτελεσματική ηγετική συμπεριφορά και να επιτυγχάνει μέσω των ανθρώπων που διοικεί τα αποτελέσματα για τα οποία έχει αναλάβει ευθύνη. Ο ηγέτης στον χώρο της εκπαίδευσης μέσω της καθημερινής επαφής και συμπεριφοράς του θα πρέπει να δημιουργεί το κατάλληλο κλίμα, να εμπνέει, να συμπαρασύρει, να ενεργοποιεί και να κινητοποιεί τους άμεσους και έμμεσους συνεργάτες του, ώστε να δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους για την επίτευξη αποτελεσμάτων. Το κατάλληλο ηγετικό στίλ του εκπαιδευτικού στελέχους ανάλογα με την κάθε περίπτωση, η ευαισθησία και το ενδιαφέρον για τους ανθρώπους μαζί με την αυστηρότητα, την ακεραιότητα και την ταπεινότητα αναδεικνύουν τον ηγετική συμπεριφορά στο χώρο της εκπαίδευσης όπως θα διαφανεί μέσα από τη διαπραγμάτευση του θέματός μας. Τέλος, θα γίνει αναφορά στις πιο σύγχρονες προσεγγίσεις της ηγεσίας όπως την χαρισματική ηγεσία, την μετασχηματιστική ηγεσία ή ηγεσία αλλαγών και τις θεωρίες της ηθικής και πνευματικής ηγεσίας ούτως ώστε να υπάρχει η κατά το δυνατόν σφαιρικότερη διερεύνηση του θέματός μας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ηγεσία, Μάνατζμεντ, Εκπαιδευτική Διοίκηση.

«Διερεύνηση γνώσεων, αντιλήψεων και στάσεων μαθητών του ΠΓΠΠ για τον Σχολικό Εκφοβισμό»

Χριστοπούλου Σοφία¹, Μπαλωμένου Αθανασία², Χαλκιοπούλου Αντιγόνη³

Πλώτα Δέσποινα⁴, Διπλάρη Χριστίνα⁵

¹ Προϊσταμένη Επιστημονικής & Παιδαγωγικής καθοδήγησης Β/θμιας Εκπ/σης Δυτικής Ελλάδας

schristo@otenet.gr

² Μαθηματικός, Διευθύντρια Πειραματικού Γυμνασίου Πανεπιστημίου Πατρών

smpalom@upatras.gr

³ Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Πειραματικού Γυμνασίου Πανεπιστημίου Πατρών

chalkianty@yahoo.gr

⁴ Μαθηματικός, ΓΕΛ Δάφνης Καλαβρύτων

despoinaplota@gmail.com

⁵ Γαλλικής Γλώσσας, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

cdiplari@yahoo.gr

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι πλέον μια διαδεδομένη μορφή επιθετικής συμπεριφοράς στο χώρο του σχολείου. Πρόκειται για ένα φαινόμενο πολυπρισματικό καθώς οφείλεται σε πληθώρα

παραγόντων, έχει πολλές συνέπειες και εμπλέκει ένα μεγάλο αριθμό προσώπων. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, αποτελεί ένα πεδίο το οποίο συγκεντρώνει συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον σε ερευνητικό επίπεδο παγκοσμίως. Είναι εννόητο πως τόσο οι μαθητές και το σχολείο, όσο και η ευρύτερη κοινωνία, δε μένουν ανεπηρέαστοι από το φαινόμενο αυτό καθώς έχει απασχολήσει πρόσφατα τη χώρα μας σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας των ακραίων περιστατικών. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα πεδίου που διεξήχθη στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ) κατά το σχολικό έτος 2017-2018. Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο οι μαθητές γνωρίζουν τι είναι σχολικός εκφοβισμός και ποιες είναι οι πιθανές μορφές εμφάνισής του στο ΠΓΠΠ. Παράλληλα, ανιχνεύθηκε η στάση τους απέναντι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού καθώς και ο προτεινόμενος από αυτούς τρόπος αντιμετώπισης του φαινομένου. Στην έρευνα συμμετείχαν 66 μαθητές/τριες της Β' τάξης Γυμνασίου. Για τη συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκε η ποσοτική μέθοδος, με τη χρήση ερωτηματολογίου ερωτήσεων κλειστού και ανοιχτού τύπου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: σχολικός εκφοβισμός, έρευνα πεδίου, δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η ουσιαστική προσέγγιση της λογοτεχνίας μέσα από το θέατρο

Κλουκίνα Θεοδοσία¹, Κουτσοβασίλη Ελένη²

¹Φιλολογος, 1^ο Γυμνάσιο Πύργου

kloukinalia@gmail.com

²Μαθηματικός, 1^ο Γυμνάσιο Πύργου

koutsobeleni@yahoo.gr

Πριν 6 χρόνια διορίστηκα σαν ωρομίσθια καθηγήτρια σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, για να διδάξω το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Από τα πρώτα μαθήματα διαπίστωσα πως μια μεγάλη ομάδα των ενήλικων μαθητών μου, είχε την στερεοτυπική αντίληψη, ότι η λογοτεχνία είναι μία υπόθεση για λίγους. Θεωρούσαν ότι μόνο οι μορφωμένοι είχαν τη δυνατότητα να κατανοήσουν και να απολαύσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο. Ανέλαβα λοιπόν ως εκπαιδευτής-εμψυχωτής το δύσκολο έργο να τους μνήσω στην αγάπη για την Λογοτεχνία.

Στη προσπάθεια μου να εφαρμόσω τη θεωρία της Μετασχηματίζουσας Μάθησης, χρησιμοποίησα σαν τεχνική αλλαγής άποψης την τεχνική του *forum theatre* του Augusto Boal. Έδωσα λοιπόν στους ενήλικους εκπαιδευόμενους μου να διαβάσουν αρχικά μικρά μυθιστορήματα ή διηγήματα σαν πιθανά σενάρια για τηλεοπτικά σήριαλ και αφού επέλεξαν τα πιο ενδιαφέροντα γι' αυτούς κομμάτια, μοίρασαν μεταξύ τους ρόλους και προχώρησαν στο στήσιμο μικρών μονόπρακτων παραστάσεων. Η πρωτόγνωρη αυτή εμπειρία του, ήταν η πρώτη κατανόηση ότι η λογοτεχνία είναι μια τέχνη ενδιαφέρουσα και ο καθένας μπορεί διαβάζοντας την να βρει στοιχεία που τον αγγίζουν και τον ενδιαφέρουν.

Στη συνέχεια επέλεξα το θεατρικό έργο του Τέννεσι Ουίλιαμς, «Γυάλινος κόσμος» για να το επεξεργαστούμε. Αρχικά αφιερώσαμε χρόνο για μια καλή ανάγνωση του έργου και προσπαθήσαμε να εμβαθύνουμε τους ρόλους. Κατόπιν πήγαμε να παρακολουθήσουμε μια θεατρική παράσταση, από κάποιο θεατρικό όμιλο που είχε ανεβάσει το έργο αυτό, γεγονός που τους ενθουσίασε και συνάμα τους γοήτευσε.

Τέλος διάλεξα την τελευταία πράξη του έργου και ανέθεσα σε κάποιους από τους ενήλικες μαθητές μου, τους βασικούς ρόλους για να την παίζουμε στο μικρό αμφιθέατρο του σχολείου, με θεατές τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης. Επέλεξα αυτή τη σκηνή για να διακρίνουν το στοιχείο της σύγκρουσης και να σχολιάσουν το χαρακτήρα, τη στάση, τη συμπεριφορά των θεατρικών ηρώων καθώς και τις συγκρούσεις και τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν. Μετά την παρουσίαση από τους μαθητές, ακολούθησε συζήτηση για την εξέλιξη του έργου και ζήτησα τη παρέμβαση τους για το πως θα ήθελαν να διαμορφωθούν τα γεγονότα. Κάποιοι από τους παρατηρητές ενέπλεξαν νέους ρόλους στο έργο, δίνοντας μια άλλη διάσταση στην εξέλιξη του, πάντα με τη βοήθεια μου σε ρόλο εμψυχωτή.

Με τον τρόπο αυτό, πέτυχα να λυγίσω τη στερεοτυπική αντίδραση των μαθητών μου προς το μάθημα της Λογοτεχνίας και να δημιουργήσω στην τάξη μου τη φιλιαναγνωστική διάθεση για λογοτεχνικά έργα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Εκπαιδευτής-εμψυχωτής, Μετασχηματίζουσα Μάθηση, forum theatre.

«Πολλές γλώσσες, μία ήπειρος. Μια διδακτική παρέμβαση στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών»

Χριστόπουλος Παναγιώτης¹, Πολυχρονοπούλου Χαρίκλεια², Διπλάρη Χριστίνα³

¹ Αγγλικής Γλώσσας, Γυμνάσιο Λακκόπετρας Αχαΐας
panosturtle@hol.gr

² Αγγλικής Γλώσσας, Δημοτικό Σχολείο Λακκόπετρας Αχαΐας
chara.polychronopoulou@gmail.com

³ Γαλλικής Γλώσσας, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών
cdiplari@yahoo.gr

Οι νέες εκπαιδευτικές ανάγκες του 21^{ου} αιώνα θέτουν το μαθητή στο επίκεντρο των αλλαγών με σκοπό τη συνολική βελτίωση του επιπέδου σπουδών καθώς και τη ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με το «Νέο Σχολείο», η εκπαίδευση στοχεύει στη διαμόρφωση δημιουργικού και ανοικτού εκπαιδευτικού κλίματος που όχι μόνο επιδέχεται αλλά και δημιουργεί καινοτομία, αξιοποιεί σύγχρονα διδακτικά εργαλεία και ανταποκρίνεται στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών. Υποστηρίζοντας την αρχή της συμπληρωματικότητας, προτείνεται η υπέρβαση της παραδοσιακής διάκρισης των γνωστικών αντικειμένων. Η παρούσα εισήγηση βασίζεται σε διαθεματική πρόταση διδασκαλίας των μαθημάτων των Αγγλικών και των Γαλλικών της Γ' τάξης Γυμνασίου, αποσκοπώντας στην ανάδειξη της δημιουργικής μάθησης και της διαθεματικής προσέγγισης της νέας γνώσης. Ο Εορτασμός της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών αποτελεί την αφορμή να συνδεθούν τα δύο μαθήματα προκειμένου οι μαθητές να αναπτύξουν γλωσσικές δεξιότητες, να εξασκηθούν στη χρήση ψηφιακών εργαλείων, να αναπτύξουν την

κριτική τους ικανότητα και να αποκτήσουν πολιτισμική συνείδηση, μέσω καινοτόμων και βιωματικών δραστηριοτήτων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διαθεματική διδακτική παρέμβαση, αγγλικά, γαλλικά, Ευρωπαϊκή Μέρα Γλωσσών.

Με όχημα την Τέχνη διδάσκουμε την ανθρωπιά

Γεωργίου Αικατερίνη¹

¹Φιλολόγος (ΠΕ02), Αρσάκειο Γυμνάσιο Πατρών
kglpoinits@gmail.com

Η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου αποτελεί έναν από τους βασικούς σκοπούς της εκπαίδευσης. Η αξιοποίηση της Τέχνης μπορεί να βοηθήσει στην επίτευξη του παραπάνω στόχου. Δυστυχώς, όμως, η σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα επιτάσσει προσήλωση στη διδακτέα ύλη, παραβλέποντας συχνά τον ηθικοπλαστικό αλλά και τον θεραπευτικό χαρακτήρα των τεχνών στην Εκπαίδευση. Μέσω της επαφής, όμως, με διαφορετικές μορφές Τέχνης, οι μαθητές μπορούν να διδαχθούν, να ευαισθητοποιηθούν πάνω σε διάφορα θέματα και να αποκτήσουν κριτική σκέψη. Επιπρόσθετα, οι τέχνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύξουν δεξιότητες ή να αναδείξουν ικανότητες και ταλέντα των μαθητών, ενισχύοντας την εφευρετικότητα και τη δημιουργικότητά τους και καλλιεργώντας δεξιότητες γνωστικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές. Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μια διδακτική πρόταση που αφορά στον τρόπο αξιοποίησης διαφόρων μορφών Τέχνης, όπως η λογοτεχνία – πεζογραφία και ποίηση-, η φωτογραφία, το σκίτσο, η μουσική και το θέατρο, προκειμένου να βοηθήσουμε τους μαθητές να προσεγγίσουν το μεταναστευτικό και προσφυγικό θέμα. Πρόκειται για ένα project που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2016-17 στο Αρσάκειο Γυμνάσιο Πατρών στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας με στόχο οι μαθητές να εκπαιδευτούν παράλληλα στην «ανάγνωση» ενός έργου τέχνης, να συντάξουν οι ίδιοι γραπτά ή πολυτροπικά κείμενα, αλλά και να εμπλακούν ως δημιουργοί σε μια καλλιτεχνική δραστηριότητα. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με την πραγματοποίηση θεατρικού δρώμενου που παρουσιάστηκε στο 6^ο Παναρσακειακό Μαθητικό Συνέδριο, που είχε ως θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μέσω της πολυπρισματικής αυτής θεώρησης στόχος δεν ήταν μόνο η απόκτηση γνώσεων σχετικών με το θέμα, αλλά και η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης στους μαθητές μας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τέχνες, εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση, ενσυναίσθηση, ανθρωπιά.

«Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη: εκπαιδεύοντας εφήβους στα ανθρώπινα δικαιώματα»

Μητρούλια Σοφία ¹, Βάθη-Σαράβα Παναγιώτα ²

¹ Φιλολόγος Med, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
smitroulia@gmail.com

² Διδάκτορας ΠΤΔΕ Παν/μιου Πατρών, Ερευνήτρια Κοινωνικών Επιστημών, Επιστημονική Συνεργάτις ΤΕΙ Δ. Ελλάδας
pvathi8@gmail.com

Η αξία της εκπαίδευσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι τόσο μεγάλη, που θεωρείται ότι σε βάθος χρόνου μπορεί να δημιουργήσει έναν καλύτερο κόσμο, μέσα από την προώθηση ηθικών αρχών. Η εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους εφήβους αποτελεί τη βάση μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Οι σημερινές κοινωνίες στις οποίες η πολυπολιτισμικότητα είναι συχνό φαινόμενο, μπορούν και πρέπει να εντάξουν προγράμματα εκπαίδευσης που θα βοηθήσουν τους νέους ανθρώπους να καλλιεργήσουν σταδιακά το αίσθημα του σεβασμού προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παράλληλα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει συμβάλει στην ανάπτυξη ενός διαφορετικού κλίματος απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και στη γενικότερη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εκπαίδευσης για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες. Η συνεχής ευαισθητοποίηση αποτελεί ένα από τα καθήκοντα του οργανισμού. Υπό το πρίσμα αυτό είναι σημαντικό να γνωρίζουμε την απήχηση που έχουν εκπαιδευτικές δράσεις σε μαθητές, όπως η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με τίτλο «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη». Σκοπός της έρευνας είναι η μέτρηση στάσεων των μαθητών αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ειδικότερα διερευνάται ο βαθμός συσχέτισης της συμμετοχής στη μαθητική προσομοίωση των επιτροπών του Ο.Η.Ε. με την απόκτηση γνώσεων σε θέματα για τα δικαιώματα του Ανθρώπου και με την καλλιέργεια δεξιοτήτων στους μαθητές. Για τις ανάγκες της έρευνας αξιοποιήθηκε ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο με τη βοήθεια του οποίου διερευνήθηκαν οι απόψεις των μαθητών σε σχέση με την επίδραση της προσομοίωσης στη διαμόρφωση στάσεων και προσεγγίσεων σε θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συγκεκριμένα, μοιράστηκαν 80 ερωτηματολόγια σε μαθητές σχολείων της Πάτρας που συμμετείχαν στη 2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με τίτλο «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη» η οποία διεξήχθη από 15 ως 17 Δεκεμβρίου 2017 στη Θεσσαλονίκη. Οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων επεξεργάστηκαν και αναλύθηκαν με χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS 21.0.

Από τη στατιστική ανάλυση των απαντήσεων προέκυψε ότι οι μαθητές θεωρούν σημαντική την επίδραση της εκπαιδευτικής συμμετοχικής τεχνικής της προσομοίωσης στην κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αναγκαιότητα προάσπισής τους. Επίσης, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα μαθητές, τους δόθηκε η δυνατότητα να κατανοήσουν τις εργασίες των επιτροπών του ΟΗΕ καθώς και ζητήματα εφαρμογής των διεθνών πράξεων και της διπλωματίας. Τα αποτελέσματα αυτά έχουν ιδιαίτερη σημασία καθώς αποδεικνύουν πως μέσω της βιωματικής γνώσης που προκύπτει από κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές και πρακτικές, δύναται να αλλάξει η στάση των νέων ανθρώπων απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα και να ενεργοποιηθεί ο μαθητής-αυριανός πολίτης προκειμένου να συμβάλει στην αναζωογόνηση της δημοκρατίας και την αντιμετώπιση προβλημάτων από τα οποία εξαρτάται το μέλλον της.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ανθρώπινα δικαιώματα, εκπαιδευτική τεχνική προσομοίωσης.

«Βιωματικές εκπαιδευτικές τεχνικές και καλλιέργεια κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων: Η περίπτωση του εκπαιδευτικού ομίλου «Επιχειρηματολογία & Αντιλογία» του Πειραματικού Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών»

Μητρούλια Σοφία ¹, Καούρη Χριστίνα ²

¹ Φιλολόγος Med, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

smitroulia@gmail.com

² Δρ. Ψυχολόγος - Εγκληματολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ

ckaouri@gmail.com

Στο Πειραματικό Λύκειο του Πανεπιστημίου Πατρών λειτούργησε επί τέσσερα συναπτά σχολικά έτη από το 2013 έως το 2017, ο εκπαιδευτικός όμιλος Ρητορικής με τίτλο: «Επιχειρηματολογία & Αντιλογία» στο πλαίσιο του νέου θεσμού των εκπαιδευτικών ομίλων καινοτομίας και αριστείας των Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων (άρθρα 41 και 45 του νόμου 3966/2011). Η ίδρυση και η λειτουργία του πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις επιταγές της νομοθεσίας, καθώς οι όμιλοι δημιουργικότητας δεν πρέπει να έχουν απλά χαρακτήρα επέκτασης, υποστήριξης και εντατικοποίησης των παρεχόμενων γνώσεων που προσφέρονται στο σχολείο ή φροντιστηριακό χαρακτήρα. Οι εκπαιδευτικοί τους στόχοι πρέπει να σχετίζονται με την ανάπτυξη γενικών γνώσεων και δεξιοτήτων, την καλλιέργεια ενδιαφερόντων και κλίσεων, τη δοκιμασία νέων γνωστικών αντικειμένων και διδακτικών πρακτικών. Στον συγκεκριμένο εκπαιδευτικό όμιλο χρησιμοποιήθηκαν βιωματικές εκπαιδευτικές τεχνικές (όπως η εργασία σε ομάδες, το παιχνίδι ρόλων, το debate ή διαλογική αντιπαράθεση, τα έξι καπέλα σκέψης και η προσομοίωση) που ενεργοποίησαν τους μαθητές και συνετέλεσαν στην αποτελεσματικότερη μάθηση. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών του Πειραματικού Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών σε σχέση με την ανάπτυξη κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων μέσα από τη χρήση των παραπάνω βιωματικών εκπαιδευτικών τεχνικών στα πλαίσια λειτουργίας του εκπαιδευτικού ομίλου «Επιχειρηματολογία και Αντιλογία» του Πειραματικού Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών. Στην έρευνα από τους 28 μαθητές που συμμετείχαν στον εκπαιδευτικό όμιλο χρησιμοποιήθηκε ένα δείγμα 10 μαθητών. Μέσα από συνεντεύξεις επιχειρήθηκε να διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα της χρήσης των βιωματικών εκπαιδευτικών τεχνικών στην καλλιέργεια φιλοκοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων μαθητών στον εκπαιδευτικό όμιλο. Η λειτουργία του ομίλου «Επιχειρηματολογία & Αντιλογία» ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματική, καθώς μέσα από τη χρήση βιωματικών εκπαιδευτικών τεχνικών καλλιεργήθηκε η φαντασία των μαθητών και οδηγήθηκαν σε βιωματική και ομαδική μάθηση. Η παρούσα εργασία ανέδειξε πως οι έφηβοι μαθητές μέσα από τη συμμετοχή τους στον όμιλο αποκτούν θετική αυτοεικόνα και αυτοεκτίμηση καθώς βελτιώνονται βασικές δεξιότητες τους. Οι μαθητές που αλληλεπιδρούν εξαιτίας της χρήσης των βιωματικών εκπαιδευτικών τεχνικών αναπτύσσονται σε

προσωπικό και διαπροσωπικό επίπεδο. Διαμορφώνουν την ταυτότητά τους, αποκτούν ακαδημαϊκές, ηγετικές και συνεργατικές δεξιότητες. Παράλληλα, η συμμετοχή τους στις δράσεις του ομίλου βοηθά στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων μέσα από την ομαδική εργασία, στην απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων, στη διεύρυνση του δικτύου συνομήλικων εκτός της σχολικής τάξης και τη δημιουργία σχέσεων με ενήλικες που οδηγεί στην ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει πως η δομή, το περιεχόμενο του ομίλου, καθώς και η επιλογή και η χρήση βιωματικών εκπαιδευτικών τεχνικών στα πλαίσια της λειτουργίας του, εστιάζουν στο «χτίσιμο» δεξιοτήτων γνωστικών, φιλοκοινωνικών και προσωπικών ενώ παράλληλα ενισχύουν τη μαθησιακή διαδικασία ως καινοτόμα εκπαιδευτικά εργαλεία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: βιωματικές εκπαιδευτικές τεχνικές, κοινωνικές & προσωπικές δεξιότητες

Εορτασμός Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 στο ΠΓΠΠ με δύο Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Erasmus+KA2 & eTwinning)

Χαρδαλούπα Ιωάννα ¹

¹ Φιλολόγος Γερμανικών-ΠΕ07, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)
johanna.gr@gmail.com

Το ΠΓΠΠ συνεχίζει από το 2014-2017 καθώς και τα έτη 2017-2019 το επιτυχημένο Ευρωπαϊκό έργο Erasmus+KA2 “**KULTURKIOSK**”. Τα πρώτα τρία (3) χρόνια οι επτά εταίροι εστίασαν σε Μουσεία που υπήρχαν στις πόλεις των Σχολείων που συμμετείχαν στο έργο, δημιουργώντας έναν διαδραστικό οδηγό Μουσείων (<https://interactive-museum.guide> - OER). Τώρα, στο καινούργιο Erasmus+KA2 έργο που εγκρίθηκε, οι ίδιοι εταίροι μαζί με άλλους δύο που προστέθηκαν, ασχολούνται με Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO κοντά στις πόλεις των Σχολείων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Σ’ αυτό το έργο που είναι «από μαθητές για μαθητές» οι συμμετέχοντες μαθητές/τριες δημιουργούν ψηφιακά εκπαιδευτικά σενάρια για να παρουσιάσουν πληροφορίες για το Μνημείο που επέλεξαν αλλά δημιουργούν και ερωτήσεις-ασκήσεις με τη χρήση διαφόρων διαδικτυακών εργαλείων και προγράμματα επαυξημένης πραγματικότητας (Augmented Reality) για τους ευρωπαίους συνομήλικους τους. Το έργο έχει ήδη λάβει το Σήμα EYCH.

Το έργο **Virtuelle Kulturerbe-Reise in Europa/ Virtual journey of cultural heritage in Europe / Ψηφιακό ταξίδι Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην Ευρώπη** εγγράφηκε μεν στο eTwinning αρχές Ιανουαρίου 2018, αλλά ο σχεδιασμός και η εύρεση κατάλληλων διαδικτυακών εφαρμογών κι εργαλείων από τις συντονίστριες της Ελλάδος και της Εσθονίας ξεκίνησε από τον Νοέμβριο του 2017. Ως θέμα έχει τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς τόσο της Ελλάδος & της Εσθονίας όσο και των γερμανόφωνων κρατών (Γερμανίας, Αυστρίας, Ελβετίας, Λιχτενστάιν,

Λουξεμβούργου). Η χρήση και βελτίωση της Γερμανικής Γλώσσας/Λεξιλογίου, η γνωριμία και χρήση AR (επαυξημένη πραγματικότητα) & VR (εικονική πραγματικότητα) αλλά και ο εμπλουτισμός γεωγραφικών γνώσεων αποτέλεσαν τα «βοηθητικά στοιχεία» για την επεξεργασία, υλοποίηση και διεύρυνση της θεματικής του έργου. Γλώσσα επικοινωνίας ήταν τα Γερμανικά. Από το ελληνικό σχολείο, το οποίο είναι Σχολείο eTwinning, συμμετείχαν τα γερμανόφωνα τμήματα του B2 & B3 («digital experts») και το Γ1 («researchers»). Στην αρχή παρουσιάστηκαν στους μαθητές εργαλεία AR (METAVERSE App) & VR. Ακολούθως ξεκίνησε η έρευνα-παρουσίαση των ελληνικών κι εσθονικών Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς (<https://twinspace.etwinning.net/58785/home>).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: project, EYCH, Erasmus+KA2, Kulturkiosk, eTwinning.

«Μούσα Ουρανία ή Μούσα Καλλιόπη; Σύνθεση μέσα από την Αντίθεση»

Γιαννίση Μαρία¹, Σπα Ιφιγένεια²

¹Μαθηματικός, 21^ο Γυμνάσιο Πατρών

mariagiannissi@gmail.com

²Φιλολόγος, 21^ο Γυμνάσιο Πατρών

ifi.spa17@yahoo.gr

Μαθηματικά ή Φιλολογικά; Οι απόψεις των μαθητών δίστανται. Από τη μία οι υπέρμαχοι των Μαθηματικών – του ορθολογισμού, του σύνθετου αλλά αποτελεσματικού συλλογισμού που καταλήγει σε εφαρμόσιμα συμπεράσματα - και από την άλλη οι υπέρμαχοι των φιλολογικών μαθημάτων που καλλιεργούν τις ανθρωπιστικές αξίες και αναπτύσσουν την ικανότητα της ορθής διατύπωσης των απόψεων. Αυτό το χάσμα επιχείρησε να γεφυρώσει το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας που εκπονήθηκε κατά το σχολικό έτος 2016-2017, με τίτλο: «Μούσα Ουρανία ή Μούσα Καλλιόπη; Σύνθεση μέσα από την Αντίθεση». Εφαρμόστηκε σε μια 30μελή μεικτή ομάδα μαθητών της Β' και Γ' Γυμνασίου με εμψυχωτές μία Μαθηματικό και μία Φιλολόγο.

Αρχικά αποτυπώθηκαν οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων μαθητών μέσω ενός ερωτηματολογίου. Η ανάλυση των απαντήσεων κατέδειξε προτίμηση προς τα Μαθηματικά, θεωρώντας τα Γλωσσικά μαθήματα λιγότερο χρήσιμα για το επαγγελματικό τους μέλλον, αλλά και μία δυναμική απόρριψης του φαινομενικά «λιγότερο χρήσιμου». Η πρόκληση να αναδειχθεί η ικανή αλλά και η αναγκαία αλληλεπίδραση των δύο γνωστικών αντικειμένων είχε τεθεί υπό το πρίσμα ότι η ακριβής χρήση της γλώσσας συντελεί στην κατασκευή και επικοινωνία των μαθηματικών νοημάτων καθώς και το ότι η μαθηματική σκέψη συμβάλλει στη σωστή οργάνωση και δομή του λόγου, ώστε κάθε μήνυμα – συμπέρασμα να είναι απόρροια μιας μεθοδικής συλλογιστικής πορείας που το καθιστά πιο έγκυρο, κατανοητό και αποδεκτό, γιατί είναι τεκμηριωμένο. Για την επίτευξη του στόχου, χρησιμοποιήθηκε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: α) μαθηματικού περιεχομένου όπως, η επεξήγηση μαθηματικών ιδεών, η αιτιολόγηση των

μαθηματικών σκέψεων των μαθητών, και η επιχειρηματολογία υπέρ ή κατά συγκεκριμένων λύσεων σε προβλήματα β) γλωσσικού περιεχόμενου όπως αγώνες λόγου, ανάπτυξη γραπτής επιχειρηματολογίας, δημιουργική γραφή, ποίηση και γλωσσικά γυμνάσματα.. Στις εβδομαδιαίες συναντήσεις της ομάδας συμπεριελήφθησαν παιχνίδια ενεργοποίησης και επικοινωνίας με τεχνικές θεάτρου. Οι μαθητές/τριες ξεδίπλωσαν δημιουργικές δυνάμεις συμμετέχοντας σε πανελλήνιους διαγωνισμούς Μαθηματικών, τοπικούς διαγωνισμούς Γλώσσας, Ποίησης και Διηγήματος, Τοπικό Συμπόσιο Ποίησης. Για τις ανάγκες της τελικής παρουσίασης του προγράμματος δημιουργήθηκε μία πρωτότυπη θεατρική παράσταση η οποία περιέγραψε το πολύμηνο παιδαγωγικό ταξίδι μας με γλαφυρό τρόπο. Μέσω της ποικιλότητας όλων των παραπάνω δράσεων, επιχειρήθηκε η ολιστική προσέγγιση του επιδιωκόμενου στόχου, κινητοποιώντας τη γνωστική, συναισθηματική, ψυχοκινητική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη.

Στο στάδιο της αξιολόγησης, δόθηκε ερωτηματολόγιο για να εντοπιστούν τυχόν αλλαγές στις αρχικές στάσεις και αντιλήψεις. Η ανάλυση των απαντήσεων κατέγραψε συνειδητοποίηση μιας αδιαμφισβήτητης αλήθειας από τους συμμετέχοντες. Είναι απαραίτητη η ισοβαρής ενασχόληση τόσο με τα φιλολογικά όσο και με τα θετικά μαθήματα και η ισορροπημένη καλλιέργεια των γνώσεων που προσφέρουν στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης, για τους εξής λόγους: α) και οι δύο κατευθύνσεις καλλιεργούν και ενισχύουν τον ορθό λόγο, β) ο κόσμος των μαθηματικών πράξεων και της τεχνολογικής ανάπτυξης πρέπει να στηρίζεται στο ιδεολογικό υπόβαθρο των ανθρωπιστικών αξιών και γ) η εξελικτική πορεία των δυο διακριτών γνωστικών περιοχών βρίσκει στήριγμα και παίρνει ώθηση από τον τρόπο σκέψης και τη φιλοσοφία που καλλιεργεί η άλλη. Αξίζει, ως κατακλείδα, να αναφερθεί η θέση που κατατέθηκε από μαθήτρια κατά τον απολογισμό του συγκεκριμένου προγράμματος, στη φάση της ολοκλήρωσής του: «Νομίζω ότι η γενική παιδεία είναι απαραίτητη για σωστή, συνειδητή, αποδοτική και ευεργετική άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος, τόσο σε ατομικό όσο και κοινωνικό επίπεδο.»

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μαθηματικά, Φιλολογικά μαθήματα, αντίθεση-σύνθεση, αλληλεπίδραση, ολιστική προσέγγιση.

Η Εκπαιδευτική Ρομποτική ως πρόγραμμα Αγωγής Σταδιοδρομίας: «Πειραματικά Ρομποτάκια». Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής

Μπαλωμένου Αθανασία ¹, Σουλιώτη Σπυριδούλα ²

¹Μαθηματικός, Phd., Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

smpalom@upatras.gr

²Μαθηματικός, PGSE, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)

sspiridoula@yahoo.com

Η εκπαιδευτική Ρομποτική αποτελεί αντικείμενο αιχμής για τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, που μπορεί να προσαρμοστεί κατάλληλα ώστε να εφαρμοστεί στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης και σχεδόν σε όλα τα διδασκόμενα μαθήματα Η (ΕΡ) είναι ένα καινοτόμο διδακτικό εργαλείο, το οποίο μετατρέπει την αίθουσα διδασκαλίας σε δυναμικό χώρο μάθησης (ΑΑΙminis, 2014; Komis & Misirli, 2012). Ο κόσμος μας είναι πλέον τεχνολογικός και ψηφιακός. Η ρομποτική φαίνεται ότι θα γίνει ένας σταθερός και καθημερινός φίλος των παιδιών τόσο για το

παιχνίδι τους όσο και για την μελέτη τους μέσα και έξω από την τάξη. Συνεπώς η αναγκαιότητα ενασχόλησης των μαθητών με τη ρομποτική μέσα από την εκπαιδευτική ρομποτική φαίνεται αναγκαία και απαραίτητη, τόσο για την παρακίνηση και εμπλοκή των μαθητών με STEM όσο και για την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής. Κατά τη σχολική χρονιά 2017 - 2018, στο πλαίσιο του προγράμματος Αγωγής Σταδιοδρομίας, των Νέων Τεχνολογιών και της φιλοσοφίας STEM, μαθητές και μαθήτριες του Πειραματικού Γυμνασίου Πανεπιστημίου Πατρών ασχολήθηκαν με την εκπαιδευτική ρομποτική (ER). Κατά την διάρκεια αυτού του προγράμματος μαθητές έμαθαν να αναλύουν ένα πρόβλημα, και σύμφωνα με αυτό να σχεδιάζουν κατάλληλα, να προγραμματίζουν και να συναρμολογούν ένα ρομπότ LEGO EV3, με στόχο την επίλυση του δοθέντος προβλήματος. Οι μαθητές συμμετείχαν σε δυο διαγωνισμούς (Περιφερειακός διαγωνισμός Ρομποτικής WRO 2018 και Πανελλήνιος διαγωνισμός Ρομποτικής WRO 2018) και έλαβαν σημαντικές θέσεις. Επιπλέον, έμαθαν να υποστηρίζουν, να παρουσιάζουν και να αναδεικνύουν τη δουλειά τους και τα επιτεύγματα τους μέσα από τη συμμετοχή τους στο 1^ο FORUM Νεανικής Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και στο 6ο ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ με τίτλο «Ιδέες και Καινοτομία στα προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας», αποσπώντας θετικότατα σχόλια από διοργανωτές και συμμετέχοντες. Ο στόχος αυτής της εισήγησης είναι να παρουσιάσει τις προκλήσεις που συναντήθηκαν, την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για την αντιμετώπιση τους αλλά και τα οφέλη αυτής της προσπάθειας τόσο σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο όσο και κοινωνικό κατά την εμπλοκή των μαθητών στο καινοτόμο πρόγραμμα αγωγής σταδιοδρομίας με κεντρικό άξονα την εκπαιδευτική ρομποτική. Στην παρούσα εργασία αναλύονται γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες που ανέπτυξαν μαθητές αλλά και εκπαιδευτικοί μέσα από εποικοδομητική συνεργασία και καταστάσεις επίλυσης προβλήματος σχετικά με την εκπαιδευτική ρομποτική. Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των ομάδων ρομποτικής βασίστηκε σε μεικτές μεθόδους ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και μάθησης (Ματσαγούρας, 2000), που προωθούν τη «συνθετική συνεργασία», την εναλλασσόμενη αλληλοδιδασκαλία αλλά και την εξατομικευμένη μάθηση, και ευνοεί την ανάπτυξη συνθετικής / αναλυτικής και υπολογιστικής σκέψης και λογικής (Αho, 2012). Τα οφέλη των ποικίλων μορφών της ομαδοσυνεργατικής μάθησης για τους μαθητές, αλλά και για τους εκπαιδευτικούς του προγράμματος είναι πολλά και σημαντικά, ενώ τεκμηριώνεται μεθοδολογικά η κατεύθυνση προς την οποία οφείλουμε ως σύγχρονοι παιδαγωγοί να προσανατολιστούμε σχετικά με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία σε αυθεντικές καταστάσεις βιωματικής μάθησης (Καμαρινού, 2000; Δεδούλη, 2002) και επίλυσης προβλήματος (Jonassen, 2000) που παρακινούν και εμπνέουν τους μαθητές να εμπλακούν ενεργητικά στην οικοδόμηση της γνώσης τους κατά την εφαρμογή της εκπαιδευτικής Ρομποτικής. Η διαδικασία οικειοποίησης της γνώσης μέσω της εμπειρίας και της αναζήτησης προσωπικού νοήματος σ' αυτήν υποστηρίζει τους μαθητές να εξερευνούν τη γνώση με δικούς τους ρυθμούς και τρόπους, να ανακαλύπτουν και να αναπτύσσουν ενδιαφέροντα, να διεγείρουν τη φαντασία τους και να μαθαίνουν με τρόπο που να αντανακλά καλύτερα τον χαρακτήρα τους και τις δεξιότητές τους. Πρέπει εμείς οι εκπαιδευτικοί να εναρμονιστούμε με την εποχή και αφουγκραζόμενοι τις νέες τάσεις και προκλήσεις να υποστηρίξουμε τους μαθητές μας, γιατί όχι: μαθαίνοντας μαζί τους, μαθαίνοντας από αυτούς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Καλή πρακτική, Εκπαιδευτική Ρομποτική, STEM, Γυμνάσιο

Η αναγκαιότητα της συμβουλευτικής στην αποτελεσματική διοίκηση της σχολικής μονάδας

**Μπαλωμένου Αθανασία¹, Νικολακόπουλος Γεώργιος²,
Τσακουμάγκου Πηνελόπη³**

¹Εκπαιδευτικός Μαθηματικός ΠΕ03 Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

smpalom@upatras.gr

²Εκπαιδευτικός Μηχανολόγος ΠΕ82 (ΠΕ17.02) 3^ο Επα.λ. Πάτρας

nikolakogeo@gmail.com

³Εκπαιδευτικός Γαλλικών ΠΕ05 Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΤΕΕΑΠΗ

Penny-21@windowslive.com

Η ποιότητα της ηγεσίας αποτελεί παράγοντα-κλειδί για την αποτελεσματικότητα και την επιτυχή λειτουργία μιας σχολικής μονάδας, ενώ σημαντικό ρόλο σε αυτή διαδραματίζει η ικανότητα και τα χαρακτηριστικά της ηγεσίας του διευθυντή. Η θεωρία της σχολικής συμβουλευτικής κατέχει τις τελευταίες δύο δεκαετίες προεξέχουσα θέση στις νεότερες θεωρίες και εμπειρικές μελέτες σχετικά με την αποτελεσματική ηγεσία. Η παρούσα μελέτη διερευνά τις γνώσεις και τις απόψεις των διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Αχαΐας σχετικά με τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η συμβουλευτική, όπως και τη συμβολή της στην αποτελεσματική διοίκηση της σχολικής μονάδας.

Μεθοδολογικά η έρευνα ακολουθεί το μοντέλο μικτών μεθόδων (mixed methods research), (Creswell & Plano Clark, 2007), αξιοποιώντας ως εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Για την ποσοτική ανάλυση των δεδομένων αξιοποιήθηκε το Excel. Για την ανάλυση και ερμηνεία των ποιοτικών δεδομένων της έρευνας, τα οποία προέρχονται από τις απαντήσεις ανοικτού τύπου που περιέχονται στο ερωτηματολόγιο, αξιοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου (Κυριαζή, 1997), προκειμένου να αναζητηθεί πληροφορία σε ένα διαφορετικό επίπεδο ανάλυσης, καθώς και για την εγκυροποίηση των ποσοτικών ερευνητικών δεδομένων (Creswell et al., 2003; Creswell & Plano Clark, 2007; Jick, 1979).

Η έρευνα εκκινεί με το δεδομένο ότι η επιστήμη της Συμβουλευτικής μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά και καθοριστικά στην αποτελεσματικότερη διοίκηση των σχολικών μονάδων, υποστηρίζοντας το έργο και τον ρόλο του διευθυντή, την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, το κλίμα και τις σχέσεις μέσα στο σχολείο, τους εκπαιδευτικούς στην επαγγελματική τους ανάπτυξη (Mentoring), αλλά και τη διαχείριση σχέσεων και κρίσεων στη σχολική ζωή.

Μέσω της ποσοτικής ανάλυσης των δεδομένων, επαληθεύτηκε η αρχική μας υπόθεση ότι τα εν ενεργεία στελέχη δεν γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό πως η επιστήμη της Συμβουλευτικής μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη διοίκηση σχολικών μονάδων όλων των τύπων, στοχεύοντας σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της σχολικής ζωής (μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς) δίνοντας έμφαση πρωτίστως στην πρόληψη και την ομαλή λειτουργία του σχολείου και δευτερευόντως στην αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, μέσω της ανάλυσης περιεχομένου μελετήσαμε τις αντιλήψεις των εν ενεργεία στελεχών για τον ρόλο

που μπορεί να διαδραματίσει η συμβουλευτική στο σύγχρονο σχολείο, την ομάδα στόχο, τον τύπο σχολείου, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει αυτό.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα θεωρεί πως η συμβουλευτική μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματική διοίκηση της σχολικής μονάδας, εστιάζοντας ωστόσο- λανθασμένα- στη συμβουλευτική κυρίως ως εργαλείο θεραπείας προβληματικών καταστάσεων στο σχολείο και, πιο συγκεκριμένα, ως εργαλείο διαχείρισης ζητημάτων που αφορούν κατά κύριο λόγο τους μαθητές.

Από την έρευνά μας προκύπτει ότι υπάρχει ανάγκη επιμόρφωσης των διευθυντικών στελεχών σε θέματα συμβουλευτικής, προκειμένου να μπορέσουν να την αξιοποιήσουν ως εργαλείο υποστήριξης του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων σε καθημερινή βάση, με την προοπτική πρόληψης, ενδυνάμωσης, εξέλιξης, και ανάπτυξης όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία (μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, κοινωνίας). Με αυτόν τον τρόπο η συμβουλευτική μπορεί να επηρεάσει θετικά την αποτελεσματικότερη διοίκηση του σχολείου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αποτελεσματική Διοίκηση, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Σχολική Συμβουλευτική

«ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ»

Λιάκα Βεατρίκη¹, Γκούβελου Βασιλική²

¹Θεολόγος, ΕΠΑ.Λ. Ναυπάκτου
veatriki@hotmail.com

²Φιλόλογος, 1^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου
vasogouv@gmail.com

Η συμβουλευτική ευάλωτων κοινωνικών ομάδων γνωρίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Εστιάζοντας σε παιδιά, εφήβους και νέους, κυρίως στο χωροχρονικό πλαίσιο της φοίτησής τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην παρούσα εργασία αναλύεται η συμβουλευτική καθοδήγηση νέων σε τρία επίπεδα.

Αρχικά, γίνεται συνοπτική επισκόπηση της συμβουλευτικής επιστήμης και αναφορά στη χρησιμότητα, τις μεθόδους και τις εφαρμογές της. Αποσαφηνίζονται οι διαφορές μεταξύ συμβουλής και συμβουλευτικής, εκτίθενται τα οφέλη της συμβουλευτικής διαδικασίας, περιγράφεται τι περιλαμβάνει μια τυπική συνεδρία, τι μπορεί να αναμένει ο συμβουλευόμενος από τη διαδικασία και παρουσιάζονται οι κυριότερες θεωρίες στον τομέα της συμβουλευτικής καθώς και οι κυριότερες εφαρμογές της.

Ακολούθως, εισάγονται οι έννοιες του κοινωνικά ευάλωτου νέου και του ειδικού παιδιού, ομάδες στις οποίες ανήκουν μαθητές ανάπηροι, μετανάστες-πρόσφυγες, με ψυχικές και συναισθηματικές διαταραχές ή με μαθησιακές δυσκολίες. Παράλληλα, αναφέρονται τα βασικά χαρακτηριστικά των κοινωνικά ευάλωτων νέων στην Ελλάδα καθώς θίγεται, επίσης, ο ρόλος

τόσο της οικογένειας όσο και της ευρύτερης κοινότητας, μέλος της οποίας αποτελεί ο εύαλωτος νέος-μαθητής, στην ενίσχυση αυτού.

Στο τρίτο μέρος, εστιάζεται το ενδιαφέρον στη σχολική συμβουλευτική καθαυτή. Δίνεται το γενικό πλαίσιο της σχολικής συμβουλευτικής μέσω της παρουσίασης των θεμελιωδών αρχών, προσεγγίσεων και μεθοδολογιών της: η οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πολιτιστική ενδυνάμωση, η προσαρμοστικότητα, η ευελιξία, η προώθηση της αυτενέργειας του νέου, η πρόληψη και η πρωτογενής παρέμβαση, ο σεβασμός της διαφορετικότητας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η αντιπαράβολή των εφαρμοζόμενων στον κλάδο της συμβουλευτικής μεθόδων Power-with και Power-Over καθώς και η ανάλυση της ατομικής και κοινοτικής ενδυνάμωσης του νέου. Έπειτα, μελετώνται τρεις προτεινόμενες καλές πρακτικές σε σχολικό επίπεδο, η ανάθεση project, οι συμβουλευτικές επιτροπές νέων, η συμβουλευτική reality therapy σε μετανάστες. Περιγράφονται οι διαδικασίες που προβλέπονται για καθεμιά, γίνεται αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων παρέμβασης, εξετάζονται οι προϋποθέσεις εφαρμογής κάθε πρακτικής και αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Τέλος, γίνεται σύντομη αναφορά στη σχέση που καλλιεργούν με το εύαλωτο παιδί τους οι γονείς και στον ρόλο των γονέων στη διαδικασία, με έμφαση στους γονείς με ανάπηρα παιδιά και στους μετανάστες, αθίγγανους, Ρομά και πρόσφυγες γονείς.

Γενικότερα, η εργασία διαρθρώνεται κυρίως με βάση τα εξής ερωτήματα:

- Ποιος ο ρόλος του συμβούλου στη συμβουλευτική εύαλων κοινωνικών ομάδων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο της συμβουλευτικής εύαλων κοινωνικών ομάδων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση;
- Ποια τα χαρακτηριστικά της συμβουλευτικής εύαλων κοινωνικών ομάδων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση;
- Ποια τα οφέλη της συμβουλευτικής παρέμβασης στις εύαλες κοινωνικές ομάδες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση;

Στην παρούσα εργασία, ως προϊόν επιθυμίας να μελετηθούν κοινωνικά εύαλα νεαρά άτομα, όπως άτομα με αναπηρία, μετανάστες, πρόσφυγες, Ρομά, αθίγγανοι, νέοι με μαθησιακές δυσκολίες, στο πλαίσιο της συμβουλευτικής υποστήριξης που χρειάζονται, διερευνώνται κατάλληλες στρατηγικές και εργαλεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση του έργου αυτού. Άλλωστε, η ανάγκη της συμβουλευτικής υποστήριξης των μαθητών τείνει να λαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις την ίδια στιγμή που η ελληνική πολιτεία αδυνατεί στον μεγαλύτερο βαθμό να ανταποκριθεί σε αυτό της το έργο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: συμβουλευτική, εύαλες κοινωνικές ομάδες, συμβουλευτικές επιτροπές νέων, reality therapy, ενδυνάμωση.

« ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ»

Παρούση Μαρία ¹, Αλεξόπουλος Χαράλαμπος ², Ρέντιτ Μαρία ³

¹ΠΕ 06, 8/θ Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Παν. Πατρών
m.parousi@gmail.com

²ΠΕ70, 8/θ Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Παν. Πατρών
balexop69@gmail.com

³ΠΕ79.01, 8/θ Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Παν. Πατρών
re.marion@gmail.com

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται δύο δράσεις που υλοποιήθηκαν τη σχολική χρονιά 2017-2018, από τις Ε' και ΣΤ' τάξεις του Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Πανεπιστημίου Πατρών, στο πλαίσιο του διετούς προγράμματος Erasmus+ με τίτλο "Learning with the Arts" και σε συνεργασία με δημοτικά σχολεία επτά ευρωπαϊκών χωρών.. Στόχος των συγκεκριμένων δράσεων η καλλιέργεια των 4 γλωσσικών δεξιοτήτων στην Αγγλική γλώσσα (receptive & productive skills) μέσα από δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τα παιδιά να ξεδιπλώσουν τη δημιουργικότητα τους, τη φαντασία και την καλλιτεχνική τους έκφραση αλλά και να προβούν σε στοχευμένη αναζήτηση στο διαδίκτυο. Κάθε δράση λειτούργησε αλληλεπιδραστικά.

Στην πρώτη δράση οι μαθητές μας κλήθηκαν να τραβήξουν μια σειρά από καλλιτεχνικές φωτογραφίες και να τις επιμεληθούν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε οι διαδικτυακοί συμμαθητές τους να είναι σε θέση να δημιουργήσουν μια ενιαία ιστορία βασισμένοι πάνω σε αυτές. Ακολούθως σχηματίστηκαν 7 ομάδες. Κάθε ομάδα ανέλαβε από μία χώρα και έχοντας ως 'όχημα' το σετ των φωτογραφιών της καταπιάστηκε με τη συγγραφή ιστοριών.

Κατά τη συγγραφή των ιστοριών ακολουθήθηκε η διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου (process approach), όπου οι ίδιοι οι μαθητές ανά ομάδες ανέλαβαν να ελέγξουν την συντακτική, γραμματική ορθότητα, ακρίβεια αλλά και καταλληλότητα των κειμένων τους (accuracy & appropriacy). Επίσης επιχειρήθηκε η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των μελών σε κάθε ομάδα εφαρμόζοντας τα κριτήρια της θετικής αλληλεξάρτησης και της ατομικής ευθύνης, όπως διατυπώθηκαν από τους Jacobs & Ball (1996).

Στη δεύτερη δράση οι μαθητές μας δημιούργησαν ποικίλα quiz σχετικά με σημαίνουσες προσωπικότητες και αξιοθέατα/μνημεία της χώρας μας. Δουλεύοντας ομαδοσυνεργατικά αναρτούσαν στην πλατφόρμα μια σύντομη παρουσίαση της προσωπικότητας ή του μνημείου και μια σειρά από ερωτήσεις, οι απαντήσεις των οποίων δεν βρίσκονταν μέσα στο κείμενο της παρουσίασης. Στόχος ήταν οι εταίροι συμμαθητές τους να ερευνήσουν σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες στο διαδίκτυο, να τις επεξεργαστούν κατάλληλα έτσι ώστε να εντοπίσουν τις σωστές απαντήσεις και να τις αποστείλουν για έλεγχο και βαθμολόγηση στην ομάδα που ήταν υπεύθυνη για την συγκεκριμένη ανάρτηση. Ταυτόχρονα, οι μαθητές μας εκτός από «δάσκαλοι/βαθμολογητές» λειτούργησαν και ως «ερευνητές», αφού έπρεπε με τη σειρά τους, υιοθετώντας την στοχευμένη ιστοεξερεύνηση, να απαντήσουν στα ερωτήματα που έθεταν οι διαδικτυακοί συμμαθητές τους και να βαθμολογηθούν. Εκείνοι που θα απαντούσαν ορθά στα περισσότερα quizzes θα ήταν και οι υποψήφιοι μαθητές που θα συμμετείχαν στις προβλεπόμενες κινητικότητες. Αυτό ήταν ένα από τα βασικά κριτήρια που λειτούργησε καταλυτικά για την σχεδόν καθολική συμμετοχή στη δράση.

Οι μαθητές μας, σαν μικροί εξερευνητές πειραματίστηκαν με την ξένη γλώσσα και αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες δομές και γνώσεις (schemata) (Anderson & Pearson, 1984; Carrell P. & Eisterhold, 1983), δόμησαν το καινούριο, με την αρωγή των καινοτόμων μέσων που είχαν στη

διάθεσή τους, και έτσι κατάφεραν σταδιακά να γίνουν υπεύθυνοι για τα αποτελέσματα των πειραματισμών τους. Συνειδητοποίησαν την πραγματική διάσταση της συνεργατικότητας μέσα από τη στοχευμένη συλλογική έρευνα στο διαδίκτυο, την αποδοχή και εναλλαγή ρόλων εντός της ομάδας, την αλληλεπίδραση με τους ηλεκτρονικούς συμμαθητές, αλλά και την ανάγκη αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των γραπτών τους κειμένων, αφού γνώριζαν ότι αυτά δεν απευθύνονται στην εκπαιδευτικό για απλή βαθμολόγηση, αλλά σε πραγματικούς αποδέκτες για συγκεκριμένο σκοπό.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Υβριδική διδασκαλία, διαδικασιοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου, αυτόνομη συνεργατική, διαπολιτισμική μάθηση

«Πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική ευαισθητοποίηση σε μικρή ηλικία: εκπαιδευτική διαδρομή με προοπτικές ή αδιέξοδο;»

Μαλλιαρού Μαριαρένα ¹

¹ Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΠΤΔΕ

mall_mar@hotmail.com

Η μαζική κινητικότητα των πληθυσμών, που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη εποχή, επηρεάζει άμεσα την εκπαίδευση, εφόσον δημιουργεί ένα μικτό -εθνοτικά, πολιτισμικά και γλωσσικά- περιβάλλον. Οι μετανάστες φέρουν μαζί τους πολιτισμική και γλωσσική γνώση, καθώς και προσωπικά βιώματα (Taylor, 1993), εφόδια που πρέπει να αντικατοπτρίζονται στη γλωσσική διδασκαλία (Μαντζανίδου, 2010). Στόχος του σχολείου είναι η καλλιέργεια πολυγλωσσικών και πολυπολιτισμικών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη, δηλαδή, στους μαθητές, «της ικανότητας της γλωσσικής επικοινωνίας και της πολιτισμικής διάδρασης ανάμεσα σε ομιλητές που χειρίζονται διαφορετικές γλώσσες και φέρουν διαφορετικές κουλτούρες» (Moore, 2006).

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί τμήμα μιας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας σχετικά με την παραγωγή διδακτικού υλικού για την ανάπτυξη του προφορικού λόγου των μαθητών Α' Δημοτικού με σκοπό την πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική τους ευαισθητοποίηση. Για τις ανάγκες της προτεινόμενης μελέτης, το ενδιαφέρον προσανατολίζεται στη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων που σχετίζονται με την αξιοποίηση - από τη μεριά της ερευνήτριας- του πολύγλωσσου και πολυπολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών που συνθέτουν μία τάξη Α' Δημοτικού, ενώ εστιάζεται και στην ανταπόκριση των ίδιων των παιδιών κατά την επαφή τους με άλλες γλώσσες και πολιτισμούς σε αυτή τη μικρή ηλικία.

Η αξιοποίηση του γλωσσικού και πολιτισμικού υποβάθρου των παιδιών έλαβε χώρα κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός πρωτότυπου εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο ενθάρρυνε, τη γλωσσική και πολιτισμική επαφή των παιδιών μεταξύ τους, καθώς και με άλλα παιδιά- ήρωες που αποτελούσαν μέρος του παραγόμενου υλικού με σκοπό την ευαισθητοποίησή τους. Η συλλογή των ερευνητικών δεδομένων προέκυψε μέσω της συμμετοχικής παρατήρησης και των ημι-δομημένων συνεντεύξεων με ορισμένους μαθητές, εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για να

αναδειχθούν οι απόψεις τους για τις ξένες γλώσσες και τους διαφορετικούς πολιτισμούς, για να εξεταστεί εάν το υλικό είναι κατάλληλο για την ηλικία και τα ενδιαφέροντά τους, αν ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους καθώς κι αν είναι αποτελεσματικό για τους στόχους που τίθενται εξ' αρχής και αφορούν στην ευαισθητοποίησή τους σε θέματα πολυγλωσσίας και πολυπολιτισμικότητας..

Αυτά τα ευρήματα πρόκειται να συζητηθούν κατά το δεύτερο μέρος της παρουσίασης, ώστε να πραγματοποιηθεί ανοιχτός διάλογος για τα σχετικά ζητήματα και διλήμματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι εκπαιδευτικοί. Από τη μία μεριά, η εφαρμογή προγραμμάτων γλωσσικής συνειδητοποίησης και πολυγλωσσικής ευαισθητοποίησης προσφέρουν στους μαθητές τη δυνατότητα να αναπτύξουν «θετικές αναπαραστάσεις και στάσεις ως προς την αποδοχή της γλωσσικής και πολιτισμικής ποικιλομορφίας» (Μαντζανίδου, 2010: 81-82). Παρόλ' αυτά, το ζήτημα της εκμάθησης ξένων γλωσσών από μικρή ηλικία έχει προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων (Δενδρινού, 2011).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: πολυγλωσσία, πολυπολιτισμικότητα, ευαισθητοποίηση, αξιοποίηση υποβάθρου.

Ο διαδικτυακός εκφοβισμός μαθητών Γυμνασίου και η επιρροή της διαπαιδαγώγησης

Πασχαλίδου Σοφία ¹, Μόσχου Σταματία ², Αρμακόλας Στέφανος ³

¹ Εκπαιδευτικός Α' βαθμίας Εκπαίδευσης, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Χαλανδρίτσας
sophia.paschal@gmail.com

² Νομικός, Εκπαιδύτρια Ενηλίκων
moschoustamatia@gmail.com

³ ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό τμήμα, Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε
armakolas@aspete.gr

Η χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά και κυρίως από τους εφήβους έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Οι έφηβοι χρησιμοποιούν πλέον το διαδίκτυο για την εκπαίδευσή τους, την επικοινωνία, την ψυχαγωγία τους.

Ο διαδικτυακός εκφοβισμός είναι ένα φαινόμενο το οποίο εμφανίστηκε ως επακόλουθο της γενικευμένης χρήσης της τεχνολογίας και ως μετεξέλιξη του σχολικού εκφοβισμού. Πρόκειται για τον εκφοβισμό ο οποίος ασκείται μεταξύ συνομηλίκων, στο περιβάλλον του διαδικτύου, με τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών. Το γεγονός αυτό τον καθιστά ιδιαίτερος επιβλαβή και επικίνδυνο, καθώς τα παιδιά πλέον είναι δυνατόν να εκφοβίζονται οπουδήποτε και οποτεδήποτε, έχει δε, σοβαρότατες επιπτώσεις στην ψυχοκοινωνική υγεία τους, ακόμη και στη σωματική και σε κάποιες περιπτώσεις και στην ίδια τη ζωή τους.

Η διαπαιδαγώγηση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες διαμόρφωσης της στάσης και συμπεριφοράς των εφήβων γενικότερα και στο διαδικτυακό χώρο ειδικότερα και σχετίζεται άμεσα τόσο με την εκδήλωση του φαινομένου, όσο και με τις στρατηγικές που υιοθετούν οι έφηβοι για την αντιμετώπισή του.

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια διερεύνησης του φαινομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού μέσα από τις γνώσεις και τις απόψεις των εφήβων μαθητών των τριών τάξεων του γυμνασίου και πώς αυτές σχετίζονται με τη διαπαιδαγώγησή τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η επιρροή της διαπαιδαγώγησης στη συμπεριφορά των εφήβων στο διαδίκτυο είναι καθοριστική, καθώς, όπου διαπιστώθηκαν καλές επικοινωνιακές δεξιότητες μέσα στην οικογένεια, παρατηρήθηκαν μικρότερα ποσοστά παραβατικής και επιθετικής συμπεριφοράς, αποτελεσματικότερη διαχείριση των συγκρούσεων και γενικά πιο υγιείς κοινωνικές απόψεις και συμπεριφορές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διαδικτυακός εκφοβισμός, έφηβοι, διαπαιδαγώγηση.

Μαθητές εκπαιδεύουν μαθητές: Μια δημιουργική διδακτική παρέμβαση για την ασφάλεια στο διαδίκτυο με χρήση ΤΠΕ

Γριβοπούλου Αγγελική ¹

¹Εκπαιδευτικός Πληροφορικής, 1^ο ΕΠΑ.Λ. Μεσολογγίου
agrivopoulou@sch.gr

Το κείμενο αυτό αναφέρεται στη διδακτική παρέμβαση μαθητών της Β' Τάξης της ειδικότητας Πληροφορικής ενός επαγγελματικού Λυκείου σε παιδιά νηπιαγωγείου. Οι μαθητές του Λυκείου με τη καθοδήγηση της εκπαιδευτικού, αφού συνέλεξαν υλικό σχετικό με την ασφάλεια του διαδικτύου και αξιολόγησαν το υλικό ώστε να είναι κατάλληλο για τα νήπια, έκαναν επίδειξη εκπαιδευτικών βίντεος και παραμυθιών στο χώρο του νηπιαγωγείου. Στη συνέχεια προέτρεψαν τους μικρούς μαθητές να μεταφέρουν τις εμπειρίες τους από τη σχέση τους με το διαδίκτυο σε χαρτί. Αρχικά δημιουργήθηκε μια ιστορία που ζωντάνεψε με τη βοήθεια ενός διαδραστικού πίνακα και μετατράπηκε σε κόμικς. Έπειτα, έγινε ηχογράφηση και βιντεοσκόπηση των νηπίων τα οποία αφηγούνταν μέσα από απλές φράσεις τι και πως πρέπει να προσέχουμε στο διαδίκτυο και συλλέχθηκε ψηφιακό υλικό. Το υλικό αυτό, επεξεργάστηκαν οι μαθητές του Λυκείου με τη βοήθεια ποικίλων προγραμμάτων ΤΠΕ και Web 2.0. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας του υλικού παρουσιάστηκαν στις ιστοσελίδες των δύο σχολείων για την διάχυση της γνώσης μέσα από αυτή τη δράση. Κατά τη διάρκεια της δράσης, εκπαιδευτικοί και μαθητές των δύο σχολείων πραγματοποίησαν τηλεδιάσκεψη και αντάλλαξαν επισκέψεις στους χώρους των δύο σχολείων.

Η μέθοδος διδασκαλίας βασίστηκε τόσο στη ομαδοσυνεργατική μάθηση όσο και στη διδασκαλία από μαθητές διαφορετικών ηλικιών (Cross-Age Peer Tutoring). Σε αυτή τη μέθοδο διδασκαλίας, οι μαθητές εκπαιδεύουν άλλους μαθητές με πολλαπλά οφέλη, όπως η μάθηση ακαδημαϊκών δεξιοτήτων, οι δεξιότητες κριτικής σκέψης (Topping & Bryce, 2004), η ανάπτυξη κοινωνικών συμπεριφορών, η πειθαρχία στην τάξη και η ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ τους (Greenwood, Carta & Hall, 1988). Οι ερευνητές έχουν εντοπίσει επίσης βελτιώσεις στον αυτοσεβασμό των μαθητών. Σημειώνεται ότι από τη μέθοδο ωφελούνται και οι δύο εμπλεκόμενες πλευρές: εκπαιδευτικοί και μαθητές. Ορισμένοι συγγραφείς αναφέρουν ευρύτερα οφέλη, όπως «μια πιο συνεταιρική, ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη» (Hedin, 1987).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση διδακτικής παρέμβασης, οι μαθητές συνεργάστηκαν μεταξύ τους έχοντας διαφορετικό επίπεδο ικανοτήτων λόγω ηλικίας, αλλά με κύριο στόχο την απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων. Η διάρκεια της διδακτικής παρέμβασης ήταν τέσσερις (4) ώρες, ενώ αφιερώθηκαν έξι (6) ώρες για την αναζήτηση του υλικού και την αξιολόγησή του, από έγκυρες ιστοσελίδες. Χρησιμοποιήθηκε επίσης, η επίσημη ιστοσελίδα του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο <http://internet-safety.sch.gr/>

Οι εκπαιδευτικοί και από τις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης υποστήριξαν με ζήλο τη δράση, αναζητώντας τρόπους δημιουργικής ενσωμάτωσης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα στη μαθησιακή διαδικασία, όπως η κριτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων, η επικοινωνία, η συνεργασία, η δημιουργικότητα και η καινοτομία (Partnering for 21st Century Skills 2011).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Cross-Age Peer Tutoring, ασφάλεια διαδικτύου, ΤΠΕ

Η καινοτομία από το κοινωνικό στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ποιες “συνεισφορές” απαιτούνται από την μεριά των επαγγελματιών της εκπαίδευσης για την επιτυχημένη εφαρμογή τους;

Ψαράς Χαράλαμπος ¹, Ράπτης Νικόλαος ², Παναγιωτόπουλος Γεώργιος³

¹ Σχολικός Σύμβουλος 1^{ου} και 2^{ου} Πειραματικών Σχολείων Ρόδου
psaras@rhodes.aegean.gr

² Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δωδεκανήσου
raptis@rhodes.aegean.gr

³ Επίκουρος Καθηγητής ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος
teigpanag@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι καινοτομίες εισάγονται στα εκπαιδευτικά συστήματα και σκοπεύουν να βελτιώσουν τη λειτουργία των συστημάτων αυτών και να βελτιώσουν τα αποτελέσματα στη μάθηση των μαθητών/μαθητριών. Η εκπαιδευτική αλλαγή πραγματοποιείται με την εφαρμογή καινοτομιών, (νέων προσεγγίσεων στη παιδαγωγική λειτουργία των σχολείων, νέων μεθόδων στη διδακτική διαδικασία, νέας τεχνολογίας που στηρίζει τη διδακτική διαδικασία, νέων αντιλήψεων διοικητικής λειτουργίας των σχολικών οργανισμών) (Ξανθάκου και συν., 2015. Dawson & Andriopoulos, 2014).

Κατά το τέλος του εικοστού αιώνα, η έννοια της καινοτομίας είχε καταστεί το σύμβολο της σύγχρονης κοινωνίας, η κορωνίδα της κοινωνίας της γνώσης, αλλά και μία πανάκεια για την επίλυση πολλών προβλημάτων. Δεν ήταν όμως πάντα έτσι. Ο όρος «καινοτομία» για περισσότερα από 2.500 χρόνια είχε αρνητικές συνυποδηλώσεις. Καινοτόμοι ήταν οι αιρετικοί, οι επαναστάτες και οι κάθε είδους απατεώνες. Η οικονομική και κοινωνική εξέλιξη σταδιακά άλλαξαν μία έννοια που ήταν μειωτική για πάρα πολύ καιρό και την μετέτρεψαν σε περιζήτητο τίτλο για άτομα και

επιχειρήσεις, και σε μια κεντρική κατηγορία της δυτικής σκέψης στον εικοστό αιώνα (Dawson & Andriopoulos, 2014; Φώκιαλη, 2010; Sultana, 2001).

Μία συνοπτική ιστορική αναδρομή, η οποία θα ξεκινά από Πλάτωνα και Αριστοτέλη, θα προχωρήσει στον Αριστόξενο τον Ταραντίνο, στους Ρωμαίους ποιητές (Οράτιο, Βιργίλιο), φιλοσόφους (Σενέκα, Κικέρωνα, Τάκιτο) και ιστορικούς (Σαλλούστιος). Στη συνέχεια θα δούμε κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης τις θρησκευτικές συζητήσεις και πολιτικές επαναστάσεις (Αγγλική και Γαλλική) και τέλος, θα παραθέσουμε στατιστικά στοιχεία από παλιά λεξικά για την παρουσία σ' αυτά της λέξης "καινοτομία". Επίσης θα γίνει μία περιληπτική αναφορά στις τέσσερις διακριτές φάσεις εξελικτικής πορείας (μακράς διάρκειας) της έννοιας της καινοτομίας (α) Η καινοτομία ως πολιτικά και ουσιαστικά αμφισβητούμενη έννοια, β) η καινοτομία μετατρέπεται σε «πολεμική» έννοια, γ) η έννοια άρχισε σταδιακά να αποκτά μια θετική αξία (19ο αι. κ.έ.) δ) η καινοτομία ως μια θεωρητική κατηγορία).

Οι καινοτομίες στην εκπαίδευση μπορούν να εμφανίζονται σε μια ποικιλία μορφών και σε διάφορα επίπεδα απόδοσης (παιδαγωγικές, τεχνολογικές, μικτές καινοτομίες). Βρίσκονται σε αίθουσες διδασκαλίας, σε εκπαιδευτικά υλικά και στο μυαλό των εκπαιδευτικών, στην υπηρεσία των σχεδιαστών και των φορέων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής, των σχεδιαστών εκπαιδευτικού υλικού και των σχεδιαστών του ΑΠΣ (Kennedy, 2013). Ωστόσο, τα στάδια μέσω των οποίων η καινοτομία μπορεί να κινηθεί εντός των σχολικών μονάδων, μπορεί να μην έχουν ολοκληρωθεί, λόγω επαν(παρ)ερμηνειών και προσθηκών που γίνονται κατά τη διαδικασία της υιοθέτησής της, αλλά και λόγω επηρεασμού από τις ατομικές προτιμήσεις και ιδεολογίες. Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται διαφορετικές εκδοχές της ίδιας καινοτομίας και αναπτύσσουν κίνητρα σε διαφορετικούς βαθμούς. Η καινοτομία, με άλλα λόγια, δεν σημαίνει πάντα την αλλαγή, ή, τουλάχιστον, το είδος της αλλαγής που μπορεί να έχει προβλεφθεί (Kennedy, 2013. Law, Yuen & Fox, 2011).

Για την εισαγωγή καινοτομιών στα σχολεία απαιτούνται από την μεριά των επαγγελματιών της εκπαίδευσης κάποιες "συνεισφορές". Στη βιβλιογραφία εντοπίζονται έξι αναγκαίες "συνεισφορές" για την επιτυχημένη εφαρμογή μίας εκπαιδευτικής καινοτομίας: 1) η αίσθηση προτεραιότητας, 2) η ανιδιοτέλεια, 3) ο χρόνος και η ενέργεια, 4) τα μοντέλα, 5) η προθυμία για ανάληψη κινδύνων και 6) η εμπιστοσύνη (Heick, 2013).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: καινοτομία, εκπαιδευτική καινοτομία, εισαγωγή στην εκπαίδευση.

«Αξιολόγηση μαθητή»

Στεργίου Μαρία¹

¹Φιλόλογος, ΠΕ02

stergiou-maria@hotmail.com

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή αποτελεί ένα από τα βασικά προβλήματα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Το θέμα προκαλείτο το ενδιαφέρον όλων των φορέων που εμπλέκονται στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί αναζητούν διαρκώς τρόπους και μεθόδους, που θα τους επιτρέψουν να αξιολογήσουν αντικειμενικά τους μαθητές τους. Ο εκπαιδευτικός καλείται να αναλάβει το ρόλο του αξιολογητή, καθώς αποτελεί ο ίδιος μπορεί να πραγματοποιήσει μια αξιόπιστη και αποτελεσματική αξιολόγηση. Μέσα στα πλαίσια αυτής της

γενικότερης προσπάθειας για την εφαρμογή νέων τρόπων αξιολόγησης, επικρατεί αμφισβήτηση ως προς τους παραδοσιακούς τρόπους αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών.

Ο όρος «αξιολόγηση» καθιερώθηκε από τον Tyler το 1949. Για πολλούς, η αξιολόγηση στην εκπαίδευση ταυτίζεται με την εξέταση και βαθμολόγηση του μαθητή. Ωστόσο, τις τελευταίες δεκαετίες έχει δοθεί σημαντική έμφαση στην αξιολόγηση και άλλων όψεων της εκπαίδευσης. Τα είδη της αξιολόγησης που θα παρουσιάσω είναι: η παρατήρηση, η περιγραφική αξιολόγηση και ο φάκελος μαθητή. Η παρατήρηση αποτελεί ποιοτική μέθοδο αξιολόγησης και είναι αποτελεσματική όταν πραγματοποιείται από εκπαιδευτικούς που έχουν επιμορφωθεί ανάλογα. Αποτελεί τη συστηματική παρατήρηση του συνόλου της συμπεριφοράς του μαθητή κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Οι βαθμοί αμφισβητούνται, αδυνατούν να εκτιμήσουν και να αποδώσουν με απόλυτη ακρίβεια νοητικές και συναισθηματικές λειτουργίες του ατόμου. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζεται η άποψη πως η αντικατάσταση των αριθμητικών βαθμών από την περιγραφική αξιολόγηση θα έδινε μια ποιοτική διάσταση στο χαρακτήρα της αξιολογικής διαδικασίας και θα αναδεικνύονταν το παιδαγωγικό περιεχόμενο της αξιολόγησης. Ο φάκελος υλικού του μαθητή εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να αντιληφθεί και να κατανοήσει το βαθμό ανάπτυξης του μαθητή και στο μαθητή να συμμετέχει ενεργά στη μάθηση και στην αξιολόγηση του. Στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα η αξιολόγηση βάσει φακέλου δεν αποτελεί συστηματικό εργαλείο αξιολόγησης του μαθητή και δεν έχει μελετηθεί ενδελεχώς η προοπτική και η δυνατότητα εφαρμογής του. Η υιοθέτηση αυτής της εναλλακτικής μορφής αξιολόγησης πολλές φορές αντιμετωπίζεται αρνητικά.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ Παρατήρηση, περιγραφική αξιολόγηση, φάκελος μαθητή

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Μπάντιου Μαρίνα¹

¹Υποψήφια Διδάκτωρ Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπότροφος Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) & Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ),

marina_badiou@hotmail.com

Η παρούσα πρόταση έρευνας εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της σύγχρονης ιστορίας. Σκοπός της μελέτης είναι να παρακινήσει, να αναμορφώσει, να ενισχύσει και να αναπροσανατολίσει τη διδασκαλία του ναζιστικού φαινομένου μέσα από τις κινηματογραφικές ταινίες του 21ου αιώνα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Προάγοντας τον κριτικό στοχασμό, ο κινηματογράφος ως συμπληρωματικός παράγοντας στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας και συγκεκριμένα των επίμαχων γεγονότων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, δίνει ερεθίσματα στους μαθητές παρέχοντάς τους παράλληλα μία ενδιαφέρουσα αισθητική εμπειρία. Η έβδομη τέχνη προσελκύει άμεσα το ενδιαφέρον ενώ δρα ακόμα ως διαμορφωτής ιστορικής σκέψης, προσομοιώνοντας καταστάσεις. Η χρήση κινηματογραφικού υλικού, έστω και αποσπασματικά, δίνει την ικανότητα οπτικοποίησης σημαντικού περιεχομένου με αποτελεσματική μορφή, διευκολύνοντας την επεξεργασία περισσότερων πληροφοριών με την ταχύτερη ανάλυση, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης. Ο εκπαιδευτικός σήμερα καλείται να είναι

ευέλικτος, εξελίξιμος προσαρμόζοντας τις νέες τεχνολογίες στο μάθημα της ιστορίας και στη σχολική αίθουσα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: β' παγκόσμιος, ναζισμός, σύγχρονη ιστορία, κινηματογράφος, ιστορική σκέψη.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Φυσική σε συνδυασμό με το μάθημα της Μουσικής

Μακρίδου Θεοδώρα¹, Νούσα Ελπινίκη², Αργύρη Ελένη³

¹ Γεωλόγος, Περιβαλλοντολόγος MSc, 16^ο Γυμνάσιο Πατρών
thmakrid@sch.gr

² Μουσικός, 9^ο Γυμνάσιο Πατρών
elpidanousa@hotmail.com

³ Θεολόγος, 16^ο Γυμνάσιο Πατρών
elenargyri@hotmail.com

Ο συνδυασμός της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών με τις τέχνες οδηγεί στην ευκολότερη κατανόηση εννοιών και φαινομένων και στην ανάπτυξη δημιουργικής αυτοέκφρασης. Επίσης είναι ιδιαίτερα συχνή η προσέγγιση περιβαλλοντικών θεμάτων μέσω διαφόρων μορφών τέχνης. Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται ο συνδυασμός της Μουσικής με ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ο συνδυασμός Φυσικής και Μουσικής σε ένα πολιτιστικό πρόγραμμα, που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του δικτύου «οι Επιστήμες μέσα από την Τέχνη».

Σημαντικό τμήμα του περιβαλλοντικού προγράμματος ήταν το πρόβλημα των απορριμμάτων. Για αυτό οι μαθητές ασχολήθηκαν με την προώθηση της ιδέας της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των μετάλλων. Κατασκεύασαν μουσικά όργανα από παλιά μεταλλικά αντικείμενα, όπως κουτάκια αλουμινίου, μεταλλικά κουτιά, καπάκια αναψυκτικών, κομμάτια χαλκοσωλήνων, κ.ά. Υπήρχαν μουσικά όργανα από όλες τις κατηγορίες: ιδιόφωνα, μεμβρανόφωνα, χορδόφωνα και αερόφωνα. Ένα παράδειγμα ήταν η κατασκευή μεταλλόφωνου, από κομμάτια χαλκοσωλήνων, σύμφωνα με τις αναλογίες του μονόχορδου του Πυθαγόρα. Οι μαθητές σε συνεργασία με την καθηγήτρια της Μουσικής συνδύασαν τους ήχους αρκετών μουσικών οργάνων. Συνέθεσαν πρωτότυπο μουσικό μοτίβο, η μελωδία του οποίου εκτελέστηκε στα αυτοσχέδια μεταλλόφωνα και μπάντζο. Ο χαλκοσωλήνας, τύπου φλογέρας απέδωσε το κατάλληλο διάστημα 5ης προκειμένου να δημιουργηθεί αρμονική συνήχηση, ενώ για να ολοκληρωθεί η ενορχήστρωση οι μαθητές εργάστηκαν πάνω σε μια υποτυπώδη ρυθμική επεξεργασία: Τα μεμβρανόφωνα κρατούσαν το ρυθμικό οστινάτο διανθισμένο στα ισχυρά μέρη με κρούση από διάφορα ιδιόφωνα, δίνοντας ένα αρμονικό σύνολο. Η σύνθεση ηχογραφήθηκε σε μορφή mp3. Παρουσίασαν τη δράση τους σε κεντρικό σημείο της πόλης, προωθώντας παράλληλα τη σημασία της ανακύκλωσης των μετάλλων, εφόσον είναι μη ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι.

Στο πολιτιστικό πρόγραμμα οι μαθητές γνώρισαν θέματα της Φυσικής και συγκεκριμένα των μηχανικών κυμάτων και του ήχου, σε συνεργασία με τη μουσική. Κατανόησαν τη δημιουργία του

ήχου και τα χαρακτηριστικά του μέσα από απλά πειράματα στο εργαστήριο, χρήση ΤΠΕ και μουσικά όργανα. Δημιούργησαν κατασκευές, όπως μπουκάλια με νερό που αποδίδουν τη μουσική κλίμακα και μικρά βίντεο με τις δραστηριότητές τους.

Με τις δράσεις αυτές οι μαθητές ευαισθητοποιήθηκαν σε περιβαλλοντικά θέματα και προσέγγισαν θέματα της Φυσικής με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο. Αναπτύχθηκε η συνεργασία μεταξύ των μαθητών, αλλά και μεταξύ των εκπαιδευτικών, αξιοποιήθηκαν οι διαφορετικές ικανότητες των μελών της ομάδας και υπήρξε ενδυνάμωση της φαντασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: κατασκευή μουσικών οργάνων, επαναχρησιμοποίηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση, ήχος, μουσική.

Μουσικό Σταυρόλεξο για διερεύνηση κι εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης με παιγνιώδη τρόπο

Μιντιλογλίτη Ιωάννα ¹, Χαρδαλούπα Ιωάννα ²

¹ Μουσικός-ΠΕ16, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)
ioannamintilogliti@gmail.com

² Φιλολόγος Γερμανικών-ΠΕ07, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΓΠΠ)
johanna.gr@gmail.com

Το «Μουσικό Σταυρόλεξο» ή «Μουσικόλεξο» είναι ένα πρόγραμμα που υλοποίησε η καθηγήτρια της Μουσικής κατά τα δύο τελευταία σχολικά έτη (2016-2018). Συμμετείχαν μαθητές/τριες του Πειραματικού Γυμνασίου & Λυκείου του Πανεπιστημίου Πατρών (Α', Β', Γ, Γυμνασίου και Α' Λυκείου) και μαθητές/τριες του Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών (Α', Β', Γ, Γυμνασίου).

Μετά το τέλος κάθε θεωρητικού κεφαλαίου, η εκπαιδευτικός ζητούσε από τους/τις μαθητές/τριες να δημιουργήσουν ερωτήσεις για σταυρόλεξο και να το φέρουν για να το «δοκιμάσουν» στην τάξη. Τους προτάθηκε να χρησιμοποιήσουν τις εφαρμογές <https://crosswordlabs.com> και hot potatoes - <https://hotpot.uvic.ca>.

Το όλο εγχείρημα συμπεριλήφθηκε σε ένα διετές πρόγραμμα-δίκτυο Αγωγής Υγείας, στο οποίο συμμετείχαν επίσης η ΑΣΟΝ & τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών. Μια μερική παρουσίαση των ερωτήσεων έγινε σε κάποιες εκπομπές του «Radio Experimental», το Ραδιόφωνο του ΠΓΠΠ.

Ως ανταμοιβή των προσπαθειών κι επιτευγμάτων των μαθητών/τριων η εκπαιδευτικός χρησιμοποιούσε τις εφαρμογές kahoot (<https://kahoot.com/welcomeback/>) ή/και quizizz (<https://quizizz.com>) τις τελευταίες βδομάδες του σχολικού έτους για να «χαλαρώσουν» όλοι αλλά και να επαναλάβουν / θυμηθούν τι έκαναν όλη τη χρονιά.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: project, μουσική, σταυρόλεξα,, crosswordlabs, kahoot

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΦΟΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Κωσταρίδης Βασίλης ¹

¹Εκπαιδευτικός φ.α, Φυσικοθεραπευτής& Σύμβουλος, LifeCoach
Μεταπτυχιακός σπουδαστής στο Ε.Α.Π. τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Ο μηχανισμός του τρόπου που οι άνθρωποι παίρνουν αποφάσεις, συχνά απασχόλησε την επιστημονική κοινότητα και ήταν αντικείμενο μελέτης, από διάφορους επιστημονικούς φορείς. Η λήψη αποφάσεων, είναι ένα σύνθετο αποτέλεσμα καταστάσεων που έχει άμεση σχέση με την πίεση κοινωνικών αλλά και καταναλωτικών συμπεριφορών, που έχουν μακροχρόνια επιρροή στην συμπεριφορά των ανθρώπων. Άρα η λήψη αποφάσεων ποικίλει ανά άνθρωπο και ανά χρονική περίοδο.

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί η παρουσίαση ενός νέου και ραγδαία αναπτυσσόμενου κλάδου των οικονομικών, των Συμπεριφορικών Οικονομικών. Τα Συμπεριφορικά Οικονομικά είναι το αποτέλεσμα της συσχέτισης της Οικονομικής επιστήμης, με την επιστήμη της ψυχολογίας. Η μελέτη πραγματοποιείται μέσω της αναγνώρισης και καταγραφής των κοινωνικών, συναισθηματικών αλλά και των γνωστικών συμπεριφορών των ανθρώπων. Παράλληλα έχουμε την Συμβουλευτική, η οποία αποτελεί μια επιστημονικά υποστηρικτική διαδικασία, η οποία με την σειρά της και χρησιμοποιώντας θεωρίες αλλά και τεχνικές κυρίως της Ψυχολογίας, μπορεί να αναδείξει τις ατομικές ωφέλιμες δυναμικές του ατόμου όπου θα βοηθήσουν μελλοντικά το άτομο να αντιμετωπίσει με θετικά αποτελέσματα τα όποια προβλήματα της ζωής του.

Τέλος θα διερευνηθεί η δυνατότητα χρήσης, της μεθοδολογίας της Συμβουλευτικής, ως εργαλείο παιδαγωγικό αλλά και ψυχολογικό, για την εκπαίδευση των μαθητών και την προετοιμασία τους για μια ενήλικη ενεργητική ζωή.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Συμβουλευτική, Εκπαίδευση, Επιλογές Ώθησης και Συμπεριφορά

Υδάτινες διαδρομές και δημόσιες κρήνες

Αδαμοπούλου Ελένη¹, Αναστασοπούλου Αγγελική², Πλατανιώτη
Ιωάννα³

¹ Φιλολόγος, 3^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου

elardriv@hol.gr

² Πολιτικός ΑΣΕΤΕΜ, 3^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου

anastasopoulou75@gmail.com

³ Γεωλόγος Med, 3^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου

platanioti@gmail.com

Πώς γνωρίζουμε τον κόσμο που μας περιβάλλει; Πώς βρίσκουμε τον εαυτό μας και ορίζουμε το στίγμα μας στον τόπο και στο χρόνο που κυλάει σαν το τρεχούμενο νερό; Πού στεκόμαστε να ξαποστάσουμε, να ανατροφοδοτηθούμε για να συνεχίσουμε την πορεία μας; Η απάντηση της αλεπούς στο Μικρό Πρίγκηπα του Antoine de Saint - Exupéry κατά το ταξίδι του για εύρεση προσωπικής ταυτότητας και φίλων «δε γνωρίζει κανείς παρά τα πράγματα που ημερώνει, που σημαίνει να δημιουργεί δεσμούς με αυτά» στάθηκε η αφετηρία μας: από το ημερωμένο, το οικείο και αγαπημένο πηγάζει κι εκεί εδράζεται κάθε γνώση για τον κόσμο και τον εαυτό μας, εκεί αποκαλύπτεται το στήριγμα των προσωπικών και συλλογικών διαδρομών. Με αυτές τις σκέψεις ξεκινήσαμε ένα πρόγραμμα ενταγμένο στη θεματική της «Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη», με τίτλο «Υδάτινες διαδρομές και δημόσιες κρήνες», υλοποιημένο την περασμένη σχολική χρονιά 2017-18 στο 3^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου. Η θεματική περιοχή του προγράμματος εντάσσεται τόσο στην τοπική ιστορία όσο και στην αειφορία των πόρων του περιβάλλοντος των συμμετεχόντων μαθητών, φυσικού και πολιτισμικού. Αφορμάται αφ' ενός μεν από τη διαπίστωση ότι αρκετοί μαθητές- άλλοι ντόπιοι, άλλοι καταγωγής από τα ορεινά χωριά της Ναυπακτίας και μερικοί αλλοδαποί δεύτερης γενιάς- για ποικίλους λόγους δε γνωρίζουν ή δεν έχουν οικειοποιηθεί σημεία των χωροχρονικών διαστάσεων του τόπου που διαβιούν (τη φυσική πορεία και τη διαχείριση των υπέργειων υδάτινων πόρων της περιοχής στο πέρασμα του χρόνου, το νερό ως κοινωνική και πολιτισμική συνιστώσα) αφ' ετέρου δε από τις ευαισθησίες τους για το φυσικό περιβάλλον καθώς και το ενδιαφέρον για την τοπική ιστορία. Στηρίζεται σε βιωματικά στοιχεία της καθημερινότητας των μαθητών (δημόσιες κρήνες, τρεχούμενα νερά, πηγάδια στις κατοικίες). Αποσκοπεί δε στη σύνδεση με παρελθούσες ιστορικές φάσεις του τόπου τους και του πολιτισμικού φορτίου του, τη συνάντηση με τους προγόνους τους μέσω προφορικών αφηγήσεων, τη δημιουργική αναπαράσταση της κοινωνικής ζωής περασμένων γενιών και το διάλογό της με το σήμερα, καθώς και προτάσεις για τις αειφόρες προοπτικές των υδάτινων πόρων της πόλης σε συνδυασμό με παραδείγματα της αειφορικής χρήσης του νερού σε επιλεγμένες άλλες περιοχές που επισκεφτήκαμε. Στην εισήγησή μας παρουσιάζουμε το σχεδιασμό του προγράμματος (με τη μέθοδο του project), τα σχετιζόμενα διδακτικά αντικείμενα της τυπικής εκπαίδευσης που παρέχεται στο Γυμνάσιο, τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόστηκαν (με κυρίαρχη τη μελέτη στο πεδίο), τους γνωστικούς στόχους που τέθηκαν σε συνδυασμό με δεξιότητες και στάσεις για την προσωπική και κοινωνική ζωή των μαθητών μας, τη διαθεματικότητα στην προσέγγιση, που ενισχύθηκε και από την εμπλοκή 3 συντονιστριών διαφορετικών ειδικοτήτων. Κι ακόμα παρουσιάζονται οι δραστηριότητες στις οποίες ενεπλάκησαν οι μαθητές, οι ανακαλύψεις τους από την περιδιάβαση στην πόλη, το πολυμεσικό υλικό, τα γραπτά κείμενα και τις προφορικές αφηγήσεις των μεγαλύτερων, τα έργα που παρήγαγαν με δημιουργική φαντασία, κέφι, ζωντάνια

κι έμπνευση, οι προτάσεις τους για το περιβάλλον και τα αρχιτεκτονήματα του τόπου τους, η γκάμα των συναισθημάτων που πλούτισαν όλους κατά τη διάρκεια της διαδρομής μας στην πόλη και την ιστορία της.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Υδάτινοι πόροι, περιβάλλον και μνημεία, αρχιτεκτονική δημόσιων κρηνών, δημιουργική έκφραση, αειφορική διαχείριση.

Ομάδα "Φυλλαράκι": Εθελοντικά Εργαστήρια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μέσω Διαθεματικών Προσεγγίσεων και Άτυπης Συνεργασίας Εκπαιδευτικών από Διαφορετικά Σχολεία και Βαθμίδες

Αρλαπάνος Γεώργιος¹, Βγενοπούλου Παναγιώτα², Κατσώλης
Νικόλαος³, Οικονομοπούλου Ελένη⁴, Τζιώλα Ιωάννα⁵, Τσαγκαράκη
Ευαγγελία⁶, Φαρμάκη Μαρία⁷

¹Βιολόγος Μ.Εδ, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών
georgiosarlapanos@gmail.com

²Δασκάλα, Θεολόγος, Δ.Σ. Άνω Καστριτσίου
giotavgenopoulou@gmail.com

³Μουσικός, 50ο Δ.Σ. Πατρών
nkatsolis@gmail.com

⁴Δασκάλα, Δ.Σ. Καμαρών
elenioik77@gmail.com

⁵Δασκάλα, 34ο Δ.Σ. Πατρών
giannatzi@yahoo.gr

⁶Δασκάλα, Εμπυχώτρια Θεατρικού Παιχνιδιού, 50ο ΔΣ Πατρών
valiatsagcr@gmail.com

⁷Δασκάλα, Δ.Σ. Κάτω Καστριτσίου
gregjello@gmail.com

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται η δομή, το σκεπτικό και η δράση της ομάδας εθελοντών εκπαιδευτικών με το όνομα "Φυλλαράκι". Η ομάδα αποτελείται από επτά εκπαιδευτικούς της Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης και υλοποίησε εθελοντικά και εκτός υπηρεσιακού πλαισίου, μια σειρά εργαστηρίων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κατά την περίοδο Οκτωβρίου 2017 - Ιουνίου 2018. Σκοπός της ενέργειας αυτής ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με το περιβάλλον με τρόπο βιωματικό και συνεργατικό, επιστημονικό και καλλιτεχνικό, όπως και η διάχυση των περιβαλλοντικών ανησυχιών - ενδιαφερόντων στην ευρύτερη κοινότητα, με αφετηρία τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Επιπρόσθετα, στόχος της Πειραματικού Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

ομάδας είναι η αναζήτηση νέων τρόπων συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και αμοιβαίας αξιοποίησης ειδικοτήτων και των ιδιαίτερων ικανοτήτων, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει και το έργο τους στο σχολείο. Έτσι σκοπός αυτής της ανακοίνωσης είναι και η προσέλκυση περισσότερων εθελοντών σε αυτή την δραστηριοποίηση ενώ επιθυμητή είναι και η επέκταση των εργαστηρίων κατά πλήθος μαθητών και εύρος ηλικιών. Σε ότι αφορά την οργάνωση και τη δράση της ομάδας, το κάθε εργαστήριο σχεδιάζόταν από κοινού από την ομάδα εκπαιδευτικών και υλοποιούνταν περίπου μια φορά το μήνα, ημέρα Σάββατο για 2,5 περίπου ώρες. Ο χώρος που παραχωρήθηκε για την ανάπτυξη της δράσης ήταν το κτίριο και ο περιβάλλον κήπος όπου στεγάζεται η Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος Ρίου, στο Ρίο. Η ομάδα των εκπαιδευτικών σε καθαρά εθελοντική βάση, προετοίμαζε τα εργαστήρια, σκιαγραφούσε το βασικό σκελετό, φρόντιζε για τα υλικά και δημοσιοποιούσε την ώρα του εργαστηρίου. Η ομάδα των μαθητών ήταν ευμετάβλητη και αποτελούνταν από 10-15 παιδιά των πρώτων κυρίως τάξεων του Δημοτικού. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν 5 βιωματικά εργαστήρια με την ακόλουθη γενική δομή: Εισαγωγικές δραστηριότητες - αφόρμηση, ανάπτυξη θέματος, ολοκλήρωση με καλλιτεχνικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Πιο αναλυτικά, αναφέρονται τα παιχνίδια και δραστηριότητες για τη γνωριμία και το δέσιμο της ομάδας, η δραματοποίηση και το θεατρικό παιχνίδι, η αφήγηση παραμυθιού, το περιβαλλοντικό παιχνίδι, η προσέγγιση επιστημονικών εννοιών (παιγνιώδης παρατήρηση - ανάλυση φυσικών υλικών, οργανισμών, εποχιακή παρατήρηση φαινομένων και συνθηκών π.χ παρατήρηση πουλιών και της φωλιάς τους, ακρόαση ήχων, παρατήρηση εντόμων στο μικροσκόπιο), οι σαφείς αναφορές και συσχετισμοί με (δια)πολιτισμικά θέματα και τέλος η ανάπτυξη καλλιτεχνικής και δημιουργικής δραστηριότητας με δημιουργία τραγουδιών και χορωδίας, χειροτεχνίες και κατασκευές σχετικά με το θέμα και με χρήση ανακυκλώσιμων υλικών και, τέλος, δράσεις στο φυσικό περιβάλλον π.χ φύτεμα λουλουδιών και κηπευτικών στον περιβάλλοντα χώρο, καθαρισμός παραλίας. Με όλες αυτές τις δράσεις τα παιδιά ήρθαν πράγματι σε επαφή με τη φύση, συνεργάστηκαν αρμονικά και ασκήθηκαν στην ενεργητική ακρόαση, ανέπτυξαν τις έννοιες της συνεργασίας και της ενσυναίσθησης, μελέτησαν πλευρές της βιοποικιλότητας και των εποχιακών αλλαγών αλλά και άλλες επιστημονικές και περιβαλλοντικές έννοιες, διασκέδασαν τραγουδώντας και παίζοντας, εκφράστηκαν μέσω εικαστικών δημιουργιών αλλά και με συζήτηση για το πώς αισθάνθηκαν και τέλος γνώρισαν τον εθελοντισμό και τη χαρά της προσφοράς. Μέσω όλων αυτών των δράσεων θεωρούμε πως τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να συνδυάσουν τη διασκέδαση με την επαφή με τη φύση και τη γνώση έτσι ώστε να σέβονται περισσότερο το περιβάλλον και τη λειτουργία του καθώς και να κατανοούν ότι και τα ίδια είναι αναπόσπαστο κομμάτι του.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Εθελοντισμός, Βιωματικά εργαστήρια.

Τρία Χρόνια Δωρεάν Μαθήματα Αστρονομίας σε Μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας σε Ναύπακτο και όχι μόνο

Δρίβας Αργύρης ¹

¹Φυσικός – Μετεωρολόγος MSc, 3^ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου

anargy@sch.gr

Τα σχολικά έτη 2015-16, 2016-17 και 2017-18, παρέδιδα δωρεάν μαθήματα Αστρονομίας σε μαθητές όλων των Γυμνασίων και Λυκείων της Ναυπάκτου με σκοπό τη συμμετοχή τους στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Αστρονομίας. Τα μαθήματα ήταν τρία και γίνονταν κάθε Κυριακή βραδάκι στο χώρο του 3^{ου} Γυμνασίου Ναυπάκτου, από Οκτώβριο ως Μάρτιο. Τα μαθήματα συνεχίζονταν από Απρίλιο ως Ιούνιο για τους μαθητές Λυκείου που διεκδικούσαν την πρόκρισή τους στην Εθνική Ολυμπιακή Ομάδα Αστρονομίας.

Επιπλέον, το σχολικό έτος 2016-17 τρεις μαθήτριες Λυκείου, οι οποίες είχαν παρακολουθήσει τα ανωτέρω μαθήματα, παρέδωσαν Αστρονομία σε μαθητές των Δημοτικών Σχολείων της Ναυπάκτου με αντίστοιχο σκοπό. Ξανά το σχολικό έτος 2017-18 τρεις μαθητές Λυκείου παρέδωσαν, μαζί μ' εμένα, μαθήματα Αστρονομίας σε μαθητές Δημοτικών Σχολείων, όχι μόνο της Ναυπάκτου αλλά και του Μεσολογίου. Τα μαθήματα Δημοτικού το 2017-18 παρακολούθησαν και επισκέπτες μαθητές από την Πάτρα.

Η συμμετοχή των μαθητών όλων των βαθμίδων στα μαθήματα ήταν μεγάλη. Έστω και ένα από τα μαθήματα παρακολούθησαν:

Για το Γυμνάσιο, 35 μαθητές το 2015-16, 33 μαθητές το 2016-17 και 37 μαθητές το 2017-18.

Για το Λύκειο 11 μαθητές το 2015-16, 10 μαθητές το 2016-17 και 9 μαθητές το 2017-18.

Για το Δημοτικό 57 μαθητές το 2016-17 και 81 μαθητές το 2017-18.

Τα αποτελέσματα στους Διαγωνισμούς ήταν σημαντικά:

Για το Γυμνάσιο, το 2015-16 ένα 2^ο βραβείο και ένας έπαινος, για το 2016-17 τρεις έπαινοι και για το 2017-18 ένας έπαινος.

Για το Λύκειο, το 2015-16 τρεις έπαινοι, για το 2016-17 ένα 2^ο βραβείο και ένας έπαινος και για το 2017-18 τρεις έπαινοι.

Για το Δημοτικό, το 2016-17 ένα 2^ο βραβείο και πέντε έπαινοι και για το 2017-18 ένα 1^ο βραβείο, τέσσερα 2^α βραβεία και δύο έπαινοι.

Αποκορύφωμα ήταν η συμμετοχή της μαθήτριας Αγγελίνας Μπανιά στο Space Camp της NASA το 2017 και στην Εθνική Ολυμπιακή Ομάδα Αστρονομίας τόσο το 2017, όσο και το 2018. Στην Εθνική Ολυμπιακή Ομάδα Αστρονομίας του 2018 προκρίθηκε και ο μαθητής Διονύσης Γάκης από την Πάτρα, τον οποίον βοηθούσα μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.

Για την παραπάνω δράση μου ως το 2017 βραβεύτηκα ως «ενήλικας που ενέπνευσε παιδιά» στα πρώτα βραβεία YouSmile Awards, από το «Χαμόγελο του Παιδιού» τον Ιούνιο του 2017. Επιπλέον ο Δήμος Ναυπακτίας μου απένημε το 2017 «Έπαινο Τιμητικής Διάκρισης» για την εθελοντική προσφορά μαθημάτων Αστρονομίας σε μαθητές Δευτεροβάθμιας και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το διδακτικό υλικό των μαθημάτων Αστρονομίας του έτους 2016-17 έχει αναρτηθεί στο διαδίκτυο και είναι ελεύθερα προσβάσιμο σε κάθε ενδιαφερόμενο, στη διεύθυνση <http://astroanargy2016.blogspot.com/>.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαγωνισμός Αστρονομίας, μαθήματα Αστρονομίας, Ναύπακτος.

**«Αναβιώνοντας παραδοσιακά αποκριάτικα έθιμα».
Ένα εγχείρημα προσέγγισης λαϊκών μορφών πολιτισμού με
σύγχρονα διδακτικά μέσα: η ανάπτυξη ενός webquest για τα
αποκριάτικα έθιμα της Ελλάδας σε περιβάλλον wiki.**

Δημακοπούλου Φωτεινή¹

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ13-Νομικός ΜΕΔ-Διευθύντρια Γυμνασίου Κλειτορίας

fdimako@sch.gr

Στόχος της εργασίας μας είναι να παρουσιάσουμε μια διδακτική πρόταση για την οργάνωση ενός μαθήματος για τα αποκριάτικα έθιμα, σχεδιασμένου με τη μορφή ιστοεξερεύνησης (webquest) σε περιβάλλον wiki. Η διδακτική πρόταση στηρίζεται στη διδακτική αξιοποίηση του διαδικτύου και εμπλέκει τα γνωστικά αντικείμενα της Λογοτεχνίας, της Γλώσσας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής και της Μουσικής.

Με την πρότασή μας επιδιώκεται να διερευνηθούν ποικιλότροπα τα αποκριάτικα έθιμα της Ελλάδας, να κατανοηθούν οι κύριες πολιτισμικές τους διαστάσεις, το ιστορικό τους υπόβαθρο, τα τυπολογικά και μορφολογικά τους χαρακτηριστικά, η ιδεολογική λειτουργικότητά τους και η κοινωνική και λατρευτική τους διάσταση. Το γεγονός ότι οι ρίζες τους ανιχνεύονται στην αρχαιότητα, ότι αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της ζωντανής ελληνικής παράδοσης και ότι είναι συνυφασμένα με τη πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν τις προκλήσεις για μια σύγχρονη διδακτική προσέγγιση σε ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης.

Ως γενικό πλαίσιο αναφοράς έχει οριστεί η διεξαγωγή ενός σχεδίου εργασίας με όλα τα χαρακτηριστικά που αυτό περιλαμβάνει. Σε ότι αφορά την αξιοποίηση των ΤΠΕ, ο σχεδιασμός οργανώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπερβαίνει τις διαχωριστικές γραμμές των περιεχομένων μάθησης των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων. Ως πρόβλημα προς επίλυση, που διατρέχει το σχέδιο εργασίας, τίθεται η οργάνωση εκδήλωσης αφιερωμένης στην αναβίωση λαϊκών παραδοσιακών αποκριάτικων εθίμων. Οι διδακτικές στρατηγικές –τεχνικές που χρησιμοποιούνται εστιάζουν στη διερεύνηση-ανακάλυψη-επίλυση προβλήματος (οικοδόμηση γνώσης), στις συνεργατικές δραστηριότητες και στις ομάδες συζήτησης (κοινωνιοπολιτισμική θεώρηση). Η ενεργητική και βιωματική συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών, η διαμόρφωση αυθεντικών συνθηκών μάθησης, ο συντονιστικός-εμπνευστικός ρόλος του δασκάλου, το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο μάθησης, η αυτορρύθμιση των μαθητών και η αναπλαισίωση της σχολικής γνώσης συνιστούν βασικές παραμέτρους του παιδαγωγικού μας πλαισίου.

Χάρη στη χρήση των εργαλείων ΤΠΕ δημιουργείται ένα περιβάλλον γνώσης που εμπλέκει τους μαθητές σε μια δημιουργική διαδικασία αναζήτησης προβληματισμού, κριτικής εξέτασης, επιλογής και σύνθεσης, ώστε να ανακαλύψουν μόνοι τους τη γνώση και τελικά να οικοδομήσουν νέα. Η διδακτική αξιοποίηση ενός ανοικτού περιβάλλοντος web2.0, όπως είναι το wiki, εξασφαλίζει συνθήκες συνεργατικής μάθησης, συνδιαμόρφωσης περιεχομένου και διαμοιρασμού υλικού, αναστοχαστικών διαδικασιών μέσω της αυτοδιόρθωσης και της αλληλεπίδρασης και

αποτελεί ένα δημοκρατικό-μαθητοκεντρικό εργαλείο που οδηγεί στο διαμοιρασμό των εξουσιών, επικεντρώνει στη συνεργασία, στο συλλογικό προϊόν και στην ενίσχυση της έννοιας «κοινότητα».

Μπορεί αν εφαρμοστεί τόσο στην Γ' Γυμνασίου όσο και σε όλες τις τάξεις του Λυκείου, με τις κατάλληλες τροποποιήσεις και προσαρμογές στην βαθμίδα και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών.

Σημεία που απασχόλησαν κατά το σχεδιασμό της προτεινόμενης παρέμβασης είναι, μεταξύ των άλλων, τα ακόλουθα: η διαθεματικότητα, η προσωπική αξία για τους μαθητές, η χρήση παιδαγωγικών και επιστημονικών κριτηρίων για την αναζήτηση πηγών στο διαδίκτυο, η τοπική ιστορία και η παιδαγωγική αξιοποίηση του wiki.

Σε επίπεδο διδακτικών στόχων διαπλέκονται πολλά επιμέρους ζητούμενα, παιδαγωγικά και διδακτικά. Ενδεικτικά αναφέρουμε την πρόθεσή μας να συμβάλλουμε στην ανάπτυξη νοητικών, επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων εκ μέρους των μαθητών μας σε πλαίσιο συνεργατικής μάθησης, να τους εξοικειώσουμε με στρατηγικές και διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων, να τους ενθαρρύνουμε να κατανοήσουν τη διαχρονικότητα των λαϊκών μορφών πολιτισμού, να εκφέρουν κριτικό και δημιουργικό λόγο αναπλαισιώνοντας τη σχολική γνώση. Οργανικά ενταγμένη στο δυναμικό περιβάλλον του web 2.0, η διδακτική αυτή πρόταση υπηρετεί τις ανάγκες του νέου γραμματισμού: στοχοθετημένη αναζήτηση και αξιοποίηση της πληροφορίας, οικοδόμηση της νέας γνώσης, κριτικός (ανα)στοχασμός και μετασχηματίζουσα μάθηση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αποκριάτικα έθιμα, διδακτική αξιοποίηση wiki, διαθεματική προσέγγιση.

«Η Προσομοίωση του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών (Model United Nations) ως ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία στην ξενόγλωσση εκπαίδευση»

Καρούσια Παρούλα ¹

¹ΜΑ, Καθηγήτρια Αγγλικών, Αρσάκειο Λύκειο Πατρών
patroula@hotmail.com

Η Προσομοίωση Συμβουλίου Ηνωμένων Εθνών (Model United Nations) έχει μπει δυναμικά τα τελευταία χρόνια στο χώρο της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης και όχι μόνο. Πρόκειται για μια εξωσχολική δραστηριότητα που καλεί τους μαθητές έπειτα από εκτενή έρευνα να αναλάβουν τον ρόλο διπλωμάτη-μέλος του Συμβουλίου Ηνωμένων Εθνών (delegate) και εκπροσωπώντας μια χώρα να συζητήσουν για θέματα παγκοσμίου ή τοπικού ενδιαφέροντος και να βρουν λύσεις. Επίσημη γλώσσα των συνεδρίων είναι αποκλειστικά η Αγγλική, τα οφέλη της συμμετοχής σε ένα συνέδριο MUN όμως επεκτείνονται πολύ περισσότερο από την ενδυνάμωση ή εξάσκηση της γλωσσικής ή επικοινωνιακής ικανότητας του μαθητή της ξένης γλώσσας.

Ένα βασικό προτέρημα της συμμετοχής σε ένα συνέδριο MUN είναι ότι οι μαθητές τοποθετούνται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας· αναζητούν οι ίδιοι τη γνώση και εξερευνούν τη πληροφορία, σκέφτονται κριτικά, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, ελέγχουν την εγκυρότητα των πηγών τους, αναστοχάζονται, δουλεύουν ατομικά αλλά και σε ομάδες, επιστρατεύουν τη

δημιουργική τους σκέψη για να βρουν λύσεις, ζητούν οι ίδιοι την καθοδήγηση ή τη συμβουλή του καθηγητή τους, συμμετέχουν ενεργά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, αναλαμβάνουν με λίγα λόγια την ευθύνη της μάθησής τους. Με αυτό τον τρόπο, η μάθηση σταματά να συνίσταται σε συσσώρευση πληροφοριών και γίνεται βίωμα (learning by doing) αφού μαθητής και αντικείμενο μάθησης έρχονται σε άμεση επαφή.

Σε ένα σχολείο που επιμένει να τοποθετεί τον μαθητή σε θέση ακροατή και παθητικού δέκτη γνώσεων και πληροφοριών παρέχοντάς του κυρίως εξωτερικά κίνητρα για μάθηση όπως βαθμούς και βραβεία, το MUN έρχεται ως μια ολοκληρωμένη και συναρπαστική εκπαιδευτική “διαδρομή” να τον αφυπνίσει καλλιεργώντας του γνήσιο ενδιαφέρον για τα προβλήματα που μελετά και δίνοντας έμφαση στην επεξεργασία των πληροφοριών και την αφομοίωσή τους στη ζωή του ως ατόμου και ως πολίτη. Προτεραιότητα δίνεται στην ποιότητα έρευνας του μαθητή, στην ικανότητά του να επιλύει προβλήματα και να διαμορφώνει θετικές στάσεις απέναντι σε κρίσιμα θέματα, στην ενδυνάμωσή του ως ερευνητή και έπειτα ως ομιλητή, στην προσωπική του κατ’ επέκταση εξέλιξη και ωρίμανση που είναι και η σημαντικότερη ανταμοιβή του, και όχι σε αποτελέσματα και επιδόσεις.

Το MUN ως εκπαιδευτική δραστηριότητα, από το προπαρασκευαστικό του στάδιο που είναι η έρευνα και η αναζήτηση λύσεων ως το τελικό που είναι η προσομοίωση και το παιχνίδι ρόλων, αξιοποιεί στο έπακρο τις κυριότερες αρχές της μαθητοκεντρικής προσέγγισης, της διερευνητικής μεθόδου και της βιωματικής μάθησης. Όχι μόνο ενδυναμώνει το μαθητή της ξένης γλώσσας προσφέροντάς του ευκαιρίες να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες γνώσεις του και να αποκτήσει καινούριες σε ένα αυθεντικό περιβάλλον έρευνας και επικοινωνίας, αλλά αποτελεί και έναν κρίκο που ενώνει την μάθηση στο σύνολό της, με το σχολείο και τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ξενόγλωσση Εκπαίδευση, Προσομοίωση Συμβουλίου Ηνωμένων Εθνών/Model United Nations (MUN), Μαθησιοκεντρική Προσέγγιση, Έρευνα, Βιωματική Μάθηση.

«Του νερού η ιστορία, έχει πάνταμελωδία»

Σακκά-Κυρίτση Κωνσταντίνα ¹, Τόλια Μαρία ²

¹Σχολική Σύμβουλος ΠΕ79.01, ΠΔΕ Δυτικής Ελλάδας (πρώην υπεύθυνη περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Δ/θμιας Εκπ/σης Ηλείας 2006-2011)
solkeyilei@gmail.com

²Εκπαιδευτικός Μουσικής(ΠΕ79.01), 55ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών
musik55@gmail.com

Η εργασία αυτή στοχεύει στο να αναδείξει τη συνεργασία ανάμεσα σε μια σχολική δραστηριότητα όπως είναι η περιβαλλοντική εκπαίδευση και στο μάθημα της μουσικής.

Μέσα από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, επιδιώκουμε να βοηθήσουμε τους μαθητές/τριες να αποκτήσουν το γνωστικό & ψυχοσυναισθηματικό υπόβαθρο που απαιτείται ώστε να έχουν

θετικές στάσεις, συλλογικές και συμμετοχικές συμπεριφορές για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας, της αειφόρου ανάπτυξης & της ποιότητας ζωής.

Η εκπαίδευση, όπως πάντα, αποτελεί κομβικό εργαλείο για την ανάλυση & επεξεργασία τέτοιων ζητημάτων για την εκπαίδευση των νέων ανθρώπων, ώστε να στέκονται κριτικά με αυτογνωσία & κοινωνική ενάργεια απέναντι στο κοινωνικό σύνολο & το φυσικό περιβάλλον.

Τι πιο όμορφο να εμπλακεί σε μια τέτοια διαδικασία το μάθημα της μουσικής αφού «το νερό σαν θα κυλήσει, μουσική θα πλημμυρίσει»....

Μουσική η τέχνη των τεχνών, εργαλείο πολύτιμο να προσεγγίσεις τη γνώση από πολλές & διαφορετικές παραμέτρους. Από τα ταπεινά χρόνια του δημοτικού σχολείου ως τις αίθουσες των μουσικών πανεπιστημίων το περιβάλλον μας, η φύση, είναι ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια του δασκάλου για τη δημιουργία επαφής της παιδικής ψυχής με την αόρατη τέχνη της μουσικής.

Με την παρατήρηση της φύσης κατανοούμε τον εαυτό μας κι αυτό γιατί υπάρχει μια προγονική κατάσταση μη χωρισμού απ' αυτή, βοηθώντας ταυτόχρονα στην ανάπτυξη της νοσημοσύνης.

Στα πλαίσια αυτής της παιδαγωγικής διαδικασίας -η εφαρμογή περιβαλλοντολογικών μουσικών προγραμμάτων, προσαρμοσμένα μέσα στο επίπεδο των παιδιών.

Στοιχεία έμπνευσης για τη μουσική δημιουργία το νερό υλικό γνώριμο, αγαπητό & οικείο.

Μπορεί το νερό να γίνει μουσικός ήχος μέσα από τα παιδικά χεράκια, να χαροποιήσει με τη φωνή του, να εμπνεύσει & να διδάξει ταυτόχρονα;

Η μουσική μας διαδρομή, μας το υπενθύμισε για άλλη μια φορά, μας ταξίδεψε μακριά στο παρελθόν στο μέλλον & μας υπενθύμισε για άλλη μια φορά πως το περιβάλλον είναι η ανθρώπινη ύπαρξη & όσο θα το φροντίζουμε θα μας προστατεύει & θα μας προσφέρει απλόχερα ευκαιρίες έμπνευσης & δημιουργίας.

Η μεθοδολογική προσέγγιση του προγράμματος είχε τα εξής στάδια:

- ❖ Γνωριμία με το νερό τον ήχο μέσα από το φυσικό περιβάλλον
- ❖ Μουσικά όργανα που λειτουργούν με τη βοήθεια του νερού
- ❖ Νερό & Φυσική
- ❖ Φτιάχνω νεροηχοχρώματα
- ❖ Πόλεις-Περιβάλλον-Νερό μια ηχοπαρέα
- ❖ Φτιάχνω μπουκαλόφωνο & παίζω μουσική
- ❖ Ακούω μουσικές εμπνευσμένες από αυτό & τραγουδώ εγώ & γι' αυτό.

Θα υπάρξουν φωτογραφίες και βίντεο από αυτές τις δράσεις καθώς και το τραγούδι που γράφτηκε.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: νερό, ήχος, περιβάλλον, μουσική, δημιουργία, έκφραση.

Βιωματικά Εργαστήρια

Ρυθμός – μουσική και θεατρικό παιχνίδι στο πλαίσιο διδασκτικών προσεγγίσεων άλλων μαθημάτων

Ολιβώτου Διονυσία¹

¹Μουσικός-Θεατρολόγος, Οργανισμός Προέλευσης Δημοτικό Σχολείο.

olivdion@otenet.gr

Το θεατρικό παιχνίδι σε συνδυασμό με το ρυθμό και τη μουσική αποτελούν μεθόδους που η πρακτική τους (βιωματική) εφαρμογή αναπτύσσει τη δημιουργική μάθηση, την κριτική σκέψη, τις κοινωνικές δεξιότητες και τη συναισθηματική νοημοσύνη των μαθητών.

«Το θεατρικό παιχνίδι γίνεται το μέσον που μπορεί να συνδέσει όποια μαθήματα –ή άξονες μαθημάτων- εμείς θέλουμε. Μέσα από μία ΔΙΑ-ΘΕΜΑΤΙΚΗ και ΔΙΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ προσέγγιση του θέματος, έχουμε ένα είδος ΔΙΑ-ΔΡΑΣΗΣ κι αυτό κάνει το θεατρικό παιχνίδι, ΔΙΑ-ΜΑΘΗΜΑ¹».

Το θεατρικό παιχνίδι συνοδευόμενο από ρυθμό και μουσική, όπως και το DIE (Drama in Education), ξεκινάει από την ιδέα ότι είναι απαραίτητο για τα παιδιά να μάθουν να εκφράζουν τα ίδια, αυτό που έχουν πουν, πριν προσπαθήσουν να εκφράσουν τη σκέψη, το θέατρο ή την ποίηση κάποιου άλλου. Μέχρι τώρα έχουμε συνηθίσει μέσω ενός γραπτού κειμένου να φτάνουμε στο νόημά του αφού έχουμε εξετάσει το κείμενο, τις λέξεις. Επομένως, η διαδικασία είναι: ξεκινάμε από τις λέξεις και αναζητάμε το νόημα και τη δράση. Τα λόγια που θα πουν όσοι παίρνουν μέρος, εκπορεύονται κατευθείαν από το νόημα που θα βγει μέσα από τη δράση. Όσοι συμμετέχουν 'ξέρουν' από πού έρχονται οι λέξεις. Αισθάνονται από πού έρχονται. Δηλαδή κινούμαστε σε μία αντίθετη πορεία: από το νόημα και τη δράση, προς τις λέξεις.

Στο θεατρικό παιχνίδι δεν υπάρχουν προκαταλήψεις και στερεότυπα, αφού, ο νους είναι 'ανοιχτός' σε κάθε λογής πιθανότητες. Επαναπροσδιορίζονται έννοιες, σχέσεις, χώροι, συσχετισμοί. Ενισχύεται η αυτοσυγκέντρωση, η παρατηρητικότητα, η φαντασία, η κριτική σκέψη, η αφαιρετική σκέψη, η δημιουργικότητα, η απόκτηση γνώσης δια μέσου της αίσθησης.

Συγκεκριμένα, στο βιωματικό εργαστήριο θα γίνουν παιχνίδια ενεργοποίησης με στόχο την ενεργοποίηση του σώματος, της φωνής, της μνήμης, των αισθήσεων και της φαντασίας. Παιχνίδια επικοινωνίας και εμπιστοσύνης προκειμένου τα μέλη να γίνουν ομάδα και να αναπτύξουν μια επικοινωνιακή γλώσσα με σαφείς κανόνες. Όσο μεγαλύτερη είναι η εμπιστοσύνη, τόσο ισχυρότερο είναι το αίσθημα ατομικής και συλλογικής ευθύνης.

Θα παίζουμε με τις λέξεις ώστε να παραχθεί λόγος, να εκφραστούν απόψεις και συναισθήματα. Θα βρούμε τους ρυθμούς μας εναρμονίζοντας τον προσωπικό ρυθμό, με τον ρυθμό της ομάδας. Θα δημιουργήσουμε ακίνητες εικόνες γεμάτες ενέργεια και δυναμική με άξονα την κριτική μας σκέψη. Το σώμα μας θα γίνει το όχημα που με μουσική και κίνηση θα εκφράσει συναισθήματα, θα αφηγηθεί μια ιστορία και μέσα από την αλληλοσυμπλήρωση και την επικοινωνία της ομάδας, θα συνδημιουργήσει και θα αποδώσει καταστάσεις. Καταστάσεις απλές ή σύνθετες ανάλογα με το τι θέλει να πετύχει και να θίξει ο εμπνευστής, του οποίου ο ρόλος είναι πολύ σημαντικός. Ο εμπνευστής βάζει τους όρους και τα όρια, ταυτόχρονα όμως γίνεται συν-παίκτης, με ελεύθερη φαντασία και φρέσκιες ιδέες. Και τότε, η γνώση κατακτάται και μέσα από την αίσθηση, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη της δημιουργικής φαντασίας και του κριτικού στοχασμού. Επίσης, η ομάδα πειθαρχεί αποβάλλοντας τις όποιες εντάσεις, χωρίς να λειτουργεί ο φόβος μέσα σ' αυτήν.

Να φυλάγεται από την πλήξη.

Το παιχνίδι είναι μια λύση Να φυλάγεται από την ΤΕΧΝΗ που προκαλεί πλήξη.

Να φυλάγεται από τη ΖΩΗ, στη οποία έχουν εξορίσει το παιχνίδι.

Όταν τα παιδιά πλήττουν στο μάθημα, είναι επειδή ο δάσκαλος έπαψε πια να παίζει μαζί τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ρυθμός, Μουσική, Θεατρικό Παιχνίδι, Ενσυναίσθηση.

Δραστηριότητες STEM στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Πετράκη Ευαγγελία¹, Αναγνωστοπούλου Κωνσταντίνα², Τζακώστα Θεοδώρα³

¹ Πληροφορικής – ΠΕ86, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία
epetraki@gmail.com

² Δασκάλα – ΠΕ70, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία
a.konstantina82@gmail.com

³ Δασκάλα – ΠΕ70, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία
lolatzak@gmail.com

Το ακρωνύμιο STEM χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια διεπιστημονική προσέγγιση στη μάθηση που καταργεί τα όρια μεταξύ διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων και προτείνει τη διδασκαλία των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών με τη χρήση της τεχνολογίας και της Επιστήμης της Πληροφορικής. Παράλληλα η διδασκαλία των εννοιών παρουσιάζεται μέσα από πραγματικά προβλήματα. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει την έρευνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ E-M@TI-ON στο οποίο συμμετέχουν 6 σχολεία από διαφορετικές χώρες και επιχειρεί την διδασκαλία μαθηματικών εννοιών στους μεγαλύτερους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου με τη χρήση του προγραμματιστικού περιβάλλοντος Scratch. Η συγκεκριμένη διδακτική προσέγγιση εφαρμόστηκε πιλοτικά σε διαφορετικές θεματικές ενότητες των Μαθηματικών σε τμήματα των τάξεων Δ - ΣΤ τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη. Οι μαθητές διδάχθηκαν τις συγκεκριμένες θεματικές ενότητες από τον δάσκαλο της τάξης με τη χρήση εφαρμογών που αναπτύχθηκαν στο προγραμματιστικό περιβάλλον Scratch ενώ υλοποίησαν δραστηριότητες για τις αντίστοιχες ενότητες στο μάθημα της Πληροφορικής. Παράλληλα με τη χρήση του προγραμματιστικού περιβάλλοντος Scratch δημιούργησαν προγράμματα για την επίλυση προβλημάτων που εντάσσονται στη θεματική των συγκεκριμένων εννοιών. Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, εφαρμογών, προγραμμάτων και νέων μεθοδολογιών οι οποίες ενσωματώθηκαν στην παραδοσιακή διαδικασία της διδασκαλίας, τη μάθηση μέσα από διαφορετικές μεθόδους και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία παρατηρήθηκε ότι δημιουργήθηκαν κίνητρα για το σύνολο των μαθητών. Επιπρόσθετα, υποδειγματικά φύλλα εργασίας με τη μορφή οδηγού (teaching guide) για τον εκπαιδευτικό δημιουργήθηκαν με απώτερο σκοπό να χρησιμοποιηθούν και να αξιολογηθούν από τους εκπαιδευτικούς των άλλων σχολείων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Με τη συγκεκριμένη εργασία στόχος είναι να παρουσιαστούν ενδεικτικά teaching guides που χρησιμοποιήθηκαν στη διδασκαλία των Μαθηματικών των τάξεων Δ-ΣΤ καθώς και τα συμπεράσματα από τη μέχρι τώρα εφαρμογή της συγκεκριμένης πρακτικής. Η έρευνα συνεχίζεται και θα ολοκληρωθεί το σχολικό έτος 2018-19 με τη λήξη του Ευρωπαϊκού προγράμματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: STEM, Μαθηματικά, Πληροφορική, ERASMUS, E-M@TI-ON

Η Φυσική της Μουσικής

Αθανασακόπουλος Γεώργιος¹, Θεοδοροπούλου Μαρία², Χιωτέλης Ιωάννης³

¹ Συνθέτης-κιθαριστής, καθηγητής, Πολυφωνική Χορωδία Πατρών, Φιλαρμονική Εταιρεία Ωδείο Πατρών

athana_g@hotmail.com

² Δρ. Φυσικός, ΕΔΙΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών

mariatheodoropoulou@ymail.com

³ Δρ. Φυσικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

johnchiotelis@yahoo.gr

Πρώτος η Πυθαγόρας (572-497 π.χ.) παρατήρησε ότι όταν ο λόγος των μηκών δυο χορδών ισούται με το λόγο μικρών ακεραίων αριθμών (όπως $2/3$, $3/4$ κ.λπ.) τότε, εάν οι χορδές διεγερθούν συγχρόνως παράγουν ένα ευχάριστο αίσθημα. Τόσο εντυπωσιάστηκε από αυτήν την παρατήρηση, που ανέπτυξε ολόκληρο φιλοσοφικό σύστημα το οποίο βασιζόταν στη «μαγική» δύναμη των μικρών αριθμών.

Η κατασκευή της πρώτης μουσικής κλίμακας προέκυψε σαν αποτέλεσμα της μελέτης του πάνω στη σχέση του μήκους κύματος μιας χορδής και της παραγόμενης συχνότητας. Αρχικά πρέπει να ορίσουμε ότι μουσικός φθόγγος (ή νότα) καλείται ένας σύνθετος ήχος που παρουσιάζει περιοδικότητα με το χρόνο (σε αντίθεση με το θόρυβο που είναι απεριοδικός). Η κατά Fourier ανάλυση ενός μουσικού φθόγγου δίνει μια ισχυρή θεμελιώδη και ανώτερες αρμονικές, ενώ το μουσικό διάστημα είναι το πηλίκο των θεμελιωδών συχνότητων δυο φθόγγων.

Όταν ακούσουμε συγχρόνως δυο ήχους διαφορετικών συχνότητων, το υποκειμενικό αίσθημα της διαφοράς ύψους (το ύψος συνδέεται με τη συχνότητα ταλάντωσης) που έχουμε δεν εξαρτάται από την απόλυτη συχνότητα των ήχων, αλλά από το πηλίκο τους. Δηλαδή, οποιαδήποτε ζεύγη ήχων που έχουν τον ίδιο λόγο συχνότητων (διάστημα) μας προκαλούν το ίδιο αίσθημα διαφοράς ύψους. Επιπλέον, ανάλογα με την τιμή του διαστήματος, το αίσθημα μπορεί να είναι ευχάριστο (συμφωνία) ή δυσάρεστο (παραφωνία). Συμφωνία έχουμε όταν πολλές από τις ανώτερες αρμονικές του ενός φθόγγου συμπίπτουν με ανώτερες αρμονικές του άλλου. Αυτό συμβαίνει όταν το διάστημα είναι λόγος μικρών ακεραίων αριθμών (όπως $3/2$, $5/4$ κ.λπ.) Η μέγιστη συμφωνία παρατηρείται για το διάστημα $2/1$ όπου όλες οι αρμονικές του ενός φθόγγου συμπίπτουν με τις αρμονικές του άλλου.

Στην μακραίωνα ιστορία της μουσικής έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες μουσικές κλίμακες. Γενικά, αυτές αποτελούνται από φθόγγους (δηλαδή σύνθετους περιοδικούς ήχους) με προκαθορισμένα μουσικά διαστήματα, δηλαδή με προκαθορισμένο λόγο συχνότητων. Γενικά σε κάθε κλίμακα ορίζεται ένας αρχικός φθόγγος και στη συνέχεια όλοι οι άλλοι φθόγγοι προσδιορίζονται βάσει αυτού, έτσι ώστε να παράγουν ένα ευχάριστο αίσθημα (π.χ. να έχουν λόγους συχνότητων $3/2$, $4/3$ κ.λπ.). Διάστημα δυο συχνότητων ίσο με $2/1$ αποτελεί μια οκτάβα (ή διάστημα ογδόης).

Στη δυτική μουσική, ευρεία χρήση έχει η «καλώς συγκερασμένη» κλίμακα (equal temperament). Σε αυτή μια οκτάβα διαιρείται σε 12 ίσα διαστήματα που λέγονται συγκερασμένα ημίτονα. Αν A είναι το διάστημα δυο διαδοχικών φθόγγων, τότε τα διαστήματα των διαφόρων φθόγγων ως προς τον 1ο φθόγγο θα είναι:

του 2ου του 3ου του 4ου του 5ου του 12ου του 13ου

A A2 A3 A4 A11 A12

Επειδή ο λόγος των συχνοτήτων του τελευταίου (13ου) προς τον πρώτο είναι 2/1 θα ισχύει $A12=2$ ή $A = \sqrt[12]{2}$. Από του 13 φθόγγους ο 1ος, 3ος, 5ος, 6ος, 8ος, 10ος και ο 12ος αποτελούν τη μείζονα συγκερασμένη κλίμακα. Είναι γνωστοί με τα ονόματα *do, re, mi, fa, sol, la, si* και *do* αντίστοιχα και είναι τα λευκά πλήκτρα στο πιάνο. Ο 2ος, 4ος, 7ος 9ος και 11ος φθόγγος με διαστήματα *A, A3, A6, A8* και *A10* είναι τα μαύρα πλήκτρα στο πιάνο και είναι κατά ένα ημιτόνιο υψηλότεροι (δίεση) ή χαμηλότεροι (ύφεση) του φθόγγου του αμέσως γειτονικού τους λευκού πλήκτρου (Olson, Berkeley, Αλεξόπουλος).

Η μείζονα συγκερασμένη κλίμακα σχηματίζει εφτά ογδός ή οκτάβες. Οι συχνότητες τους καθορίζονται επακριβώς αν ορισθεί η συχνότητα ενός φθόγγου. Συνήθως ορίζεται η συχνότητα του φθόγγου *la* της μεσαίας οκτάβας να είναι ίση με 440 Hz, οπότε $(\sqrt[12]{2})^9 f = 440 \text{ Hz}$, όπου f η συχνότητα του φθόγγου *do*. Έτσι οι συχνότητες της μεσαίας οκτάβας κυμαίνονται από 261,63 έως 523,25 Hz.

Φθόγγοι υπάρχουν και πριν τον πρώτο και μετά τον τελευταίο φθόγγο της μεσαίας οκτάβας. Φέρουν τα ίδια ονόματα, αλλά αποτελούν οκτάβες με συχνότητες 2,4,8 και 16 φορές μεγαλύτερες ή μικρότερες εκείνων της μεσαίας οκτάβας. Οι συχνότητες της μηδενικής, της 1ης, 2ης και 3ης οκτάβας είναι 16, 8, 4 και 2 φορές μικρότερες αντίστοιχα της μεσαίας οκτάβας, ενώ οι συχνότητες της 5ης, 6ης, 7ης και 8ης οκτάβας είναι 2, 4, 8 και 16 φορές αντίστοιχα μεγαλύτερες. Έτσι η νότα *do* της μηδενικής οκτάβας είναι $do0=1/16 \text{ do4}=16,3 \text{ Hz}$ (η μεσαία οκτάβα έχει δείκτη 4). Ομοίως οι νότες *do* της 1ης, 2ης, 3ης, ..., 8ης οκτάβας έχουν συχνότητες περίπου $do1= 32,7 \text{ Hz}$, $do2= 65,4 \text{ Hz}$, $do3= 130,8 \text{ Hz}$, $do4=261,6 \text{ Hz}$, $do5= 523,2 \text{ Hz}$, $do6= 1046,4 \text{ Hz}$, $do7= 2098,8 \text{ Hz}$ και $do8= 4185,6 \text{ Hz}$. Με τον ίδιο τρόπο υπολογίζονται οι συχνότητες για τις νότες οποιασδήποτε οκτάβας, όταν είναι γνωστές οι συχνότητες των φθόγγων της μεσαίας οκτάβας.

Ας υποθέσουμε ότι έχουμε μια χορδή που τείνεται υπό τάση T , όπως για παράδειγμα η χορδή μιας κιθάρας ή ενός έγχορδου μουσικού οργάνου. Αμέσως μετά τη διέγερση της χορδής η χορδή ταλαντώνεται. Η θεμελιώδης συχνότητα ταλάντωσης της χορδής δίνεται από την σχέση:

$$f = \frac{1}{ld} \sqrt{\frac{T}{\pi\rho}}$$

Με l το μήκος της χορδής, d η διάμετρος της χορδής, T η τείνουσα δύναμη και ρ η πυκνότητα της χορδής. Στην παρούσα άσκηση με το λογισμικό PitchLab Lite θα καταγράψουμε επακριβώς τη συχνότητα ταλάντωσης μιας χορδής από μουσικό όργανο, θα μετρήσουμε τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά (μήκος και πάχος), ενώ γνωρίζουμε τη πυκνότητα της (υλικό κατασκευής) και έτσι θα υπολογίσουμε την τείνουσα δύναμη. Τις μετρήσεις αυτές θα επαναλάβουμε για διαφορετικά μουσικά όργανα, ώστε να δείξουμε πως επιτυγχάνουμε την αρμονία και τη συμφωνία μέσα από πολλά διαφορετικά μουσικά όργανα.

Δραματοποιώντας Μύθους και Παραμύθια: Η περίπτωση του λαϊκού παραμυθιού « Το πιο γλυκό ψωμί»

Σπυροπούλου Ανδρ. Μαρία ¹

¹Θεατρολόγος-Φιλολόγος, Mphil Τ.Θ.Σ. Ε.Κ.Π.Α., Μουσικό Σχολείο Πάτρας

spuoroulou_maria@yahoo.gr

Το εργαστήριο προτείνει βιωματική προσέγγιση πάνω στο λαϊκό παραμύθι «Το πιο γλυκό ψωμί» (ΟΕΔΒ, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου, 2007) βασισμένη στη δραματοποίηση-θεατροπαιδαγωγική μέθοδο (Thistle, 1995). Η βιωματική εργασία στη μάθηση βρίσκεται στον αντίποδα της παραδοσιακής παιδαγωγικής διαδικασίας (Καμαρινού, 2000). Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια σύνθετη διαδικασία θεωρίας και πράξης, η οποία εμφανίστηκε με την παιδαγωγική φιλοσοφία του Dewey (1963), εξελίχθηκε και προωθήθηκε από τον Kolb (1984). Στο εργαστήριο η μάθηση στηρίζεται στην εμπειρία (Boud, Cohen & Walker, 1993) και οι ίδιοι οι συμμετέχοντες δρουν ολιστικά σεβόμενοι, πάντα, τα κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα, ενώ η μάθηση επηρεάζεται από το κοινωνικοσυναισθηματικό πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα. Το τελικό αποτέλεσμα του εργαστηρίου θα έχει τη δυνατότητα να παρασταθεί (Tarlin, 2003).

Απαραίτητα άνετα ρούχα και παπούτσια. Η διάρκεια του εργαστηρίου είναι τρεις (3) ώρες και απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, θεατρολόγους, φοιτητές και ηθοποιούς. Ο αριθμός των συμμετεχόντων δεν πρέπει να ξεπερνά τα είκοσι (20) άτομα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: βιωματική εργασία, λαϊκός μύθος, εμπειρία, θεατρικότητα.

‘Περί DNA ο λόγος’: Ένα τριπλό βιωματικό εργαστήριο για την ενίσχυση της διδασκαλίας του DNA στο σχολείο.

Αρλαπάνος Γεώργιος¹, Κούκη Μαριάνθη², Φερτάκης Βασίλειος³

¹Βιολόγος Μ.Εδ, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών

georgiosarlapanos@gmail.com

²Βιολόγος Μ.Σc, Ph.D, 8ο ΓΕ.Λ. Πατρών

kouki.mari@gmail.com

³Βιολόγος Μ.Εδ, ΓΕ.Λ. Κάτω Αχαΐας - Συνεργάτης Ε.Κ.Φ.Ε. Πατρών

fertakis@sch.gr

Το παρόν επιμορφωτικό εργαστήριο αποσκοπεί στην ενίσχυση της διδασκαλίας της έννοιας του DNA στο πλαίσιο των μαθημάτων Βιολογίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχοντας

πληροφόρηση, παρουσίαση διδακτικών τεχνικών, κριτικό αναστοχασμό και εκπαιδευτικό υλικό. Στοχεύει σε τρεις τομείς, στην “ανάδυση” του σχετικού κοινωνικό-ιστορικού και επιστημολογικού πλαισίου (με αναφορά στη Φύση της Επιστημονικής Γνώσης, εφεξής Φ.Ε.Γ.), στο διδακτικό χειρισμό του μοντέλου της διπλής έλικας (οικοδόμηση συστατικών εννοιών και απεικονίσεις του) και στην ενίσχυση των καθιερωμένων σχολικών εργαστηριακών πρακτικών. Στην παρούσα εκδοχή, δηλαδή ως βιωματικό και ομαδοσυνεργατικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς, οι επιμορφούμενοι συμμετέχουν σε παρουσιάσεις αλληλοδιδακτικού χαρακτήρα καθώς και σε ανατροφοδοτικές και διερευνητικές συζητήσεις. Ασφαλώς οι ίδιες διδακτικές τεχνικές στις οποίες θα εμπλακούν οι συμμετέχοντες προτείνονται για αξιοποίηση στη σχολική τάξη. Το εργαστήριο αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος εστιάζει στο ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο της ανακάλυψης του DNA, της ανάδειξης του ρόλου του ως γενετικού υλικού, μέχρι και τη δημόσια ανακοίνωση του μοντέλου της διπλής έλικας. Οι εκπαιδευτικοί θα συνδιαμορφώσουν και θα παρουσιάσουν τη χρονογραμμή των σχετικών και κρίσιμων γεγονότων που συντέλεσαν ουσιαστικά στη σύγχρονη αντίληψή μας για τη δομή και τη λειτουργία του DNA. Επιπρόσθετα, η δραστηριότητα αυτή θα χρησιμοποιηθεί ως μέσο για την ανάδειξη στο προσκήνιο σημαντικών χαρακτηριστικών της Φ.Ε.Γ. (όπως προτείνεται από Kampourakis, 2016). Παράλληλα, με αφορμή τα παραπάνω θα προσεγγιστεί το θέμα του ρόλου του φύλου στην επιστήμη με το βιωματικό παιχνίδι θεατροπαιδαγωγικού χαρακτήρα ‘Κάνε ένα βήμα μπροστά’, ειδικά διασκευασμένο. Στο δεύτερο μέρος θα σχολιαστούν ορισμένες πτυχές της προβλεπόμενης σχολικής εργαστηριακής άσκησης απομόνωσης DNA, με ιδιαίτερη έμφαση στις τεχνικές δυσκολίες στην υλοποίησή της και, κυρίως, θα προταθεί ο συνδυασμός της με πρόσθετες πρακτικές (αντίδραση διφαινυλαμίνης, παρατήρηση του γενετικού υλικού σε διαφορετικά στάδια του κυτταρικού κύκλου) προκειμένου να ενισχυθεί η σύνδεση της εν λόγω άσκησης με τις αντιλήψεις, τις γνώσεις και τις παρανοήσεις των μαθητών για τη μορφή και την οργάνωση του γενετικού υλικού και να υπάρξουν κατάλληλοι εννοιολογικοί συσχετισμοί (Κούκη κ.α., 2017). Σε κάθε περίπτωση κρίνεται απαραίτητη και η συλλογική αξιολόγηση των παραπάνω από την ολομέλεια των παρευρισκόμενων. Τέλος, στο τρίτο μέρος οι συμμετέχοντες θα εμπλακούν στην κατασκευή μοντέλων DNA με την τεχνική origami, με αξιοποίηση εύπλαστων υλικών καθημερινής χρήσης αλλά και με χρήση του διαθέσιμου στα σχολικά εργαστήρια kit συναρμολόγησης. Στόχοι αυτών των δραστηριοτήτων είναι η παρουσίαση και εξάσκηση στις εναλλακτικές μεθόδους κατασκευής μοντέλων DNA, η ανάπτυξη ψυχοκινητικών ή / και καλλιτεχνικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών αλλά και η ανάδειξη της σημασίας της μοντελοποίησης στη διδασκαλία δυσνόητων - αφηρημένων εννοιών (Harrison & Treagust, 2000). Ολοκληρώνοντας, αξίζει να σημειωθεί πως κίνητρό μας για το σχεδιασμό του παρόντος εργαστηρίου είναι η ανάπτυξη και προώθηση ενός μοντέλου επαγγελματικής ανάπτυξης - επιμόρφωσης εκπαιδευτικών. Αυτό βασίζεται στη βιωματικότητα, τη συνεργασία και την αλληλοδιδακτική, στοχεύει στην ολιστική ή έστω συνδυαστική προσέγγιση πολλών πτυχών της διδασκαλίας, και τέλος αναδεικνύει: τη σύμπραξη εκπαιδευτικών και - δυνητικά - υπηρεσιακών δομών για τη διαμόρφωση επιμορφωτικών δράσεων και εκπαιδευτικού υλικού, την ανοικτότητα και δεκτικότητα σε ιδέες και τον ελεύθερο διαμοιρασμό αυτών, και τέλος την ουσιαστική αξιοποίηση ικανοτήτων και καλών πρακτικών των εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: μοντέλο, απομόνωση DNA, Φύση της Επιστημονικής Γνώσης, βιωματικές δραστηριότητες, επαγγελματική ανάπτυξη.

Νευροεπιστήμες και Μεθοδολογία της Επιστήμης μέσα από τη Διδακτική Αξιοποίηση του Προγράμματος Citizen Science ‘Eyewire’

Αργυροπούλου Σοφία¹, Κούλη Αθανασία¹, Κούτρα Ελένη¹,
Μαστρογιαννοπούλου Αγγελική¹, Χόρμπα Αλεξάνδρα¹, Αρλαπάνος
Γεώργιος²

¹Μαθήτρια, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών

georgiosarlapanos@gmail.com

²Βιολόγος Μ.Εδ, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών

georgiosarlapanos@gmail.com

Επιστήμη των Πολιτών (ΕΠ) ή αλλιώς Citizen Science, είναι η επιστημονική έρευνα που διεξάγεται από απλούς πολίτες υπό την καθοδήγηση ή και σε συνεργασία με επαγγελματίες ερευνητές και ινστιτούτα (Gura, Trisha, 2013). Η ενασχόληση των πολιτών με τα προγράμματα Citizen Science θεωρείται, γενικότερα, ωφέλιμη σε επίπεδο προσωπικής ευχαρίστησης, αναγνώρισης, μάθησης, κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συμμετοχής σε συλλογικές – κι εν τέλει δημοκρατικές – διαδικασίες (ECSA, 2015). Στο παρόν εργαστήριο παρουσιάζεται και προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του Eyewire (<https://eyewire.org>), ενός διεθνούς ερευνητικού προγράμματος ΕΠ που στοχεύει στην κατανόηση της δομής και της λειτουργίας του αμφιβληστροειδούς χιτώνα του ματιού και της όρασης, εν γένει. Το Eyewire έχει τη μορφή online ‘παιχνιδιού’ όπου μια κοινότητα χιλιάδων εθελοντών πολιτών - παικτών - ερευνητών αρχικά εκπαιδεύονται στο να αναλύουν με απλό τρόπο εικόνες δύο διαστάσεων ηλεκτρονικού μικροσκοπίου από τομές αμφιβληστροειδούς ώστε στη συνέχεια με το συνδυασμό αυτόματου αλγορίθμου και ανθρώπινης κρίσης να προκύψουν ρεαλιστικές τρισδιάστατες απεικονίσεις νευρώνων στο χώρο. Έτσι, με το Eyewire επιταχύνεται σημαντικά η ανάλυση τεράστιου όγκου πρωτογενών ερευνητικών δεδομένων που στη συνέχεια τροφοδοτούν την υπεύθυνη επιστημονική ομάδα, στην περίπτωση μας το εργαστήριο του Δρος Seung στο Πανεπιστήμιο του Princeton, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην περιγραφή και κατανόηση της δομής και της λειτουργίας του αμφιβληστροειδούς. Το παρόν βιωματικό εργαστήριο επιδιώκει να αναδείξει την ιδιαίτερου εύρους και βάθους δυναμική της διδακτικής αξιοποίησής του Eyewire στη Βιολογία της Α’ Λυκείου τόσο το γνωστικό αντικείμενο (νευρώνες, συνάψεις και νευρικά δίκτυα) όσο και τη διδασκαλία, με εφαρμοσμένο τρόπο, ορισμένων στοιχείων μεθοδολογίας της επιστήμης (στοιχεία της Φύσης της Επιστημονικής Γνώσης, όπως περιγράφονται από Kampourakis, 2016). Το εργαστήριο περιλαμβάνει θεωρητική περιγραφή των εννοιών της ΕΠ και ειδικότερα του Eyewire, επίδειξη και εισαγωγική εκμάθηση της χρήσης του και πρακτική εξάσκηση των συμμετεχόντων. Απώτερος σκοπός της προσέγγισης αυτής είναι, τέλος, η ανοικτή πρόσκληση εκπαιδευτικών και υπηρεσιακών δομών για τη διαμόρφωση ομάδας για την ανάπτυξη και το συντονισμό διασχολικού δικτύου συνεργασίας με επίκεντρο το Eyewire ή και άλλων προγραμμάτων Citizen Science, στοιχείο που ενισχύει, κατά τη γνώμη μας, το ενδιαφέρον των μαθητών και το μαθησιακό τους εύρος, τη συνοχή της σχολικής κοινότητας αλλά και την επαγγελματική ανάπτυξη

των εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: citizen science, Eyewire, μεθοδολογία της επιστήμης, νευρώνες, αμφιβληστροειδής

Αναβίωση ενός ιστορικού φαινομένου στο εργαστήριο: Φωτοηλεκτρικό Φαινόμενο

Μάρκελλος Αναστάσιος¹, Φύττας Γεώργιος²

¹Προπτυχιακός φοιτητής Φυσικού Τμήματος Παν/μίου Πατρών

markellostasos9@gmail.com

²Φυσικός, Πειραματικό Λύκειο Παν/μίου Πατρών

georgefytas@gmail.com

Μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα η επιστημονική κοινότητα ήταν διχασμένη σχετικά με την φύση του φωτός, αν και υπήρχαν ενδείξεις για την κυματική του φύση οι περισσότεροι επιστήμονες, όπως ο Νεύτωνας, ήταν υποστηρικτές της σωματιδιακής φύσης. Ο Young το 1801 με το διάσημο πείραμα της διπλής σχισμής αποδεικνύει ότι το φως έχει κυματική φύση. Ο Maxwell το 1862 ενσωματώνει την ηλεκτροστατική και τη μαγνητοστατική σε μια ενοιαία θεωρία την ηλεκτροδυναμική. Τα αποτελέσματα αυτής της θεωρίας δείχνουν ότι το φως είναι ένα ηλεκτρομαγνητικό κύμα. Η πρώτη επιβεβαίωση των εξισώσεων του Maxwell έγινε από τον Hertz λίγο πριν το 1900. Ο Planck το 1900 απέδειξε ότι η ενέργεια είναι κβαντωμένη σύμφωνα με την εξίσωση $E = hf$ (1) όπου $h = 6.626 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$. Το 1905 ο Albert Einstein ερμηνεύει το φωτοηλεκτρικό φαινόμενο χρησιμοποιώντας την ιδέα του Planck και εξαγάγει την φωτοηλεκτρική εξίσωση.

Όπου

- $K_{\max}$ η μέγιστη κινητική ενέργεια των φωτοηλεκτρονίων.
- hf η ενέργεια ενός φωτονίου.
- $W = hf_0$ το έργο εξαγωγής, δηλαδή η ελάχιστη ενέργεια που πρέπει να δοθεί στο ηλεκτρόνιο για να διαφύγει.

Σκοπός αυτού του εργαστηρίου είναι να «αναβιώσουμε» στο σχολικό περιβάλλον το ιστορικό πείραμα, συνδυάζοντας τις γνώσεις που απέκτησαν οι μαθητές από την Φυσική Γενικής Παιδείας Β Λυκείου (Ατομικά Φαινόμενα), να υπολογίσουμε τη σταθερά του Planck, να υπολογίσουμε το έργο εξαγωγής W και να εξάγουμε την φωτοηλεκτρική εξίσωση με πειραματική διαδικασία. Το συγκεκριμένο πείραμα θα οργανωθεί σε ομάδες 4-5 ατόμων, θα διαρκέσει περίπου μιάμιση ώρα και θα πραγματοποιηθεί στο Εργαστήριο ΦΕ. Η διάταξη που θα χρησιμοποιήσουμε είναι η «ξεχασμένη» συσκευή φωτοηλεκτρικού φαινομένου (ΑΤΜΑΖΙΔΗΣ Α.Τ.Ε.Β.Ε) όπου αποτελεί μια ενιαία διάταξη, εύκολα διαχειρίσιμη από τους μαθητές και που αποτελεί υλικό όλων των Εργαστηρίων Φυσικών Επιστημών της χώρας. Τα βασικά χαρακτηριστικά της διάταξης είναι τα εξής:

- Λάμπα λευκού φωτός
- Φωτοκύτταρο καισίου μέσα σε σκοτεινό θάλαμο
- Εσωτερικό κύκλωμα για εφαρμογή ανασχετικής τάσης
- Αμπερόμετρο και βολτόμετρο
- Οπτικά φίλτρα

Ενεργοποιούμε τον λαμπτήρα λευκού φωτός και παρεμβάλουμε οπτικά φίλτρα μεταξύ του υποδοχέα και της πηγής. Σκοπός αυτών των φίλτρων είναι να δημιουργήσουμε μονοχρωματικό φως. Καθώς το μονοχρωματικό φως προσπίπτει στην κάθοδο του φωτοκύτταρου, ηλεκτρόνια απελευθερώνονται και δημιουργείται ρεύμα στο κύκλωμα. Με κατάλληλη εφαρμογή ανασχετικής τάσης μηδενίζουμε αυτό το φωτόρευμα. Αυτή η τάση ονομάζεται τάση αποκοπής V_a . Εκείνη τη στιγμή προσδιορίζουμε την μέγιστη κινητική ενέργεια των φωτοηλεκτρονίων από τη σχέση $K_{\max} = eV_a$ (3). Με χάραξη της γραφικής παράστασης $K_{\max}(J) = f(f(Hz))$ υπολογίσουμε τη σταθερά του Planck και το έργο εξαγωγής W . Τέλος καλό θα ήταν να υπάρξει συμμετοχή μαθητών/τριών στο συγκεκριμένο βιωματικό εργαστήριο μιας και η συγκεκριμένη θεματική ενότητα δεν υπάρχει στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Λυκείου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ Φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, σταθερά του Planck, έργο εξαγωγής, Κβαντική θεωρία, φως.

Διαπροσωπικές σχέσεις στην τάξη- Ενθαρρύνοντας την προσωπική επαφή μέσα από ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις και video: το παράδειγμα Εφήβων και Τρίτης ηλικίας

Ψυχογυιού Αθηνά¹

Κοινωνική Λειτουργός- Εκπαιδευτικός Δ/θμιας Εκπ/σης,
τ. Επ. Συνεργάτης στο ΤΕΙ Δ. Ελλάδας-κάτοχος M.Sc.-ΑΣΠΑΙΤΕ
athina.ps@gmail.com

Η δυσκολία στις διαπροσωπικές σχέσεις των εφήβων είναι ένα νέο φαινόμενο της εποχής μας. Δυσκολεύει τους ίδιους ή το περιβάλλον τους, παρεμποδίζοντας την προσαρμογή τους ή τις αλληλεπιδράσεις τους. Οι δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις δημιουργούν εμπόδια στις μεταξύ τους συνεργασίες, επικοινωνίες, διεξαγωγή αλλά και στην ποιότητα της μαθησιακής διαδικασίας.

Το παρόν βιωματικό εργαστήριο διεξήχθη στα πλαίσια εκπαίδευσης στο ΕΠΠΑΙΚ της ΑΣΠΑΙΤΕ στην Πάτρα, για το μάθημα Διαπροσωπικές Σχέσεις στην Β Τάξη του ΕΠΑΛ. Σκοπός μας ήταν, να αναγνωρίσουν οι μαθητές τα συναισθήματα που τους δημιουργούνται στις σχέσεις τους με τους ηλικιωμένους, να καταγραφούν οι απόψεις τους, από την προσωπική επαφή που διατηρούν με άτομα τρίτης ηλικίας, να μοιραστούν σκέψεις, αναμνήσεις, συναισθήματα σε ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις, και να κατανοήσουν την ανάγκη συνύπαρξης των γενιών στο παρελθόν, παρόν και μέλλον.

Κατά την διερεύνηση των συναισθημάτων χρησιμοποιήθηκαν videos από το διαδίκτυο. Μέσα από ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις κατέγραψαν και μοιράστηκαν τα συναισθήματα τους, ενώ εκφράσανε απόψεις και προβληματισμούς και κατέληξαν σε δραστικές αποφάσεις προκειμένου να εκτονώσουν και να ελέγξουν τα συναισθήματά τους. Κατά την εμπλοκή στην βιωματική μάθηση τα ευρήματα έδειξαν ότι υπήρχε συμφωνία στην πλειοψηφία τους ότι το φαινόμενο είναι υπαρκτό, συχνό και τα αίτια διάχυτα.

Εν κατακλείδι διαπιστώθηκε ότι, οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύοντας στις διαπροσωπικές σχέσεις τους μαθητές, τους προετοιμάζουν για το μέλλον, αφού εφοδιάζοντάς τους με κατάλληλες στρατηγικές και δεξιότητες, συμβάλλουν προληπτικά να προετοιμάσουν τους αυριανούς ενήλικες της κοινωνίας μας, να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται αγχογόνες καταστάσεις, συναισθήματα, και συμπεριφορές όταν αυτά προκύψουν.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαπροσωπικές σχέσεις, επικοινωνία, προσωπική επαφή, Τρίτη ηλικία, ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις

Η διδασκαλία της ευθύνης μέσα από την Τέχνη

Γιωτόπουλος Γεώργιος¹, Στασινοπούλου Ευσταθία²

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ.84, Υποδιευθυντής στο ΔΙΕΚ Πάτρας

ggiotop@gmail.com

²Φοιτήτρια ΕΛΠ στο ΕΑΠ

ststeisi@gmail.com

Πολλές φορές συμβαίνει μέσα στην σχολική αίθουσα, οι μαθητές /τριες να μην παραδέχονται κάτι που έχουν πράξει ή ακόμη χειρότερα να αποδίδουν αυτήν τους την πράξη σε άλλο άτομο. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν φαίνονται να αναλαμβάνουν τις ευθύνες που τους αναλογούν είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο (τάξης). Στην πρώτη περίπτωση διαπιστώνεται έλλειμμα ευθύνης (ατομικής) ενώ στη δεύτερη έλλειμμα συλλογικής ευθύνης (συνευθύνη).

Σε αυτό το βιωματικό εργαστήριο γίνεται παρουσίαση της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας» του Α. Κόκκου. Οι συμμετέχοντες μέσα από την παρατήρηση δύο εικαστικών έργων τέχνης θα έρθουν αντιμέτωποι με τις όποιες παραδοχές τους που αφορούν στην ευθύνη τους, καθώς και στη συνευθύνη, αφενός απέναντι στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας και αφετέρου στα υπόλοιπα μέλη του κοινωνικού τους περίγυρου. Η επιτυχία του εργαστηρίου θα οδηγήσει στην υιοθέτηση εκ μέρους των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών της μεθόδου και ιδιαίτερα του συγκεκριμένου θέματος, προκειμένου να εφαρμοστεί στις σχολικές αίθουσες από τους μαθητές τους. Ο σκοπός της εργασίας αφορά στη διερεύνηση των εννοιών της ευθύνης και της συνευθύνης από τους συμμετέχοντες μέσω της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Κριτική σκέψη, παραδοχές, Μετασχηματίζουσα Μάθηση, ευθύνη, συνευθύνη

Η συνεισφορά του Scientix στην Εκπαίδευση

Γιωτόπουλος Γεώργιος¹

¹Εκπαιδευτικός ΠΕ.84 - Ηλεκτρονικών, Υποδιευθυντής στο ΔΙΕΚ Πάτρας,
Πρεσβευτής του Scientix
ggiotop@gmail.com

Σε αυτό το εργαστήριο θα παρουσιαστούν προγράμματα και εφαρμογές που άπτονται των φυσικών επιστημών μέσα από την ευρωπαϊκή πύλη του Scientix. Το εργαστήριο αποτελείται από δύο διακριτά μέρη: στο πρώτο μέρος γίνεται εισαγωγή στο Scientix και αποσαφηνίζονται σχετικοί όροι που αφορούν στην πλοήγησή του. Κατόπιν, γίνεται επίδειξη σχετικά με την αναζήτηση έργων (projects) και την αναζήτηση πόρων (resources). Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευτικοί θα έχουν πρόσβαση σε απομακρυσμένα εργαστήρια, τα οποία θα χειρίζονται σε πραγματικό χρόνο και θα καταγράφουν τα αποτελέσματα, βάσει των φύλλων εργασίας τους.

Ο σκοπός της εργαστηριακής παρουσίασης είναι να μνήσει τους εκπαιδευτικούς σε έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης του γνωστικού τους αντικείμενου και να τους βοηθήσει να εμπλουτίσουν τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων που διδάσκουν. Η επιτυχία του εργαστηρίου θα οδηγήσει στην υιοθέτηση εκ μέρους των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών της μεθοδολογίας και της ευρύτερης φιλοσοφίας που διακατέχει την πύλη του Scientix, προκειμένου να εφαρμοστεί στη συνέχεια, στις σχολικές αίθουσες, στους μαθητές τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Scientix, STEM, projects, αποθετήριο πόρων, resources, moodle

«Ένα παιχνίδι για το καθιερωμένο πρότυπο»**Κλαυδιανού Στυλιανή¹**

¹Φυσικός MSc, Γενικό Λύκειο Βάρδας
stellaklav@gmail.com

Η εκπαιδευτική διαδικασία προάγει τη δημοκρατία, τον σεβασμό, την ελευθερία του λόγου, την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των νοητικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων. Τα ποικίλα ενδιαφέροντα των μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής επισκέψεων σχολείων, όπως Erasmus και αδελφοποιήσεις, δημιουργούν την ανάγκη διαφορετικής προσέγγισης διαφόρων μορφωτικών, επιστημονικών και κοινωνικών αναγκών. Η παρούσα εισήγηση βασίζεται στη διδασκαλία του καθιερωμένου πρότυπου, μέσα από μια διαφορετική εκπαιδευτική μέθοδο που υλοποιήθηκε με ένα συμβατικό παιχνίδι καρτών. Το μάθημα αυτό πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS + KA2 με θέμα “Stars in Europe” κατά το σχολικό έτος 2017-18, αποσκοπώντας στην ανάδειξη της κοσμολογίας και του εκπαιδευτικού παιχνιδιού ως μέσο για την κατάκτηση της γνώσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εκπαιδευτικό παιχνίδι, καθιερωμένο πρότυπο, κοσμολογία

Αναρτημένες Ανακοινώσεις (POSTERS)

**Από τον αντίλογο στο λόγο και στη συλλογική δράση:
Η πρακτική εφαρμογή του Ομίλου Ρητορικής και
Επιχειρηματολογικού Λόγου στα Ράλλεια Πειραματικά
Δημοτικά Σχολεία**

Αναγνωστοπούλου Κωνσταντίνα ¹, Παπασιμάκη Αικατερίνη ²

¹Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία
a.konstantina82@gmail.com

²Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία
aikpap@primedu.uoa.gr

Είναι γνωστό ότι η ρητορική αναδεικνύει τη δύναμη του λόγου διδάσκοντας ευγλωττία, συλλογισμούς και επιχειρήματα. Πρόκειται ουσιαστικά για ένα εργαλείο ανάπτυξης της ελεύθερης κριτικής σκέψης, αποτελώντας έναν εναλλακτικό τρόπο διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα.

Στα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία από το 2014 λειτουργεί ο Όμιλος Ρητορικής και Επιχειρηματολογικού Λόγου με βασικό στόχο την ανάδειξη του παραπάνω σκεπτικού σε μικρούς μαθητές και την ενεργή συμμετοχή τους στην εκμάθηση και στη δημιουργία περιστατικών έντεχνου λόγου. Έτσι, η εκπαιδευτική διαδικασία του Ομίλου περιλαμβάνει την εξοικείωση των παιδιών με τα ρητορικά αγωνίσματα της εκφραστικής ανάγνωσης, του λόγου – αντίλογου, του αυθόρμητου λόγου και του προτρεπτικού λόγου. Ωστόσο, η καθημερινότητα της σχολικής ζωής έφερε στην επιφάνεια την ανάγκη των ίδιων των μαθητών και των μαθητριών να αξιοποιήσουν τις δεξιότητές τους ώστε να επιλύουν συγκρουσιακές καταστάσεις με περισσότερο ειρηνικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Στο πλαίσιο αυτό αρχικά δόθηκε έμφαση στην προσέγγιση της έννοιας του σχολικού εκφοβισμού. Η 6 Μαρτίου έχει καθιερωθεί ως μέρα ενάντια στη σχολική βία και με αφορμή την ημέρα αυτή επιχειρήθηκε ένα μικρό πείραμα. Τα παιδιά παρενέβαιναν σε καταστάσεις καυγάδων, προσπαθώντας με επιχειρήματα να διευθετήσουν τη φιλονικία. Στη συνέχεια, σχεδόν ως φυσικό επακόλουθο, αναδύθηκε η πρακτική της σχολικής διαμεσολάβησης για την οποία υπήρξε η δυνατότητα μόνο βιβλιογραφικής προσέγγισης καθώς δεν είναι, παρά ελάχιστη, η ανάλογη εμπειρία για την πρώτη εκπαιδευτική βαθμίδα. Εντούτοις, ακολουθώντας τον ενθουσιασμό των παιδιών η μία ημέρα της προηγούμενης φάσης μετατράπηκε σε μία εβδομάδα στη δεύτερη, με τα παιδιά του Ομίλου να απολαμβάνουν το ρόλο τους ως σχολικοί διαμεσολαβητές.

Αναμφίβολα, τα οφέλη αυτών των δράσεων -ενός Ομίλου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση- δεν είναι μετρήσιμα μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά, αναγνωρίζοντας ανάμεσά τους την απόκτηση μεγαλύτερης αυτοπεποίθησης μέσω της συνεχούς έκθεσής στο κοινό, την ανάπτυξη της συνεργασίας και του δημιουργικού σεβασμού στην ετερότητα, αλλά και την αξία για προσωπική έρευνα και ενημέρωση. Οι σκέψεις αυτές

αποτυπώθηκαν σε ψηφιακό υλικό που παρήγαγε ο Όμιλος στο πλαίσιο συνεργασίας του με το πρόγραμμα Erasmus+ “Em@tion” στη θεματική Conflict Resolution.

Καθώς τα ερωτήματα για το κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης στα δημοτικά σχολεία ή για το πώς προωθείται η εφαρμογή καλών πρακτικών στην εκπαίδευση και πώς μπορεί να συμβάλει η συνεργασία με άλλες βαθμίδες συνεχίζουν να υφίστανται· θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα είμαστε σε θέση να δώσουμε περισσότερο ικανοποιητικές απαντήσεις ολοκληρώνοντας και τη τρίτη φάση με τη δημιουργία μιας ομάδας και κυρίως μιας κουλτούρας σχολικής διαμεσολάβησης και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Όμιλοι, ρητορική, σχολικός εκφοβισμός, επίλυση συγκρούσεων, διαμεσολάβηση

Συν-διδάσκοντας με Προγράμματα Citizen Science: Η Περίπτωση του ZOONIVERSE

Αρλαπάνος Γεώργιος, M.Ed¹, Χριστοπούλου Μαρία, M.Ed²

¹ Βιολόγος, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών
georgiosarlapanos@gmail.com

² Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών
marisach@otenet.gr

‘Επιστήμη του Πολίτη’ (ΕΠ) ή ‘Citizen Science’ είναι η επιστημονική έρευνα που διεξάγεται από απλούς πολίτες, σε συνεργασία ή και υπό την καθοδήγηση επαγγελματιών ερευνητών και ινστιτούτων (Gura, Trisha, 2013). Ο βαθμός εμπλοκής των συμμετεχόντων ποικίλλει από την απλή συλλογή δεδομένων ως το σχεδιασμό της ερευνητικής μεθοδολογίας, ενώ προβληματισμοί γύρω από την εγκυρότητα των δεδομένων έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση δεοντολογίας και πλαισίων ανάπτυξης και διαχείρισης (Kosmala et al, 2016). Η συμμετοχή σε προγράμματα ΕΠ θεωρείται ωφέλιμη σε επίπεδο προσωπικής ευχαρίστησης, αναγνώρισης, μάθησης, κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συμμετοχής σε συλλογικές – κι εν τέλει δημοκρατικές – διαδικασίες που, άμεσα ή έμμεσα, επιδρούν στη διαμόρφωση πολιτικών όπως αυτές που σχετίζονται με τη διαχείριση του περιβάλλοντος (ECSA, 2015). Ειδικότερα η αξιοποίηση προγραμμάτων ΕΠ στην εκπαίδευση, θεωρείται πως διευρύνει και εμπλουτίζει την εκπαιδευτική διαδικασία δίνοντας ευκαιρίες στους μαθητές για την ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων (OSTP, 2015), ενώ αποτελεί πολύτιμο παράδειγμα διδασκαλίας σχετικά με την επιστημονική μεθοδολογία, στόχο οριζόντιο στο αναλυτικό πρόγραμμα των Θετικών Επιστημών.

Σε αυτή την αφίσα παρουσιάζεται μία διαθεματική διδασκαλία που πραγματοποιήθηκε στα μαθήματα της Βιολογίας και της Αγγλικής Γλώσσας τον Μάιο της σχολικής χρονιάς 2017-2018, με ένα τμήμα 30 μαθητών της Α΄ τάξης του Πειραματικού Λυκείου Πατρών. Διήρκεσε δύο

διδακτικές ώρες και υλοποιήθηκε στο Εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου. Βασικός σκοπός ήταν οι μαθητές να: 1) γνωρίσουν τη φιλοσοφία της ΕΠ και συνεισφέρουν επί τόπου σε πραγματικά ερευνητικά προγράμματα και 2) εξασκηθούν στην κατανόηση και χρήση αυθεντικής Αγγλικής γλώσσας για ρεαλιστικούς σκοπούς.

Αρχικά, οι μαθητές ενημερώθηκαν για τους στόχους της διδασκαλίας και την έννοια της ΕΠ. Συγκεκριμένα, δόθηκε έμφαση στην εννοιολογική ανάλυση της ΕΠ και τα χαρακτηριστικά της, αλλά και σε βαθύτερες έννοιες όπως «μεθοδολογία επιστήμης», «εθελοντισμός», «δημοκρατικότητα», «συμμετοχή στα κοινά», «επιστημονική αυθεντία» και «ταυτότητα του επιστήμονα». Έπειτα τους ανατέθηκε εργασία μέσω του Φύλλου Εργασίας που τους δόθηκε στα Αγγλικά. Χωρισμένοι σε ομάδες 5-6 μαθητών, περιηγήθηκαν και γνώρισαν την αγγλόφωνη διαδικτυακή πλατφόρμα προγραμμάτων ΕΠ “Zooniverse” και επέλεξαν το πρόγραμμα που τους φάνηκε πιο ενδιαφέρον, ανάμεσα σε μία πληθώρα από τομείς των Φυσικών Επιστημών και των Ανθρωπιστικών Σπουδών. Τα προγράμματα που επέλεξαν σχετίζονταν με διαστημική έρευνα, καταγραφή οικολογικών χαρακτηριστικών και μεταγραφή (transcription) χειρογράφων του Shakespeare. Στη συνέχεια, οι ομάδες εργάστηκαν βιώνοντας το πρωτόγνωρο συναίσθημα της αυθεντικής έρευνας και εθελοντικής προσφοράς βοήθειας σε επαγγελματίες επιστήμονες, συμπλήρωσαν τα Φύλλα Εργασίας στα Αγγλικά και παρουσίασαν προφορικά το πρόγραμμα και τη δουλειά που έκαναν στην ολομέλεια, έτσι ώστε όλοι να έχουν μια όσο το δυνατό πληρέστερη εικόνα διαφορετικών ειδών project. Η διαθεματική διδασκαλία έκλεισε με συζήτηση-ανατροφοδότηση στην ολομέλεια, όπου οι μαθητές εξέφρασαν σκέψεις και συναισθήματα σχετικά με την καινούργια αυτή εμπειρία και τις διάφορες πτυχές της συγκεκριμένης διδασκαλίας.

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για εμάς τους δύο διδάσκοντες υπήρξε το γεγονός ότι οι περισσότεροι μαθητές δήλωσαν ότι επιθυμούν, στον ελεύθερο χρόνο τους, να ασχοληθούν περαιτέρω και πιο συστηματικά με τα συγκεκριμένα προγράμματα. Αλλά και η αξιολόγηση της διδασκαλίας με Φύλλο Αξιολόγησης έδειξε πως στη συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών άρεσε «πάρα πολύ». Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι συνολικά το αποτέλεσμα της διαθεματικής μας διδασκαλίας υπήρξε ιδιαίτερα ικανοποιητικό και ενθουσίασε τους συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Επιστήμη των Πολιτών, Εθελοντισμός, Διαθεματικότητα, Ομαδοσυνεργατικότητα.

«Έρευνα πεδίου για την πρόσληψη και την γλωσσική πραγμάτωση οπτικών ερεθισμάτων»

**Αρμόνη Αγγελική¹, Βουτσινά Λαμπρινή², Πλακούδα Αικατερίνη³,
Πούλου Παρασκευή⁴**

¹ Πληροφορικός, Πειραματικό Γυμνάσιο Παν/μίου Πατρών
aggarmoni@yahoo.gr

² Φυσικός, Πειραματικό Γυμνάσιο Παν/μίου Πατρών, MSc Διδακτικής Θετικών Επιστημών
lvoutsin@gmail.com

³ Φιλολόγος, Πειραματικό Γυμνάσιο Παν/μίου Πατρών, MA Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
katplalin2@gmail.com

⁴ Βιολόγος, Πειραματικό Γυμνάσιο Παν/μίου Πατρών, PhD Νευροεπιστημών
ppoulou@gmail.com

Κατά το 2^ο τετράμηνο του σχολικού έτους 2017-18 στο πλαίσιο διαθεματικής δράσης που αφορούσε τα θεματικά πεδία της Φυσικής, της Βιολογίας, της Γλώσσας και της Πληροφορικής οργανώθηκε από τις διδάσκουσες και υλοποιήθηκε από μαθητές της Α' Γυμνασίου έρευνα πεδίου με σκοπό να ερευνηθεί αν ο τρόπος που ο άνθρωπος προσλαμβάνει, επεξεργάζεται και εκφέρει γλωσσικά τα οπτικά ερεθίσματα, διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία. Η έρευνα περιελάμβανε πειραματική διαδικασία με σταθμισμένους ηλικιακά συμμετέχοντες (20 ενήλικες μέχρι 60 ετών και 20 εφήβους 12 - 15 ετών). Το εργαλείο της έρευνας αποτέλεσαν δύο εικόνες από το «Κόκκινο βιβλίο» της Barbara Lehman, οι οποίες προβλήθηκαν στους συμμετέχοντες της έρευνας σε ηλεκτρονική μορφή, μέσω του «open e-class» του Σχολείου μας. Οι μαθητές επεξεργάστηκαν τα δεδομένα με λογισμικό EXCEL και τα αποτελέσματα ανέδειξαν διαφορές στην πρόσληψη μεταξύ των δύο ηλικιακών ομάδων.

Η διερεύνηση του ρόλου και των χαρακτηριστικών του αποτελεσματικού διευθυντή με βάση τις απόψεις εκπαιδευτικών

Δημακόπουλος Γιώργος ¹

¹ ΠΕ02, M.ed, 14^ο Γυμνάσιο Πατρών
geodimako@gmail.com

Η αφίσα περιγράφει τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχολικής μονάδας σε σχέση με τα ατομικά χαρακτηριστικά (προσωπικότητα) του αποτελεσματικού διευθυντή αλλά και τα κριτήρια εκείνα που προσδιορίζουν την αποτελεσματικότητα του ρόλου του. Η παρούσα εργασία (έρευνα πεδίου) αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης εν εξελίξει έρευνας με θέμα την ηγεσία και τη διοίκηση. Κομβικό σημείο αποτελεί η άποψη των ερωτώμενων εκπαιδευτικών σχετικά με τη διάκριση των εννοιών «ηγέτης» και «μάνατζερ» στην άσκηση του διευθυντικού ρόλου.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Διευθυντής ηγέτης, μάνατζερ, προσωπικότητα, αποτελεσματικότητα.

Δημιουργώντας ιστορίες μυστηρίου στον κόσμο των

Μαθηματικών

**Κρίθη Μαρία¹, Λύρη Αναστασία², Καραγιάννη Ελισάβετ³,
Παναγάκη Παρασκευή⁴, Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος⁵, Χιωτέλης
Ιωάννης⁶**

¹ Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
m_krithi@hotmail.com

² Μαθηματικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
natasaliri@yahoo.gr

³ Οικονομολόγος, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
elsakaragianni@gmail.com

⁴ Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
paraskevipanagaki@yahoo.gr

⁵ Θεολόγος, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
Vaggeliskyriak@yahoo.gr

⁶ Φυσικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
johnchiotelis@icloud.com

Το σχολείο μας, αναπτύσσει συνεχώς δράσεις αειφορίας και εξωστρέφειας. Αυτό έχει προκύψει ως ανάγκη για την όσο δυνατόν μεγαλύτερη ανάπτυξη των πρακτικών γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών μέσα από προγράμματα που συνδέονται με τις θεωρητικές γνώσεις που αποκτούν στο σχολείο αλλά και σαν ανάγκη υιοθέτησης από πλευράς των μαθητών στάσεων και συμπεριφορών που σχετίζονται με το ομαδικό πνεύμα, την πολιτιστική συνείδηση, τη συμμετοχή στην καινοτομία και τη δημιουργία σύγχρονου Ευρωπαϊκού επαγγελματικού προφίλ. Λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια αυτά, τη φετινή σχολική χρονιά, 2017-2018, αποφασίστηκε και η δομή του έργου e-Twinning «Mystery, fun, math stories!!!» από τους συμμετέχοντες καθηγητές, η οποία στη συνέχεια εμπλουτίστηκε από τις ιδέες των μαθητών. Η σύμπραξη του έργου αποτελείται από δύο δημόσια σχολεία, από Ελλάδα και Ιταλία. Εμπλέκονται καθηγητές από διάφορες ειδικότητες με την ενεργό συμμετοχή εξήντα μαθητών κι από τα δύο σχολεία, ηλικίας 15-16 ετών. Στόχος ήταν, μέσα από τα εργαλεία της πλατφόρμας etwinning (π.χ. τηλεδιασκέψεις) αλλά και άλλων εφαρμογών (π.χ Google Docs) να αποκτήσουν και να κατακτήσουν οι

εμπλεκόμενοι τις ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για σχεδόν κάθε επάγγελμα αλλά κυρίως τους είναι χρήσιμες προκειμένου να ζουν, να μαθαίνουν και να επικοινωνούν στην κοινωνία. Περαιτέρω στόχους αποτέλεσαν η καλλιέργεια του σεβασμού για την πολυπολιτισμικότητα μέσω της συνεργασίας με τους μαθητές από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον και η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών ιδιαίτερα σε ρεαλιστικές καταστάσεις. Οι παιδαγωγικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή του έργου βασίστηκαν στην διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης των Μαθηματικών, Ιστορίας, Γεωγραφίας, Αρχιτεκτονικής, Αγγλικών, Κοινωνιολογίας. Μέσα από την μέθοδο της ανακάλυψης της γνώσης οι μαθητές είχαν την ιδιότυπη χαρά να έρθουν σε επαφή με γνωστές και άγνωστες Μαθηματικές ορολογίες όπως αριθμοί π & ϕ , η χρυσή τομή, ακολουθία Fibonacci, γεωμετρική κατασκευή, πυθαγόρειοι αριθμοί. Με τη μέθοδο project κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα γλωσσάρι μαθηματικών όρων σε τρεις διαφορετικές γλώσσες, να συγγράψουν από κοινού ιστορίες με googledocs, να δημιουργήσουν e-book με το storyjumper, συνεργατικά comics με το storyboardthat, δημιουργία video με χρήση i-movie και δημοσίευση στο youtube αλλά κυρίως εκμάθηση και χρήση του Geogebra. Τον Ιούνιο είχαμε την χαρά να υποδεχτούμε τους εταίρους, 20 μαθητές και 2 εκπαιδευτικούς, στις εγκαταστάσεις του σχολείου μας και να πραγματοποιήσουμε δραστηριότητες από κοινού (π.χ. συνεργασία και παρουσίαση των συνεργατικών ιστοριών στην ολομέλεια, σχεδιασμός εξωφύλλων, διαδικτυακό παιχνίδι γνώσεων παίζοντας με διεθνικές ομάδες, εκμάθηση παραδοσιακών χορών και τραγουδιών κ.α.). Έγινε αρχική και τελική αξιολόγηση του έργου από τους μαθητές και τους καθηγητές μέσω Google forms. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές απόλαυσαν την συνεργασία με τους συνομηλίκους τους εταίρους, την επαφή με τον πολιτισμό, την ιστορία και την διαφορετική τους κουλτούρα, την απόκτηση νέων γνώσεων μέσα από εναλλακτικούς τρόπους μάθησης και τέλος την εξάσκηση στην χρήση άλλων γλωσσών.

Από την μεριά των εκπαιδευτικών τα αποτελέσματα της αξιολόγησης έδειξαν ότι απέκτησαν γνώσεις, εμπειρίες και νέα τεχνογνωσία στην υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων που θα μπορέσουν να τις μεταφέρουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το έργο όμως αυτό αποτέλεσε κυρίως προστιθέμενη αξία για το σχολείο το οποίο βελτίωσε το Ευρωπαϊκό του προφίλ, δημιούργησε σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των μελών του, τη μεταφορά τεχνογνωσίας μεταξύ τους, την απόκτηση εμπειριών στη διαχείριση σύνθετων προγραμμάτων και τέλος στην υιοθέτηση καλών πρακτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Συνεργατικότητα, Διαθεματικότητα,, eTwinning.

ΕΝΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

**Ναλμπάντη Μαρία¹, Κεκεμπάνου Αθανασία², Κριπαροπούλου
Αντιγόνη³.**

¹ ΠΕ70, 8/Θ Π.Σ.Π.Π.

mariamalgara@gmail.com

² ΠΕ08, 8/Θ Π.Σ.Π.Π.

athanasiak@gmail.com

³ ΠΕ70, 8/Θ Π.Σ.Π.Π.

antikrip@gmail.com

Το ερευνητικό σχέδιο δράσης με τη μορφή διαθεματικού σχεδίου διδασκαλίας (project) υλοποιήθηκε στην Δ' τάξη του Π.Σ.Π.Π σε 25 μαθητές-τριες το σχολικό έτος 2017-18. Το project αναπτύχθηκε με τεχνικές που στηρίζονται στην Τέχνη. Ο σχεδιασμός και η εκπόνησή του project έλαβε χώρα στο πλαίσιο μιας ευρύτερης βιωματικής προσπάθειας για τη διδασκαλία της Ιστορίας των «Αρχαίων Χρόνων» με την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών. Συγκεκριμένα, μελετάται η εφαρμογή της Ιστορίας μέσα από την μετασχηματιστική διάσταση της Τέχνης σε μαθητές του δημοτικού σχολείου. Με την ανάλυση της αγγειοπλαστικής, ως τεκμήριο της ελληνικής αρχαιότητας, οι μαθητές και μαθήτριες με βιωματικό τρόπο κατανόησαν τη δομή των κοινωνιών στην αρχαία Ελλάδα.

«Οι Μικροί ΕπιSTEMονες Δημιουργούν και Ανακαλύπτουν»

Νικολάου Άννα¹, Τσέζου Αθηνά-Σπυριδούλα²

¹Δασκάλα, M.ed, 8/Θ Π.Σ.Π.Π (Δημοτικό)

nikoldim.anna@gmail.com

²Δασκάλα, 8/Θ Π.Σ.Π.Π (Δημοτικό)

inestsezou@hotmail.com

Στα πλαίσια του Ομίλου Αριστείας του σχολείου μας, ασχοληθήκαμε με το STEM (Science Technology Engineering Mathematics), μια ανακαλυπτική μέθοδο μάθησης κατά την οποία προσεγγίζονται διαθεματικά τα πεδία των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, των μαθηματικών και της μηχανικής. Αποτελεί μια πρωτοπόρα εκπαιδευτική πρακτική, με πρωτεργάτη την Judith A. Ramaley, που διαφοροποίησε το εκπαιδευτικό μοντέλο από δασκαλοκεντρικό σε ερευνητικό, εναρμονισμένο των αρχών που διέπουν τα προγράμματα σπουδών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Μαθητές, των Ε' και Στ' τάξεων έχοντας στη διάθεσή τους απλά υλικά και εργαζόμενοι ομαδικά, δημιουργούν την εκάστοτε κατασκευή και έτσι εξασκούν τη φαντασία τους, επιλύουν προβλήματα, ανακαλύπτουν τη μάθηση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαθεματικότητα, ανακαλυπτική μέθοδος, ομαδοσυνεργατική, επίλυση προβλημάτων.

“ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ-

Ένα Διαθεματικό Διδακτικό Μικρο-Σενάριο με την μέθοδο CLIL”

Ποταμιάνου Θεανώ, M.Ed.¹ Μωραΐτη Μαρία, M.Ed.²,

¹Καθηγητής Ελληνική Γλώσσα και Φιλολογίας στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών
tpotamianou@yahoo.gr

²Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών
mmoraiti2003@yahoo.gr

Στην παρούσα αφίσα παρουσιάζεται ένα διαθεματικό μικροσενάριο διδασκαλίας της Ιστορίας μέσα από τα Αγγλικά με την μέθοδο CLIL (content and language integrated learning), μία μέθοδο που έχει ταυτόχρονη διπλή εστίαση, δηλ. μια δεύτερη ή ξένη γλώσσα χρησιμοποιείται

για τη διδασκαλία του γλωσσικού τμήματος αλλά και παράλληλα του περιεχομένου ενός γνωστικού αντικείμενου (Coyle, Hood & Marsh 2010). Γλώσσα και περιεχόμενο αποτελούν έναν ενιαίο στόχο χωρίς να δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στο ένα και να υποβαθμίζεται το άλλο (Διαμαντίδου, 2015). Η γλώσσα αποτελεί ένα εργαλείο για να κατανοήσει ο μαθητής το περιεχόμενο ενός γνωστικού αντικείμενου και ξεφεύγει από διδακτικά στίλ όπου η διδασκαλία της γλώσσας είναι ο μόνος σκοπός. Παρενθετικά, να αναφέρουμε ότι η μέθοδος είναι κατάλληλη για κάθε ηλικία ακόμα και για μικρά παιδιά (Alvarez-Cofino Martinez 2009). Σύμφωνα με τη Cekrezi-Bicaku (2011), με τη χρήση της παραπάνω μεθόδου δημιουργούνται κίνητρα στους μαθητές, οι οποίοι για να κατανοήσουν ουσιαστικά και σε βάθος το περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου που διδάσκονται πρέπει αναπόφευκτα να αποκωδικοποιήσουν τη γλώσσα.

Η διάρκεια του μικροσεναρίου ήταν 4 ώρες το 2^ο τετράμηνο της σχολικής χρονιάς 2017-2018 με το 1 τμήμα της Γ τάξης και την συνεργασία 2 εκπαιδευτικών (φιλόλογος και Αγγλικών). Ο σκοπός του ήταν η βαθύτερη κατανόηση και εμβάθυνση στο ιστορικό γεγονός, η θεώρησή του από διάφορες οπτικές και η σύνδεση με το σήμερα, η εξοικείωση με την ικανότητα επεξεργασίας και αξιοποίησης πηγών (π.χ. λογοτεχνία, διαδίκτυο, τύπο) για την παραγωγή πρωτότυπου υλικού (άρθρο, ημερολόγιο) με παράλληλη εξάσκηση στην Αγγλική γλώσσα σε ένα νέο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Στην Α' Φάση του σεναρίου (1 ώρα), οι μαθητές ενημερώθηκαν από τις διδάσκουσες για τη διαδικασία: αρχικά, υλοποιήθηκε διδασκαλία της σχετικής ενότητας με βάση το σχολικό εγχειρίδιο (Μικρασιατική Καταστροφή) στα Αγγλικά (Φύλλα Εργασίας).

Στην δεύτερη Φάση (2 ώρες), παρουσία και των δυο διδασκόντων, ακολούθησε η παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού (και στις δύο γλώσσες) και η αναδίφηση σε έντυπο υλικό (εφημερίδες, λογοτεχνία κλπ) για να συνεχίσουν οι μαθητές σε ομάδες των 6 (χωρισμός ανάλογα με το επίπεδο Αγγλικών τους με δική τους πρωτοβουλία και ορισμός ρόλων π.χ. γραμματέας, παρουσιαστής) την παραγωγή του αντίστοιχου υλικού της επιλογής τους (άρθρο, ημερολόγιο κλπ).

Στην τρίτη Φάση (1 ώρα), οι μαθητές, παρουσία των εκπαιδευτικών (Φύλλο Αξιολόγησης), προχώρησαν σε αξιολόγηση της όλης ενέργειας. Το σενάριο έκλεισε με μία τελική συζήτηση-ανατροφοδότηση στην ολομέλεια για τα συναισθήματά των μαθητών από την όλη εμπειρία, τις σκέψεις και προτάσεις τους για τυχόν βελτιώσεις, για ενδεχόμενες δυσκολίες αλλά κυρίως για το τι αποκόμισαν ως προς τις γνώσεις τους για το συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός αλλά και για την χρήση της Αγγλικής γλώσσας στο νέο αυτό πλαίσιο.

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι συνολικά το αποτέλεσμα του μικροσεναρίου υπήρξε ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς ευχαρίστησε τους συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές οι οποίοι αισθανθήκαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι με τη συνολική διαδικασία αλλά και τα παραγόμενα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: CLIL, Διαθεματικότητα, Μικροσενάριο, CLIL, Ομαδοσυνεργατικότητα.

«Δημιουργική Γραφή στην Ελληνική και Αγγλική Γλώσσα: σονέτο, καλλιγράφημα, χαϊκού, λίμερικ»:

Μία Διαθεματική Διδασκαλία

Στρεπέλια Ιωάννα, Ph.D.¹, Χριστοπούλου Μαρία, M.Ed.²

¹Φιλολόγος, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών

iostrepelia@gmail.com

²Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών

marisach@otenet.gr

Σε αυτή την αφίσα παρουσιάζεται μία διαθεματική διδασκαλία που πραγματοποιήθηκε στα μαθήματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και της Αγγλικής Γλώσσας, τον Μάιο της σχολικής χρονιάς 2017-2018, με τα δύο τμήματα (τριάντα μαθητών το καθένα) της Α' τάξης του Πειραματικού ΓΕ.Λ. Πατρών. Η διδασκαλία διήρκεσε μία διδακτική ώρα ανά τμήμα και υλοποιήθηκε στο Εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου. Βασίστηκε στην ομαδοσυνεργατικότητα και ο βασικός της σκοπός ήταν η εξοικείωση των μαθητών με τη Δημιουργική Γραφή και συγκεκριμένα την ποίηση, στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα.

Με τη βοήθεια ενός Φύλλου Εργασίας και μιας πολυμεσικής Παρουσίασης, οι μαθητές ενημερώθηκαν για διάφορα είδη ποίησης της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας: σονέτο, καλλιγράφημα, χαϊκού, λίμερικ (Παρίσης Ι. και Παρίσης Ν., 1999), αλλά και slam poetry. Συγκεκριμένα, έγινε αναφορά στα χαρακτηριστικά του κάθε είδους, τη μορφή και τους κυριότερους εκπροσώπους-δημιουργούς, ενώ αναγνώστηκαν και αντιπροσωπευτικά ποιήματα. Έπειτα, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των 6, ανάλογα με το επίπεδό τους στα Αγγλικά και την ικανότητά τους στη Δημιουργική Γραφή και ορίστηκαν οι ρόλοι (γραμματέας, εκπρόσωπος, κτλ.) με πρωτοβουλία των παιδιών. Οι μαθητικές ομάδες εντόπισαν τις ομοιότητες και τις διαφορές των ποιημάτων στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα και τέλος έκαναν δραστηριότητες Δημιουργικής Γραφής. Οι εκπρόσωποι των ομάδων διάβασαν τα ποιήματα στην ολομέλεια και όλοι χειροκροτήσαμε τις προσπάθειες των παιδιών. Οι καθηγήτριες συλλέξαμε τα ποιήματα των ομάδων και συμφωνήσαμε με τους μαθητές, την επόμενη σχολική χρονιά να δημιουργήσουμε μαζί ένα ψηφιακό βιβλίο – ανθολόγιο.

Με τις δραστηριότητες Δημιουργικής Γραφής έγινε προσπάθεια να αποδοθεί και να μεταδοθεί ο πρωτεύων ρόλος της έκφρασης, της γραφής και του λόγου στους μαθητές, τομέα στον οποίο χωλαίνει το εκπαιδευτικό μας σύστημα (Κωτόπουλος, 2012). Βασικά προσδιοριστικά στοιχεία των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών και τεχνικών είναι η δημιουργικότητα, η έμπνευση, η καινοτομία, η μετα-γνωστική σκέψη, η φαντασία του δημιουργού, η πολυσημία και η πρόταση νέων τρόπων θέασης της πραγματικότητας (Κιοσσές, 2013). Οι μαθητές έχουν έρθει σε μια πρώτη επαφή με τη Δημιουργική Γραφή ήδη από το Γυμνάσιο (όπως προβλέπεται από τα νέα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών). Η εξοικείωση με άγνωστα στους μαθητές λογοτεχνικά είδη αποτέλεσε μια βιωματική και παιγνιώδη μέθοδο μάθησης που προσέφερε ψυχική εκτόνωση

και παράλληλα λειτούργησε απελευθερωτικά (Καρακίτσιος, 2012, Rodari, 1994)). Η άσκηση στη Δημιουργική Γραφή ήταν ταυτόχρονα μια θητεία στην ανάγνωση και στη δυναμική πρόσληψη των κειμένων, γι' αυτό και ο ρόλος μας ως εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός και ενθαρρυντικός (Σουλιώτης, 2012). Όλοι οι μαθητές, ανεξαρτήτως της επίδοσής τους, θεωρήθηκαν «δυνάμει» συγγραφείς, έτσι αποδείχτηκε ότι η συγγραφή ενός λογοτεχνικού κειμένου δεν αποτελεί μια μοναχική διαδικασία ούτε προνομιακή δραστηριότητα λίγων ανθρώπων.

Τέλος, οι μαθητές αξιολόγησαν την διαθεματική διδασκαλία με Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου έδειξαν πως η διαθεματική μας διδασκαλία «άρεσε πάρα πολύ» στο 35.5% των μαθητών, ενώ στο 25.2% «άρεσε αρκετά».

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η διαθεματική μας διδασκαλία άφησε μια γλυκιά γεύση και στους συμμετέχοντες μαθητές και σε εμάς, τις εμπλεκόμενες καθηγήτριες. Όλοι μας αισθανθήκαμε ικανοποιημένοι και από την συνολική διαδικασία αλλά και τα παραγόμενα ποιήματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ποίηση, Λογοτεχνία, Διαθεματικότητα, Δημιουργική Γραφή, Ομαδοσυνεργατικότητα.

“DIGITAL STORY TELLING:

Ένα Διαθεματικό Διδακτικό Σενάριο”

Μεσσήνης Περικλής¹, Μπακόπουλος Νικόλαος, M.Ed.²,

Μωραΐτη Μαρία, M.Ed.³, Χριστοπούλου Μαρία, M.Ed.⁴

¹Καθηγητής Πληροφορικής στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών
permess@sch.gr

²Καθηγητής Πληροφορικής στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών
nmpako@sch.gr

³Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών
mmoraiti2003@yahoo.gr

⁴Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας στο Πειραματικό ΓΕ.Λ. Πατρών
marisach@otenet.gr

Ο άνθρωπος, από την εμφάνιση του στη Γη, χρησιμοποιεί την τέχνη της αφήγησης για να επικοινωνήσει, διασκεδάσει, μοιραστεί εμπειρίες, γνώσεις, παραδόσεις και αξίες. Η αφήγηση αποτελεί βασικό τρόπο κατανόησης του εαυτού μας, της προσωπικής μας ταυτότητας και του κοινωνικού κόσμου που μας περιβάλλει (Ong, 1997; Ματσαγγούρας, 2001). Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ο προφορικός λόγος και αργότερα τεχνολογικά μέσα (γραφή, εικόνα, ήχος, κ.α.), όπου φθάσαμε να μιλάμε για **ψηφιακή αφήγηση**, την μοντέρνα μορφή έκφρασης της αφηγηματικής τέχνης με την χρήση νέων τεχνολογιών. Στην Εκπαίδευση η ψηφιακή αφήγηση προσφέρει πολλαπλά οφέλη στους μαθητές: βελτιώνεται η ικανότητα του προφορικού/γραπτού λόγου, ενισχύεται η δημιουργικότητα και η καινοτομία, προάγονται η συνεργατικότητα, η ενεργή Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

μάθηση και οι δεξιότητες έρευνας, κριτικής σκέψης, λήψης αποφάσεων και αξιολόγησης, καθώς επίσης αναπτύσσεται ο ψηφιακός και οπτικός γραμματισμός (Ohler, 2006; Regan, 2008).

Στην συγκεκριμένη **αφίσα** παρουσιάζεται ένα ομαδοσυνεργατικό Διαθεματικό διδακτικό σενάριο (8 διδακτικών ωρών) που υλοποιήθηκε στα μαθήματα της Αγγλικής Γλώσσας και της Πληροφορικής το 2^ο τετράμηνο της σχολικής χρονιάς 2017-2018. Συνεργάστηκαν το Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών (Γ'1 τάξη, με δύο καθηγητές Πληροφορικής και μία Αγγλικών) με το Πειραματικό Γ.Ε.Λ. Πατρών (Α'1 τάξη με την καθηγήτρια Αγγλικών). Βασικός σκοπός ήταν οι μαθητές να ασκηθούν στη δεξιότητα της δημιουργίας πρωτότυπης ψηφιακής ιστορίας στα Αγγλικά με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Στην Α' Φάση του σεναρίου (3 ώρες), οι μαθητές ενημερώθηκαν στην τάξη τους από τις διδάσκουσες Αγγλικής γλώσσας (και με Φύλλο Εργασίας) για τη διαδικασία: εργαζόμενοι ομαδικά, θα δημιουργούσαν πρωτότυπες ιστορίες στα Αγγλικά, θα τις ψηφιοποιούσαν και στο τέλος θα ψήφιζαν την καλύτερη. Έπειτα, χωρίστηκαν σε ομάδες των 6, ανάλογα με το επίπεδο τους στα Αγγλικά και την εξοικειώσή τους στον υπολογιστή και ορίστηκαν οι ρόλοι (γραμματέας, παρουσιαστής, κτλ.) με πρωτοβουλία των παιδιών. Κατόπιν, δημιουργήθηκαν οι ιστορίες ως το σημείο αποκορύφωσης της αγωνίας (climax) και ανταλλάχθηκαν για να ολοκληρωθούν.

Στην δεύτερη Φάση (3 ώρες), στην αίθουσα Πληροφορικής, με 2 καθηγητές (Αγγλικών και Πληροφορικής), οι μαθητές αρχικά, συζήτησαν στην ολομέλεια τα βασικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών ιστοριών και τις διαφορές τους από τις απλές γραπτές ιστορίες. Έπειτα,, επέλεξαν λογισμικό ανοιχτού τύπου δημιουργίας ψηφιακής ιστορίας, συνέλλεξαν το απαραίτητο υλικό και ψηφιοποίησαν τις ιστορίες τους που αναρτήθηκαν σε δύο Blog.

Στην τρίτη Φάση (2 ώρες), οι μαθητές, παρουσία των εκπαιδευτικών Αγγλικών και Πληροφορικής, προχώρησαν σε αυτο- και ετερο-αξιολόγηση των ψηφιακών ιστοριών (με Φύλλο Αξιολόγησης). Οι διδάσκοντες αποδελτίωσαν τις απαντήσεις των μαθητών και ανακοινώθηκε η νικήτρια ιστορία. Το σενάριο έκλεισε με μία τελική συζήτηση-ανατροφοδότηση στην ολομέλεια για τις εμπειρίες των μαθητών, τα συναισθήματά τους από την όλη διδακτική απόπειρα, προτάσεις τους για τυχόν βελτιώσεις, αλλά κυρίως για το τι αποκόμισαν ως προς τις ψηφιακές τους δεξιότητες, την Αγγλική γλώσσα, την εργασία σε ομάδες και τη δημιουργία του κειμενικού-υβριδικού είδους της ψηφιακής ιστορίας. Η αξιολόγηση του σεναρίου (με Φύλλο Αξιολόγησης) έδειξε πως στη συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών άρεσε «πάρα πολύ» ή «πολύ».

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι συνολικά, το αποτέλεσμα του σεναρίου μας υπήρξε ιδιαίτερα ενδιαφέρον, καθώς ευχαρίστησε τους συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές, οι οποίοι αισθανθήκαμε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι με την συνολική διαδικασία αλλά και με τις τελικές παραγόμενες ψηφιακές ιστορίες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ψηφιακή αφήγηση, Διαθεματικότητα, Σενάριο, Ομαδοσυνεργατικότητα.

Προβληματικές συμπεριφορές στην τάξη: Μια προσέγγιση απόψεων εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ψυχογιού Αθηνά¹

¹Κοινωνική Λειτουργός-Εκπαιδευτικός Δ/θμιας Εκπ/σης, τ. Επ. Συνεργάτης στο ΤΕΙ Δ. Ελλάδας-κάτοχος Μ.Σc.-ΑΣΠΑΙΤΕ

athina.ps@gmail.com

Μελετώντας την Προβληματική Συμπεριφορά στην τάξη, παρατηρείτε ότι ελκύει έντονα το ενδιαφέρον των φορέων που ασχολούνται με την εκπαίδευση αφού κρίνεται όχι μόνο ότι δυσκολεύει τον μαθητή στις διαπροσωπικές του σχέσεις ή το περιβάλλον του, αλλά παρεμποδίζει την προσαρμογή του ή τις αλληλεπιδράσεις. Καθημερινό φαινόμενο και από τις πρωταρχικές πηγές άγχους για τους εκπαιδευτικούς, αφού δημιουργεί εμπόδια τόσο στην διεξαγωγή όσο και στην ποιότητα της μαθησιακής διαδικασίας.

Η παρούσα ποιοτική έρευνα διεξήχθη στα πλαίσια εκπαίδευσης στο ΕΠΠΑΙΚ της ΑΣΠΑΙΤΕ στην Πάτρα. Σκοπός μας ήταν μέσα από συνεντεύξεις, να γίνει καταγραφή των απόψεων από εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τα είδη των προβληματικών συμπεριφορών που διαχειρίστηκαν, την συχνότητα, τον τρόπο αντιμετώπισης του φαινομένου από τους ίδιους, και την επάρκεια της εκπαίδευσής ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν με το καλύτερο τρόπο ζητήματα στην τάξη τους.

Διερευνώντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών με την μέθοδο των συνεντεύξεων έδειξαν ότι, σχεδόν με ομόφωνη παραδοχή, την ύπαρξη του φαινομένου, την επαναλαμβανόμενη εμφάνιση του, με τα αίτια διάχυτα. Σημαντική παράμετρος αποτελεί η ανάγκη ουσιαστικής συνεργασίας με την οικογένεια. Επίσης η ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, στην παιδαγωγική – διδακτική προετοιμασία σε μια προσπάθεια να ελεγχθεί η τάξη και μέσα από σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους διδασκαλίας να βελτιωθεί η επικοινωνία, η αλληλεπίδραση, οι διαπροσωπικές σχέσεις και το κλίμα της τάξης, με σκοπό να εκτονωθούν δυσκολίες όπως, ο ανταγωνισμός και η βαθμοθηρία, που οδηγούν σε προβληματικές συμπεριφορές και να επιτευχθεί η μάθηση.

Με άλλα λόγια, η προβληματική συμπεριφορά στο σχολικό περιβάλλον από τους μαθητές σημειώνει αυξητικές τάσεις, στις οποίες ο εκπαιδευτικός της κάθε τάξης χρειάζεται διαχειριστεί. Απ' την άλλη, η μετάδοση των γνώσεων στο μαθητή γίνεται μέσα από την ανάπτυξη ποιοτικής σχέσης εκπαιδευτικού-μαθητή και την αποδοχή της διαφορετικότητας του κάθε μαθητή. Σχεδιάζοντας την πρόληψη, είναι προτιμότερο να υιοθετούμε κατάλληλες στρατηγικές και να εφοδιάζουμε τους μαθητές με δεξιότητες τέτοιες ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τις αχχογόνες καταστάσεις που τους παρουσιάζονται. Η ανάγκη επιμόρφωσης ως πεποίθηση των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική – διδακτική προετοιμασία της τάξης, παρά τις προσπάθειες να υπάρξει παιδαγωγική – διδακτική κατάρτιση για όλους τους εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Νόμοι: 2525/97 & 3848/2010), φαίνεται ότι βρίσκει δυσκολία στην εφαρμογή.

Ο Goleman είχε πει σε συνέντευξή του στον Ο Neil, χαρακτηριστικά: «η μελέτη των παιδιών που έχουν μεγαλώσει κάτω από τις χειρότερες συνθήκες φανερώνει ότι αυτό που στην πραγματικότητα κάνει τη διαφορά στη ζωή αυτών των παιδιών δεν είναι οι φρικτές συνθήκες στο σπίτι τους, αλλά το γεγονός ότι βοηθήθηκαν από έναν ενήλικα που μπήκε στη ζωή τους, κι αυτός δεν είναι άλλος από το δάσκαλο ή τη δασκάλα τους (Ο Neil, 1996, σελ 10).

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Προβληματικές συμπεριφορές, απόψεις εκπαιδευτικών, Ψυχογυιού

ΟΙ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος¹

¹Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

vaggeliskyriak@yahoo.gr

Το ζήτημα των μεταμοσχεύσεων δεν μπορεί να παραμείνει εγκλωβισμένο στα πλαίσια της αποκλειστικής ιατρικής ευθύνης, αλλ' οι συζητήσεις γύρω από αυτό πρέπει επεκτείνονται και σε άλλα επίπεδα και κυρίως σ' αυτό των ηθικών διαστάσεων του. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να παρουσιάσει τη θέση των πέντε μεγάλων θρησκειών (Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού, Ισλαμισμού, Ινδουϊσμού, Βουδισμού) στο πρόβλημα των μεταμοσχεύσεων. Η κάθε θρησκεία θέτει τα δικά της αξιολογικά κριτήρια για την ανθρώπινη ζωή και το ανθρώπινο σώμα και όλες προβάλλουν κάποιες προϋποθέσεις με τις οποίες γίνεται αντιληπτό ότι τα ζητήματα που αφορούν στην ανθρώπινη εν γένει ζωή δεν μπορεί να αντιμετωπίζονται αποσπασματικά και χωρισμένα από τη σφαιρική τους θεώρηση και ιδίως από τις ηθικές τους παραμέτρους. Αυτό όμως που αποτελεί κοινό τόπο όλων των θρησκειών και κατά κύριο λόγο διευκολύνει τις θρησκευτικές συνειδήσεις να ξεπεράσουν τους δισταγμούς τους είναι η αξιοποίηση της ελεύθερης συνείδησης και η καλλιέργεια αγάπης και συναλληλίας.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Δωρεά οργάνων, αγαπητική ταύτιση, συναίνεση δότη.

Πίνακας Εισηγητών

A

Αβραμόπουλος Αβραάμ	54
Αγγελακόπουλος Ανδρέας	49
Αδαμοπούλου Γεωργία	60, 61
Αδαμοπούλου Ελένη	95
Αθανασακόπουλος Γεώργιος	106
Αλεξόπουλος Χαράλαμπος	85
Αλμπάνη Βασιλική.....	23
Αμαριωτάκης Βασίλειος	34
Αμπατζίδης Γεώργιος.....	53
Αναγνωστοπούλου Κωνσταντίνα.....	105, 116
Αναστασιάδου Αθηνά	54
Αναστασοπούλου Αγγελική	95
Αργύρη Ελένη	92
Αργυρόπουλος Βασίλης	29
Αργυροπούλου Σοφία	110
Αρλαπάνος Γεώργιος	96, 108, 110, 117
Αρμακόλας Στέφανος.....	87
Αρμόνη Αγγελική.....	119

B

Βαβουγιός Διονύσης	29
Βάθη-Σαράβα Παναγιώτα.....	76
Βαρδάλου Ελένη	52
Βγενοπούλου Παναγιώτα	96
Βόσκογλου Γρ. Μιχάλης.....	25
Βουτσινά Λαμπρινή	119

Γ

Γαλάνης Παναγιώτης	50
Γεραλής Ηλίας	71
Γεωργάκη Αλεξάνδρα	49
Γεωργίου Αικατερίνη	75
Γιαννακέας Στυλιανός.....	33
Γιαννίση Μαρία.....	23, 79
Γιωτόπουλος Γεώργιος.....	113, 114
Γκούβελου Βασιλική.....	83
Γλυκοφρύδη Αλεξάνδρα	35
Γριβόπουλος Κωνσταντίνος.....	28
Γριβοπούλου Αγγελική	88

Δ

Δημακόπουλος Γιώργος.....	119
Δημακοπούλου Φωτεινή	99
Δημητροπούλου Βασιλική	3, 12
Διπλάρη Χριστίνα	72, 74

Δρίβας Αργύρης	98
<i>E</i>	
Ευσταθίου Αγγελική	21, 27
Ευσταθίου Ιωάννα	19
<i>Z</i>	
Ζαχαράτου Σοφία	56
Ζαχαροπούλου Α. Μαρία	38
<i>Θ</i>	
Θεοδοροπούλου Μαρία	106
<i>K</i>	
Καδά Ελένη	69
Καζαντζής Χρήστος	70, 71
Καλδή Γεωργία	33
Καλόσακα Κατερίνα	36
Καμπύλης Νικόλαος	40
Καούρη Χριστίνα	77
Καραγιάννη Ελισάβετ	120
Καραδάκη Όλγα	15
Καρανάσιου Ελένη	17
Κατσιαδέλης Μιχαήλ	39
Κατσώλης Νικόλαος	96
Καφούσια Πατρούλα	100
Κεκεμπάνου Αθανασία	122
Κλαυδιανού Στυλιανή	114
Κλουκίνα Θεοδοσία	73
Κολοβού Λαμπρινή	20
Κοτρέτσου Πολυξένη	42, 43, 46, 47
Κούκη Μαριάνθη	108
Κούλη Αθανασία	110
Κούτρα Ελένη	110
Κουτσοβασίλη Ελένη	73
Κουτσούνας Ιωάννης	47
Κρίθη Μαρία	120
Κριπαροπούλου Αντιγόνη	122
Κυριακουλόπουλος Ευάγγελος	3, 11, 12, 120, 129
Κωσταρίδης Βασίλης	94
<i>A</i>	
Λιάκα Βεατρίκη	83
Λύρη Αναστασία	120
<i>M</i>	
Μακρίδου Θεοδώρα	92
Μαλεζά Όλγα	29
Μαλλιαρού Μαριαρένα	86
Μάρκελλος Αναστάσιος	111
Μάρκελος Αναστάσιος	27

Μαστρογιαννοπούλου Αγγελική.....	110
Μεσσήνης Περικλής	126
Μητρέλη Γεωργία	46
Μητρούλια Σοφία.....	76, 77
Μιντιλογλίτη Ιωάννα	93
Μιχαλοπούλου Αικατερίνη	67
Μιχαλοπούλου Μαρία.....	13
Μόσχου Σταματία	87
Μπακόπουλος Νικόλαος	126
Μπαλωμένου Αθανασία.....	22, 26, 72, 80, 82
Μπάντιου Μαρίνα	91
Μπεντενίτης Γεώργιος	30
Μπιλιάνη Αδαμαντία	17
Μπουρδανιώτης Πολυχρόνης	43
Μυλωνά Ασπασία	54
Μωραΐτη Μαρία.....	123, 126

N

Ναλμπάντη Μαρία	122
Νικολακόπουλος Γεώργιος	82
Νικολάου Άννα	123
Νικολός Δημήτρης	53
Νούσα Ελπίδα	69
Νούσα Ελπινίκη	92

O

Οικονομοπούλου Ελένη	65, 96
Ολιβώτου Διονυσία	104

Π

Παναγάκη Παρασκευή	120
Παναγιωτόπουλος Γεώργιος	89
Παναγιώτου Ανδρέας.....	64
Παναγιώτου Γεώργιος.....	64
Παναγόπουλος Αθανάσιος.....	66
Παπαγεωργίου Θεοδώρα.....	14
Παπαϊωάννου Ιωάννα.....	68
Παπασιμάκη Αικατερίνη.....	116
Παπίστας Φώτιος	49
Παππά Μαρία	56
Παρασκευάς Λαλιώτης	19
Παρούση Μαρία.....	85
Πασχαλίδου Σοφία	87
Πάτρας Παναγιώτης.....	56
Πετράκη Ευαγγελία.....	105
Πίτσου Δήμητρα.....	62
Πίτσου Χαρίκλεια	67
Πλακούδα Αικατερίνη.....	119
Πλατανιώτη Ιωάννα	95
Πλώτα Δέσποινα	72

Πολυχρονοπούλου Χαρίκλεια.....	74
Πομώνης Νικόλαος.....	42
Ποταμιάνου Θεανώ.....	123
Πούλου Αγγελική.....	23
Πούλου Παρασκευή.....	119

P

Ράπτης Νικόλαος.....	89
Ρέντιτ Μαρία.....	85
Ρήγα Βασιλική.....	22, 26

Σ

Σακελλαριάδη Ι.....	55
Σακκά-Κυρίτση Κωνσταντίνα.....	57, 101
Σεβαστή Ευθυμίου.....	63
Σουλιώτη Σπυριδούλα.....	80
Σουλιώτη Σπυριδούλα.....	26
Σούνογλου Μαρίνα.....	67
Σπα Ιφιγένεια.....	79
Σπυροπούλου Ανδρ. Μαρία.....	108
Σταθούλια Παναγιώτα.....	49
Στασινοπούλου Ευσταθία.....	113
Σταυρογιαννοπούλου Ευθυμία.....	18, 64
Στεργίου Μαρία.....	90
Στρεπέλια Ιωάννα.....	125
Σφαέλος Ιωάννης.....	27

T

Ταυλόπουλος Αριστείδης.....	33
Τζακώστα Θεοδώρα.....	105
Τζιώλα Ιωάννα.....	96
Τόλια Μαρία.....	101
Τσαγκαράκη Ευαγγελία.....	96
Τσακουμάγκου Πηνελόπη.....	82
Τσέζου Αθηνά-Σπυριδούλα.....	123
Τσιγγέλης Μιχάλης.....	22

Φ

Φαρμάκη Μαρία.....	96
Φερτάκης Βασίλειος.....	108
Φραγκούλης Ιωσήφ.....	14
Φύττας Γεώργιος.....	27, 31, 111

X

Χαλκιοπούλου Αντιγόνη.....	46, 72
Χάντζου-Σανιέ Ελένη.....	37
Χαρδαλούπα Ιωάννα.....	78, 93
Χιωτέλης Ιωάννης.....	106, 120
Χόρμπα Αλεξάνδρα.....	110
Χριστόπουλος Παναγιώτης.....	74
Χριστοπούλου Μαρία.....	117, 125, 126
Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών	

Χριστοπούλου Σοφία	72
<i>ψ</i>	
Ψαράς Χαράλαμπος	89
Ψυχογιού Αθηνά.....	112, 127